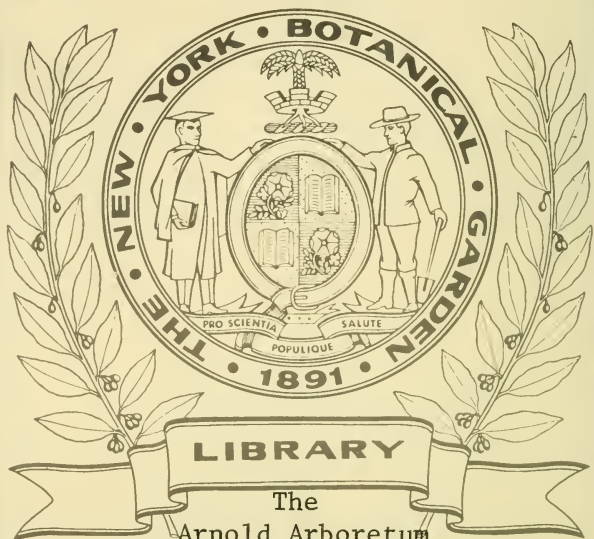

QK297

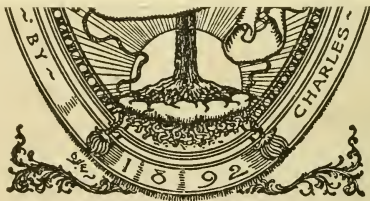
.P7

vol.1

LIBRARY

The
Arnold Arboretum
Purchase
June 1971

PRODROMUS

FLORAE BATAVAE.

PRODROMUS
FLORAE BATAVAE.

IN SOCIORUM INPRIMIS USUM EDENDUM CURAVIT

SOCIETAS

Promovendo Florae Batavae studio.

VOLUMEN I

(Plantae vasculares.)

SUNTIBUS SOCIETATIS,
APUD
JAC. HAZENBERG, CORNELII FIL.

1850.

LIBRARY
NEW YORK
BOTANICAL
GARDEN

QK 297
. P 7
Vol. 1

REVUE

DE LA

REVUE

REVUE

REVUE

Ex typographeo H. R. de Breuk.

REVUE

REVUE

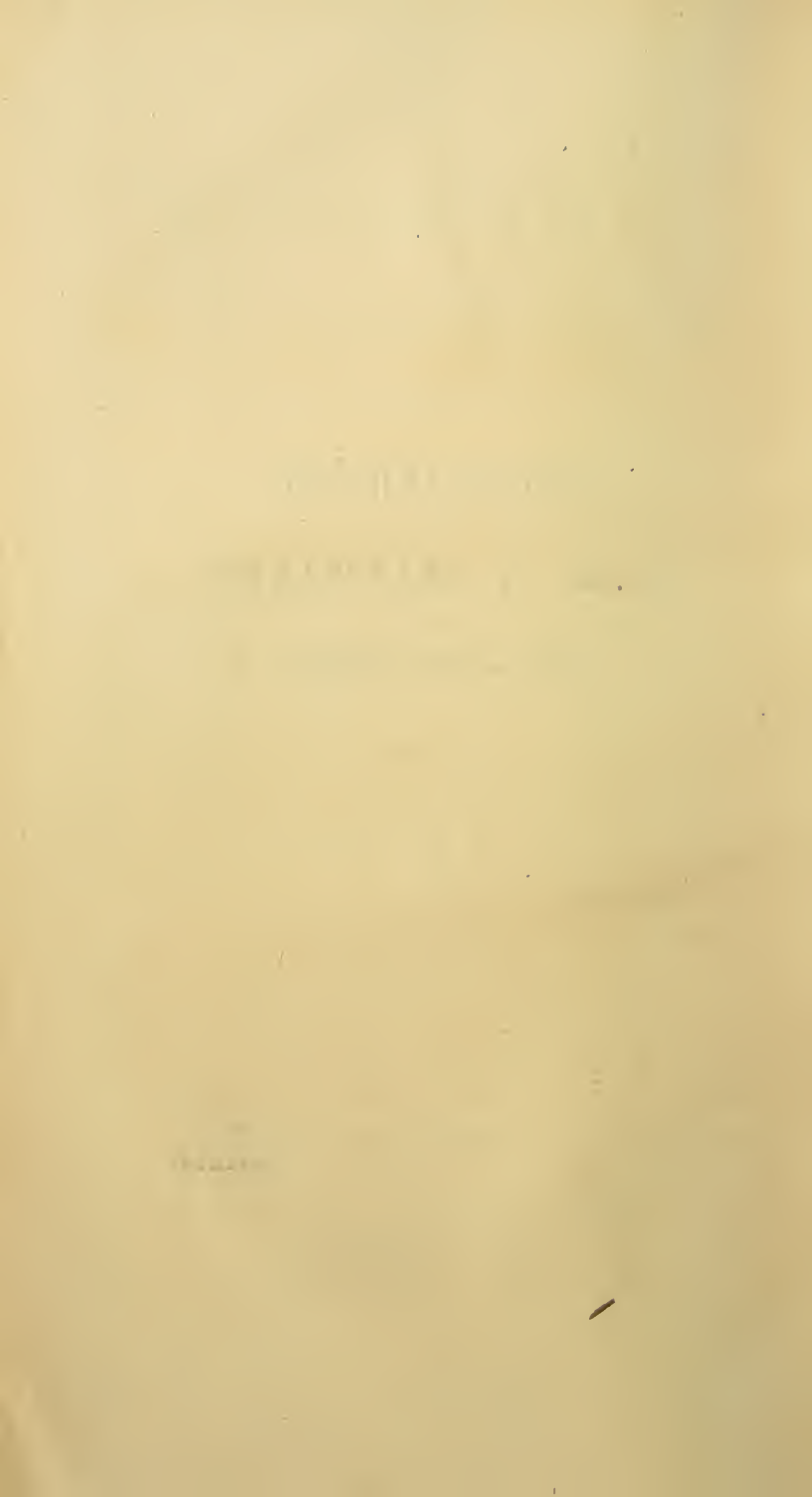

VIRO CLARISSIMO

C. G. C. REINWARDT

HASCE LABORUM PRIMITIAS

DEDICAT
SOCIETAS.

P R A E F A T I O.

Belgicarum Provinciarum Flora, utut pauper,
suos tamen invenit amatores.

(C. SPRENGEL, *Hist. rei Herb.* II. p. 474.)

Erunt fortasse inter exteros, siquidem ad illos perveniat hiecc libellus, qui mirentur et vituperent *Prodromum nostrum Florae Batavae* vix quid continere praeter plantarum indigenarum catalogum, solitoque synonymorum et diagnosium apparatu carere. Cujus vero simplicitatis, seu mavis nuditatis, quum in causis sit insufficiens et imperfecta, quae nobis suppetit, plantarum indigenarum notitia (quod nemo nostratium facile negabit), hac praefatiunculâ paulo fusius de ea exponere haud superfluum esse videtur. Floram insuper nostram quaeque a variis scriptoribus de illa tradita sunt, exteris parum nota esse, saepius experti sumus.

Primas plantarum terrae Batavae indigenarum notitias continent opera conditorum Botanices, DODONAEI, LOBELII et CLUSII, quorum testimonia tanti aestumabantur, ut a Phytographis scioris aevi (BLANKAERT, NYLANDT, al.) religiosa quasi fide repetita videamus, quae ab illis tradita invenissent. Exstiterunt tamen et alii, qui

propria observatione uti quam praecessorum adnotationes transcribere mallent. Inter quos nominandi sunt PELLETERIUS (1), VORSTIUS (2) et BRUNANUS (3), qui varias, sed angustioribus limitibus circumscriptas patriae regiones, Valacriam Zeelandiae insulam, agrumque Leidensem et Zwollanum perscrutati sunt. Vix autem ultra Catalogi fines progressi sunt; loca plantarum natalia non curant, cultas spontaneasque promiscue enumerant. Multis notis hisce antecellit, quem edidit post COMMELINUS, clarissimus scriptor *Horti Botan. Amst. icon. et descript. illustrati, Catalogum plantarum Hollandiae*. 1683. (Ed. 2da 1709). Plantarum quippe nomina enumerat 776, ordine alphabetico disposita, cum synonymis locisque natalibus. COMMELINO proxime successerunt GORTERUS et MEESIUS, *Floram Gelro-Zutphanicam* (1745) ille, hic *Frisicam* (1760) illustrans, uterque egregiis observationibus optime de Flora Batava meritis. Minoris fortasse pretii habenda sunt, quamquam a nostratibus magni aestimata, quae ad plantarum indigenarum notitiam contulit BOERHAAVIUS, eorum nominibus in *Indice altero Horti L. B.* 1720 affigens signum †. Etenim nil nisi indicem nominum praebet illud opus, signumque istud saepe perverse additum esse jam satis superque constat. Post BOERHAAVIUM catalogum plantarum indigenarum composuit ipse summus LINNAEUS (4) partim, quod ipse monet, ex scriptis COMMELINI, BOERHAAVI et GORTERI, partim ex plantis a se ipso, dum in patria nostra commoraretur, observatis; pauca quoque continet *Hortus*

---

(1) *Synonymia plantarum in Valacria nascentium*. Middelb. 1610.

(2) *Index plant. quae prope Lugd. Bat. nascuntur*. L. B. 1633. Ed. 2. 1658.

(3) *Index plant. circa Zwollam in Transyssalania nasc.* 1662.

(4) *Flora Belgica resp. Rosenthal in Amoën. Acad.* 1760. Vol. VI. Huc venit quoque *Flora Harlemensis* auct. A. LOESJES 1779.

Cliffortianus ejusdem clarissimi viri. Tandem perdiligens GORTERUS anno 1767 titulo *Florae Belgicae* edidit opus, in quo cuncta, quae usque eo de plantis indigenis per alia innotuerant quaeque variis regionibus investigandis ipse didicerat, in unum collegit. Qui liber, quamquam duobus supplementis brevi auctus (1768 et 1771) integram terram Batavam complecti censebatur, tamen plurium Provinciarum plantas indigenas aut prorsus ignotas, aut imperfecte cognitatas adhuc fuisse, cuique sponte patet. Huic defectui mox idem indefessus scriptor mederi tentavit edendo *Floram VII Provinc. Belg. confoed.* (1781), qua tum propriis, tum aliorum, imprimis egregii RAINVILLEI observationibus, cognitionem plantarum indigenarum insigniter auxit lacunasque permultas a praecessoribus relictas explere conatus est. Tamen et ipse plurimis augendum et emendandum opus successoribus reliquit. Quo munere functi sunt EHRHARTUS, acute, ut solebat, plantas in itinere per Provincias nostras facto observans (1); tum, quem saepius ille in excursionibus ducem et comitem habebat, GEUNSIUS (2) et tandem DE GEER (3). Hi tamen, quamquam pari atque EHRHARTUS Botanicis amore flagrantes parique ad Floram indigenam observandam ardore adpulsi, uberiorum studiorum fructuum expectationem, quam primitiae moverant, nescio quo fato, fefellerunt.

Alterum opus, universam Floram Batavam complectens, *Flora Belgii septentrionalis*, auctore Cl. H. C. VAN HALL, Botanicis in Acad. Groningana Professore, nostro demum aevo prodiit. Hanc paulo praecesserant: H. SCHUURMANS STEKHOVEN, *Kruidk. Handboek* (1815-1818), MULDER, *Elenchus plantarum circa Leidam nasc.* 1818 et

---

(1) Beiträge zur Naturkunde. 2er Th. Hannover. Magasin 1783. St. 12—18.

(2) Plant. Belg. confoeder. indigen. spicilegium. 1778.

(3) Plant. Belg. confoed. indig. spicil. alterum, 1814.

Synopsis gramin. indigen. auct. v. HALL 1821. Ad *Floram Belg. Sept.* cl. auctor duo quidem addidit supplementa, ad finem vero opus nondum perduxit, deficiente adhuc alterius voluminis parte Mycologica.

Nominanda denique est *Flora Batava*, primis hujus saeculi annis incepta, 800 et quod excedit plantarum indigenarum icones continens.

Jam vero si quis objiciat, Florae nostrae a tot tantisque viris indagatae tamque multis libris illustratae cognitionem injuria imperfectam et insufficientem dici, ei haec respondere liceat. In Floris antiquioribus, ne GORTERI quidem exceptis, quae continentur plantarum diagnoses ex *Linnæi Spec. plant.* sunt excerptae; indicia propriae de plantarum differentiis specificis observationis admodum rara sunt, de florendi tempore, duratione, etc. vix aliquid, de proventu, distributione omnino nil annotatum invenimus. Melioris notae quidem sunt *specilegia*, sed et haec ultra diagnosticam novarum indigenarum cognitionem vix tendunt. De *Flora Belg. Sept.* vero, justam et aequam ferre sententiam ardua res est; a quo libro Florae studium inchoavimus omnes, quique omnium consensu studii hujus amorem mirum in modum apud nos incitavit. Propterea animadvertere sufficiat, opus illud, quamquam multo studio et labore conscriptum, compositum esse juxta *Candollei* et *Personii Synopses* et ultimas *System. vegetab. Linn.* editiones. Quum vero scriptor, in supplementis quoque, de augenda magis quam emendanda sua Flora sollicitus fuisse videatur, patet, quantum in multis illis generibus criticis, quae nostro maxime tempore Botanicorum studiis et monographiis sunt illustrata, ab hodierna methodo recedat. Sic species *Myosotidis*, *Rubi*, *Potamogetonis*, *Triticis*, *Cerastii*, *Rumicis*; etc. ope *Florae Belg. Sept.* determinari prorsus nequeunt.

De floreandi periodo porro et duratione plantarum multa quidem notata sunt, multa vero notanda supersunt; geographicae distributionis nulla ratio est habita, quam quidem nunc in Flora alicujus regionis minime negligere jubet scientiae ratio. Auctorum tandem, quos enumeravimus, GORTERI imprimis, scripta non ubique aequali industria, quod synonymiam attinet, esse emendata, observationesque quas continent propterea non semper satis caute esse dijudicatas, criteria denique, quae suppeditent plantarum collectiones ab iis relictæ, non ubique esse adhibita, prorsus negari non potest. Quae omnia Clarissimum auctorem minime latere habemus pro certo, nec dubitamus, quin de aucta et emendata operis sui editione jam dudum cogitavisset ipse, nisi, aliis officiis incumbens, Florae campum aliis elaborandum reliquisset.

Ex iis, quae supra de plantarum indigenarum studio hisce annis maximeque post editam Floram Belg. Sept. incitato monuimus, facile est conjicere Botanicos Batavos non sufficere esse ratos, si studiorum fructus suo quisque horreo conderet. Et revera plures ex eo inde tempore editae sunt Florae et Catalogi plantarum, in variis patriae regionibus obviarum. Ejusmodi sunt: *Flora Frisica*, auctore BRUINSMA, juxta Floram Belg. Sept., et *Flora Leidensis*, auctoribus MOLKENBOER et KERBERT, juxta primam Kochianae synopsis editionem elaboratae; porro Florae auctoribus GEVERS DEYNOOT, BONDAM, ABELEVEN et VAN HOVEN illustratae, Ultrajectina, Campensis, Noviomagensis, Sylvaducensis; tandem Enumerationes plantarum Zeelandiae indigenarum a memet ipso editae. Horum Botanicorum plerosque in libris suis conscribendis recentiores Germanicos scriptores duces secutos esse, notandum est. Observationum copiam porro continent acta societatis *Studio Florae Batavae promovendo*. Extensae denique his annis Belgii septentrionalis

fines Florae quoque ditionem latius patere jubent; itaque recipiendae sunt Ducatus Limburgici plantae, quarum multas easque rariores continent LEJEUNII Flora Spadina et Compendium Florae Belgicae (1).

Quae breviter de plantarum indigenarum, quale hucusque fuit studium attulimus, probare videntur, multum abesse ut Florae nostrae cognitio perfecta et absoluta dici possit. Simulque ex iisdem patet, quam dispersa sint denuo post editam Floram Belg. Sept. elementa, ad novam Floram construendam apta, et quam varii principiis innitatur de plantis indigenis iudicium.

Dispersas illas observationes ad eandem quantum potest normam redigere et in unum colligere hoc consilio constituit societas, ut facilius quaecumque de plantis patriae indigenis in hunc usque diem innotuerint, denuo cum Natura possint comparari, cunctaeque Florae nostrae species difficiliores criticaeve accuratius observari et cum exoticis comparari, de omnium denique vitae ratione, proventu, distributione geographica fideles observationes institui. Cui consilio simplicem plantarum indigenarum, adjectis locis natalibus, Catalogum sufficere persuasum nobis habemus; parum illi conducere rati, si adderentur diagnoses, quas tamen ex aliis libris mutuari facile fuisset negotium. In omni enim Flora propria observatione et comparatione eruantur diagnosticae plantarum notae propriisque hae adaptentur formis, quas illa offert, proprioque, quo gaudet, vegetationis characteri. Hac tantum ratione Flora alicujus regionis integram sistere poterit formarum

---

(1) Dolent profecto nobiscum omnes Botanici Belgici, virum ingenii acumine praeclarum, DUMORTIER in rebus publicis curandis adeo esse detentum, ut majus de Flora Belgica opus, cujus Prodromum edidit anno 1827, ab eo perfici vix expectare liceat.

seriem et genuinae vegetationis indolis fidelem quasi imaginem proponere, ejusque cum vicinis affinitatem illustrare aut ab hisce differentiam.

Historia igitur Florae Batavae, praesertim quae synonymiam auctorum spectat, denuo est elaboranda. Omnes omnino plantae indigenae, et maxime species difficiliore, novo ardore observentur, ut tandem formas, quibus in vario solo variisque locis natalibus proveniant, cognoscamus et quid in his essentiale, quid accidentale sit, dijudicare possimus; foliationis, florationis, fructificationis in plantis nostris periodi sedulo inquirentur, proventus porro et distributio per varias patriae regiones, quaecumque de variarum plantarum evolutione et anatomia male cognita aut paene ignota sint, assidua observatione et experimentis emendentur et suppleantur. Quibus omnibus bene peractis, tunc *Florae Batavae* edendum idoneum erit tempus.

Paucis insuper opusculi rationem exponere liceat. Universe alteram editionem *Synopseos Florae Germ. et Helvet.*, auctore Koen, in disponendis generibus et speciebus secuti sumus; quo egregio libro in studiis suis uti socios optamus. Diagnoses iis tantum additae sunt speciebus, quae in Synopsi non inveniuntur, tum et iis, quibus ab hac diversam dare placuit dispositionem. Litteris, ut ajunt, cursivis indicatur florendi tempus, quale ex schedulis et observationibus speciminibus indigenis adjectis, cognovi. Synonyma vix ulla citantur; nomina vero plantarum, quatenus Florae Belg. Sept. a nostris differunt, ubique addita sunt. In enumerandis locis natalibus eum servavimus ordinem, ut primo loco, praemisso »in Herb.», sint loca, quae speciminibus Herbarii Societatis comprobantur; altero, interjecto vocabulo »Bovendien», quae speciminibus comprobantur depromtis ex Herbariis indigenis Athenaei Daventriensis, sociorum

VRIJDAG ZIJNEN, VAN DER SANDE LACOSTE, VAN HEYNINGEN et meo; ultimo loco, in parenthesi, enumerantur loca ab auctoribus commemorata, e quibus vero specimina ipsi non vidimus. Notandum denique antecessorum de loco natali annotationes, si alius quis post eos in eodem loco eandem plantam reperierit, brevitatis causa plerumque non esse repetitas. Ducatus Limburgensis plures novas stirpes indigenas subministravit, quas vero, si huic regioni sunt propriae, ut melius distinguantur, littera L in margine notandas curavimus.

Cunctas patriae plantas indigenas nos enumerasse, nec ullum auctorum testimonium neglexisse, nisi ab aliis sufficienter fuerit confutatum, existimamus. Attamen multae ex his dubiae sunt aut incertae. Illae partim jam in Flora Belg. Sept. cum dubitationis signo citatae sunt; nos vero quo melius a certioribus et indubiis dignoscantur, sine numero in catalogum retulimus. Incertae nobis sunt praecipue, quarum specimina indigena non vidimus ipsi. Enumeravimus quoque inter indigenas plantas non tantum, quae ubique fere in hominum usum coluntur cum in agris, tum in oleraceis, sed etiam arbores ad vias et in ambulacris ubique plantatas, quae aut omnes excludendae sunt, aut, quod praestare videtur, *cultarum* titulo enumerandae (1); hoc enim modo distinctae, cum vere indigenis confundi non possunt.

Restat, ut Botanicis nostratibus, quorum observationes magno mihi in haud levi labore fuerunt adjumento, gratum animum significem.

In elaborando Prodomo strenui adjutores mihi fuerunt socii am.

---

(1) In FL. B. S. recipiuntur *Linum usitatissimum*, *Polygonum Fagopyrum*, *Aesculus Hippocastanum*, *Fagus sylvatica* etc.; sed omituntur *Cerealia*, *Populus fastigiata*, *Pinus Larix*, etc.

M. J. COP, Prof. Daventriensis et A. J. DE BRUYN (DE BR.), Art. veterin. expert. Hagae Com., quorum hic Polygoneas, quibus multum operae navavit, ille vero Boragineas, Solaneas, Verbasceas, Antirrhineas, Orobancheas, Rhinanthaceas, Labiatas, Verbenaccas, Lentibularicas, Primulaceas, Plumbagineas et Plantagineas elaboravit. Symbolis suis porro ad hocce opusculum plurimum contulerunt socii: ABELEVEN (ABEL.), Pharmacopola Neomagensis; ALPHERTS (ALPH.), Pharm. stud. Culemborgensis; ASSCHER, Med. Doct. Amstelodamensis; BISSCHOP (BISCH.), Pharmacopola Haganus; BONDAM (BOND.), Campensis; L. H. BÜSE et H. D. GILDEMEESTER BÜSE, Harlemenses; DOZY (D.), M. D. Leidensis; MERKUS DOORNIK (DOORN.), M. D. Amstelodamensis; EVERWIJN (EVERW.), Phil. Doct. Nordvicensis; VAN GRONINGEN (V. GRON.), Daventriensis; VAN HOVEN (HOV.), Med. castr. expert. Dordracenus; KRAAMWINKEL (KRAAMW.), M. D. Ultrajectinus; KRAEPELIEN (KRAEP.), Pharmacopola in pago Zeist; MOLKENBOER (MB.), M. D. Leidensis; DE MARREE, M. D. Medioburgensis; OUDEMANS (OUD.), M. D. Botan. Lector Roterodamensis; ROMBOUTS (ROMB.), M. D. Amstelodamensis; SCHUERMANS STEKHOVEN (STEKH.), Hortulanus Leidensis; TOP, Pharmacopola Campensis; DE VRIESE (DE VR.), Botan. Prof. Leidensis; WENCK, V. D. M. ante in pago Zeist, nunc Bremensis; BOURSSE WILS, M. D. Leidensis; VRIJDAG ZIJNEN (VZ.), Pharmacopola Haganus. Quid singulis debeat, inspicienti Prodromum cuique erit manifestum.

Ex iis, qui, quamquam sociis non adscripti sunt, tentamina nostra adjuvarunt, inprimis nominandi sunt Botanici: GEVERS DEYNoot (GEV.), Neomagensis; FRANQUINET (FRANQ.), Pharmacopola Mosatrajectinus; HALBERTSMA, Anat. Prof. Leidensis; DORNSEIFFEN, M. D. Roterodamensis; VAN DER TRAPPEN (V. D. TR.), M. D. in pago Naaldwijk; J. WITTEWAAL (WTT.), Phil. Dr. in pago Voorst.

Volumen Prodromi alterum, *plantas cellulares* continens, brevi sequetur; prima ejus pars, Muscos frondosos et hepaticos, Lichenes et Algas enumerans, intra anni spatium; altera vero, Fungos continens, intra biennium.

d. 14 Octobris

1850.

Dr. R. B. VAN DEN BOSCH.

**Class. Exogeneae s.
Dicotyledoneae.**

Subclass. Thalamiflorae.

Ord. Ranunculaceae Juss.

Trib. Clematideae DC.

CLEMATIS L.

1. **C. Vitalba L.** In heggen, tusschen kreupelhout, enz. *Jun. Jul.*

In Herb.: Zalk, Bond.; Zuid-Beveland, D.; Batenburg, N. Abel. Bovendien: t. Mook en Heumen, Kraamw.; ter Veere, v. d. Feen; Maastricht, Hov.; Katwijk a. d. Maas, Herb. Lac; t. Doesburg en Dieren, Wyers in Herb. Dav.; (Persingen, Bronkhorst, Gorsel, Terwolde, enz. Gort.; de Bildt, v. H. FL. B. s.). Variat:

β. (fol. basi ovatis) Koch. In Herb.: Boxmeer, de Br.

- C. viticella L.** (Maastricht, Hov. *Kruidk. Arch.* I. p. 216).
Cf. Dumortier *Prodr. Fl. Belg.* p. 126. Sine dubio planta
efferata. L.

- C. recta L.** (Maastricht, Nyst. *Comp. Fl. Belg.* II. p. 212,
cujus vero auctores hanc speciem indigenam dubiam existi-
mant). L.

Trib. Anemoneae Dc.

TALICTRUM L.

T. foetidum L. ('s Hage, Schweneke ap. Gort.; Dordt en Schijndel, Schull in FL. B. s.). Indigena jam in FL. B. s. in dubium vocata; num *T. minus* β . *glandulosum*?

2. T. minus L. In drooge grasgronden; in de duinen. 24 Maj. — Jul.

Caule basi aphylo, vaginis scariosis obvoluto, auriculis vaginalium patulis; panicula divergente, ramis mediis rectangulis; carpellis fusiformibus, 8-costatis. Cf. Fries *Mant.* III. p. 45. *Summa veget.* p. 135. *Rechb. Icon. Germ.* III. fig. 4627. Variat:

α . *virens* Koch;

β . *glandulosum* (γ) Koch;

γ . *dumosum* Koch Syn. Ed. 1. (*T. dunense* Dum. *Prodr.* p. 126. fide spec. Cl. Kickx.). Ex omni parte specie majus et robustius, paniculae ramis primariis quoque valde divaricatis.

In Herb.: α . Heerenwaarden, Hov.; β . Bloemendaal, D., Wils; 's Hage, VZ.; t. Loosduinen en Monster, de Br.; Zalk, Bond.; γ . Wassenaar, Mb. en Oudem.; Lobith, VZ.; Domburg, v. d. B. Bovendien: Vlissingen, v. d. Cop. in Herb. VZ. (Maastricht, Lej. et Court. *Comp.* II. p. 206. [*T. elatum*] cf. III. p. 378).

3. T. flexuosum Bernh. Op gelijke plaatsen als de vorige. 24 Jun. Jul.

Caule basi foliato, auriculis brevibus adpressis, superioribus apice patulis; panicula elongata, flexuosa, erecto-patula; carpellis oblongo-attenuatis, 10-costatis (sicut flores, duplo quam in *T. minore* minoribus). Cf. *Rechb. exc.* p. 728; *Icon. Germ.* III. f. 4628; Fries *Mant.* III. p. 47; *Summa veget.* p. 136.

In Herb.: Lekoever bij Vianen, de Br.; Wilpschendijk bij Dev., Cop; Platvoet bij Dev., Top; Zalk, Bond.

4. T. flavum L. Op moerassige plaatsen, aan waterkanten, enz. in zandige streken. 24 Jun. Jul.

Radice repente; petiolis foliorum inferiorum stipellatis; segmentis foliorum pallidevirentium obtusis, basi cordata; panícula contracta, ramosa, floribus erectis; carpidiis subglobosis, vix costatis. Cf. Lej. et Court. *Comp.* II. p. 208 et *Choix de pl.* N°. 860. (*T. sphaerocarpon*); *Rchb. exc.* p. 730. *Icon. Germ.* III. f. 4639.

In Herb.: Yssel bij Deventer, Cop, Top; Kampen, Bond.; Duinval. Schouwen en Walcheren, v. d. B.

5. **T. Morisonii** Gm. Op gelijke plaatsen als de vorige. 24 Jun. Jul.

Radice fibrosa; foliis (exstipulatis) obscure-virentibus, superne lucidis, subtus pallidis (nervis demum rufis), segmentis obtusiusculis, oblongo-cuneatis; panícula arrecto-patente; carpidiis minoribus utrinque acutiusculis. Cf. *Rchb. exc.* p. 730; *Icon. Germ.* III. f. 4640. Lej. et Court. *Comp.* II. p. 207 et *Ch. d. pl.* N°. 671. (*T. rufinerve*); *Bat.* t. 323? (*T. flavum*).

Haagsche bosch, Herb. VZ.; Mellingen, Hoffm. in Herb. Dav.

Obs. Difficillimi hujus generis species indigenas fida speciminum vivorum observatione revidere, omnino est necesse. Praeter vegetationis rationem et habitum, imprimis fructus maturi consulendi sunt, quos in Synopsi prorsus neglexit Koch. Specimina Herbarii, eaque plurima quae hisce carent, propterea determinare nequeo.

ANEMONE L.

6. **A. Pulsatilla** L. Op opene, zonnige plaatsen in zand- en heidegronden. 24 Apr. Maj.

In Herb.: Omstreken v. Deventer, Cop, v. Gron.; Bronsbergen bij Zutphen, Wtt. Bovendien: (Paascheuvel bij ter Borch, Gort.).

7. **A. nemorosa** L. In bosschen en op beschaduwde plaatsen. 24 Apr. Maj.

In Herb.: Haagsche bosch, Duifhuis bij Leyden, Haarlemmerhout, Zeist, Twello, Meppel, Doetichem, Nymegen. Bovendien: Bloemendaal, Koudekerke (Walcheren), Maastricht, (Harderwijk, 's Heerenloo, Mickelhorst, Hemmen, Haren, Gort.; Vleuten, Breda, Driebergen, Doorn, FL. B. S.).

Ludit fl. purpurascens, coerulescentibus, plenis, montrose abortivis, caule bifloro etc.

8. **A. apennina** L. Op gelijke plaatsen als de vorige. 24 Apr.

Differt ab *A. nemorosa*: fol. pilis appressis, nitentibus parce obsitis, petalis 12—16 oblongis (angustioribus) laete cyaneis. Sine dubio planta advena.

In Herb. Ruine 't Huis ter Haar bij Vleuten, G. Broers, Kraep.; Duifhuis bij Leyden, Mb., Oudem.

9. **A. Ranunculoïdes** L. Op gelijke plaatsen als de beide vorige. 24 Apr. Maj.

In Herb. Haagsche bosch, Voorburg, Duifhuis, Leyderdorp, Meppel, Helpen (Gron.), Middelburg. Bovendien: Maastricht, (Aardenhout, Gort.; Oranjewoud, Klein katlijk, Franeker, Meese; Soeterwoude, FL. B. s.; Leeuwarden, Huizumerlaan, FL. Fris.; Gronsfelt, Lej. Fl. d. Spa).

ADONIS L.

10. **A. aestivalis** L. In koornvelden. ☉ Jun. Jul. (*A. annua*? FL. B. s. p. 414.).

Bij Weurt (Nym.) Gev. in Herb. pr. Planta advena?

Obs. *A. annua* Dc. Fl. Franç. IV. p. 887. comprehendit *A. autumnalem* L., *aestivalem* L. et *flammeam* Jacq.; propterea species FL. B. s. l. l. incerta est. Caeterum *A. aestivalis* inter segetes Belgii et Germaniae Rhenanae reperitur et forsitan apud nos advena est habenda. *Efferata* esse nequit (FL. Noviom. p. 2); etenim quae vulgo in hortis colitur, est *A. autumnalis* L.

11. **A. vernalis** L. Op zonnige plaatsen in drooge zand- en heidegronden. 24 Apr. Maj.

In Herb.: Deventer, Tyhaar comm. Cop.

Trib. *Ranunculeae* Dc.

MYOSURUS L.

12. **M. minimus** L. In koornvelden en op opene, vochtige plaatsen in zandgronden. ☉ Maj. Jun.

In Herb.: Leyden, Utrecht, Driebergen, Bunnik, Kampen, Heumen, Zuid-Beveland.

BATRACHIUM. (Dum.) Wimm. *)

A. Homoiophylla.

a. Foliis integris, lobatis.

13. B. hederaceum (Ran.) L. In helder, vlietend water. †
Maj. — *Jul.*

Caule tereti; foliis reniformibus, obtuse 3-5 lobis, stipulis petiolo longe adnatis, breviter rotundato-apiculatis; petalis oblongo-cuneiformibus, calycem aequantibus parumve excedentibus; carpellis turgidis, glabris, obtusis, muticis vel latere breviter apiculatis; receptaculo glabro. (*Ranunculus hederaceus* FL. B. s. p. 422. Koch. p. 12.)

In Herb. Sydenberg, Hoffm., Lac.; Amersfoort, Kraep.; Apeldoorn, Wtt.; Deventer, Mb.; Lunteren, Lac.; Weurt, Abel.; Woestehoeve (Veluwe), Un. 1849. Bovendien: Eelderwolde, v. H. in Herb. Dav.; (Aardenhout, Gort.)

b. Foliis multifidis, laciniis setaceis.

14. B. trichophyllum Chaix (sec. Godr. et Gren. *Fl. de France*. I. p. 23) In slooten, enz. † *Maj.* — *Aug.*

Caule —?; foliis viridibus, superioribus sessilibus, laciniis abbreviatis, rigidiusculis, filiformibus, stipulis praemagnis, petiolo longe adnatis, auriculatis; petalis obovato-cuneiformibus, staminibus paucis ovariorum capitulo longioribus; pedunculis aequalibus; carpellis obovatis, sursum parum attenua-

---

*) *Batrachium*. Dum. (*Wimm.*) Char. gen. Sepalis 5; petalis 5-12 ungue fovea nectarifera nuda; carpellis transverse rugosis, lateraliter apiculatis. — Herbae submersae, natantes, petalis albis luteo-unguiculatis.

Ranunculus L. Char. gen. Sepalis 5; petalis 5 ungue fovea nectarifera tecta; carpellis glabris, granulatis vel muricatis, compressis, stylo persistente mucronatis. — Herbae terrestres vel palustres, petalis flavis aureisve.

Ficaria Dillen. Char. Gen. Sepalis (plerumque) 3; petalis 5-10 ungue fovea nectarifera; carpellis compressis, laevibus, obtusis.

Cf. caeterum: Verslag enz. in *Nederl. Kruidk. Arch.* I. p. 539, ubi rationes exposui, quae hanc dispositionem in Flora nostra suadere videntur.

tis, apiculatis, receptaculo hemisphaerico, hirsuto. (*Ran. paucistamineus* Tausch, Koch. p. 433. Versl. 1847. p. 541. pro parte.)

In Herb.: Walcheren, Zuid Beveland, v. d. B.

15. B. divaricatum Schrank. In stilstaand en stroomend water. 24 Maj. — Jul.

Caule obtuse trigono; foliis aeneo-viridibus sessilibus, laciniis abbreviatis, rigido-divaricatis, crassiusculis, stipulis exauriculatis, petiolo adnatis; petalis late obovatis, unguiculatis, staminibus ovariorum capitulo longioribus; pedunculis sursum attenuatis; carpellis parvis, obovatis, sursum attenuatis, apiculatis; receptaculo hemisphaerico, hirsuto. (*Ran. aquat. ♂. stagnatilis* FL. B. S. p. 422.)

In Herb.: Leyden, D., Mb., Wils; Haarl. meer bij Sloten, Lac.; Kampen, Bond.; Deventer, Halbertsma; Twello, Top.; Nymegen, Abel.; Zeist, Wenck.; Staatsvlaanderen, Wils en v. d. B. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.

16. B. fluitans Lam. In stroomend water, rivieren enz. 24 Jun. — Aug.

Caule tereti; foliis superioribus breviter, inferioribus longe petiolatis, laciniis elongatis, porrectis, parallelis, stipulis petiolo longe adnatis, elongatis, super. late auriculatis, mediis exauriculatis; petalis late obovatis, breviter unguiculatis, staminibus ovariorum capitulo brevioribus; carpellis obovatis, turgidis, sursum late rotundatis, apiculatis; receptaculo hemisphaerico, glabro. (*Ran. aquat. ♂. Peucedanifolius* FL. B. S. p. 424.)

In Herb: Alphen, Mb. Bovendien: Bunnik, Wenck. in Herb. pr.; Utrecht, Herb. Lac.

B. Heterophylla.

17. B. ololeucos Lloyd (sec. Godr. et Gren. l. l. p. 21).

In slooten, enz. 24 Maj. Jun. Jul.

Caule tereti (?); foliis inferioribus tenuissime capillacco-

multifidis, sessilibus, extra aquam in penicillum collabentibus, superioribus profunde tripartitis, lobis triangulari-obovatis, medio obtuse tri-, lateralibus bi-crenatis; stipulis auriculatis, petiolo breviter adnatis; petalis oblongis, calycem excedentibus, albo-unguiculatis (?); pedunculis folio longioribus; staminibus ovariorum capitulo longioribus; carpellis paucis, obovatis, obtusis, turgidis, apiculatis. (*B. tripartitum* Versl. 1847. *Ran. tripartitus* β . *obtusiflorus* Dc. sec. Godr. et Gren. l. l.)

In Herb.: t. Zelsaete en Zuiddorpe (Staats-Vlaanderen), Wils en v. d. B.

18. B. Baudoti Godr. In (brakke?) slooten, enz. 24 Jun.

Caule — ?; foliis inferioribus sessilibus setaceo-multifidis, laciniis rigidis, flabellato-divergentibus, superioribus petiolatis profunde trilobatis trifidisve, lobis cuneatis 3-4 partitis; stipulis magnis, fere exauriculatis, petiolo ultra medium adnatis; petalis obovato-cuneiformibus, calyce multo longioribus; staminibus ovariorum capitulo sub-brevioribus; carpellis obovatis, parvis, sursum turgidis, apiculatis; receptaculo elongato-conico; parce piloso.

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Kampen, Bond. (forma terrestris.)

19. B. Petiveri Koch. In brakke en zilte wateren en slooten. 24 Jun. — Aug.

Caule obtusangulo; foliis inferioribus subsessilibus setaceo-multifidis, laciniis rigidiusculis, superioribus petiolatis tripartitis vel profunde trifidis, laciniis triangulari-obovatis, 2-3 fidis, crenatis dentatisve (mediis saepe ternatis, foliolis longiuscule petiolatis, obovato-flabelliformibus); stipulis exauriculatis, petiolo ultra medium adnatis; petalis obovatis; staminibus ovariorum capitulo longioribus; carpellis obovatis, majusculis, sursum attenuatis, valde apiculatis; receptaculo conico, parce piloso. (*Ran. aquat. δ . tripartitus* Enum. Zeel. I. p. 6. non Koch. Ed. I.)

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

20. B. heterophyllum Wigg. In slooten, vijvers, enz. 24
Maj. — Jul.

Caule obtusangulo; foliis petiolatis, inferioribus setaceo-multifidis, laciniis flaccidis, extra aquam in penicillum collabentibus, superioribus peltatis, cordato- vel truncato-subrotundis, lobatis, lobis crenatis incisive (rarius foliis omnibus setaceo-multifidis, aut superioribus trilobatis, lobis cuneiformibus); stipulis praemagnis, rotundato- auriculatis petiolo longe adnatis; petalis late obovatis; staminibus ovariorum capitulo longioribus; carpellis obovatis, apice valde turgescens, apiculatis; receptaculo hemisphaerico, hirsuto. (*Ran. aquat. a. β. γ.* Fl. B. s. p. 422. *R. aquatilis* Koch. Ed. 2. p. 12.) variat:

a. fluitans Godr. et Gren. Foliis superioribus integris, lobatis; et quidem:

a. peltatus Koch. In Herb.: Valkenburg, Stekh.; Zwolle, Bond.; Nymegen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B.

b. truncatus Koch. In Herb.: Meppel, Heyn.

c. quinquelobus Koch. In Herb.: Deventer, Halbertsma; Orten, Hov.

d. tripartitus Koch (Ed. 1) Leyden, Mb.; Maarsbergen, Lac.; Zalk, Bond.

β. submersum Godr. et Gren. (*B. paucistamineum* Verslag 1847 pro parte) Foliis omnibus setaceo-multifidis. In Herb.: Leyden, Mb. Wils; Meppel, Heyn.

γ. terrestre Godr. et Gren. (*δ. succulentus* Koch; *B. caespitosum* Verslag 1847.) In Herb.: Leyden, D.; Delft, de Br.; Nymegen, Abel.; Asten (N. Brab.), Hov.

RANUNCULUS L.

21. R. Lingua L. Aan waterkanten, in moerassen, enz. 24
Jul. Aug.

In Herb.: Dordt, Haarlem, Bentveld, Achttienhoven, Meppel, Deventer, Ooi, Persingen, Heusden, Eindhoven, Zuid-Beveland. Bovendien: Gouda, enz. Moordrecht, Schoonhoven,

Hoffm. in Herb. Dav.; Zwolle, Schutte in Herb. Dav.; Werkendam, Herb. Lac.; (Friesland, Fris.; Leyden, Leid.; Maastricht, Lej. Fl. de Spa).

22. R. Flammula L. In moerassige weide- en zandgronden.

‡ Jun. — Aug.

In Herb.: Heumen, Abel.; Meppel, Heijn.; Vughtsche heide, v. Hov.; Almelo, v. Lennep; Zuid-Beveland, v. d. B. Kampen, Bond.; Amstelveen, M. Doorn., Oudem.; Diepenveen, Cop; Leyden, Mb.; Wassenaar, D.; Goor, Hengeveld, Cop. Variat:

β. *grandiflora* v. Hall. (Kortenhoef bij Amsterdam, Haren, Fl. B. S. p. 810) n. v.

γ. *serrata* DC. sec. Lej. et Court. *Comp.* (Foliis lanceolatis serratis, floribus majusculis; forma procera). In Herb.: Voorstonden, Cop; Duinvalleien Walcheren, v. d. B.; Elburg, Alpherts.

δ. *reptans* Lej. et Court. l. l. (Fol. linearibus, caule radicante; forma exilis).

ε. *Alismoïdes* (caule radicante, uniflora, fol. superioribus longe petiolatis, late ovatis, acutiusculis; *Alism. nantantis* specimen simulans). In Herb.: Uddelermeer, Un. 1849. Bovendien: moerass. heide bij Zeist, Herb. Lac.

23. R. auricomus L. Op beschaduwde grazige plaatsen. ‡ Apr. Maj.

In Herb.: Delft, de Br.; Valkenburg, Mb.; Wassenaar, D.; Dordt, Alph.; Werkendam, Lac.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Groningen, v. Hall in Herb. Dav.; Meppel, Herb. Heyn.; Middelburg, de Marrée in Herb. pr.; (Utrecht, Fl. B. S.).

24. R. acris L. In weilanden, aan wegen, dijken, enz. ‡ Maj. — Jul.

In Herb.: Kampen, Bond.; Meppel, Heyn.; Deventer, Halbertsma; 's Bosch, v. Hov.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Leyden, D., Mb.; Delft, Geldorp, de Br.; Rotterdam, Groshans; Katwijk, Mb.

β. sylvaticus (Ran.) Thuill. (Maarsbergen bij Doorn, Fl. B. S. p. 420) n. v.

Ludit floribus plenis et stramineis; foliis nigro-maculatis et plus minusve incisis, statura humillima et elata.

R. lanuginosus L. Indigenam notavit Boerhaavius (*Ind. alt.* I. p. 31. n. 8); signum vero † forsan pone n. 9 fuisset ponendum, qui nempe ad formam albo-maculatam *R. repentis* spectare videtur.

25. R. polyanthemos L. In bosschen en vruchtbare weilanden. † Maj. — Jul.

's Gravesande, Herb. VZ. Bovendien: Maastricht, Franq. in Herb. pr.; (Betuwe, Gort.).

26. R. repens L. Op vochtige, grazige plaatsen, aan slootkanten, enz. † Maj. — Jul.

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Kampen, Bond., Top.; Noordwijkerhout, Oudem.; Enk b. Deventer, Cop; Amsterdam, Merk. Doorn. Variat:

β. prostratus DC. sec. fl. b. s. In Herb.: Bentveld, Mb.; Waasdorp, de Br.; Haarl. duinen, Büse; Deventer, Cop; Beekhuizen, D.; Nijmegen, Abel.; 's Bosch, Hov.; Zuid-Beveland, v. d. B.

γ. erectus Lej. et Court. (Ramis omnibus erectis, nullis radicanibus). In Herb.: Haagsche bosch, de Br.

δ. glabratus Lej. et Court. (Foliis cauleque glabris). Deventer, Cop in Herb. Dav.

27. R. bulbosus L. Langs dijken, wegen, in grazige zandgronden. † Maj. Jun.

In Herb.: Noordwijkerhout, Wassenaar, Kampen, Deventer, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

28. R. Philonotis Retz. Op kleigronden aan cenigzins vochtige plaatsen, vooral naar den zeekant. ☉ Maj. Jun.

In Herb.: Maassluis, de Br.; Kampen, Bond.; Tholen en Bergen op Zoom, Wtt.; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Nieuwe Diep, Hoffm. in Herb. Dav.; Werkendam, Herb. Lac.; (Harderwijk en Doornspijk, v. G.;

Haarlem, d. G.; Marum bij Leeuwarden, Fl. B. S.; Friesland, Fris.; Leyden, Leid.). Variat:

β. (R.) *intermedius* Poir. sec. Lej. et Court. (Foliis subglabris, habitu gracili).

In Herb.: Zuid-Beveland (moerassige weilanden) v. d. B.

γ. (R.) *verrucosus* Rchb. (Fl. exsicc. 2586). (Carpellis elevato-punctatis, habitu gracili).

In Herb.: Maassluis, de Br.

δ. *parvulus* Lej. et Court. (Caule nano, subunifloro, foliis subcordato-rotundis, grosse crenatis).

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; in Herb. Dav. sine loco.

29. R. sceleratus L. Op moerassige plaatsen, aan slootkanten, enz. ☉ *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Deventer, Leyden, Meppel, Vught, Nijmegen, Zuid-Beveland, Sassenheim.

Ludit, saepe in eodem loco, caule 1½ pedali et pollicari, obeso et gracili, foliis rotundato-sublobatis, lobatis, partitis, etc.

30. R. arvensis L. In zandige koorlanden. ☉ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Tiel, Zutphen, Zalk, Nijmegen, Zuid-Beveland. Bovendien: Staphorst, Twello, Doesburg, Zwijndrecht.

31. R. muricatus L. Op moerassige plaatsen naar den zee-kant. ☉ *Maj.* — *Jul.*

Utrecht, March. in Herb. Petif. Bovendien: (Vriesland? Meese, Waasdorp? Fl. B. s.).

Obs. Planta, in agris prope Ultrajectum lecta, videtur advena, forsan cum seminibus *Medicaginis sativae*. In patria sua litora marina incolit.

R. parviflorus L. a Boerhaavio (l. l. p. 31. n. 15.) indigena notatur.

FICARIA Dillen.

32. F. Ranunculoïdes Mönch. Op vochtige, beschaduwde plaatsen. 4 *Mart.* — *Maj.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Nijmegen, Vught, Zuid-Beveland.

Ludit floribus plenis, foliis maculatis, etc. et bulbillis in axillis foliorum.

Trib. *Helleboreae* DC.

CALTHA L.

- 33. C. palustris** L. In vochtige, moerassige weilanden. ♀
Apr. — Jun.

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Sloten, Kampen, Deventer, Nijmegen, 's Bosch, Schouwen. Variat:

β. minor DC. sec. FL. B. S. (Maarsbergen en Harendermolen, FL. B. S.) n. v.

ERANTHIS Salisb.

- 34. E. hyemalis** Salisb. In bosschen. ♀ Febr. *Mart.*

In Herb.: Baambrugge, v. d. Tr.; Moesbosch (Walcheren) Blaas. Bovendien: t. Wijhe en Heino, Tyhaar in Herb. Dav.

HELLEBORUS L.

- 35. H. viridis** L. Op beschaduwde plaatsen. ♀ Mart. Apr.

In Herb.: Huis ter Haar bij Vleuten, D. Seiff. Bovendien: Zoeterwoude, Herb. L a c.; Koudekerke (Walcheren) Blaas; (Arkel bij Gorkum, Groningen, Fl. B. S.).

NIGELLA L.

- 36. N. arvensis** L. In koornvelden. ☉ Jul. — Sept.

(Maastricht Lej. *Fl. de Spa et Comp. Fl. Belg.*) n. v. i. L.

AQUILEGIA L.

- 37. A. vulgaris** L. Op beschaduwde, grazige plaatsen. ♀
Jun. Jul.

In Herb.: Amsterdam, VZ.; Meppel, Krien; Oosterlant in Duiveland, v. d. B. Bovendien: Uilenpas, W y e r s in Herb. Dav.; (Utrecht, G o r t.; Baarn, Dordt, Vianen, Schalkwijk, FL. B. S.; Huizum, Fris.).

Ludit floribus ecalcaratis et pallide coeruleis sec. Fl. B. S.

DELPHINIUM L.

38. D. Consolida L. In koorlanden. ☉ Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Mb.; 's Hage en Wassenaar, Bisch.; Deventer, Top, Gron.; Nijmegen, Abel. Bovendien: Zutphen, Wtt., Kotten en Wijk b. D., v. d. Tr. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac.; (Maurik (Betuwe) Gort.; Arnhem, Utrecht, FL. B. S.).

Trib. *Ranunculaceae spuriae* Koch.

ACTAEA L.

39. A. spicata L. Op beschaduwde plaatsen. † Maj. Jun. Maastricht, Franq. in Herb. pr. L.

Ord. Berberideae Vent.

BERBERIS L.

40. B. vulgaris L. In bosschen, enz. † Maj. Jun.

In Herb.: v. verschill. pl. aan den duinkant in Holland en Zeeland. Bovendien: Nijmegen, Abel.; (Haren en Mickelhorst bij Groningen, Gort.; Warnsveld, FL. B. S.).

Ord. Nymphaeaceae DC.

NYMPHAEA L.

41. N. alba L. In grachten, vaarten, vijvers, enz. † Jun.—Aug.

In Herb.: Leyden, Haarlem, Meppel, Nijmegen, Vught, Zuid-Beveland. Variat:

β. minor DC.? (t. Muiden en Naarden, Gort.) n. v.

NUPHAR Sm.

42. N. luteum Sm. Met de vorige. † Jun. — Aug. (*Nymphaea lutea* FL. B. S. p. 402.).

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, Vught, Sas van Gent. Variat:

β. minus Dum. (non Gort.) Maastricht, Hov. in Herb pr. Bovendien: (Leyden? Leid.).

Ord. Papaveraceae. Dc.

PAPAVER L.

43. P. Argemone L. In zandige bouwlanden. ☉ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Leyden; Katwijk, Noordwijk, Amerongen, Kampen, Meppel, Nymegen, St. Michiels Gestel, Eindhoven, Zuid-Beveland. Bovendien: (Bronkhorst, enz., Kennemerland, Gort.; Pietersbierum, enz. M.; versch. pl. in Friesland, Fris.; Rheede, Utrecht, enz. FL. B. S.) variat:

β. Caule unifloro (*P. maritimum?* With.) In Herb.: Noordwijkerhout, D., Everw.

44. P. hybridum L. In bouwlanden. ☉ *Maj.* — *Jul.*

(Maastricht, Lej. *Fl. de Spa et Comp.*) n. v. i. L.

45. P. Rhoëas L. In bouwlanden, aan ruigten, enz. ☉ *Jun.* *Jul.* Variat:

α. ovale Dum. (capsula ovata);

β. globosum Dum. (capsula subglobosa);

γ. strigosum Bönn (pilis pedunculorum appressis);

δ. commutatum Elkan (pilis pedunculorum appressis, foliorum lobis obtusis, subintegris).

In Herb.: *α.* Leyden, Noordwyk, Valkenburg, Deventer, Nymegen, Rosmalen. *β.* Noordwyk, Kampen, Nymegen, Zuid-Beveland. *γ.* Noordwyk, Bentveld, Zuid-Beveland. *δ.* Leyden, Noordwyk, Zuid-Beveland.

Ludit floribus plenis: Deventer, Tyhaar in Herb. Dav.

46. P. dubium L. In bouwlanden, aan wegen, enz. in zandige streken. ☉ *Jun.* *Jul.*

In Herb.: Leyden, Sassenheim, Noordwijk, Meppel, Nymegen; Hilvarenbeek, Vught, Schouwen. Bovendien: (Haar-

lem, Naarden, Arnhem, Harderwijk, Groningen, enz. v. G.; de Bild, Zeist, Driebergen, Velp, Rheede, FL. B. S.)

47. P. somniferum L. In tuinen, enz. gekweekt en hier en daar in 't groot verbouwd (var. *a*) en verwilderd. ☉ *Jul.*

Aug. Variat:

a. nigrum Dc. (capsulis sub stigmatate perviis, seminibus nigris);

β. album Dc. (capsulis clausis, seminibus albis.)

In Herb.: Haarlem, Mb.; Haarlemmerhout, Oudem.; Warnsveld, Wtt.; Zuid-Beveland, v. d. B.

CHELIDONIUM L.

48. C. majus L. Aan heggen, ruigten, enz. 2+ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Meppel, 's Bosch, Zuid-Beveland. Variat:

β. laciniatum Mill. (vix Gort.) In Herb.: Stadwyk bij Leyderdorp, Mb.

Ord. Fumariaceae Dc.

CORYDALIS Dc.

49. C. cava Schw. et Körte. Op beschaduwde, grazige plaatsen. 2+ *Apr. Maj.*

In Herb.: Leyden, Stekh., D. Bovendien: Groningen, v. Hall in Herb. VZ; (Cornjum (Friesl.), Valkenburg, N. Bijdr. p. 47.)

50. C. solida Sm. Op beschad. pl. als de vorige. 2+ *Apr. Maj.*

In Herb.: Leyden, D., Mb., Wils, Oudem.; Deventer, Cop, Top; Beek en Ubbergen, Abel.; Middelburg, v. d. B. Bovendien: Deutichem, Cop; ('s Hage, Haarlem, Alkmaar, Gort.; Meijerij van 's Bosch, Franeker, Wolvega, FL. B. S.)

51. C. fabacea P. Op beschad. pl. als de beide vorige. 2+ *Apr. Maj.*

Haagsche bosch in Herb. VZ.

52. C. lutea Dc. Aan en op oude muren. 2° Maj. — Aug.

In Herb.: Kerkhof bij Geertruidenberg, Verkouteren.
Bovendien: Marieplaats te Utrecht, Herb. Lac. Planta advena!

53. C. claviculata P. In heggen en op beschaduwde plaatsen in zandige streken. ☉ Jun. — Aug.

In Herb.: Magsche bosch, Zeist en Driebergen, Rhenen, Elspeet, Harderwijk, Diepenveen, Apeldoorn, Ubbergen, Meppel, Walcheren. Bovendien: (Haarlem, Utrecht, Groningen, Gort.; Friesland, M.; Amersfoort, Heemze, Putten, Arnhem, Baarn, enz. FL. B. S.; Leyden, Leid.)

FUMARIA L.

54. F. officinalis L. In bebouwde zandgronden. ☉ Maj. — Aug.

In Herb.: Leyden, Noordwijk, Utrecht, Kampen, Deventer, Meppel, Nymegen, Eindhoven, Zuid-Beveland.

F. spicata L. Indigena dicitur a Gortero (Katwijk en Wasenaar, Meerb.) p. 188. n. v. i.

Obs. Verosimiliter plures hujus generis species (e. g. *F. parviflora* Lam., *Vaillantii* Lois., *Wirtgeni* Koch) inter segetes in Provinciis orientali-
bus occurrunt. E confusione cum una illarum aliave ortam esse Gorteri
dubiam indicationem, jure suspicatur cl. v. Hall.

Ord. Cruciferae. Juss.

SUBORD. SILIQUOSAE Koch.

Trib. *Arabideae*. Koch.

CHEIRANTHUS L.

55. C. Cheiri L. Op en aan oude muren. 2° Maj. Jun. (*C. fruticosus* FL. B. S. p. 492.)

In Herb.: Leyden, Brederode, Dom te Utrecht, Rhenen, Kampen, Valkenhof te Nymegen. Bovendien: St. Janskerk te 's Bosch, Slot Ostende te Goes en stadsmuur te Zierikzee.

NASTURTIUM R. Br.

56. N. officinale R. Br. In slooten, vijvers, moerassen enz. †
Jun. — Aug. (Sisymbrium Nasturtium FL. B. S. p. 488.)

In Herb.: Leyden, Nymegen, Heusden, Zuid-Beveland.

Variat:

β. Siifolium Rchb. (Maastricht Hov. Kruidk. Arch. I. p. 215.)

γ. microphyllum Bön n. (Foliis minoribus, lateralibus subpetiolatis.) In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland.

δ. nanum (*β. minor* FL. B. S.) Werkendam, Herb. Lac.

57. N. amphibium R. Br. Aan en in slooten, moerassen, enz.
 † (an ☉?) *Jun. Jul. (Sisymbrium amphibium* FL. B. S. p. 490) Variat:

α. indivisum DC. sec. Koch. (var. *β.* FL. B. S.);

β. variifolium DC. sec. Koch. (var. *α.* FL. B. S.)

In Herb.: *α.* Leyden, Dordt, Kampen, Deventer, Meppel, Nymegen, 's Bosch, Schouwen; *β.* Enck bij Deventer, Cop. Bovendien: 's Bosch en Maastricht, Herb. Hov.

58. N. sylvestre R. Br. Op vochtige plaatsen, in bouwlanden, op muren, enz. † *Jun. Jul. (Sisymbrium sylvestre* FL. B. S. p. 488.)

In Herb.: Leyden, Haarlem, Dordt, Kampen, Deventer, Meppel, Nymegen, Engelen, Zuid-Beveland. Variat:

α. incisum Koch. In Herb.: 's Hage, de Br.; Amsterdam, Lac. (*N. anceps* ejusd. in Tijdschrift v. Nat. Gesch. XI. p. 177.)

β. dentatum Koch. (*β. minor?* FL. B. S.) In Herb.: Hoo-gewoerdspoort te Leyden, D.

γ. brachycarpum (Siliquis brevibus, lanceolatis, pedicellis 3—4 brevioribus, stylo longiusculo) *N. anceps* Rchb. in Sturm Fl. XII. t. 47. (non in Icon. Fl. germ.), sec. Koch ad *N. sylvestre* referendum. In Herb.: Leydschendam, Mb. Bovendien: Sas van Gend, Wils et v. d. B. in Herb. pr.

- 59. N. palustre** Dc. Aan slootkanten en op moerassige plaatsen. ♂ (an ☉?) Jun. — Aug. (*Sisymbrium palustre* FL. B. S. p. 488.)

In Herb.: Haarlem, Leyderdorp, Voorburg, Scheven. kanaal, Kampen, Meppel, Vught, Zuid-Beveland, Sas van Gend.

BARBAREA R. Br.

- 60. B. vulgaris** R. Br. Op vochtige plaatsen, in bouw- en graslanden. ♂ (an ♀?) Maj. — Jul. (*Erysimum Barbarea* FL. B. S. p. 492.)

In Herb.: Leyden, Zutphen, Kampen, Meppel, Deventer, Nymegen, 's Bosch, Goes. Bovendien: Voorst, Doesburg, Beekhuizen, in Herb. pr.

- 61. B. stricta** Andr. Aan kanten van slooten, rivieren, vaarten, enz. ♂ Apr. Maj. (*Erysimum strictum* Nieuwe Bijdr. p. 42.)

In Herb.: Dordt, Lac.; t. Abcoude en Vinkeveen, Lac., Romb., Doorn.; Kampereiland, Zalk, Bond.; Ooische Waard (Nym.), Abel.; Goes, v. d. B.

- 62. B. praecox** R. Br. Op vochtige plaatsen. ♂ Apr. Maj. (*Erysimum praecox* N. Bijdr. p. 44.)

In Herb.: Duin bij Overveen, Mb. Bovendien (Werendam, Lac. l. l.)

TURRITIS L.

- 63. T. glabra** L. In boschrijke streken, aan ruigten en op steenige plaatsen. ☉ Jun. Jul. (*Arabis perfoliata* FL. B. S. p. 494.)

In Herb.: Zalk, Bond.; Zutphen, Wtt.; Randen, 't Veenhuis bij Deventer, Gorsel, Cop.; Beek en Ubbergen, Abel.; Grebbe, v. d. B. Bovendien: Spoel bij Culemborg, Herb. Lac.; (Friesland, M.; Doorenwaard, FL. B. S.; Maastricht, Lej. Fl. de Spa.)

ARABIS L.

A. Brassicaeformis Wallr. (*Brassica Alpina* FL. B. S. p. 496) indigena dicitur l. l. Num forte confusa cum antecedente, cui habitu similis?

64. A. Alpina L. *Fl. Leid.* p. 19. ♀ *Apr. Maj.*

In Herb.: Op muren in den omtrek van den Hortus te Leyden.

Planta sine dubio primitus aufuga ex Horto, nunc vero pluribus locis subspontanea.

65. A. Gerardi Bess. Op muren (elders aan wegen en op grazige plaatsen, Koch.) ♂ (an ♀?) *Maj. Jun.* (*A. hirsuta* FL. B. S. p. 494.).

In Herb.: 's Hage, Utrecht, Harderwijk, Wijk b. Duurstede, 's Bosch.

66. A. sagittata DC. In de duinen. ♂ (an ♀?) *Maj. Jun.* FL. LEID. p. 19. (*A. planisiliqua* FL. B. S. p. 494.).

In Herb.: van versch. pl. in de Hollandsche duinen.

67. A. hirsuta Scop. In opene en grazige zandgronden. ♂ et ♀? *Maj. Jun.*

In Herb.: Spoel bij Culemborg, Wencck; Oosterhoutsch bosch (Nijm.) Abel.

A. arenosa Scop. In opene zandgronden, aan wegen, enz. ♂ *Jun. Jul.*

Kloppenwaard b. Werkendam, Herb. Lac. (specim. valde manca). Verosimiliter planta advena ex Germaniae Provinciis Rhenanis.

CARDAMINE L.

C. parviflora L. Indigenam indicat Gorterus p. 175 (« in dunis») n. v. i.

C. Impatiens L. Indigenarum notam apposuit Boerhaavius (l. l. II. p. 17. n. 5.).

68. C. sylvatica Link. Op beschaduwde, vochtige plaatsen. ☉ *Apr. — Jun.*

In Herb.: Leyden, Abcoude, Baambrugge, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. latifolia. (Foliolis subrotundis ovatisve). In Herb.:

Haagsche bosch, de Br.; Leyden, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.

69. C. hirsuta L. In opene en bebouwde zandgronden. ☉
Apr. — Jun.

In Herb.: Hollandsche en Zeeuwsche duinen, Kampen, Meppel, 's Bosch.

70. C. pratensis L. Op vochtige plaatsen, aan waterkanten enz., in weilanden. ♀ *Apr. Maj.*

In Herb.: Leyden, Kampen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Variat:

β. dentata Rchb. In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland.

71. C. amara L. Op moerassige, beschaduwde plaatsen, aan waterkanten, enz. ♀ *Apr. Maj.*

In Herb.: Merwe bij Dordt, Lac. Bovendien: Beekbergerwoud, Wtt., Eindhoven, D. in Herb. pr.; IJssel bij Gouda, Hoffm. in Herb. Dav.; (Nijmegen, Gort.; Friesland, M.; Haagsche bosch, Maarsbergen, Utrecht, FL. B. S.)

Trib. *Sisymbreae* Koch.

HESPERIS L.

H. matronalis L. Nijmegen, in Herb. Abel. (*Fl. Noviom.* p. 8) unicum specimen.

MALCOLMIA R. Br.

M. maritima R. Br. In littore insularum Zeelandiae crescere hanc plantam perhibet Dodonaeus (*Cruydtboeck*, 1608. p. 253.).

SISYMBRIUM L.

72. S. officinale L. Aan wegen, heggen, ruigten, enz. ☉
Jun. — Aug.

In Herb.: Dordt, Leyden, Kampen, Meppel, 's Bosch, Zuid-Beveland.

- 73 S. Irio** L. In opene en bebouwde gronden. ♂ (⊙?) Maj. — Jul.
In een grazige duinstreek bij Loosduinen, Herb. VZ. Boven-
dien: (Maastricht, Lej. et Court. Comp.).
- 74 S. Sophia** L. Aan puinhoopen, ruigten, in opene zand-
gronden, enz. ⊙ Maj. — Aug.
In Herb.: Katwijk, Kampen, Meppel, Nijmegen, Vught, Goes.
- 75 S. Alliaria** Scop. Aan heggen en beschaduwde weg- en
slootkanten. ♂ Apr. — Jun. (*Erysimum Alliaria* FL. B. S.
p. 492.).
In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, 's Bosch, Zuid-
Beveland.
- 76 S. Thalianum** Gaud. In bebouwde en opene zandgron-
den. ⊙ Maj. Jun. (*Arabis Thaliana* FL. B. S. p. 494.).
In Herb.: Leyden, Amsterdam, Zeist, Kampen, Elburg,
Meppel, Nijmegen, 's Bosch, Walcheren.

BRAYA Sternb. et Hoppe.

- 77 B. supina** Koch. In vochtige, steenige zandgronden. ⊙
Jul. Aug. (*Sisymbrium supinum* Lej. et Court. Comp.
II. p. 289.).
Aan den voet van den St. Pietersberg bij Maastricht, Hov.,
Franq. in Herb. pr. L.

ERYSIMUM L.

- 78 E. Cheiranthoides** L. In zandige bouwlanden, aan we-
gen, enz. ⊙ Jun. — Aug.
In Herb.: Leyden, Wassenaar, Haarlem, Zeist, Deventer,
Kampen, Meppel, Nijmegen, Schouwen.
- 79 E. virgatum** Roth. Op drooge, zonnige plaatsen, aan
ruigten, enz. ♂ Jun. Jul.
Spoel bij Culemborg, Wencck. in Herb. pr. — Planta advena!
- 80 E. strictum** Fl. Wetter. In opene en begroeide zand-
gronden, aan ruigten, enz. ♂ Jun. Jul. (*E. Hieracifolium*
FL. B. S. p. 492.).

In Herb.: t. Gorsel en Deventer, Cop; bij Voorst en Zutphen, Wtt.; Kampen, Bond. Bovendien: Spoel bij Culemborg, Wenck. en Kraep. in Herb. pr.

E. suffruticosum Spr. Indigenam indicat Rehb. ex. 4391 (n in muris Utrecht, Haarlem, Brederode etc.) = *Cheiranthus Cheiri*?

Trib. Brassiceae Koch.

BRASSICA L.

81. B. oleracea L. Veel in moeshoven aangekweekt; zelden verwilderd. ♂ Maj. Jun.

82. B. Rapa L. Gekweekt en verwilderd (α), meest onder 't vlas. ☉ et ♂ Jun.

α. *campestris* Koch. (*B. campestris* FL. B. s. p. 496);

β. *oleifera* Koch. (Raapzaad) in 't groot verbouwd?

γ. *rapifera* Koch. (Knollen, Rapen). (*B. asperifolia* β. *Rapa* FL. B. s. p. 496.).

In Herb.: α. Leyden, Kampen, Zuid-Beveland; γ. Zuid-Beveland.

83. B. Napus L. In 't groot verbouwd en allerwege verwilderd. ☉ et ♂ Maj. — Jul.

α. *annua* Koch. (*B. asperifolia* α. *sylvestris*? FL. B. s. p. 496.) Zomerkoolzaad;

β. *biennis* Koch. (*B. Napus* Bat. 314?) Winterkoolzaad.

84. B. nigra Koch. Langs de rivieren, in bouwlanden, aan ruigten en puinhoopen. ☉ Jun. Jul. (*Sinapis nigra* FL. B. s. p. 498.)

In Herb.: Leyden, D.; Gorkum, v. d. Tr.; Leerdam, Wtt.; Zwijndrecht, Lac.; Middelburg, v. d. Feen. Bovendien: t. Elburg en Zwolle, Herb. Heyn.; (Noord-Holland, Gort.; Nymegen, 's Hage, Amsterdam, FL. B. s.)

SINAPIS L.

85. S. arvensis L. In bouwlanden. ☉ Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Scheveningen, Amsterdam, Kampen, Nymegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Variat:

β. orientalis Koch. (*S. orientalis* FL. B. s. p. 498.)

In Herb.: Dordt, Leyden, Zandvoort, Deventer, Heusden, Zuid-Beveland.

86. S. alba L. In bouwlanden (verwilderd? Wordt hier en daar in 't groot verbouwd) ☉ *Jun.* Jul.

In Herb.: Leyden, D. Mb.; Haarlem, Mb.; Scheveningen, Lac.; Zuid-Beveland, v. d. Bosch. Bovendien: (Noord-Holland, Gort.; Nymegen, FL. B. s.)

ERUCASTRUM Fl. Frib.

87. E. Pollitii Fl. Frib. In opene en bebouwde zandgronden, aan ruigten, enz. 2^d Apr. — *Sept.* (*Sisymbrium obtusangulum* FL. B. s. p. 724. 826.)

In Herb.: Werkendam, Mb.; Delft, de Br.; Spoel b. Culemborg, Alph.; Nymegen, Abel. Bovendien: Kanaal b. Katwijk, D., Vianen, v. d. Tr.; 's Bosch, Hov., Lobith, VZ. in Herb. pr.; t. Doesburg en Erlekom, Hoffm., Yssel onder Olst, Cop in Herb. Dav.

DIPLOTAXIS DC.

88. D tenuifolia DC. In opene zandgronden, aan muren enz. 2^d *Jun.* — Aug. (*Sisymbrium tenuifolium* FL. B. s. p. 490. *Brassica Erucastrum* Gort. et FL. B. s. p. 496; cf. p. 828.)

In Herb.: Scheven. kanaal b. 's Hage, Leyden, Deventer, Wyk b. Duurstede, Nymegen, 's Bosch, Zierikzee. Bovendien: Maastricht, (Hattem, Zwolle, Kampen, Gort.; Utrecht, Dordt, FL. B. s.; Harlingen, enz. Fris.; Katwijk, Leid.) Variat:

β. integrifolia Koch. In Herb.: Nymegen, Abel.

89. D. muralis DC. In bebouwde gronden, aan muren, enz. ☉ Maj. — *Jul.* (*Sisymbrium murale* N. Bijdr. p. 42.)

In Herb.: Werkendam, Lac.; Heerenwaarden en Rossum, v. d. Tr. Bovendien: Wyk b. Duurstede, Wenck in Herb. pr. — Planta advena!

SUBORD. LATISEPTAE Koch. -

Trib. *Alyssineae* Koch.

ALYSSUM L.

90. *A. calycinum* L. In hooge, weinig begroeide zandgronden.

☉ Maj. Jun.

In Herb.: Zutphen, Wtt.; Deventer, Cop; Zalk, Bond.; Spoel b. Culemborg, Lac.; Nymegen, Abel, Colmschate, Top; Goes, v. d. B. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; (Zwolle, Voorst, FL. B. s.)

A. montanum L. Thomaswaard bij Werkendam (1 ex.) Herb. Lac.

Planta ex valle Rhenana undarum vi allata.

FARSETIA R. Br.

91. *F. incana* R. Br. In drooge, zonnige zandgronden. ♂ Jun. — Sept. (*Berteroa incana* FL. B. s. p. 824.)

In Herb.: Bergen op Zoom, Wtt.; Ysseldijk (?), Mb.; Nymegen, Abel.

DRABA L.

92. *D. muralis* L. Op steenachtige plaatsen, aan muren, enz.

☉ Maj. Jun.

In Herb.: Gorkum en Dordt, Lac.

93. *D. verna* L. In opene en grazige zandgronden. ☉ Mart.

Apr. Variat:

α. *vulgaris* (Siliculis oblongis vel ovali-oblongis);

β. *macrocarpa* (Siliculis oblongo-lanceolatis);

γ. Boerhaavii v. Hall. (Siliculis suborbicularibus.)

δ. microcarpa (Siliculis oblongis lineam 1—1½ longis hebetatis?)

In Herb.: *α.* en *β.* van versch. pl.; *γ.* muren van Delft, Verm., de Br.; Leyden, Wtt.; ruïne v. Brederode, Mb.; Walchersche duinen, v. d. B. Bovendien: (duinen 's Hage, Noordwijk a. Zee, Utrecht, FL. B. s.); *δ.* achter Coxhorn bij Wassenaar, v. d. B.

COCHLEARIA L.

94. *C. officinalis* L. Op vochtige plaatsen, meest naar den zee kant. ♂ (an ☉?) Maj. Jun.

In Herb.: Katwijk, Mb. Bovendien: Leyden aan de hooge Morsch, Cop. in Herh. Dav.; t. Amsterdam en Sloterdijk, v. d. Tr. in Herb. pr.

95. *C. Danica* L. In de zeeduinen. ☉ (♂?) Maj. Jun.

In Herb.: Katwijk aan Zee, Walcheren. Bovendien: (Ameland, FL. B. s.; Dykshoek, enz. Fris.)

96. *C. Anglica* L. Aan de zee kust. ♂ (♀?) Maj. Jun.

In Herb.: Zeeburg, Oudem.; Amsterdam, Lac.; Kampen, Bond., Top.; Kanaal bij Katwijk, D., Wils.

Obs. Species apud nos cum *C. officinali* confusa! hinc loci natales, ab auctoribus indicati, omittendi videntur. Specimina juniora aut florentia facile quidem confunduntur, at siliculae in *C. Anglica* duplo majores, ovali-oblongae, reticulato-venosae in speciminibus fructiferis valde insignes sunt.

97. *C. Armoracia* L. Aan waterkanten en op moerassige plaatsen; aan ruigten enz. verwilderd. ♀ Maj. — Jul.

In Herb.: Leyden, Mb.; Dordt, Lac.; Nymegen, Abel.; Maastricht, Hov.; Goes, v. d. B.

***C. Batava* Dum.** (*C. officinalis* *β.* FL. B. s. p. 478.) (Katwijk, Dum. Prodr. p. 120.)

Mihi prorsus ignota.

Trib. Camelinae Koch.**CAMELINA** Crantz.

98. C. sativa Crantz. In bebouwde en opene zandgronden (β . onder 't vlas) $\odot$ *Jun. Jul.* (*Myagrum sativum* FL. B. S. p. 476.) Variat:

a. pilosa Koch.

\beta. subglabra Koch.

In Herb.: *a.* Scheveningsch kanaal bij 's Hage, D. en v. d. B.; *\beta.* Rhijnsburg, Kampen, Nunen, Zuid-Beveland, Hulst. Bovendien: Zwijndrecht, Almelo, Dongen, Eindhoven, (Nijmegen, Dordt, Rhede, FL. B. S.; Huizum, Fris.).

99. C. dentata Pers. In vlaslanden. $\odot$ *Jun. Jul.* (*Myagrum dentatum* FL. B. S. p. 820.).

In Herb.: Rhijnsburg, Stekh. Mb.; Zwijndrecht, Lac.; Hontenisse, Wils en v. d. B. Bovendien: (Geldorp, Groesbeek, Leeuwarden, Prov. Groningen, FL. B. S.).

C. microcarpa Andr. Wordt in 't groot verbouwd (Prov. Groningen). N. Bijdr. p. 40. n. v.

Trib. Subularieae Koch.**SUBULARIA** L.

S. aquatica L. Indigenam perhibet Burckhardt (Flora 1835. Beibl. p. 106) n. v. i.

SUBORD. ANGUSTISEPTAE Koch.

Trib. Thlaspideae Koch.**THLASPI** L.

100. T. arvense L. In bebouwde zandgronden. $\odot$ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Deventer, Mepel, Hintham, Zuid-Beveland.

- T. Alliaceum** L. (St. Pietersberg bij Maastricht Nyst. ap. Lej. et Court. *Comp.* II. p. 318, qui vero? adponunt) n. v. i. L.
- 101. T. perfoliatum** L. In bebouwde klei- en kalkgronden. ☉ Apr. Maj.
In Herb.: Thomaswaard bij Werkendam, Lac. Planta advena!
- 102. T. alpestre** L. Op steenachtige plaatsen, in rotsspleeten, enz. † Apr. Maj.
Vaals in Limburg, Herb. Hov. L.

TEESDALIA R. Br.

- 103. T. nudicaulis** R. Br. In drooge, opene zandgronden. ☉ Maj. — Jul. (*Iberis nudicaulis* FL. B. S. p. 478.).
In Herb.: Scheveningen, Katwijk, Noordwijkerhout, Kampen, Zwolle, Amersfoort, Meppel, Nijmegen, Rosmalen, Walchersche duinen. Variat:
β. integrifolia FL. LEID. p. 28 (foliis integris). In Herb.: Noordwijkerhout en Wassenaar, Mb.;
γ. caulescens (scapis ramosis, foliosis). In Herb.: Rheede, Büse.

IBERIS L.

- 104. I. umbellata** L. In opene zandgronden. ☉ Jun. — Aug.
In Herb.: Breesaap en Velzer duinen, Stekh., Mb., Büse. Indigena valde suspecta!
- 105. I. amara** L. In zandige bouwlanden. ☉ Jun. — Aug.
Zwolle, Dassen in Herb. VZ.; Werkendam, Herb. Lac. Bovendien: (Nunen, N. Bijdr. p. 41).

Trib. *Lepidineae* Koch.

LEPIDIUM L.

- 106. L. sativum** L. Allerwege gekweekt en verwilderd. ☉ Jun. Jul. Variat:

β. latifolium (γ) Koch. Wallen van Zierikzee, D. in Herb. pr.

- 107. L. campestre** R. Br. In opene en grazige (kalk houdende) kleigronden. ♂ ($\odot$?) Jun. Jul. (*Thlaspi campestre* FL. B. S. p. 482).

In Herb.: Leyden, Neerlangbroek, Mb.; Voorstonden bij Zutphen, Wtt.; Nijmegen, Abel; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Overmaas bij Rotterdam, Herb. Lac.; Maastricht, Hov. in Herb. pr. (Amersfoort, Zwolle, Nijkerk, Gort.).

- 108. L. Smithii** Hook. (*Thlaspi hirtum* FL. B. S. p. 482.) (Maarsbergen bij Doorn, Dubois) n. v. i.

Obs. Speciminibus indigenis non visis, de synonymia hujus speciei non certo mihi constat. Illa autem non ad *Thlaspi hirtum* L. (*Lepidium hirtum* DC) pertinere, sed potius ad *T. hirtum* Sm. (*L. Smithii* Hook., *L. heterophyllum* Benth.) verosimile videtur.

- 109. L. ruderale** L. Aan wegen, dijken, vooral naar den zeekant. $\odot$ Jun. — Aug.

In Herb.: IJdijk bij Amst., Stekh., Mb.; Overtoomsche weg, Oudem.; Zwijndrecht, Dordt, Hov.; Nijmegen, Abel.; Schouwen, Tholen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Spakenburg, Kraep. Bovendien: Nieuwe Diep, Hoffm. in Herb. Dav. (Arnhem, Gort.; Staveren, etc. in Friesl. M.; Amersfoort, FL. B. S.).

- 110. L. graminifolium** L. Aan wegen, muren, ruigten, enz. ♂ Jun. — Sept.

Op een zandplaat in de Waal, v. d. Tr. in Herb. pr. Planta advena!

- 111. L. latifolium** L. In de zeeduinen en op vochtige plaatsen naar den zeekant. ♀ Jun. Jul.

In Herb.: Scheveningen, Stekh.; Wijk aan zee, Mb.; t. Harderwijk en Elburg, Wtt.; Goes, v. d. B. Bovendien: (Haarlem, Gort.).

HUTCHINSIA R. Br.

- H. petraea** R. Br. (*Lepidium petraeum* FL. B. s. p. 480).
Indigena notatur a Boerhaavio (l. l. II. p. 8. n. 8), nuperius-
que inventa fuisse dicitur. FL. B. s. l. l.

CAPSELLA Med.

- 112. C. bursa pastoris** Moench. In bebouwde en onbe-
bouwde gronden. ☉ *Mart.* — *Nov.* (*Thlaspi bursa pas-
toris* FL. B. s. p. 482). Species polymorpha.

Trib. *Brachycarpeae* Koch.

SENEBIERA Pers.

- 113. S. Coronopus** Poir. In vochtige kleigronden, aan
wegen, akkerkanten, ruigten, enz. ☉ *Jun.* — *Aug.* (*Co-
ronopus vulgaris* FL. B. s. p. 476).

In Herb.: Plantage bij Amst., Stekh.; Wormerdijk,
Mb.; Spakenburg, Kraep.; Kampen, Bond.; Dordt,
Alph.; Woubrugge, D.; Leyden, Wils; Zuid-Beveland,
v. d. B. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Texel, Hoffm.
in Herb. Dav.; Maastricht, Hov. in Herb. pr. (Franeker M.;
Bolsward, Leeuwarden, Harlingen, Fris.; Brielle, Oost-
voorn, Steenberg, Tholen, Nijmegen, Sparendam, 's Gra-
vesande, FL. B. s.)

- 114. S. didyma** Pers. Op vochtige plaatsen en in bebouw-
de gronden. ☉ *Jul.* *Aug.* (*Coronopus didymus* FL. B. s.
p. 822).

In Herb.: Leyderdorp, Mb. Bovendien: (Ubbergen B.
in FL. B. s. *Lepidium petraeum*). Revera indigena?

SUBORD. NUCAMENTACEAE DC.

Trib. *Isotidae* Koch.

ISATIS L.

115. I. tinctoria L. Op steenachtige, ruige plaatsen in kalkhoudende gronden; in de duinen. ♂ Maj. — Jul.

Duinen bij 's Hage, VZ. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac.

NESLIA Desv.

116. N. paniculata Desv. In bouwlanden op klei- en kalkgronden. Jun. Jul. (*Myagrum panic.* v. G. p. 35. *Bunias paniculata* FL. B. S. p. 476).

(Harderwijk, v. G.; Nijmegen, FL. B. S.) n. v. i.

SUBORD. LOMENTACEAE DC.

Trib. *Cakilinae* Koch.

CAKILE Tourn.

117. C. maritima Scop. In de zeeduinen. ☉ Jul. Aug.

In Herb.: van versch. pl. uit de Hollandsche en Zeeuwsche duinen. Variat:

β. *sinuatifolia* DC. In Herb.: Scheveningen, de Br.

Bovendien: Hoffm. in Herb. Dav. sine loco speciali.

Trib. *Raphaneae* Koch.

RAPISTRUM Boerh.

R. perenne All. (*Cakile perennis* FL. B. S. p. 474). Indigenam indicat Gorterus p. 171 (Harderwijk).

CRAMBE L.

118. C. maritima L. Aan de zee kust. ♀ Maj. Jun.

(Stranden van Holland Dentan. sec. v. G. p. 35) n. v. i.

RAPHANUS L.

119. R. sativus L. In moeshoven enz. aangekweekt en hier en daar verwilderd.

120. R. Raphanistrum L. In bebouwde zandgronden. ☉
Jun. Jul.

Radice gracili; foliis inferioribus lyratis; petalis venosis; stylo ultimum siliquae articulum 3—4 longitudine superante. Rchb. Icon. Germ. II. 4172. Variat:

α. (floribus albis);

β. (floribus ochroleucis, violaceo-venosis).

α. Diepen, Hoffm. in Herb. Dav.; β. In Herb.: Leyden, Katwijk, Haarlem, Kampen, Deventer, Mepel, Nijmegen, 's Bosch, Hulst.

121. R. maritimus Sm. Aan de zee kust. ♀ (an ♂?) Jun—Aug.

Radice crassa; foliis inferioribus interrupte pinnatifidis, laciniis adscendentibus, approximatis sibi que invicem margine incumbentibus; petalis vix venosis; stylo ultimum siliquae articulum longitudine vix aequante. Godr. et Gren. *Fl. de France*, I. p. 72. Babington *Man. of Brit. Bot.* p. 31. Rchb. l. l. 4174.

In Herb.: Scheveningen, VZ.; Amsterdam, Lac. Bo-
vendien: (Harderwijk, fl. B. s.; Harlingen, Fris.).

Ord. Cistineae Dun.**HELIANthemum Tourn.**

122. H. guttatum Mill. Op zonnige plaatsen in steenachtige, dorre zandgronden. ♀ Jun. Jul. (*Cistus guttatus* Gort. p. 143.).

(Vlieland Gort.) n. v. i.

123. H. vulgare Gärtn. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♀ Jun. — Aug.

St. Pietersberg bij Maastricht, beneden St. Lavande, Hov.
in Herb. pr. L.

Ord. Violarieae Dc.

VIOLA L.

- 124. V. palustris** L. In moerassige heide- en veengronden. 2+
Apr. Maj.

In Herb.: Leymuiden, Mb.; Zeist, Kraep.; Staphorstsche bosch en Havelte, Heyn.; Hatertsche broek (Nijm.) Abel.; Wolfhezen, v. d. B. Bovendien: Soestdijk, Wtt., Beerschoten en de Bild, Wenc. in Herb. pr.; Giekerk (Friesl.) Bruinsma in Herb. Dav.; (Lochem, Maarsbergen, FL. B. s.).

- 125. V. hirta** L. Op beschaduwde plaatsen in zandige streken. 2+
Apr. Maj.

In Herb.: Wassenaar, Stekh., Mb.; Haarlemmer duinen, Büse. Bovendien: Zutphen, Wtt.; Vogelenzang, v. d. Tr., Maastricht, Hov. in Herb. pr.

- 126. V. odorata** L. Onder heggen, aan beschaduwde slootkanten, in bosschen, enz. 2+ *Mart. — Maj.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Meppel, Nijmegen, Vught, Walcheren, Zuid-Beveland.

Ludit *floribus albis*. In Herb.: Oegstgeest, Mb.; Middelburg, de Marrée; Zuid-Beveland, v. d. B. et *floribus fuscis* (?) sec. Fris. p. 53.

- 127. V. sylvatica** Fries. In bosschen en op beschaduwde plaatsen. 2+ *Apr. Maj.* (*V. sylvestris* FL. B. s. p. 718).

Radice simplici, caule ascendente ramoso: foliis profunde cordatis (sub-reniformibus), inferioribus obtusis, superioribus breviter acuminatis; stipulis caulinis mediis scariosis linearilanceolatis, fimbriato-ciliatis, petiolo pluries brevioribus; calcare compresso, integerrimo, colorato, sepalorum appendicibus minutis (tandem evanidis) 3—4 longiore; flore lacte violaceo; capsula oblonga, acuta. Cf. Fries. Mant. III. p. 121. Godr. et Gren. *Fl. de France*, p. 178. Rchb. *Icon. Germ.* III. 4503. (*V. sylvestris*).

In Herb.: Haarlem, Mb.; Ubbergen, enz. Abel.; Vught Hov. Bovendien: Helmont, Hoffm. in Herb. Dav.; 's Ha-

ge, VZ., D.; Soerensche bosch, Wtt.; Aardenhout en Oostkapelle (Walcheren), v. d. B. in Herb. pr.

- 128. *V. Riviniana*** Rchb. (Ic. Germ. 4502) differt a *V. sylvatica*, qua minus gracilis est: foliis latioribus, calcare apice emarginato, aquoso-albido, sepalorum appendicibus angulatis (persistentibus) calcare 2 brevioribus; floribus majoribus aqueose lilascentibus; florescentia (14 dierum) seriore. Accurate observetur in natura!

In Herb.: Momferland bij Doetichem, Cop; Beek, Abel. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. pr.

- 129. *V. canina*** L. In opene en beschaduwde heide- en zandgronden. † Maj. Jun.

Radice simpliciter, caule adscendente ramoso; foliis cordato-ovatis oblongisve, in apicem obtusum aequaliter attenuatis; stipulis caulinis mediis herbaceis, lanceolatis, ciliato-serratis, petiolo pluries brevioribus; calcare albido (siccando flavescente) subtus canaliculato, sepalorum appendicibus longiore; flore laete coerulecente, petalis subrotundis; capsula truncato-apiculata. Cf. Rchb. l. l. 4501. Variat:

- α. sabulosa* (pumila, colorata, interdum subpuberula);
- β. ericetorum* (humilis, viridis, glaberrima, ramosior);
- γ. lucorum* (elatior, ramosa, stipulis summis postice subintegrus).

In Herb.: *α.* en *β.* van vele pl. uit de Hollandsche en Zeeuwsche duinen en van de heidevelden in Gelderland en N. Brabant; *γ.* 's Hage, de Br; achter Klingendaal bij 's Hage, VZ.; Zeist, Wenck.; Hillegom, v. d. B.

- 130. *V. lancifolia*** Thore. In drooge heide- en zandgronden. † Maj. Jun. (*V. lactea* *β.* fl. B. s. p. 206; cf. p. 778. *V. pumila* *β. ericetorum* l. l. in annot.)

Radice et caule adscendente simplicibus; foliis ovato-lanceolatis, in apicem acutum aequaliter attenuatis; stipulis caulinis intermediis linearibus, grosse dentato-serratis, petiolo 2 brevioribus; calcare adscendente, conico-cylindrico, emarginato, sepalorum appendicibus 2 longiore; flore pallide cae-

sio, petalis angustis; capsula acuminata. Cf. Godr. et Gren. l. l. p. 179. Rchb. l. l. 4506? vix!

In Herb.: Heide bij Apeldoorn, Loenen etc. Wtt. Bovendien: Diepenveen in Herb. Dav.; (duinen bij Camp, DC.; Arnhem, Velp, v. Hall in FL. B. S.)

131. *V. stagnina* Kit. Op moerassige plaatsen in heide- en veenstreken. † Maj. Jun.

Radice fibrosa (stolonifera Fries), caule simplici, erecto, triquetro; foliis e basi inaequali cordata oblongo-lanceolatis, petiolo superne alato; stipulis lanceolatis, acute serratis, intermediis petiolo 2 brevioribus, superioribus petiolum aequantibus; calcare cylindrico sepalorum appendices subaequante, flore pallide coerulescente, petalis obovato-subrotundis; capsula ovata, acuta. Cf. Godr. et Gren. l. l. p. 181. Bat. 666. (non laudanda) Rchb. l. l. 4507. 2 et 3. optimae! (*V. lactea*.)

In Herb.: Veenen bij Achttienhoven, Wenck et Kraep.

132. *V. mirabilis* L. In bosschen. † Apr. Maj.

Maastricht, Franq. in Herb. pr. Bovendien: (Rheede, v. Hall in FL. B. S.)

Obs. Ex speciminibus Beijeri dijudicent autoptae, utrum *V. montana* (dG. p. 25) pertineat ad *V. montanam* L. (= *V. canina* var. *grandiflora* et *grandifolia* sec. Rchb. et Fries), an vero ad *V. montanam* DC. (= *V. elatior* Fries sec. Godr. et Gren.). Ad hanc, quae est *V. Persicifolia* M. et K., dubii Beijeri plantam citant Lej. et Court. Comp. I. p. 201.

133. *V. tricolor* L. In opene en bebouwde zandgronden. ☉

(var. ϵ . ♂?) Maj. — Jul. (ϵ . exeunte Sept.). Variat:

α . *vulgaris* (caul. decumbente, foliis oblongis, infimis cordato-ovatis, corollis tricoloribus magnis);

β . *hortensis* (fol. universe latioribus, corollis saturatius coloratis);

γ . *chrysantha* (caule erecto-decumbente, fol. oblongo-lanceolatis, infimis ovatis, corollis magnis luteis, violaceo-lineatis);

δ . *arvensis* (caule erecto, corollis bicoloribus parvis);

ε. *syrtica* (Flörke?) (caulibus prostratis, usque 1½ pedibus, foliis linearibus stipularum laciniis conformibus; infimis oblongis, cunctis carnosulis, corollis bicoloribus mediocribus.)

In Herb.: α. Leyden, Wassenaar, Katwijk, Kampen, Deventer, Nymegen, de Pettelaar, Rosmalen; β. In en bij tuinen en moeshoven verwilderd; γ. In een sparrenbosch bij Hilversum, Kraamw. in Herb. Lac.; δ. Sassenheim, Wassenaar, Kampen, Deventer, Meppel, Nymegen, Arnhem, de Pettelaar, Zuid-Beveland; ε. In Herb.: Scheveningen, de Br.; Walchersche en Schouwsche duinen, v. d. B.

Ord. Resedaceae DC.

RESEDA L.

134. R. lutea L. Op kalk houdende gronden aan ruigten, dijken, wegen, muren enz. ♂ (⊙?) *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Overveen, D., Assch.; Hillegom, Oudem.; Zalk, Bond.; Deventer, Cop; Nymegen, Abel. Bovendien: Tiel, Hoffm. in Herb. Dav.; Vianen, v. d. Tr., Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Arnhem, Hattem, Amsterdam, Haagsche bosch, enz. Gort.; Zutphen, Oosterhout, enz. fl. B. s.)

135. R. luteola L. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♂ (⊕? an ⊙?) *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Haarlem, D.; Bennebroek, Mb.; Hillegom; Oudem.; Kampen, Bond.; Meppel; Heyn.; Nymegen, Abel.; 's Bosch, Hov. Bovendien: Deventer en Twello, Cop in Herb. Dav.; Tiel, Hoffm., Utrecht, Gev., Vianen, v. d. Tr. in Herb. pr.; (t. Zutphen en Doesburg, 's Hage, t. Naarden en Muiden, Groningen, enz. Gort.; Arnhem, t. Kuilenburg en Everdingen, fl. B. s. Leyden, LEID.)

D. alba L. In Herb.: t. Leyden en Leyderdorp, Mb. (*Leid.* p. 34).

Planta indigena Italiae et Galliae australis, ornamenti gratia apud nos culta et facile aufuga.

Ord. Droseraceae DC.

DROSERA L.

136. D. rotundifolia L. In moerassige heide- en veengronden. ♂ (♂? ☉?) *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Leymuiden, Groesbeek, Drenthe, Staatsvlanderen, Vught, Hatert, Wychen, enz.

137. D. intermedia Hayne. Met de vorige. ♂ (♂ an ☉?) *Jul.* — *Sept.* (*D. longifolia* FL. B. s. p. 266, saltem pro parte.)

In Herb.: Hilversum, de Bild, Zeist, Oldenbroek, Assen, Groesbeek, Eindhoven, Vught, Hatert, Wychen, enz.

138. D. longifolia Hayne. Op gelijke plaatsen als de beide vorigen. ♀ (♂ an ☉?) *Jul.* Aug.

Friesland, Bruinsma in Herb. VZ. (Specimen minime indubium.)

PARNASSIA L.

139. P. palustris L. In vochtige heidegronden, veenstreken en duinvalleijen. ♀ *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Wassenaar, Bentveld, Nykerker veenen, Kampereiland, Oldenbroek, Meppel, Deventer, Diepenveen, Brielle, Walchersche en Schouwsche duinen.

Ord. Polygaleae Juss.

POLYGALA L.

140. P. vulgaris L. In opene, grazige zand- en heidegronden. ♀ *Maj.* — *Jul.*

Heide bij Zeist, Wenck in Herb. pr. Variat:

β. oxyptera Koch (*P. oxyptera* FL. B. S. p. 726. *P. vulgaris* Bat. 198.)

In Herb.: van versch. pl., bepaaldelijk uit de Hollandsche en Zeeuwsche duinen.

141. P. comosa Schk. Op gelijke plaatsen als de vorige. 4 Maj. Jun.

Bosch bij Cau, in Herb. Hov. L.

142. P. depressa Wender. Op vochtige plaatsen in heide- en veengronden. 4 Maj. Jun.

In Herb.: Nykerker veenen en in 't groot Pannegat bij de Bild, Wenck; Heide b. Berg en Dal (Nijm.), Abel. Bovendien: Heide in Wezep (Overijssel), Schutte in Herb. Dav.; (Friesland en Groningen, FL. B. S. p. 835, Fris. p. 105.)

P. amara L. (Harderwijk en Hartekamp (Veluwe), v. G. p. 36; Friesland, Fris.) n. v. i.

Obs. Dubia, quae Cl. v. Geuns movet de specifica hujus a *P. vulgari* differentia, probare videntur, specimina ab ipso lecta non pertinere ad *P. amaram*. Caeterum genus hoc attentius apud nos observetur necesse est. Forma, quam auctores Germanici *P. vulgarem* vocant, deest in Herb. un., cujus specimina cuncta ad *P. oxypteram* pertinere videntur.

Ord. Frankeniaceae St. Hil.

FRANKENIA L.

142* F. pulverulenta L. Op zandgronden aan de zee kust. ☉ Jun. — Aug.

In Herb.: Op stalen b. Spanjaardsbrug te Leyden, D. en Mb. Bovendien: Zwijndrecht, Herb. Lac.

Planta advena, cujus nempe patria est litorale mediterraneum.

Ord. Sileneae DC.

GYPSOPHILA L.

143. G. muralis L. Op zandgronden, aan muren, enz. ☉ (♂ scc. FL. B. S.) Jul. Aug.

In Herb.: Werkendam, Lac. Bovendien: Heide t. Hatert en de Kapel v. St. Willebrordus, Herb. Abel.; Maastricht, Franq. in Herb. pr.; (Brummen, v. Hall; Maarsbergen, Dubois, FL. B. s.).

G. rigida L. Notavit Boerhaavius (l. l. I. p. 214. 60) tamquam indigenam. In Belgio habitare hanc speciem, suspicatus est Linnaeus (Sp. pl. p. 583).

DIANTHUS L.

144. D. prolifer L. In opene zandgronden, op muren, enz. ☉ Jul. *Aug.*

In Herb.: Berg bij Arnhem, Büse, v. d. B.; Nijmegen, enz. Abel. Bovendien: Spoel bij Kuilenburg, Wenck in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac.; Stadswal Utrecht, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Zuideras, Gort.; Hazewold bij de Bronsbergen, FL. B. s.).

145. D. Armeria L. In beschaduwde, grazige zandgronden. ♂ *Iun.* — *Aug.*

In Herb.: Zuid-Beveland op vele plaatsen, hier en daar in Schouwen en Duiveland, tusschen Elten en Diedam, v. d. B.; b. Heumen en Mook, Abel. Bovendien: (tussch. Deuven en Sevenaar, Gassel in N. Brab., FL. B. s.).

146. D. Carthusianorum L. In drooge, steenachtige grasgronden. ♀ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Aan de zeven bergen en het kerkhof bij Deventer, Top.

147. D. deltoïdes L. Op beschaduwde plaatsen in zandige streken. ♀ *Iul.* — *Sept.* Variat:

β. (D.) glaucus L. (N. Bijdr. p. 28).

γ. procerus (Caule 10—12 floro, repetite dichotomo, ramis strictis, squamis calycinis longe acuminatis, calycem longe dentatum $\frac{2}{3}$ aequantibus, caule foliisque hirtis-scabris) Rchb. Icon. Germ. 5040 b?

In Herb.: Duinen bij 's Hage, D., Mb.; Hoogte bij Graf-

horst, Bond.; Zwolle, Thorbecke. Bovendien: tusschen Meppel en Zwolle algem., Wenck in Herb. pr.; (Arnhem, 's Heerenberg, enz. fl. B. s.) β . ter Apel, v. Hall. in Herb. VZ. γ . Wassenaar, v. Son in Herb. VZ.

D. arenarius L. (Zwolle, Gort.; Nijmegen, 's Hage fl. B. s.) n. v. i.

148. D. superbus L. Op moerassige plaatsen. 2 (an ♂?)
Jul. Aug.

In Herb.: Op zandruggen, in een veenachtig hooiland bij Meppel, v. Heyn.

SAPONARIA L.

149. S. Vaccaria L. In bouwlanden, op klei- en kalkgronden. 2 Jul. Aug. (*Chlora perfoliata* Gort. p. 106. sec. Ehrh.).

(Bij Brielle en op Staalduin, Gort.) n. v. i.

150. S. officinalis L. Op beschad. pl. in zandige streken. 2
Jul. Aug.

In Herb. Haarlem, Overveen, Beverwijk, Bloemendaal, Scheveningen, Culemborg, 's Bosch, Nijmegen.

Ludit *fl. plenis*. In Herb.: Groesbeek, Abel.

CUCUBALUS L.

151. C. bacciferus L. Op vochtige, moerassige plaatsen in bosschen, aan de oevers van rivieren, enz. 2 Jun. — Aug.

In Herb.: Nijmegen, Wtt.; Weurt en Oosterhoutsche bosch (Nijm.) Abel. Bovendien: (Uilenpas, Gort.; Voorst, Pannerden, fl. B. s.; Maastricht, Lej. Spad.).

SILENE L.

152. S. Gallica L. In zandige bouwlanden. ☉ Jun. Jul.

In Herb.: Nunen, de Br.; Eindhoven, D. Bovendien: Dongen, v. d. Tr.; Helvoirt, Ho v. in Herb. pr.; (Ameland, Bruinsma N. Bijdr.). Variat:

β. (S.) Anglica L. (*S. Anglica* FL. B. S. p. 722).

In Herb.: Duinen 's Hage, VZ.; Haagsche weg bij Leyden, D. Bovendien: Helvoirt, Hov. in Herb. pr.; Rozen-
daal in N. Brab., Herb. Lac.

153. *S. nutans* L. Op beschaduwde, grazige plaatsen in zandige streken. ♀ *Jun. Jul.*

In Herb.: Wassenaar, Noordwijkerhout, Katwijk, Aardenhout, Scheveningen, Wageningsche berg en de Grebbe, Nijmegen. Bovendien: Driebergen, (Breesaap FL. B. S.).

154. *S. Otites* Sm. In de Hollandsche duinen. ♀ *Jul. Aug.*

In Herb.: Overveen, Wassenaar, Scheveningen.

155. *S. inflata* Sm. Op steenige plaatsen, aan ruigten, enz. ♀ *Jun. Jul.*

In Herb.: Scheveningen, Zeist, 's Bosch, Nijmegen, Zuid-Beveland. Bovendien: Maastricht, (Bloemendaal, Gort.; Franeker, Heerenveen, M.; Weesp, FL. B. S.; Harlingen, enz. Fl. Fris.).

***S. pendula* L.** (Hollandsche duinen, Gort.; Katwijk, Mulder).

Obs. Species Siciliam et Africam borealem inhabitans. Num forsā sub hoc nomine latet *S. maritima*? With.

156. *S. conica* L. In de duinen en in zandige bouwlanden. ☉ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Overveen, Hillegom, Noordwijk, Noordwijkerhout enz.; aan wallen bij Gorssel, Cop.

157. *S. noctiflora* L. Op bouwlanden, in kalk- en kleigronden. ☉ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Delft, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Schouwen, v. d. B. (Nijmegen, Jutphaas, d. G.; 's Gravesande, 's Hage, Scheveningen, Naarden, FL. B. S.; Harlingen, Fl. Fris.).

158. *S. Armeria* L. In zandige streken tusschen houtgewas; veel in tuinen aangekweekt en verwilderd. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Haarlemmerhout, Oudem.; Diemermeer,

Stek h.; Scheveningen, Mb.; Doorn, Wtt.; Ubbergen, Abel. Bovendien: Zeist en Wijk b. D., Wenck; ZB. (aufuga?) v. d. B. in Herb. pr.; Zwijndrecht, Herb. Lac.; (Utrecht, Vianen, FL. B. s.).

LYCHNIS L.

159. L. flos cuculi L. In vochtige, vruchtbare graslanden. 24 Jun. Jul.

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Deventer, Meppel, Kampen, Walcheren, 's Bosch.

Ludit *fl. albis*. In Herb.: Noordwijk, Mb.; Nijmegen, Abel.; — et *fl. plenis*. In Herb.: Bentveld, Mb.

L. coronaria Lam. (Prov. Groningen en Friesland, Rheederoord FL. B. s. en N. Bijdr.) Verosimiliter sive aufuga ex hortis sive efferata.

160. L. vespertina Sibth. Aan wegen en dijken op drooge, grazige gronden. 24 Maj. — Jul. (*L. dioica* FL. B. s.).

In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Meppel, Zuid-Beveland, 's Bosch.

161. L. diurna Sibth. Op beschaduwde zandgronden. 24 Maj. — Jul. (*L. sylvestris* FL. B. s. p. 358).

In Herb.: Leyden, Haarlem, Bloemendaal, Kampen, Meppel, Walcheren, 's Bosch.

AGROSTEMMA L.

162. A. Githago L. In koornvelden (op gemengde kleigronden). ☉ Jun. Jul.

In Herb.: Leyden, Bloemendaal, Zuid-Beveland, Meppel, Kampen, b. de Pettelaar (N.-Brab.). Variat:

β. Cal. lacin. petalorum limbum vix superantibus.

Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

Ord. Alsineae DC.

SAGINA L. Wimm.

- 163. *S. procumbens* L.** Op bebouwde en onbebouwde plaatsen, allerwege. ☉ *Maj.* — *Aug.*
 In Herb.: Leyden, Dordt, Kampen, Meppel, Deventer Nijmegen, Zuid-Beveland, 's Bosch. Variat:
a. humilis (dense caespitosa, obscure virens);
β. fontana Fr. (gracilis, elongata, laete virens).
a. Op zonnige plaatsen, b. v. tusschen de steenen der straten enz. *β.* Op vochtige plaatsen, b. v. in Herb.: aan de beek in het bosch van Wolfheze.
- 164. *S. apetala* L.** Op akkers en in opene zandgronden. ☉ *Jun.* — *Sept.*
 In Herb.: Rijnsburg, Mb.; Houten, Wtt.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Oostkapelle in Walcheren, Wtt.; oude muren te Dordt, Hov. in Herb. pr.; Schalkwijk, Herb. Heyn.; (Vianen, Hornhuizen, v. Hall. FL. B. s.).
- 165. *S. stricta* Fr.** Op zandige plaatsen aan de zee kust. ☉ *Maj. Jun.* (*S. maritima?* FL. B. s. p. 768; nam *S. maritima* Don differt specie a *S. stricta* Fr. sec. Gren. et Godr. l. l. p. 246).
 In Herb.: Wilhelmina-polder bij Goes, v. d. B.; (Rottum? FL. B. s.).
- 166. *S. nodosa* E. Meijer.** In vocht. zandgronden. ☉ *Maj.* — *Aug.* (*Spergula nodosa* FL. B. s. p. 360).
 In Herb.: Leyden, Wassenaar, Zandvoort, Amsterdam; N. Loosdrecht, Deventer, Kampereiland, Meppel, Nijmegen, Walcheren, 's Bosch. Variat:
β. pubescens Koch. In Herb.: Veengrond bij Muiderberg, Lac.; vochtige duinval. Scheveningen, de Br.; Breesaap, Mb;
γ. maritima P. ex FL. B. s. p. 362. (Breesaap, v. Hall. l. l.)

SPERGULA L.

167. S. arvensis L. In zandige streken op bebouwde en onbebouwde gronden. ☉ *Jun.* Aug. Variat:

a. (S.) vulgaris Bönn. In Herb.: Leyden, Muiderberg, Kampen, Deventer, Meppel, Nijmegen, Eindhoven, Hulst.

β. (S.) sativa Bönn. In Herb.: Leyden, D.

γ. (S.) maxima Bönn. (Friesland tusschen 't vlas, v. Hall. FL. B. S. p. 804. Natuurk. Bijdr. V. p. 83).

Praeterea occurrit interdum staminibus 5, quam confusam vidi cum sequente.

168. S. pentandra L. Op vochtige zand- en heidegronden. ☉ *Apr.* — *Sept.*

In Herb.: Oegstgeest, Mb.; de Bild, Zeist en Driebergen, Assch.; Vught, Hov.; Nijmegen, Abel. Bovendien: Zeisterbosch, Gev., Beerschoten, v. d. Tr. in Herb. pr.; Endegeest, Herb. Lac.

Obs. Cuncta specimina indigena, quae vidi, pertinent ad *S. Morisonii* Boreau (Gren. et Godr. l. l. p. 274), quam a *S. pentandra* L. distinctam perhibent Cl. auctores. *Seminibus nimirum atris, glabris, alâ alba argentea nitente circumdatis, eorum diametrum latitudine aequante, petalisque lanceolatis, acutis* hanc speciem disjungunt ab illa, cui *semîna sunt brunnea, versus marginem papilloso-scabra, alâ sordida, opaca, diametro seminis angustiore, circumdata, petala oblonga, obtusa.*

LEPIGONUM Wahl.

169. L. rubrum Wahl. In zandstreken op bouwlanden, aan wegen, enz. ☉ (² sec. Koch.) *Jun.* — *Sept.* (*Arenaria rubra* FL. B. S. p. 350, 722).

In Herb.: Zeist, Breesaap, Noordwijkerhout, Tafelberg b: de Grebbe, Deventer, Nijmegen, Vollenhove, Eindhoven, Hulst, Orten en Vlijmen. Variat:

β. littorale. In Herb.: IJdijk bij Amsterdam, Mb.

170. L. medium Fr. Op vochtige plaatsen, aan wegen en ruigten naar den zeekant. ☉? an ²? *Jun.* Jul.

Differt a *L. rubro*: fol. carnosis, supra planis, pedunculis fructiferis (capsula vix longioribus) rectangulo-patentibus, effoetis erectis, sepalis (lanceolatis) capsula paulo brevioribus Fr. Mant. III. p. 33. Semina alata in nostris non vidi.

In Herb.: Zwartendijk bij Kampen, Bond.; Walcheren, Zuid- en Oost-Beveland, v. d. B.

- 171. *L. salinum*** Fr. Op zilte (zand-)gronden. ☉ *Jun. Jul.* (*L. medium* Wahl., Koch., *Arenaria salina* FL. B. s. p. 722.).

In Herb. Katwijk, IJ b. Amsterdam, Schouwen; Z.-Beveland.

- 172. *L. marginatum*** Koch. Op zilte kleigronden, schorren, enz. ♂ (an ♀? certe non ☉) *Jun. — Sept.* (*Aren. marina* FL. B. s. p. 350., *A. media* ibid. p. 722., excl. syn. E. Bot., quod ad *L. medium* pertinet).

In Herb.: IJdijk en Zeeburg bij Amsterdam, Zuid-Beveland, Schouwen, Hulst.

HALIANTHUS Fr.

- 173. *H. Peploïdes*** Fr. Aan de zandige zeekust. ♀ *Jun. — Jul.* (*Honkenya Peploïdes* FL. B. s. p. 348).

In Herb.: Scheveningen, Katwijk aan Zee, Noordwijk aan Zee, Schouwen, Zuid-Beveland. Bovendien: Hoek v. Holland, Vollenhove, (Harderwijk, Alkmaar, Delfzijl, Gort.; Friesland, M.; Muiderberg, v. Hall. FL. B. s.).

ALSINE Wahl.

- 174. *A. tenuifolia*** Wahl. In bebouwde zandgronden. ☉ *Maj. Jun. — Aug.* (*Arenaria tenuifolia* FL. B. s. p. 350.)

In Herb.: Zuid-Beveland, D., v. d. B. Bovendien: Bunnik, Gev. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac.; Sittard, Hov. in Herb. pr.; (Zutphen, Utrecht, FL. B. s.).

- A. striata*** Gren. (*Arenaria striata* L., *Alsine Laricifolia* Wahl. et Koch.). Indigenarum signum habet apud Boer-

haavium (l. l. l. p. 209. n. 10), quod vero procul dubio pone n. 9, qui est *A. media* L. ponendum fuerat.

MOEHRINGIA L.

175. *M. trinervia* Clairv. Op beschaduwde gronden. ☉
Maj. — Jul. (*Arenaria trinervis* FL. B. s. p. 348).

In Herb.: Leyden, Warmond, Noordwijkerhout, Wassenaar, Voorschoten, Deventer, Kampen, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland.

ARENARIA L.

176. *A. Serpyllifolia* L. In opene en bebouwde zandige gronden. ☉ (♂ Koch.) Maj. — Aug. Variat:

β. tenuior (γ.) Koch.

In Herb.: Amsterdam, Haarlem, Wassenaar, Noordwijkerhout, Deventer, Kampen, 's Bosch, Zuid-Beveland. *β.* Zuid-Beveland.

HOLOSTEUM L.

177. *H. umbellatum* L. In opene en bebouwde zandgronden. ☉ Mart. — Maj..

In Herb.: Zutphen, Wtt.; Zalk, Bond.; Deventer, Cop, Top; Nijmegen, Abel.; (Harderwijk, Utrecht, Blaauwkapel, Doorn, v. G. p. 20).

STELLARIA L.

178. *S. nemorum* L. Op beschaduwde, vochtige plaatsen. ♀
Maj. — Jul.

In Herb.: Heerenwaarden, v. d. Tr. Bovendien: Leyden, v. d. B. in Herb. pr.; (Uilenpas, Harderwijk, Haarlem, Alkmaar, Groningen, enz. Gort.; Heerenveen en Oranjevoud, M.; Nijmegen, FL. B. s.).

179. S. media Vill. Allerwege in opene en bebouwde gronden. ☉ *Mart.* — *Oct.* (*Alsine media* FL. B. S. p. 260).

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, 's Bosch, Zuid-Beveland.

180. S. Holostea L. In bosschen en op beschaduwde plaatsen. ♀ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Leyden, Voorschoten, Haagsche bosch, Zutphen, Deventer, Zalk, Meppel, Nijmegen. Bovendien: Amersfoort, Driebergen, de Grebbe, Gorsel, (Harderwijk, Haarlemmerhout, Utrecht, Gort.; Oranjewoud, M.; Veenwouden, Fl. Fris.; Zeist, Groningen, FL. B. S.)

181. S. glauca With. Op vochtige, beschaduwde, grazige plaatsen. ♀ *Jun.* — *Jul.* (*S. palustris* FL. B. S. p. 348).

In Herb.: Leyden, Nijkerker veenen; Kampen, Deventer, Meppel, Staats-Vlaanderen, 's Bosch, Beek. Variat:

β. parviflora Richt. sec. Rchb. exc. p. 784. Icon. Germ. V. f. 4909 *β.* (petalis cal. aequantibus).

In Herb.: Utrecht, 's Hage, de Br.

181*. S. Dilleniana Münch. Viridis; caule laxo, tetragono; floribus longe pedunculatis; petalis cal. 2 longioribus, bipartitis. Rchb. exc. p. 784. Icon. Germ. V. f. 4910. (*S. glauca* var. Koch.)

In Herb.: 's Hage, de Br.

Obs. Ulteriori examini commendetur haec planta, quae a Kochio dicitur var. *S. glaucae*, a Reichenbachio contra forma *grandiflora S. gramineae*. Utrique sane est intermedia.

182. S. graminea L. Aan wegen, slootkanten, kanten van bouwlanden, enz. ♀ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Voorburg, Kampen, Deventer, Meppel, Zuid-Beveland, Rosmalen, Nijmegen. Variat:

β. brevifolia (S.) Walth. Rchb. exc. p. 785 (fol. brevioribus lanceolatis, panícula ramosissima).

In Herb.: Utrecht, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B.

183. S. uliginosa Murr. Op moerassige plaatsen. ☉ *Jun.* — *Aug.* (*Stellaria Alsine* FL. B. S. p. 348).

In Herb.: Haagsche bosch, Meppel, Heeze in N.-Brabant, Beek en Ubbergen. Bovendien: Endegeest, Baambrugge, Blaauwkapel, (Harderwijk, v. G.; Leuveren, Groningen, Westbroek, Arnhem, Rheede, de Bild, Driebergen, FL. B. S.; Oranjewoud, Fl. Fris.).

MOENCHIA Ehrh.

184. M. erecta Wetter. In grazige en opene zandgronden. ☉ Apr. Maj. (*Sagina erecta* FL. B. S. p. 156).

In Herb.: Watermeerwijk (Nijm.), Abel. Bovendien: Beeklaan bij 's Hage, Herb. VZ.; (Sneek, Rain v. ap. Gort.; Maastricht, Lej. Fl. de Spa).

MALACHIUM Fr.

185. M. aquaticum Fr. Op vochtige plaatsen, aan slootkanten, enz. † Jul. — Aug. (*Cerastium aquaticum* FL. B. S. p. 360).

In Herb.: Leyden, Haarlem, Dordt, Zeist, Deventer, Meppel, 's Bosch, Nijmegen, Spoel b. Culemborg, Zuid-Beveland.

CERASTIUM L.

186. C. glomeratum Thuill. Aan dijken en wegen, in bouwlanden, enz., op zandgronden. ☉ Maj. — Jul. (*C. vulgatum* FL. B. S. p. 358. sec. v. Hall in Herb. Mb.).

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Kampen, 's Bosch, Nijmegen. Variat:

β. *eglandulosum* Koch. In Herb.: Leyden, Nootdorp bij Delft, Zuid-Beveland.

γ. *apetalum* (Cer.) Dum. (Stamin. 5, petalis nullis).

In Herb.: In moeshoven bij Kampen, Bond.

C. brachypetalum Desp. (Hooge Morsch bij Leyden, FL. LEID. p. 49).

Species sine dubio optima! Specimina autem indigena, hoc nomine insignita, mihi valde dubia sunt.

187. C. semidecandrum L. In opene zandgronden. ☉ *Apr. Maj.*

In Herb.: Kampen, Katwijk. Variat:

β. glandulosum Koch. (*C. viscosum* FL. B. s. p. 358. sec. v. Hall in Herb. Mb.). In Herb.: Leyden, Wassenaar, Katwijk, Kampen, Goes, Nijmegen.

Obs. Forma glandulosa, aequae ac in *C. glomerato* nobis primaria videtur.

γ. glabrescens (inferne glabrum, superne pilis sparsis minimis obsessum). De Bild, Herb. Lac.

188. C. glutinosum Fr. In opene zandgronden. ☉ *Apr. Maj.*

(*C. pumilum*, Enum. Zeel. I. p. 12).

In Herb.: Walchersche duinen bij Domburg, v. d. B.

189. C. tetrandrum Curt. In opene zandgronden. ☉ *Apr. Maj.*

In Herb.: Schouwsche duinen bij Haamstede, (*Jul.*) v. d. B. Enum. Zeel. III. p. 10).

190. C. triviale Link. Op grazige en beschaduwde plaatsen.

☉ *Maj.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Delft, de Bild, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland.

191. C. arvense L. In grazige zandgronden. ☉ *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Katwijk, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, 's Bosch.

Ord. Elatineae Cambess.

ELATINE L.

192. E. Hydropiper L. Op moerassige plaatsen, aan de kanten van rivieren, slooten, enz. ☉ *Jul.* — *Nov.*

In Herb.: Utrecht, Wtt.; Merwe bij Dordt, Lac.; in putten en slooten tusschen Groot [Deuteren, Vlijmen, Cromvoirt en bij het fort Isabel bij 's Bosch, Hov. Boven dien: Oudwijk bij Utrecht, G. Broers in Herb. pr.; (Pappendrecht, Sliedrecht, Krimpen aan de Lek, Lac. in *N. Bijdr.* p. 27).

- 193. E. triandra** Schk. Op gelijke plaatsen als de vorige. ☉
Jul — Aug.

In Herb.: Merwe bij Dordt, Lac.; (Sliedrecht, Krimpen aan de Lek, Lac. in *N. Bijdr.* p. 29).

- 194. E. hexandra** DC. Op gelijke plaatsen als de beide vorige. ☉ *Jun. — Sept.*

In Herb.: In eene sloot b. het fort Isabel t. 's Bosch, Hov.; Uddelermeer, Un. 1849.

Ord. Lineae DC.

LINUM L.

- 195. L. usitatissimum** L. In vele streken in 't groot verbouwd en verwilderd. ☉ *Jun. Jul.*

Ludit *floribus albis* (Zuid-Beveland, v. d. B.)

- 196. L. catarticum** L. Op vochtige, grazige plaatsen. ☉
Jun. — Aug.

In Herb.: Wassenaar, Haarlemmer duinen, Zeist, Brinkgreve, Meppel, Diepenveen, Zalk, Vughtsche heide, Zuid-Beveland.

BADIOLA Gm.

- 197. B. linoïdes** Gm. Op vochtige plaatsen in zandige streken. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Noordwijk, Hilversum, Zeist, Warnsveld, Dribergen, Rheede, Beekbergerwoud, Meppel, Coevorden, Nijmegen, Eindhoven, Vughtsche heide, Haamstede.

Ord. Malvaceae R. Br.

MALVA L.

- 198. M. Alcea** L. Op beschaduwde ruige plaatsen, aan heggen, enz. † *Jul. Aug.*

In Herb.: Kanaal bij Katwijk, Stekh. Bovendien: Beek,

J. C. Broers; t. Mook en Heumen, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Hagesteyn, Weurt b. Nijm., Nicuwersluis, FL. B. s.; Meerssen, Lej. Spad.). Variat:

β. fastigiata (γ.) Koch.; (*M. fastigiata* FL. B. s. p. 832).
Beek, B. in Herb. Abel.

199. *M. moschata* L. Op ruwe, grazige plaatsen, aan heggen, enz. 24 Jul. Aug.

In Herb.: Oosterhoutsche bosch b. Nijm., Gev., Abel.; Kanaal b. Katwijk, Mb. Bovendien: t. Leyden en het Haagsche Schouw, D., t. Nijmegen en Elst, Wtt., Wallen van Breda, v. d. B. in Herb. pr.; (de Bild, Blaauwkapel, Beek en Ubbergen, FL. B. s.).

200. *M. sylvestris* L. Op onbebouwde plaatsen, langs wegen, dijken, enz. ♂ (an 24?) Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden; Amsterdam, Dordt, Deventer, Meppe, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Ludit *fl. albis*. Nijmegen, Herb. Abel.

201. *M. vulgaris* Fr. In opene en bebouwde zandgronden. ☉
Jun. — Aug. (*M. rotundifolia* Koch p. 42. FL. B. s. p. 508.).

In Herb.: Leyden, Lisse, Zeist, Zuid-Beveland.

***M. crispa* L.** In de moestuinen aangekweekt en hier en daar verwilderd ☉ Jul. Aug. Graeciae indigena.

In Herb.: Spaarne bij Haarlem, Mb.; (Dockum, *Fl. Fris.* p. 104.).

ALTHAEA L.

202. *A. officinalis* L. Op moerassige plaatsen naar den zee-kant, somtijds aan de oevers der rivieren. 24 Jun. — Sept.

In Herb.: IJ bij Amsterdam, Koog aan de Zaan, Gorkum, Schouwen, Zuid-Beveland. Bovendien: Vollenhove, (Franeker, enz. *Fl. Fris*; Leyden? *Leid.*).

***A. hirsuta* L.** (Waaloever, v. d. Tr. in *N. Bijdr.* p. 45.).

Mosae undis verosimiliter advēna ex provinciis orientalibus Belgii meridionalis.

Ord. Tillaceae Juss.

TILIA L.

203. *T. grandifolia* Ehrh. Allerwege aangeplant. † *Iun. Jul.*
(*T. Europaea* FL. B. S. p. 404).
In Herb.: Leyden, Gelderland op ondersch. buitenplaatsen.
204. *T. parvifolia* Ehrh. Als de vorige. † *Iun. Jul.* (*T. microphylla* FL. B. S. p. 404).
In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Liesbosch b. Breda.

Ord. Hypericineae DC.

HYPERICUM L.

205. *H. perforatum* L. Op drooge, onbebouwde, grazige plaatsen. † *Jul. Aug.*
In Herb.: Haarlemmerhout, Leyden, Amersfoort, Dordt, Rheederoort, Meppel, Zuid-Beveland, Vught. Variat:
β. microphyllum DC. ex FL. B. S. p. 408.
In Herb.: Aardenhout, Mb.; Lisse, Oudem.; Kampen, Bond.; Groesbeek, v. d. B. Bovendien: Deventer en Olst, Cop in Herb. Dav.; (Wageningen en de Grebbe, v. Hall, FL. B. S.).
206. *H. humifusum* L. In opene en beboowde zandgronden. † *Jun. — Aug.*
In Herb.: Noordwijkerhout, Utrecht, Beckbergerwoud, Nijmegen, Harderwijk, Drenthe, Eindhoven, Vught, Hulst. Bovendien: Zeist, Wolfhezen, Werkendam, (Heemze, Gort.; Voorthuizen, Lochem, Deventer, Arnhem, Zutphen, Maarsbergen, Velp, Rheede, Brummen, FL. B. S.; Friesland, Fris.).
207. *H. quadrangulum* L. Op vochtige beschaduwde plaatsen. † *Jul. — Sept.* (*H. dubium* FL. B. S. p. 408.).
In Herb.: Kampen, Bond.; Zalk, Top; Ubbergen; Kraamw.; Nijmegen, enz. Abel.; 's Bosch, Hov.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Eindhoven, D., Hilvarenbeek,

Hoffm. in Herb. pr.; Kolmschate, Tyhaar, Twello, Cop in Herb. Dav.; Meppel, Herb. Heyn.; (Brummen, v. Hall, FL. B. s.; Wouden v. Friesland, Andreae *Fl. Fris.*).

- 208. H. tetrapterum** Fr. Aan slootkanten, enz. op vochtige, moerassige plaatsen. † *Jun* — *Aug.* (*H. quadrangulare* FL. B. s. p. 406).

In Herb.: Leyden, Katwijk, Haarlem, Dordt, Zeist, Zalk, Nijmegen, t. Nijeveen en Meppel, Eindhoven, Zuid-Beveland. Bovendien: (Haagsche bosch, Haren, enz. Gort.; Wouden v. Friesland, M.; Utrecht, Sloten, N.-Holland, Delft, Maarsbergen, FL. B. s.; Huis ter Heide, Tietjerk, Kuikhorne, enz. *Fris.*).

- 209. H. pulchrum** L. In beschaduwde drooge gronden. † *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Beekhuizen, Nijhoff; Beek, Groesbeek, Wychen, Lac.; Staphorstsche bosch, Heyn. Bovendien: Garderen (Speelderbosch), Wtt. in Herb. pr.; Nijmegen, Hoffm. in Herb. Dav.; Berg van Meerssen in Limburg, Hov. in Herb. pr.; (bosschen v. Doreweerd en Staveren, v. G.; Velp, Bergsma, FL. B. s.; bosch v. Rijs, Oude Mirdum en Sondel, *Fris.*; Havelterberg in Drenthe, t. Zwol en Deventer, *N. Bijdr.* p. 37).

- 210. H. montanum** L. Op gelijke plaatsen als de vorige. † *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Nijmegen, Hoffm.; Ubbergen, Abel.; Arnhem, D.; Wageningsche berg, Kraep.; Dorenweerd, Büse.

- 211. H. hirsutum** L. Op gelijke plaatsen als de beide vorige. † *Jul.* — *Aug.*

In Herb.: Heumen (Geld.) en Gassel (N.-Brab.), Lac.; Boxmeer, de Br. Bovendien: Sittard, Hov. in Herb. pr.; (den Wildenborch, Star. FL. B. s.). Gorteri loca consulto omittuntur.

H. tomentosum L. (Friesland, M.).

Obs. Indigena regionum Mediterranearum, verosimiliter a Meesio, p. 48 cum sequente confusa, quae teste Bruinsma in *Fl. Fris.* p. 88 prope locum, ab illo indicatum, invenitur.

212. H. Elodes L. In moerassige veenstreken. † *Jun.* —
Aug.

In Herb.: Maarsbergen, Kraep.; Deventer, Voorst, Wtt.; Wychen, Hatert, Abel.; Eindhoven, D. Bovendien: Wou- denberg, Wenck in Herb. pr.; Drenthe, Herb. Heijn.; Vughtsche heide, Hov. in Herb. pr.; (Lochem, Princenmeer bij Staveren, Maren bij Doorn, Graafschap Zutphen, fl. b. s.; 't Boschhuis, Bergumerheide, 't Oranjewoud, Veenwouden, *Fl. Fris.*).

Ord. Acerineae DC.

ACER L.

213. A. Pseudoplatanus L. In bosschen en kreupelbosschen in en aan de duinen; menigvuldig aangeplant. † *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Haarlemmerhout, Meppel, Walcheren, Ubbergen.

214. A. campestre L. Met de vorige en allerwege in heggen, enz. aangeplant. † *Maj.*

In Herb.: Leyden, Scheveningsche weg, Zalk, St. Mich. Gestel, Nijmegen, Zuid-Beveland.

Ord. Hippocastaneae DC.

AESCULUS L.

A. Hippocastanum L. In steden, buitenverblijven en tui- nen allerwege aangeplant. † *Maj.*

Ord. Ampelideae Humb. B. K.

VITIS L.

V. vinifera L. Door het geheele land aangeplant. †
Maj. Jul.

Ord. Geraniaceae DC.

GERANIUM L.

- 215. G. phaeum** L. Op beschaduwde plaatsen. 2⁺ *Maj.* Jun.
 In Herb.: Zuilen, D. Seiff.; Leyden, D.; Walcheren, de Marrée. Bovendien: Bostel, Hov. in Herb. pr.; (Groningen; v. d. Kolk; Cornjum (Friesl.), Bergsma in FL. B. s.; Leeuwarden, Wieuwerd, Fl. Fris.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).
- Sine dubio aufuga ex hortis, sed multis nunc locis inquilina facta.
- 216. G. pratense** L. In beschaduwde grasgronden. 2⁺ *Jun.* Jul.
 In Herb.: Haarlemmerhout, Mb.; Wulverhorst bij Zeist, Kraep.; Kampen, Bond.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Zutphen, Wtt. in Herb. pr.; Gorsel, Tyhaar in Herb. Dav.; Zwolle, Herb. Heyn.; Vught, Hov. in Herb. pr.; Zwijndrecht, Herb. Lac.; (rond Utrecht, Delft, Baarn, Dordt, Jutphaas, Vianen, FL. B. s.).
- 217. G. sanguineum** L. Op drooge, steenige, zonnige plaatsen. 2⁺ Jun. — Aug.
 (Bunnik, Bergsma, March., FL. B. s.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*) n. v. i.
- 218. G. pusillum** L. In opene en bebouwde zandige gronden. ☉ *Jun.* — *Aug.*
 In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Zutphen, Meppel, Zierikzee, Zuid-Beveland. Bovendien: (Amsterdam, 's Graveland, Eindhoven, Heemstede, de Bild, Groningen, enz. FL. B. s.; Friesland op ondersch. pl., Fl. Fris.).
- 219. G. dissectum** L. Op bouwlanden, aan wegen, slootkanten, enz. ☉ *Jun.* — *Sept.*
 In Herb.: Leyden, Dordt, Kampen, Meppel, Zierikzee, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Bovendien: Amsterdam, Maastricht, (Maarssen, Haarlem, Utrecht, FL. B. s.; Leeuwarden, Hardegaryp, enz. Fris.).

220. G. columbinum L. In opene en beschaduwde zandgronden. ☉ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyderdorp, v. d. B.; 't Vossegat bij Utrecht, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Haarlem, Gort.; Franeker, enz. M., Fl. Fris.; 's Gravesande, VZ. in fl. B. s.)

221. G. rotundifolium L. Aan wegen, ruigten, enz. ☉ *Jun.* — *Sept.*

Maastricht, Franq. in Herb. pr. Indigena sec. Gorterum et Meesium. (Warmond en Wassenaar, Mulder *El. Leid.*)

Specimina male determinata vix dubie ad enumerationem hujus speciei apud auctores citatos ansam dederunt.

222. G. molle L. Aan wegen en dijken, in bouwlanden, enz. allerwege. ☉ *Maj.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Bloemendaal, Amsterdam, Kolderveen (Drenthe), de Bild, Culemborg, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

223. G. lucidum L. In drooge, beschaduwde gronden. ☉ *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Maarsbroek bij Driebergen, v. d. Tr.; Dennenburgsche bosch t. Drieb., Kraep. Bovendien: (t. Breukelen en de Nieuwersluis, v. H. fl. B. s.)

224. G. Robertianum L. Op beschaduwde grazige plaatsen. ☉ *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Meppel, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Ludit: *floribus albis*. In Herb.: duinkant van Walcheren, v. d. B.

ERODIUM Her.

225. E. Cicutarium Her. In zandgronden, vooral op bebouwde en grazige plaatsen. ☉ (*Mart.*) *Apr.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Wageningsche berg, Voorst, Kampen, Vught, Zuid-Beveland. Variat:

β. glandulosum (pusillum, superne pilis glanduliferis dense obsitum). In Herb.: Walchersche en Schouwsche duinen; v. d. B.

Ludit: *fl. albis*. In Herb.: Overveen, Mb.; Schouwen, v. d. B.; Oud-

Heusden, Hov. — et *petalis super. maculatis*. Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

226. E. moschatum Her. Aan wegen, heggen, op onbebouwde plaatsen. ☉ Maj. — Jul.

In Herb.: Aan heggen bij Wissekerke in Noord-Beveland, v. d. B. Bovendien: ('s Hage, achter den Kranenborg bij Zwol, Gort.; Utrecht, E. in FL. B. s.; Leyden, *Fl. Leid.*).

227. E. Malacoides W. Op ruwe plaatsen, aan wegen, enz. ☉ Jun. Jul.

Achter Klingendaal bij 's Hage, VZ. in Herb. pr. Indigena valde suspecta!

Ord. Balsamineae Rich.

IMPATIENS L.

228. I. Noli tangere L. Op beschaduwde grazige plaatsen, in heggen, enz. ☉ Jun. — Aug.

In Herb.: Haarlem, Kampen, Deventer, Middagten, Arnhem, Beek, Ubbergen, Zutphen, Deventer. Bovendien: Zwolle, Meppel, Dieren, Rheede, Heusden, (Tiel, Uilenpas, Ermello, Paterwolde, Gort.; Nijmegen, Warnsveld, Wolvega (Friesl.), Vreeland, Heemstede, Bennebroek, FL. B. s.; Leeuwarden, Fl. Fris.).

Ord. Oxalideae DC.

OXALIS L.

229. O. Acetosella L. Op digt beschaduwde gronden. 24 Apr. Maj.

In Herb.: Haagsche bosch, Mb.; Momferland bij Doetichem, Cop; Staphorstsche bosch bij Meppel, Heyn.; Beek en Ubbergen, Abel. Bovendien: Velp, Wenck, Heilige berg bij Amersfoort, Kraamw., Maastricht, Hov., Bosch v. Wolfhezen, v. d. B. in Herb. pr.; (Bontebok en Heerenveen, M.; Oldeberkoop, Fl. Fris.; Rijnsburg, Valkenburg, Koudekerk, *Fl. Leid.*).

Obs. Plantula prae multis sylvatica, umbricola, nec umquam, ni fallor, in oleraceis et arvis obvia, qualis dicitur a Gortero, p. 123.

230. O. stricta L. In bouwlanden en moeshoven. † *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Meppel, Hintham, Nijmegen, Zuid-Beveland.

Advena ex America boreali, at nunc revera indigena.

231. O. corniculata L. Op gelijke plaatsen als de vorige. ○ *Jul.* — *Sept.* (*Enum. Zeel. I. p. 14.*)

In Herb.: In den moestuin der buitenplaats Zwake in Zuid-Beveland, v. d. B.

Subclass. 2. Calyciflorae.

Ord. Celastrineae R. Br.

EVONYMUS L.

232. E. Europaeus L. In boschrijke streken. † *Maj.* *Jun.*

In Herb.: Leyden, Bloemendaal, Meppel, Nijmegen. Bovendien: (Harderwijk, Waaldijk bij Thiel, Zeist, Velsersheide, Haren, Gort.; Makkinga, M.; Aardenhout, Zutphen, 's Hage, FL. B. s.).

Ord. Rhamneae R.Br.

RHAMNUS L.

233. R. catartica L. In boschrijke streken. † *Maj.* *Jun.*

In Herb.: 's Hage, Stekh.; Scheveningen, Mb.; Zutphen, Hoffm.; Voorst, Wtt.; Meppel, Heyn.; Weurt en Beuningen, Abel. Bovendien: (Wassenaar, Gort.; den Wildenborch, Bat.).

234. R. Frangula L. Als de vorige, doch meer algemeen. † *Maj.* *Jun.*

In Herb.: Wassenaar, Eindhoven, Meppel, Vught, Nijmegen.

Ord. Papilionaceae L.

Trib. *Loteae* DC.

SUBTRIB. GENISTEAE Koch.

ULEX L.

235. *U. Europaeus* L. In dorre zandgronden. † *Maj.* — *Jul.*
(— *Sept.*).

In Herb.: 's Hage, Darthuizerberg, Leersum, Nijmegen, St. Michielsgestel, Walcheren. Bovendien: (Zutphen, heide bij Arnhem, Gort.; Overijssel, Arnhem en Rheede, FL. B. S.; Oldeberkoop; Fris.).

SAROTHAMNUS Wimm.

236. *S. vulgaris* Wimm. In dorre, beschaduwde zandgronden. † *Maj.* — *Aug.* (*Genista scoparia* FL. B. S. p. 518).

In Herb.: Wassenaar, Noordwijk, Hillegom, Bloemendaal, Meppel, Walcheren, 's Bosch.

GENISTA L.

237. *G. pilosa* L. In heidestreken. † *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Driebergen, Zeist, Hattem, Gorsel, Diepenveen, Hummelo, Meppel, Groesbeek, Eindhoven, Vught, Zeeuwsch-Vlaanderen.

238. *G. tinctoria* L. In zandige, boschrijke streken. † *Jun.*
Jul. *Aug.*

In Herb.: Wijk aan Zee, Mb.; Breesaap, Stekh., Büse; Deventer, v. Gron.; Nijmegen, Hoffm.; t. 's Bosch en Vlijmen, Hov. Bovendien: Grave, Herb. Lac.; (Keppel en Uilenpas, Westerhout, Friesland, Groningen en te Heemze, Gort.; Zutphen, Brummen, FL. B. S.; Gaasterland, Fris.; Noordwijk? Leid).

239. G. Germanica L. In boschrijke streken. † Maj. — Jul.
Groesbeek, Herb. Abel. Bovendien: (Muidenberg, Gort.).

240. G. Anglica L. In heide- en veenachtige streken. †
Maj. Jun.

In Herb.: Alkmaar, Eikenduinen, Zeist, Driebergen,
Woudenberg, Dieren, Kampen, Gorsel, Goor en Henge-
veld, Beek, Groesbeek, Eindhoven, Rosmalen, Zeeuwsch-
Vlaanderen.

SUETRIB. ANTHYLLIDEAE Koch.

ONONIS L.

241. O. spinosa L. Aan wegen en dijken en op ruige plaatsen.
‡ Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Kampen, Zutphen, Meppel, 's Bosch,
Zuid-Beveland.

Ludit: *fl. albis*. In Herb.: 's Bosch, Hov.; Nijmegen, Abel.; Zuid-
Beveland, v. d. B.

242. O. repens L. In zandige streken. ‡ Jun. Jul. [(*O. ar-
vensis* FL. B. s. p. 522)].

In Herb.: Nijmegen, D.; Culemborg, Alph. Variat:
β. mitis (spinis nullis). (*O. repens* FL. B. s. p. 522).

In Herb.: Hollandsche en Zeeuwsche duinen, Zutphen.

ANTHYLLIS L.

243. A. vulneraria L. In drooge, zandige grasgronden. ‡
Jun. Jul.

In Herb.: Oosterhoutsche bosch (Nijm.) Abel. Boven-
dien: Maastricht, Hov. in Herb. pr. Variat:

β. (A.) maritima Schweigg. (*A. vulneraria?* FL. B. s.
p. 522.).

In Herb.: Haarlem, Overveen, Wassenaar, Katwijk,
Walcheren.

SUBTRIB. TRIFOLIEAE Koch.

MEDICAGO L.

244. *M. sativa* L. Verbouwd en allerwege verwilderd. 24 Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Katwijk, Hees, Zuid-Beveland.

245. *M. media* P. Aan dijken en wegen. 24 Jul. Aug. (*M. sativa* β . *versicolor*? Koch. vix!)

In Herb.: Aan dijken hier en daar in Zuid-Beveland, (waar *M. falcata* ontbreekt) v. d. B.

Differt ab affinibus: caule solido, corollis versicoloribus, legum. falcato-semicirculari-tortuosis, superne cochleato-contortis. Statura inter antecedentem et sequentem est media, nec tamen hybrida. Ulterius inquirenda! Cf. Reichenb. exc. 3246; Fries, *Novit. Mant.* III. p. 91.

246. *M. falcata* L. Aan wegen, op drooge, grazige plaatsen. 24 Jun. Jul.

In Herb.: Leyden; Noordwijk, Kampen, Meppel, Nijmegen, 's Bosch.

247. *M. Lupulina* L. Allerwege in grasgronden en bouwlanden. (⊙?) potius ♂. Maj. — Aug.

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Meppel, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Variat:

β . (*M.*) *Willdenowii* Bönningh. (non β . fl. B. s.).

In Herb.: Delft, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B.

248. *M. maculata* W. Aan wegen en dijken. ⊙ Apr. — Jun.

In Herb.: Leyden; Mb.; Amsterdam, Doorn.; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Breskens, Herb. Lac.

249. *M. minima* Lam. In zandige grasgronden. ⊙ Maj. Jun.

In Herb.: Tholen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Oosterhoutsche bosch (Nijm.), Abel. Bovendien: Spoel bij Culemborg, Herb. Lac.; (Overveen, R. in fl. B. s.).

250. *M. denticulata* W. In bouwlanden (Koch.) ☉. *Jun. Jul.*
(*M. muricata* FL. B. s. p. 840 sec. spec. Herb. V. Zynen,
Leid. p. 69.). Planta advena.

In Herb.: Leyden, Mb. en D. Bovendien: Oosterdoks-
dijk bij Amsterdam, Herb. VZ.

***M. muricata* Lam.** (*M. polymorpha* μ . L. Sp. pl. Ed. 1) a
Meesio dicitur Frisiae indigena, p. 47.

MELILOTUS L.

251. *M. officinalis* (L.) Willd. Op vochtige plaatsen, aan
oevers van rivieren, enz. ♂ *Jun.* — *Sept.* (*M. macrorrhiza*
P. Koch).

In Herb.: Leyden, Katwijk, Amsterdam, Arnhem, Nij-
megen, Deventer, Zuid-Beveland. Bovendien: Wijk b.
Duurstede, Oorsprong, Sliedrecht, Maastricht, Duiveland.

252. *M. alba* Desr. Aan wegen, enz. op ruige plaatsen. ♂ *Jun.*
Jul. — *Sept.*? (*M. vulgaris* FL. B. s. p. 534.)

In Herb.: Leyden, Deventer, Nijmegen, Vught. Boven-
dien: Arnhem, 's Hage, Maastricht, Werkendam, (Breu-
kelen, FL. B. s.).

253. *M. arvensis* Wallr. Aan kanten van wegen en akkers,
enz. ♂ *Jun.* — *Sept.* (*M. officinalis* Desr. Koch.).

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Gr. Deuteren, Hov.

TRIFOLIUM L.

254. *T. pratense* L. Allerwege in grasgronden. ♂ *Maj.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Zuid-Beveland,
's Bosch.

Planta culta (var. β . *sativum* auctt.) non differt.

Ludit: *fl. albis*. In Herb.: Zuid-Beveland, Nijmegen; — et *capitulis pro-*
liferis, Groningen, v. Hall in Herb. Lac.

255. *T. medium* L. Hier en daar verbouwd (en verwilderd). ♀
Jul. Aug.

In Herb.: Houten, Wtt.; Ooische Waard (Nijm.) Abel.

Bovendien : Heumen, L a c.; Vianen, v. Hall in Herb. L a c.;
(Voorst, Loenen, Deventer, fl. B. s.).

- 256. T. maritimum** Hud s. Op vochtige plaatsen naar den zee-
kant. † Jun. Jul. (*T. ochroleucum* fl. B. s. p. 838 et
Leid p. 71.)

In Herb.: Kanaal te Katwijk bij de 2de zeesluis, W t t.

- 257. T. arvense** L. In bebouwde en opene zandgronden. ☉
Jun. — Aug.

In Herb.: Katwijk, Noordwijk, Haarlem, Kampen, Meppel,
Vught, Nijmegen, Zuid-Beveland.

- 258. T. striatum** L. In drooge, grazige zandgronden. ☉ Jun.
Jul. (*T. scabrum* fl. B. s. p. 538; cf. p. 840).

In Herb.: Naaldwijk, v. d. Tr.; Noordwijkerhout, D.
Bovendien: Vestingwerken v. Nijmegen, Herb. L a c.; (Gastel,
fl. B. s.; Maastricht, Lej. Spad. II. p. 118).

- 259. T. subterraneum** L. In dorre zandgronden. ☉ Jun.
Jul. (*Enum. Zeel.* III. p. 11.).

In Herb.: Op het Vroon bij Westkapelle, bij Zoutelande
en Domburg (Walcheren), J. Blaas.

- 260. T. fragiferum** L. In weilanden, aan wegen en dijken. †
Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Katwijk, Kamper-Eiland, Meppel,
Duiveland, Zuid-Beveland, Oud Heusden, Nijmegen. Boven-
dien: Werkendam, Maastricht.

T. resupinatum L. (Oude IJssel bij Uilenpas, Gort.) n. v. i.

- 261. T. repens** L. Allerwege in weilanden, aan wegen, op ruige
plaatsen. † Maj. — Sept.

In Herb.: Leyden, Bloemendaal, Kampen, 's Bosch,
Zuid-Beveland.

Ludit: *spicis proliferis*. In Herb.: Nijmegen, W t t.; Dordt, L a c.;
Zuid-Beveland, v. d. B.; — et *foliolis quinis*: Herb. L a c.

- 262. T. hybridum** L. In vruchtbare, vochtige weilanden (Koch.)
† Aug.

In Herb.: Leyden, Mb. Bovendien: Oosterdoksdiijk bij
Amsterdam, W enck. in Herb. pr.

263. T. agrarium L. In steenachtige grasgronden. 2 $\frac{1}{2}$ Jun. Jul.
Maastricht, Franq. in Herb. pr. L.

Obs. *T. agrarium* Gorteri et fl. b. s. vix dubie ad seq. pertinet, et quidem ad var. *a. majus*.

264. T. procumbens L. In bouwlanden, op grazige plaatsen, aan wegen, dijken, enz. ☉ *Maj.* — *Aug.* Variat:

a. majus Koch. (*T. campestre* fl. b. s. p. 540. *T. agrarium* Gort. p. 196 et fl. b. s. l. l.).

β. minus Koch. (*T. procumbens* fl. b. s. p. 540. excl. var. *β.* (*T. minus* Sm., de G. p. 39.), quae ad seq. pertinet).

In Herb.: *a.* Leyden, Noordwijk, Kampen, Nijmegen, Schouwen, 's Bosch, Zuid-Beveland; *β.* 's Hage, Leyden, Overveen, Meppel, Kampen, Vught, Zuid-Beveland.

265. T. filiforme L. Aan dijken en wegen. ☉ *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Meppel, 's Bosch, Zuid-Beveland.

LOTUS L.

266. L. corniculatus L. In grazige zandgronden. 2 $\frac{1}{2}$ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: 's Hage, Leyden, Katwijk, Haarlem, Overveen, Meppel, 's Bosch, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. crassifolius P. fl. b. s. p. 840.

In Herb.: Hollandsche en Zeeuwsche duinen.

267. L. tenuifolius Richb. Op grazige plaatsen, meest naar den zeekant. 2 $\frac{1}{2}$ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: 's Hage, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Zwijndrecht, Herb. Lac.

68 L. uliginosus Schk. In bosschen, langs slootkanten en in moerassige zandgronden. 2 $\frac{1}{2}$ *Jun.* — *Aug.* (*L. cornic. β. uliginosus* fl. b. s. p. 542.).

In Herb.: Leyden, Nootdorp, Kampen, Meppel, Walcheren, Schouwen, Vught, Nijmegen.

TETRAGONOLOBUS Scop.

269. T. siliquosus Roth. In grasgronden, op vochtige, beschaduwde plaatsen. 2° Maj. Jun. (*Lotus siliquosus* FL. B. S. p. 542.).

Haagsche Bosch, Herb. VZ.

SUBTRIB. GALEGEAE Koch.

GLYCYRRHIZA L.

G. glabra L. Hier en daar aangeplant en verwilderd. 2° Zuid-Beveland; v. d. B. in Herb. pr.

GALEGA L.

270. G. officinalis L. Op moerassige plaatsen, aan slootkanten, enz. 2° Jul. — Sept.

In Herb.: Zwolle, Dassen. Bovendien: (Wulverhorst b. Zeist, FL. B. S. p. 839.).

COLUTEA L.

C. arborescens L. In boschrijke bergstreken. 2° Maj. Jun. Maastricht (verwilderd?) Franq. in Herb. pr. L.

SUBTRIB. ASTRAGALEAE DC.

ASTRAGALUS L.

271. A. glycyphyllos L. In heggen, tusschen kreupelhout, in bergachtige streken. 2° Jul. Aug.

In Herb.: Nijmegen, Abel. Bovendien: Beek, Wtt., Fort Kraaijenhof bij Nijmegen, Kraamw. in Herb. pr.

Trib. *Hedysareae* DC.

SUBTRIB. CORONILLEAE DC.

CORONILLA L.

272. C. varia L. In drooge, opene en grazige gronden. † Jun. — Aug.

In Herb.: Zutphen, Wtt.; Spoel bij Culemborg, D. Seiff., Alph.; Oosterhoutsche bosch (Nijm.), Abel. Bovendien: Deventer, Wtt. in Herb. pr.; t. Zutphen en Deventer, Herb. Heijn.; Tolkamer bij Lobith, VZ. in Herb. pr.; (Wageningische berg, enz., Arnhem, fl. b. s.; Maastricht, Lej., *Fl. de Spa*, II. p. 99.).

ORNITHOPUS L.

273. O. perpusillus L. In opene en bebouwde zandgronden. ☉ Maj. — Aug.

In Herb.: Leyden, NoorJwijk, Haarlem, Muiderberg, Kampen, Deventer, Meppel, Nijmegen, Zeist, Staats-Vlaanderen, Vught.

SUBTRIB. EUHEDYSAREAE DC.

ONOBRYCHIS Tourn.

274. O. sativa Lam. Aangebouwd en verwilderd. † Maj. Jun. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

Trib. *Vicieae* Bronn.

VICIA L.

V. cassubica L. (*V. multiflora* Poll.) Indigenam indicavit Favrod (*Bat.* 178.).

275. V. Cracca L. In heggen, kreupelhout, bouwlanden, enz. † Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Haarlem, Amsterdam, Rotterdam, Deventer, Kampen, Meppel, Vught, Nijmegen, Zuid-Beveland.

V. tenuifolia Roth. Indigenam indicavit Favrod (*Bat.* 178).

276. V. villosa Roth. In zandige bouwlanden. ♂ Maj. — Jul.

In Herb.: de Bildt, v. d. Tr. Bovendien: Oosterdoksdiijk bij Amsterdam, Herb. Lac.

277. V. Faba L. In vele streken in 't groot verbouwd en aldaar verwilderd. ☉ *Jun. Jul.*

278. V. sepium L. In heggen, op beschaduwde plaatsen, enz. ♀ *Apr. — Jul.*

In Herb.: Leyden, Mb.; Zalk, Bond.; Meppel, Heyn.; Walcheren, v. d. B.; Rosmalen, Hov.; Nijmegen, Abel.

279. V. lutea L. (Gronsfeldt, Lej. *Fl. de Spa*, II. p. 107.) n. v. i. L.

280. V. sativa L. Aan dijken en wegen, in bouwlanden, enz.; in sommige streken in 't groot verbouwd. ☉ *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Kampen, Meppel, Vught, Nijmegen, Zuid-Beveland.

281. V. angustifolia Roth. In opene en bebouwde zandgronden. ☉ *Jun. Jul.*

In Herb.: Katwijk, Haarlem, Walcheren. Variat:

α. segetalis Koch. In Herb.: Kampen, Bond.; Zuid-Beveland, v. d. B.

β. Bobartii Koch. In Herb.: Walchersche duinen, v. d. B.; Rosmalen, Hov.

282. V. Lathyroides L. In opene zand- vooral duingronden. ☉ *Apr. Maj.*

In Herb.: Wassenaar, 's Hage, Kampen, Walcheren, Rhenen, Nijmegen.

ERVUM L.

283. E. hirsutum L. In zandige, bebouwde streken. ☉ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Katwijk, 's Hage, Haarlem, Kampen, Deventer, Meppel, 's Bosch, Nijmegen, Zuid-Beveland.

284. E. tetraspermum L. In bouwlanden, heggen en kreupelbosschen. ☉ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Dordt, de Bildt, Kampen, Meppel, Deventer, Nijmegen, Zuid-Beveland.

285. E. Lens L. Verbouwd en verwilderd. ☉ *Jun.* *Jul.*

In Herb.: Hooge Morsch b. Leyden en b. Rijnsburg, Oude m.

PISUM L.

286. P. arvense L. In bouwlanden verwilderd. ☉ *Jun.* *Jul.*

In Herb.: Zuid-Beveland.

287. P. sativum L. Als de vorige.

288. P. maritimum L. In litoribus Belgii crescere, perhibet Linnaeus (*Hort. Cliff.* p. 369.).

LATHYRUS L.

289. L. Aphaca L. In zandige bouwlanden. ☉ *Jun.* *Jul.*

In Herb.: Velzen, Mb. Bovendien: Ambij in Limburg, Hov., Maastricht, Franq. in Herb. pr., (Rotterdam, Rainv., Gort. p. 191.).

290. L. Nissolia L. Op grasgronden, aan slootkanten, enz. ☉ *Jun.* *Jul.*

In Herb.: Bij Kapelle, Driewege, aan den Noorddijk en elders in Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Maastricht, Lej. *Rev. Fl. de Spa*).

291. L. sativus L. In bouwlanden. ☉ *Maj.* *Jun.*

In wilde streken bij de Tolkamer (Lobith), Herb. VZ.

292. L. tuberosus L. Aan kanten van akkers, in heggen en kreupelhout, (in eenige streken verbouwd). 2 *Jul.* *Aug.*

In Herb.: Utrecht, Maarssen, Deventer, Nijmegen, Zutphen, Zalk, Zuid-Beveland.

293. L. pratensis L. In wei- en bouwlanden, aan dijken en wegen, in heggen, struiken, enz. 2 *Jun.* *Jul.*

In Herb.: Leyden, Noordwijk, Amsterdam, Kampen, Meppel, 's Bosch, Nijmegen, Zuid-Beveland.

- 294. *L. sylvestris* L.** Op beschaduwde plaatsen, (in bergachtige streken). 2 Jul. Aug.

In Herb.: Beek, Hoffm., Abel.; Bunschoten b. de Bildt, D. Seiff. Bovendien: ('s Hage, Schwencke, Gort.).

- 295. *L. latifolius* L.** Als de vorige. 2 Jul. Aug.

(Bij Uilenpas en 's Gravesande, Gort.; Nijmegen, B. Fl. B. s.) n. v. i.

Num forte cum praecedente confusus?

- 296. *L. palustris* L.** In moerassige, veenachtige streken. 2 Jul. Aug.

In Herb.: Leimuiden, Stekh.; Haarlemmermeer, Büse; Amstelveen en Sloten, Asscher; Achttienhoven, Kraep. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; (Harderwijk, v. G.; Waverveen, Nijmegen, Fl. B. s.; Friesland, Fris.; Leyderdorp, Leid.).

OROBUS L.

- 297. *O. vernus* L.** In bosschen enz. in bergachtige streken. 2 Apr. Maj.

Sittard, Herb. Hov.; (Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*). L.

- 298. *O. tuberosus* L.** Als de vorige. 2 Maj. Jun.

In Herb.: Beek, Hoffm.; Nijmegen, Wtt. Bovendien: Groesbeek, Gev., Maastricht, Hov. in Herb. pr.

- 299. *O. niger* L.** Als de beide vorigen. 2 Jun. Jul.

In Herb.: Nijmegen, B. Bovendien: (Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

Trib. *Phaseoleae* Bronn.

PHASEOLUS L.

- P. vulgaris* L.** In moeshoven gekweekt.

P. nanus L. In moeshoven gekweekt en in sommige streken in 't groot verbouwd.

Ord. Amygdaleae Juss.

PRUNUS L.

- 300. P. spinosa** L. In heggen, aan kanten van akkers, enz. † *Apr. Maj.*
In Herb.: Aardenhout, Mb.; Zalk, Bond.; Nijmegen, Hoffm.; Zuid-Beveland, v. d. B.
- 301. P. fruticans** Weib. e. Met de voorgaande. † *Maj. Jun.*
In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.
- 302. P. insititia** L. Aangeplant en verwilderd. † *Apr. Maj.*
In Herb.: Brouwerskolk, Mb.; Utrecht, Lac.; Wageningen, Wtt.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Nijmegen, Abel.
- 303. P. domestica** L. Aangeplant en verwilderd. † *Maj. Jun.*
In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.
- 304. P. avium** L. In bosschen en heggen hier en daar verwilderd. † *Maj.*
In Herb.: Bloemendaal, Mb.; Helmont; D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Nijmegen, Abel.
- 305. P. Cerasus** L. Met en als de voorgaande. † *Maj.*
In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.
- 306. P. Padus** L. In bosschen. † *Maj.*
In Herb.: 's Hage, Mb.; Meppel, Heyn.; Domburg, v. d. B.; Dongen, Hov.; Nijmegen, Abel.

Ord. Rosaceae Juss.

Trib. Spiraeaceae DC.

SPIRAEA L.

- 307. S. Salicifolia** L. Op beschaduwde, vochtige plaatsen. † *Jun. Jul.*

In Herb.: Wijk aan Zee, Mb.; Coevorden, Asscher., v. d. Scheer; Deventer, Halbertsma; Ubbergen, Abel. Bovendien: Arnhem, Wtt., Beekhuizen, v. d. B., Heeze, Dz. in Herb. pr.; Steenwijk, Herb. Heyn.; (Brummen fl. B. s.; Oudkerk en Olterterp, Fris.).

- 308. S. Ulmaria L.** In moerassige graslanden, aan slootkanten, enz. 2 Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Haarlem, Sloten, Doorn, Zutphen, Meppel, Loosdrecht, 's Bosch, Zuid-Beveland.

β. (S.) denudata Hayne.

In Herb.: Renesse, v. d. B.; Neerbosch, Abel.

- 309. S. Filipendula L.** In vochtige grasgronden. 2 Jun. Jul.
(Aan de Lek t. Wijk b. Duurstede en Schalkwijk, Gort.; Nijmegen, Maarsbergen? fl. B. s.) n. v. i.

Trib. *Dryadeae* Koch.

GEUM L.

- 310. G. urbanum L.** Aan heggen, in kreupelbosschen, enz. 2 Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Meppel, Vught, Nijmegen, Zuid-Beveland.

- 311. G. rivale L.** Op vochtige, beschaduwde plaatsen. 2 Maj. Jun.

In Herb.: Beekbergerwoud, Wtt.; Kerkhof te Goutę (Friesl.), Stekh. Bavendien: Ulvenhoutsche bosch, Herb. Lac.; Oostbosch bij Voorschoten, Gev. in Herb. pr.; (Wijkkel, Friens, Fris.; Warmond, Dordt, fl. B. s.; Leidschendam, fl. Leid.).

RUBUS L.

A. Caule sterili erecto, apice modo arcuato-nutante.

- 312. R. Idaeus L.** In bosschen, kreupelbosschen, enz. 2 Maj. Jun.

Caule sterili terete, subaciculoso, foliis 3-natis vel quinato-pinnatis, raro 7-natis, subtus niveo-tomentosis, extimo late ovato; ramis floriferis subinermibus; panicula corymbosa; petalis oblongis, calyce subbrevioribus; fructibus rubris (raro lutescentibus), acinis cohaerentibus, maturis a toro discretis. Cf. Arrhenius *Monogr. Rub. Suec.* p. 11; *Comp. Germ.* Ed. II. II. p. 190; Whe et N. ab Es. *Monogr. Rub.* p. 107. t. 47; *E. Bot.* t. 2442; *Bot.* t. 105.

In Herb.: Haarlemmerhout, Mb.; Kolderveen, Heyn.; Ubbergen, Abel.; Eindhoven, D.; duinkant Walcheren, v. d. B. Bovendien: Haagsche bosch, Herb. Lac.

R. suberectus Anders. Differt a praecedente: caule sterili teretiusculo, versus apicem obtusangulo, aculeato, aculeis raris rectiusculis, uniformibus; foliis 3—5nato-digittatis, raro pinnatis, utrinque viridibus, extimo rotundato-ovato (basi subcordata); panicula rara, subfastigiata; petalis obovatis, calycem excedentibus; fructibus atro-sanguineis, acinis discretis, maturis toro adhaerentibus. Cf. Hooker, *Brit. Fl.* I. p. 203; Arrhenius l. l. p. 19; Fries *Summ. Veget.* p. 164; *E. Bot.* t. 2572.

Specimina hoc nomine determinata dubius sepono propter deficientem fructus maturi notionem. Ulterius itaque indaganda species pulchra optimeque distincta.

313. R. fruticosus L. In bosschen, heggen, enz. † *Jun. Jul.*

Caule sterili 5-angulato, canaliculato, aculeis multiformibus; foliis turionum 5-natis, ramorum florentium 3-natis simplicibusve, juxta venas plicatis, utrinque viridibus, extimo ovato, basi subcordata, lateralibus ovatis vel rhombeo-ovatis; panicula laxa fastigiata; petalis rosellis obovatis; fructibus atris, nitidis, sapidissimis; calyce maturitatis tempore reflexo. Cf. Arrhenius l. l. p. 23; Fries l. l. p. 164; Godr. et Gren. *Fl. de France*, II. p. 549; *R. plicatus* Whe et N. ab Es. l. l. p. 15. t. 1. *E. Bot.* t. 2714; *R. fastigiatus* Lej. et Court. *Ch. de pl.* n. 716. Occurrit:

- a. genuinus* (panicula simplici subcorymbosa);
β. fastigiatus (panicula fastigiata, ramis florentibus valde approximatis, foliis ramorum florentium saepius simplicibus).
R. fastigiatus Whe et N. ab Es. l. l. t. 2.
γ. nitidus (panicula subcomposita, effusa, foliis minoribus subtus densius pubescentibus). *R. nitidus* Whe et N. ab Es. l. l. t. 4.

In Herb.: Haarlemmerhout, Mb. *β.*; Ubbergen en Beek, Abel. *β.*; Watermeerwijk (Nijm.), Un. 1847; de Bild, Lac. (forma *fol. laciniatis*). Bovendien: Beerschoten *β.*, t. Zeist en Amersfoort *γ.*, Wenck, duinwallen b. Haamstede *γ.*, v. d. B. in Herb. pr.

- 314. *R. affinis*** Whe et N. ab Es. Op gelijke plaatsen als de vorige. *h Jun. Jul.*

Caule sterili 5-angulato, sulcato, aculeis rectiusculis multiformibus; foliis turionum et infimis ramorum florentium 5-natis, caeteris 3-natis, utrinque viridibus, extimo cordato-ovato, lateralibus ovato-subcordatis; panicula elongata, composita, laxa; petalis albidis, ovalibus; fructibus atris, nitidis, pituitosis, fatuis; calyce maturitatis tempore erecto. Cf. Arrhenius l. l. p. 25; Fries l. l. p. 165; Godr. et Gren. l. l. p. 550; Whe et N. ab Es. l. l. p. 22. t. 3. *R. fruticosus* Enum. Zeel. II. p. 16.

Zuid-Beveland op versch. pl., v. d. B. in Herb. pr.

- 315. *R. thyrsoïdeus*** Wimm. In kreupelbosschen, heggen, enz. *h Jun. Jul.* (serius antecedente).

Caule sterili rotundato-angulato sulcato, aculeis subfalcatis multiformibus; foliis turionum 5-natis, ramorum florentium 3-natis simplicibusve, subtus villosis vel tomentoso-candicantibus, extimo cordato-ovato, lateralibus ovatis lanceolatisve; panicula elongata, thyrsoïdea; petalis pallide roseis, obovatis, longe unguiculatis; fructibus atris, nitidis, acidulis, sapidis. Cf. Wimmer *Fl. v. Schlesien*, Ed. II. I. p. 131; Arrhenius l. l. p. 28; Fries l. l. p. 165; Godr. et

Gren. l. l. p. 547; *R. fruticosus* Whe et N. ab Es. l. l. p. 24. t. 7; *R. thyrsoides* α . *candicans* Enum. Zeel. II. p. 16. (β . et γ . nunc mihi dubii sunt). Occurrit:

α . *genuinus*.

β . *cordifolius* Wimm. (caule sterili obsolete puberulo, pedunculis passim glandulosis, foliis latis);

γ . *apricus* Wimm. (caule sterili glabro, pedunculis eglandulosis, foliis angustioribus).

Zuid-Beveland op versch. pl. v. d. B., in Herb. pr. α . β .; Malden (Nijm.) γ . Herb. Lac.; Beek β . Un. 1847; Katwijk, α . v. d. B. in Herb. pr.

B. Caule sterili decurvo vel procumbente.

316. *R. discolor* Whe et N. ab Es. In heggen, bosschen, aan slootkanten, enz. $\dagger$ *Jul. Aug.*

Caule sterili decurvo-sarmentoso, 5-angulato, strigososericeo (griseo), aculeis rectiusculis vel reduncis; foliis turionum et infimis ramorum florentium 5-natis, horum superioribus 3-natis, cunctis coriaceis, rugulosis, ovatis ellipticisve, praeter extimum basi subcordatum, basi attenuatis, apice dilatatis et abrupte acuminatis, subtus albo-tomentosis; panicula decomposita pyramidali; petalis saturate roseis, obovatis, basi attenuatis; fructibus atris (tarde maturescentibus, acidis), acinis numerosis, parvis, confertis. Cf. Arrhenius in Fries *Novit. Mant.* III. p. 40; Fries l. l. p. 165; Whe et N. ab Es. l. l. p. 46, t. 10; Rehb. exsicc. 1058; *R. fruticosus* Sm. *E. Bot.* t. 715; Fl. B. s.? p. 390; *R. vulgaris* Wirtg. *Prodr. Fl. Pr. Rheinl.* p. 61; *R. vulgaris* β . γ . Enum. Zeel. II. p. 16.

In Herb.: Schouwen, D.; Goes, v. d. B. Bovendien: Breskens, Herb. Lac.; duinkant Walcheren, v. d. B. in Herb. pr.

317. *R. vulgaris* Whe. In bosschen, tusschen houtgewas, in heggen, enz. $\dagger$ *Jun. Jul.*

Caule sterili decurvo vel procumbente, angulato, lineato,

patenter piloso villosove, aculeis rectis villosis; foliis turionum 5-natis, ramorum 3-natis, cunctis herbaceis, extimo ovato, lateralibus ovalibus, utrinque viridibus vel subtus cano-pubescentibus; panicula simplici, angusta; petalis albis, oblongo-ovatis; fructibus atris, acinis mediocribus. Cf. Whe et N. ab Es. p. 38, t. 14 *α.*; Wimm. l. l. p. 132; *R. umbrosus* Arrhenius l. l. p. 31; Fries l. l. p. 166 *R. vulgaris α. Enum. Zeel.* II. p. 16. Occurrit:

α. genuinus (foliis utrinque viridibus, pubescentia caulis saepe deficiente). *R. hirsutus* Wirtg. l. l. p. 61.

β. mollis Wimm. (foliis subtus cano-hirsutis, caule hirsuto);

γ. glandulosus Wimm. (inflorescentia parcius glandulosa):
R. Radula Whe et N. ab Es. l. l. p. 89. t. 39 sec. Wimm.

In Herb.: Bloemendaal *α.*, Haarlemmerhout *γ.* de Vr. Bovendien: Huis den Dukenburg (Nijm.) *β.* Herb. T. A. bel.; duinkant Walcheren *α.*, *γ.*, Beck *α.*, v. d. B., Wulverhorst, Nijkerk *α.*, Wenck, Goes *α.*, *γ.* v. d. B. in Herb. pr.

318. R. Sprengelii Whe et N. ab Es. In bosschen, heggen, enz. *h Jun. Jul.*

Caule sterili decumbente, e tereti leviter angulato, aculeis complanatis subrectis pilisque sparsis vestito; foliis omnibus 3-natis, utrinque viridibus, extimo cordato-ovato abrupte acuminato, lateralibus ovalibus petiolulatis; panicula laxa, pauciflora, subcorymbosa; petalis roseis, obovatis, longe unguiculatis, ciliatis; fructibus atris, nitentibus, acinis parvis. Cf. Fries l. l. p. 167; Godr. et Gren. l. l. p. 542; Whe et N. ab Es. l. l. p. 32, tab. 10.

(Haren b. Groningen, v. Hall FL. B. s. p. 808) n. v. i.

319. R. Corylifolius Sm. Tusschen houtgewas, in heggen, enz. meest naar den zeekant. *h Jun. Jul.*

Caule sterili arcuato-decumbente, sarmentoso, terete, apicem versus obtuse angulato, aculeis conformibus, tenuibus, rectis dense vestito, glabro; foliis turionum 5-natis, imis

sessilibus et partim ab intermediis obtectis, caeteris 3-natis, lateralibus e duobus foliis connatis, extimo longe petiolato cordato-ovato, intermediis late ovatis, utrinque viridibus, rugosis, subtus pubescentibus; panicula corymbosa, arrecta; petalis albis pallideve roseis, obovatis, basi attenuatis, ciliatis, (stylis virescentibus); fructibus atro-sanguineis, sapidis, acinis magnis. Cf. Arrhenius l. l. p. 16; Fries l. l. p. 168. *E. Bot.* t. 827.

In Herb.: Oosterscheldedijk b. Hoedekenskerke (Zuid-Beveland), v. d. B.

C. Caule sterili prostrato, flagelliformi.

320. R. nemorosus Hayne. In heggen aan sloot- en akkerkanten, enz. *Jun. Jul.*

Caule sterili e tereti angulato, caesio pruinoso (pruina facile deteresa), aculeato, aculeis raris sub-conformibus, compressis, rectiusculis; foliis 5-3-natis, extimo cordato-ovato, lateralibus ovatis, basi attenuata inaequali, imis in horum petiolis subsessilibus, subtus plus minusve pubescentibus vel villosis; panicula rara, subfastigiata, passim glandulis adpersa; petalis pallide roseis albisve, venosis, cuneatis (stylis dilute carnis); fructibus atro-coeruleis, nitidis, glabris, sapidis. Cf. Arrhenius l. l. p. 45; Fries l. l. p. 168; Godr. et Gren. l. l. p. 539.

Zuid-Beveland op versch. pl., Hulst, v. d. B. in Herb. pr.

321. R. caesius L. Aan sloot- en akkerkanten, in heggen; kreupelbosschen, enz.; γ in de duinen. $\pm$ *Jun. Jul.*

Caule sterili terete, caesio pruinoso, aciculato; foliis omnibus 3-natis, lateralibus subsessilibus rhombeo-ovatis vel bilobis (quasi e duobus foliis connatis), extimo rotundato-ovato sublobato, utrinque viridibus, subtus pubescentibus leviterve velutinis; panicula pauciflora, fastigiata, glandulosa; petalis albis, obovatis, emarginatis; fructibus nigris, rore caesio dense obtectis, mucidis, vix acidulis. Cf. Arrhenius l. l. p. 50; Whe et N. ab Es p. 102. t. 46. A; *Bat.* 288. Occurrit:

α. umbrosus Arrh. (caule sterili parce aciculato vel subnudo, foliis planis glabriusculis).

β. agrestis Whe et N. ab Es. (caule densius aciculato, foliis rugulosis, subtus holosericeis vel subtomentosis).

γ. vestitus Arrhen. (foliis minoribus, utrinque pubescenti-hirtis, panicula aciculari-glandulosa). *R. glandulosus* FL. B. S. p. 390 fide spec. Herb. VZ.

In Herb. : *α.* Zuid-Beveland, v. d. B. ; *β.* Leyden, Haarlem, Kampen, Beek, Zuid-Beveland ; *γ.* duinen 's Hage, Herb. VZ. Bovendien : duinen Walcheren, v. d. B. in Herb. pr. ; (Overveen, enz. v. Hall FL. B. S.).

Obs. E magna speciminum indigenorum copia pauca citavi, et quidem ea, quae post diligens et iteratum examen ad species enumeratas retuli. Longe majorem partem, etsi valde insignes formae subsint, nunc seposui, tum quia non nisi nominibus minus certis ea proponere licuisset, tum inprimis quoniam ante omnia typicas bene novisse formas nostra interesse videtur. Sic v. g. plura in Provinciis orientalibus lecta vidi specimina e serie *glandulosorum*, quae vero, utpote partibus essentialibus saepe destituta, eo lubentius silentio praeterii, quod istae formae nondum omnes ad typos suos reductae adeoque vagae sunt. Dispositionem porro Ruborum indigenorum fusius, quam hujus opusculi ratio fert, elaborandam esse credidi, non solum quia in Kochiana Synopsi haec desideratur, sed etiam ob singulare hujusce generis fatum. Nimirum dum a nonnullis Botanicis in multas species disjunctum est, quibus in dies novae accedunt, contrahitur ab aliis in unam alteramve speciem. Utrumque sane parum Naturae consentaneum! Nam ad hanc conformetur Systema, quod ne in unum confundat quodcumque in Natura constanter diversum sit, neve disjungat quodcumque ejusdem indolis esse, diligens Naturae investigatio docuerit. Ruborum vero species, quas, laudatos auctores secutus, proposui, notis non minus quam in aliis plantarum speciebus essentialibus, iisque constantibus adeo sunt diversae, ut qui ad hasce bene animadvertat, vix umquam is in determinando errare possit. At vero occurrunt saepissime formae intermediae (individua hybrida?), in quibus characteres illi plus minusve obliterantur. Partes ad quas, in colligendis quoque speciminibus, inprimis attendendum est, sunt: *caulis sterilis* (ejus forma, directio, indumentum hujusque indoles), (*ejus folia*, *inflorescentia*, *sepalorum directio* (in fructu maturo), *petala*, *stylorum color*, *fructus maturi* (color, sapor). Tandem florendi tempus, maturationis fructuum terminus, habitatio, distributio geographica, etc. ad plenam specierum historiam haud parum juvabunt.

FRAGARIA L.

322. F. vesca L. Op beschaduwde, grazige plaatsen, aan hegen, enz. 2⁺ *Maj.*

In Herb.: Leyden, Noordwijk, Haarlem, Utrecht, Kampen, Twello, Zutphen, Nijmegen, Boxtel, Zuid-Beveland.

323. F. elatior Ehrh. Op beschaduwde plaatsen. 2⁺ *Maj.*
Enum. Zeel. II. p. 15.

In Herb.: ter Boede (Walcheren) de Marréc. Bovendien: Harderwijk, Herb. Heyn.

COMARUM L.

324. C. palustre L. Op moerassige plaatsen, aan slootkanten, enz.; vooral in veenstreken. 2⁺ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Hazerswoude, Abcoude, Vinkeveen, Haarlem, Kampen, Deventer, Meppel, Eindhoven, Vught, Hatert en Malden.

POTENTILLA L.

325. P. supina L. Op vochtige zandgronden, aan wegen en ruige plaatsen. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Werkendam, Lac. Bovendien: Ooijische Waard (Nijm.), Herb. Abel; (Haarlemmerhout, de Bildt, Gort.; Baarn. FL. B. S.).

326. P. anserina L. In grazige gronden allerwege. 2⁺ *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Dordt, Delft, Leyden, Haarlem, Amsterdam, Muyden, Sloten, Kampen, Meppel, 's Bosch, Nijmegen, Zuid-Beveland.

327. P. argentea L. In opene en bebouwde zandgronden. 2⁺ *Jun. Jul.*

In Herb.: Katwijk, Wassenaar, Bloemendaal, Hilversum, Muidenberg, Kampen, Meppel, Hulst, 's Bosch, Nijmegen.

328. P. reptans L. In grazige gronden, aan kanten van akkers en sloten, enz. 24 Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Muyden, de Bildt, Zutphen, Harderwijk, Kampen, Meppel, Nijmegen, Vught, Zuid-Beveland.

329. P. procumbens Sibth. In beschaduwde zandgronden. 24 Jun. Jul. (*Tormentilla reptans* FL. B. S. p. 396).

In Herb.: Hulshorst bij Harderwijk en Vollenhove, Bond.; Zaan, Mb.; Deventer, Gron. Bovendien: Darthuizer berg, Wenck in Herb. pr.

Obs. Apud nos non ubique bene distincta species, testibus citata FL. Dan. et icone FL. Bat.; utraque enim sistit formam petiolatam sequentis.

330. P. Tormentilla Sibth. In opene zand- en heidegronden. 24 Maj. — Aug. (*Tormentilla erecta* FL. B. S. p. 396.).

In Herb.: Wassenaar, Katwijk, Noordwijkerhout, Haarlem, Zutphen, 't Loo, Deventer, Meppel, Walcheren, Vlijmen, Nijmegen. Variat:

β. petiolata. Walchersche duinen, v. d. B.; Zeisterbosch, Wenck in Herb. pr.

331. P. verna L. In opene zand- en heidegronden. 24 Apr. Maj.

In Herb.: Scheveningen, de Br.; Noordwijk, D.; Vogelzang, Stekh.; Overveen, Mb.; Haarlem, de Vr.; Kampen, Bond., Top; Deventer, Top; Weurt (Nijm.); Abel. Bovendien: Spoel bij Culemborg, Wenck, Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Harderwijk, Gort.).

332. P. Fragariastrum Ehrh. In boschrijke, zandige streken. 24 Apr. Maj.

(Harderwijk, v. G. p. 33.) n. v. i.

P. fruticosa L. Europae australis indigena, apud nos frequenter in hortis culta et facile aufuga vel efferata; v. g.: In Herb.: Breesaap; Mb.

AGRIMONIA L.

333. A. Eupatorium L. In weilanden, aan dijken en wegen, enz. 2° *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Rotterdam, Leyden, Valkenburg, Zutphen, Zalk, Tholen, Zuid-Beveland, Heusden, Nijmegen.

Trib. *Roseae* DC.

ROSA L.

334. R. Pimpinellifolia DC. In heggen, enz.; vooral in de duinen. 1° *Jun.* *Jul.* (*R. spinosissima* FL. B. S. p. 386.)

In Herb.: van versch. pl. uit de Hollandsche en Zeeuwsche duinen. Bovendien: (Bikkelenberg b. Maurik, Gort.; Nijmegen, Baarn, FL. B. S.).

Obs. *Pedunculi glabri* sunt in omnibus, quae vidi, speciminibus indigenis, qua nota a *R. spinosissima* L. differunt.

335. R. cinnamomea L. In heggen en kreupelbosschen. 1° *Jul.* *Aug.*

Planta efferata floribus semiplenis et plenis.

In Herb.: Katwijk, Mb. Bovendien: Breesaap, Mb., Bergen op Zoom, Wtt., St. Jan Steen, Wils en v. d. B. in Herb. pr.

336. R. canina L. In heggen, enz. aan kanten van wegen, akkers, bosschen, enz. 1° *Jun.* *Jul.* Variat:

a. vulgaris Koch. (*R. canina* FL. B. S. p. 388).

In Herb.: Lisse, Bloemendaalsch bosch, Zalk, Kampen, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland.

β. dumetorum Koch.

In Herb.: Deventer, Twello, enz. Top; Nijmegen, Abel.; Schouwen, D.; Hulst, Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Paterwolde, FL. B. S. p. 809; Noordwijk; enz. *Leid.*).

γ. collina Koch.

In Herb.: Bostel , Hov.; Weurt (Nijm.), Abel.
Bovendien : (Helpen en Haren , FL. B. s. p. 809).

δ. sepium Koch. (*R. sepium* FL. B. s. p. 388, 808).

In Herb.: Zuid-Beveland , v. d. B. Bovendien : (Rheede,
Haren , Waalsdorp , FL. B. s.; Wassenaar , *Leid.*).

337. R. rubiginosa L. Op gelijke plaatsen als de vorige. †
Jun. — *Aug.*

In Herb.: Omstreken van Haarlem , Mb.; Wassenaar ,
Stekh. , Oudem.; Velsen , Doorn.; Staphorst , Heyn.;
Schouwen , D.; Zuid-Beveland , v. d. B. Bovendien : (Har-
derwijk , Dorenweerd , t. Arnhem en Nijmegen , v. G.; Maas-
tricht , Lej. *Fl. de Spa*; Sondel , Fris.).

338. R. tomentosa Sm. In heggen , aan wegen en dijken. †
Jun. *Jul.* (*R. villosa* FL. B. s. p. 386. cf. p. 808).

In Herb.: Zuid-Beveland , v. d. B. Bovendien : Kapitalen-
dam en Biervliet , Herb. Lac.; Havelte , Herb. Heyn.; (Nij-
megen , 's Gravelant , Haagsche bosch , FL. B. s.).

339. R. pomifera Herm. In kreupelbosschen , heggen , enz. †
Jun. (Sept. ineunte fruct. pulposi maturi).

In Herb.: Kreupelbosschen achter Beek (Uilenput), Un. 1847.

340. R. Gallica L. In boschachtige streken , aan akkerkanten ,
enz. † *Jun.*

Havelte , Herb. Heyn. Bovendien : (t. Groet en Schorel , R.
in FL. B. s.).

Obs. In Kochiana hujus generis dispositione *R. caninam* et *rubiginosam*
esse species collectivias , persuasum mihi habeo. Propterea aliam sequi maluerim ,
nisi incompleta specimenum indigenorum collectio impediret , quominus for-
marum series ubique satis accurate et definite perspicerem.

Ord. Sanguisorbeae Lindl.**ALCHEMILLA** L.**341. A. vulgaris** L. Op grazige , beschaduwde plaatsen. †
Jun. *Jul.*

In Herb.: Wassenaar, Mb., Stekh.; Houten en Schalkwijk, Wtt.; Meppel, Heyn.; Nunen, Hov.; Brouwershaven, D.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Blaauwkapel, Gev. in Herb. pr.; (Velsen, Dronryp, Baarn, Maarsbergen, Groningen, FL. B. s.; Franeker, Fris.).

342. A. arvensis Scop. In bouwlanden-tusschen 't koorn. ☉
Maj. — *Aug.* (*A. Aphanes* FL. B. s. p. 144).

In Herb.: Leyden, Meppel, Eindhoven, Zuid-Beveland, Nijmegen. Bovendien: (Prov. Groningen, Gelderland, Utrecht, FL. B. s.; Friesland, Fris.).

SANGUISORBA L.

343. S. officinalis L. In weilanden. ♀ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Kamperveen, Bond.; Deventer, Halbertsma; Meppel, Heyn.; t. Heerenwaarden en Dreumel, v. d. Tr.; bij 's Bosch en Vught, Hov. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; (Heemze, Gort.; Almelo, Zwolle, FL. B. s.).

POTERIUM L.

344. P. Sanguisorba L. In weilanden. ♀ *Jun. Jul.*

In Herb.: Bloemendaal en Velsen, Stekh.; Velsereind, Mb.; Zutphen, Wtt.; Nijmegen, Rhenen, Abel. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; Wallen van Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Elspeet, Valkenburg, FL. B. s.)

Ord. Pomaceae Lindl.

CRATAEGUS L.

345. C. Oxyacantha L. In bosschen, heggen, enz. ♀ *Maj. Jun.*
(*C. Oxyacanthoides* FL. B. s. p. 806 et *Bat.* 399).

346. C. monogyna Jacq. In heggen, bosschen, enz. ♀ *Maj. Jun.* (*C. Oxyacantha* FL. B. s. p. 380, 806 et *Bat.* 398).

Obs. Siquidem recte vidi, cuncta specimina indigena *C. Oxyacanthae* ad *C. monogynam* ducenda sunt pertinentque ad illam, quae in Prov. orientali-bus (Voorst, Zutphen, W t t.; Meppel, Herb. H e y n.) lecta et pro *C. Oxyacanthoïde* determinata sunt. Quapropter utramque novae et attentae obser-vationi commendare liceat.

MESPILUS L.

347. M. Germanica L. In bosschen. † Maj.

In Herb.: Ubbergen, Mook (Nijm.), Abel.

Obs. Est haec e plantis de quibus, utrum cultae an efferatae sint ha-bendae, dubitatur facile. Idem valet de speciebus spontaneis *Mali*, *Pruni*, etc. Notandum vero, quod specimina hic citata ramos habent spinosos, quales in *Mespilo* semper observavi, ubi revera spontanea occurrit, v. g. in Germania Rhenana.

PYRUS L.

348. P. communis L. In bosschen, hier en daar in heggen verwilderd. † Apr. Maj.

Duinen bij Scheveningen, Herb. VZ. Bovendien: (Salkerbosch, Gort.; Wouden van Friesland, M.).

349. P. Malus L. In bosschen, heggen, enz. dikwijls verwil-derd. † Maj.

In Herb.: Waalsdorp, Stekh.; Bloemendaal, Mb.; Dom-burg, v. d. B. Bovendien: (Salkerbosch en Groningen, Gort.; Wouden van Friesland, M.).

SORBUS L.

350. S. aucuparia L. In bosschen. † Maj. Jun.

In Herb.: Haagsche bosch, Mb.; Leyden, D.; Meppel, H e y n.; duinkant Walcheren, v. d. B.; Nijmegen, Abel.

Ord. Onagrariae Juss.

Trib. Onagreae DC.

EPILOBIUM L.

- 351. E. angustifolium** L. Op beschaduwde plaatsen in zandige streken. ♀ *Jun. Jul.* (*Epilobium spicatum* FL. B. S. p. 310).

In Herb.: Haarlem, Bennebroek, Bentveld, Noordwijkerhout, Naarden, 't Loo, Zutphen, Deventer, Meppel, Beek en Ubbergen, Heerenveen, Walcheren, Zuid-Beveland, Rosmalen.

Ludit *fl. albis*. Soestdijk, Herb. Heyn.

- 352. E. hirsutum** L. Aan slootkanten, op moerassige plaatsen, enz. ♀ *Jul. Aug.*

In Herb.: Dordt, Fijenoord, Leyden, Haarlem, Hoorn, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, 's Bosch, Nymegen.

- 353. E. parviflorum** Schreb. Aan slootkanten en op vochtige, moerassige plaatsen. ♀ *Jun. Jul.* (*E. pubescens* FL. B. S. p. 312).

In Herb.: Dordt, Leyden, Haarlem, Bloemendaal, Amsterdam, Kampen, Meppel, Eindhoven, Zuid-Beveland, 's Bosch, Nymegen. Variat:

β. *verticillatum* (foliis omnibus ternis). In Herb.: Leyden, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

- 354. E. montanum** L. Aan heggen en op beschaduwde plaatsen. ♀ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Haagsche bosch, Haarlem, Amsterdam, Zalk, Meppel, Nymegen, Zuid-Beveland, 's Bosch. Variat:

β. *verticillatum* (fol. ternis). In Herb.: Deventer, Halbertsma.

- 355. E. palustre** L. Aan slooten, enz. en op moerassige plaatsen. ♀ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Leyden, Noordwijkerhout, halfweg Haarlem en Leyden, Amsterdam, Zeist, Kampereiland, Sypenberg, Meppel, Zuid-Beveland, Heusden. Variat:

β. Schmidtianum Koch. In Herb.: Sypenberg, Hoffm.

- 356. E. virgatum** Fries (non Koch). Op moerassige plaatsen. 2⁺ *Jul.* Aug. *Enum. Zeel.* 1. p. 19. (Cf. Verslag 1847. p. 548).

In Herb.: Amsterdam, Lac., Doorn., Romb.; Walcheren, v. d. B.

- 357. E. tetragonum** L. Aan slootkanten en op moerassige plaatsen. 2⁺ *Jun.* *Jul.*

In Herb.: 's Hage, Haarlem, Amsterdam, Soestdijk, Har-
derwijk, Nymegen, Meppel, Zuid-Beveland, Duiveland, Hel-
voirt.

- 358. E. roseum** Schreb. Op vochtige, beschaduwde plaatsen. 2⁺ *Jul.* Aug.

In Herb.: Amsterdam, Groningen, Kampen, Duiveland, Noord-Beveland.

E. alpinum L. a Meesio (p. 25) indigena dicitur.

OENOTHERA L.

- 359. O. biennis** L. In zandige streken op vochtige plaatsen. 3 *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: 's Hage, Noordwijkerhout, Haarlem, t. Deventer en Gorssel, Zalk. Nymegen, Domburg, 's Bosch.

- 360. O. muricata** L. Aan de oevers van rivieren. 2⁺ *Jul.* Aug.

In Herb.: Duinen bij 's Hage en Scheveningen, de Br. 1843—45. (Num *O. parviflora*? Dum. *Fl. Belg.* p. 89. » in dunis Hollandiae frequens.”).

Trib. *Jussieae* DC.

ISNARDIA L.

- 361. I. palustris** L. In langzaam vlietend water in veen- en heidestreken. 2⁺ *Jun.* — Aug.

In Herb.: Nymegen, Wtt. Abel; Geldorp, de Br. Bovendien: Oisterwijk, G. J. Broers in Herb. pr.; Ooster-

houtsche heide, Herb. Lac.; (Achtthhoven, Gort.; Laren, Delden, FL. E. S.)

Trib. *Circaeae* DC.

CIRCAEA L.

362. *C. Lutetiana* L. In boschrijke streken, aan heggen, enz. † Jun. — Aug.

In Herb.: Haagsche bosch, Zeist, Arnhem, Deventer, Meppel, Domburg, Beek en Ubbergen.

363. *C. intermedia* Ehrh. Op gelijke plaatsen als de vorige. † Jul. Aug.

(Maastricht, Lej. FL. de Spa. I. p. 19.) n. v. i. L.

Trib. *Hydrocaryes* Link.

TRAPA L.

364. *T. natans* L. In meeren, vijvers, enz. ☉ Jun. Jul.

A Gortero (p. 44), nullo loco speciali addito, indigena dicitur, de qua vero propterea, quod nuper non inventa est, non dubitare oportet; nam nimium abest, quin lacus et paludes nostri debita cura perscrutati sint; hinc facile, praeterisam esse plantam submersam crederem, cujus nuces edules praeterea iis locis, ubi Gorteri tempore inveniebatur, avidè sunt collecti; quo facto ejus propagatio, quemadmodum in aliis quoque regionibus factum est, impedita fuit.

Ord. Halorageae R. Br.

MYRIOPHYLLUM L.

365. *M. verticillatum* L. In vijvers, vaarten, slooten, enz. † Jul. Aug.

In Herb.: Warmond, Boskoop, Kampen, Zutphen, Drummen, Nymegen, Meppel. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; (Tiel, Loenen, Veenendaal, enz. Gort.; Vriesland, Meese; Naarden, Raamsdonk, Prinsenmeer, Delft, de Bildt, FL. E. S.)

366. M. spicatum L. Op gelijke plaatsen als de vorige, doch algemeener. † *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Nymegen, Zuid-Beveland.

367. M. alterniflorum DC. In plassen, enz. in heide- en veenstreken. † *Jun. — Aug.*

In Herb.: Bosch te Zeist, Kraep.; Lunteren, Lac.; Boxmeer, de Br. Bovendien: (Harendermolen, v. Hall N. Bijdr. p. 859.)

Ord. Hippurideae Link.

HIPPURIS L.

368. H. vulgaris L. In ondiepe slooten, moerassige weilanden, enz. † *Mei — Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Nymegen, Goes. Variat. *β. fluviatilis* (foliis elongatis, membranaceis, fluitantibus).

In Herb.: 's Hage en Hoek van Holland, de Br.; Valburg (Nym.), Abel. Bovendien: Leydsche vaart bij Bennebroek, v. d. Tr. in Herb. pr.

Obs. Specimina hujus varietatis a Doct. v. Spijk Vermeulen lecta, in Herb. VZ. conservata, nulla nota a vulgari forma differre videntur.

Ord. Callitrichineae Link.

CALLITRICHE L.

369. C. stagnalis Scop. In slooten, enz. † *Jun.* (C. verna *α?* FL. B. s. p. 6) *Enum. Zecl.* III. p. 12.

In Herb.: Leyden, Mb.; Noordwijkerhout, Everw.; Lent, Abel.; Broek, Top; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: in putten langs de Aa in N. Brab., Hov. in Herb. VZ.

370. C. platycarpa Kütz. Als de voorgaande. † *Aug.*

In Herb.: Wassenaar D.

371. C. vernalis Kütz. Als de voorgaande. † *Maj. — Aug.*

In Herb.: van verschillende plaatsen.

372. C. hamulata Kütz. Als de vorigen. 24 Aug.

In Herb.: Vijvers van het Rijsenburger bosch, Oudem.
Bovendien: Berlikum, Hov. in Herb. VZ.

373. C. autumnalis L. Als de vorigen. 24 Maj.

In Herb.: Leyden, Mb.; Staphorstsche bosch, Heyn.
Bovendien: Utrecht, v. d. Tr. in Herb. pr.; Delft, Verm.
in Herb. VZ.; Maastricht, Franq. in Herb. pr.; Werken-
dam, Hb. Lac.

Obs. Genus hoc apud nos prorsus revidendum est juxta specimina viva;
sicca vix tuto determinantur.

Ord. Ceratophylleae Gray.

CERATOPHYLLUM L.

374. C. submersum L. In slooten, vaarten, grachten, enz.
24 Maj. Jul.

In Herb.: Katwijk en Rijnsburg, Mb.; Kampen, Bond.;
Franeker, v. Hall; Zuid-Beveland, v. d. B.; Dordt, Hov.
Alph.

375. C. demersum L. Als de voorgaande. 24 Jun. Jul.

In Herb.: Muizerik b. Vught, Hov.; Ooy b. Nijmegen,
Abel. Bovendien: bij de Leeghwater, Herb. VZ.; Dordt,
Herb. Lac.

Obs. Species, facillime e fructu dignoscendas, ubique fere apud nos con-
fusas vidi. In Germania illud hoc rarius est, teste Kochio; apud nos contra
illud vulgare, hoc vero rarum esse videtur, quippe, duobus speciminibus excep-
tis, (tertium dubium est) omnia Herbarii Unionis specimina ad *C. submersum*
pertinent.

Ord. Lythrarieae Juss.

LYTHRUM L.

376. L. Salicaria L. Aan kanten van slooten en moerassen
en in vochtige weilanden. 24 Jul. Aug.

In Herb.: Leyden, Haarlem, Fijenoord, Bleskensgraaf

Vreeland, Kampen, Zutphen, Meppel, Zuid-Beveland, Nymegen.

377. L. Hyssopifolia L. Op vochtige, grazige plaatsen. ☉
Jul. — Sept.

(Friesland, M.; Westerholte, Gort.; Lochem, Hengelo, enz. FL. B. s.) n. v. i.

Obs. Sub hoc nomine apud auctores nostros varietatem aut formam angustifoliam præcedentis speciei latere, verosimile videtur.

PEPLIS L.

378. P. Portula L. Op moerassige plaatsen in heidestreken.
☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Woudenberg, Harderwijk, Paterwolde, Havelte, Groesbeek, Wijchen, Eindhoven, Rosmalen. Bovendien: Maastricht, (Friesland, M.; 's Gravesande, Heemze, Gort.; de Veluwe, Lochem, Borculo, enz. Delft, Darthuisen, de Bildt, Heikop, FL. B. s.)

Ord. Cucurbitaceae Juss.

BRYONIA L.

B. alba L. In heggen en tusschen kreupelhout. † Jun. Jul.

Indigenam dicit *Gorterus* (p. 259), dum caeteri auctores silent. Sequentem speciem illum sub nomine *B. albae* intellexisse, prouti alii suspicati sunt, exinde probatur quod *B. dioica* inter indigenas non enumerat.

379. B. dioica L. Als de voorgaande. † *Jun. Jul.*

In Herb.: Katwijk, Haarlemmerhout, Zuid-Beveland, Zierikzee, Nymegen.

Obs. Miror, plantam apud nos vulgarem, a multis auctoribus dici præ caeteris esse incolam regionum australiorum.

Ord. Portulacaceae Juss.

PORTULACA L.

380. P. oleracea L. Op bebouwde gronden. ☉ Jun. — Sept.

In Herb.: Katwijk, Mb. Bovendien: Walcheren, Blaas, (Haarlem en Wassenaar, Gelderland. FL. B. S.; Maastricht Lej. Spad. I. p. 213).

MONTIA L.

381. *M. minor* Gm. Op vochtige zandgronden. ☉ *Apr.* — *Jul.*

In Herb.: Amsterdam, Lac.; Oegstgeest, Mb.; Nymegen, Abel.; Vught, Hov. Bovendien: Leyderdorp, v. d. B. in Herb. pr.; (Harderwijk, Sypenberg (?), Heikop, FL. B. S.; Maastricht, Lej. Spad.)

382. *M. rivularis* Gm. In helder vlietend water. ☽ *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden (?), Mb.; Beekhuizen, Lac.; Wolfhezen, Un. 1847. Bovendien: Keijenberg by Wageningen, Wtt., Zeelst (?) Dz., t. Putten en Ermello, v. d. Tr., Meerssumsche heide b. Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Leuveren, Sypenberg, FL. B. S.)

Obs. Specificam harum differentiam confirmant Godr. et Gren. (Fl. de Fr. I. p. 606), at vero simul addunt, quod *M. rivularis* in regione granitica tantum occurrit. Propterea ad notas utique subtiles, e seminibus et n. florescentia desumas, specimina indigena revidenda esse, crediderim.

Ord. Paronychieae Hil.

Trib. *Telephiceae* DC.

CORRIGIOLA L.

383. *C. littoralis* L. Op vochtige, overstroome zandgronden, aan de oevers van rivieren, enz. ☉ *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Zeist, Warnsveld, Loenen op de Veluwe. Deventer, Zutphen, Nijmegen, Havelte, Eindhoven. Bovendien: Elshout bij 's Bosch, (Keppel, Haarlem, de Bildt, Gort; t. Poppen en Hengelo, Heelsum en Renkum, FL. B. S.)

Trib. *Illecebreæ* DC.

HERNIARIA L.

- 384. *H. glabra* L.** In drooge zand- en heidegronden. ♀ (an ☉?)
Jun. — Oct.

In Herb.: Deventer en Twello, Top; Nijmegen, Abel.; Bronsbergen, Wtt.; Werkendam, Lac. in Herb. pr. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; Arnhem, VZ.; Vianen; Kuilenburg, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Haarlem, Zwol, enz. Gort.; Wouden van Friesland, M.; Zutphen, Lochem, Wassenaar, Amersfoort, Wageningen, enz. FL. B. s.; Gaast, Fris.; Maastricht, Lej. *Spad.*).

***H. ciliata* Bab.** (*Man.* p. 111; *E. Bot.* t. 2857).

Differt a præcedente: foliis stipulisque ciliatis, glomerulis distinctis, calycis pilosi laciniis (nonnunquam seta bifida) mucronatis. In *H. hirsuta* tota herba pubescentia patente est vestita, calyces et folia magis elongata, etc. Ulterius observanda!

In Herb.: Heidegrond onder Diepenveen (1 Spec.) Sept. 1849, Cop.

ILLECEBRUM L.

- 385. *I. verticillatum* L.** In vochtige zand- en heidegronden. ♀
Jun. — Aug.

In Herb.: Hilversum, de Bildt, Zeist, Rijzenburger bosch, Amersfoort, Dieren, Deventer, Meppel, Nijmegen, Eindhoven. Bovendien: (Zwol, Gort.; Friesland, M.; Harderwijk, Naarden, Breda, FL. B. s.).

Ord. *Scleranthææ* Link.

SCLERANTHUS L.

- 386. *S. annuus* L.** In bebouwde en opene zandgronden. ☉
Jun. — Aug.

In Herb.: Noordwijkerhout, Bennebroek, Hillegom, Kampen, Nijmegen, Meppel, Eindhoven, Zuid-Beveland, Hulst.

387. S. perennis L. In drooge heide- en zandgronden. 24 Jun. — Aug.

In Herb.: Noordwijkerhout, Hillegom, Breesaap, de Bildt, Zeist, Driebergen, Grebbe, Kampen, Meppel, Nijmegen.

Ord. Crassulaceae DC.

TILLAEA L.

388. T. muscosa L. In vochtige zandgronden. ☉ Maj. Jun.

In Herb.: Driebergen, Six. Bovendien (Hees bij Nijmegen, G. J. Broers, fl. b. s. p. 765).

SEDUM L.

389. S. purpurascens Koch. In boschrijke, zandige streken, tusschen kreupelhout, aan bouwlanden, enz. 24 Jul. — Sept. (*S. Telephium* fl. b. s. p. 352.).

In Herb.: Haarlemmerhout, Mb.; Hillegom, Oudem., Eemnes, Doorn; Schalkwijk, Wtt.; Deventer, Gron.; Kolderveen en Meppel, Heyn.; Beek, Ubbergen, Weurt, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Groesbeek, Walcheren, v. d. B., Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Zutphen, Twello enz., in Gelderland, Velsen, Mikkellhorst, Onnen, enz. Gort.; Wouden van Friesland, M.'s Hage, Utrecht, Zeist, Naarden, Rheede, enz. fl. b. s.; Joure, Francker, enz. Fris.; Wassenaar, Leyden, *Leid.*).

390. S. Cepaea L. Aan rotsen en op steenachtige, beschaduwde plaatsen. ☉ Jun. Jul.

St. Pietersberg bij Maastricht, Franq. in Herb. pr.; (*Lej. Spad.* I. p. 204 et *Comp.* II. p. 107). L.

Obs. Loca natalia hujus plantae, ab Hallero indicata (Gort. p. 121), consulto omittuntur. Prope Katwijk, locum a Muldero (*El. Leid.* p. 52. memoratum, nemo postea vidit hanc speciem. Notandum denique, illam nullibi in arenosis maritimis, at vero in rupibus, saxosis et muris reperiri.

391. *S. annuum* L. In opene, hooge zandgronden. ♂ Jun.—
Aug. (*S. saxatile* FL. B. s. p. 354).

(Wageningen en Oosterbeek, Bergsma; Arnhem, v. Hall
FL. B. s.; Oranjewoud, Fris.; Leyden, *Leid.*) n. v. i.

392. *S. album* L. In drooge zandgronden, op muren, daken,
enz. ♀ *Jul.* Aug.

In Herb.: Brederode, Utrecht op muren, Mb.; Kampen
op oude muren, Bond.; Deventer, Halbertsma; Nijmegen,
Abel. Bovendien: Bommel, Wtt.; IJsselmuiden,
Herb. Heyn.; bouwland b. Zutphen, Wtt., St. Pieters-
berg b. Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Winterswijk, FL. B. s.;
Leyden, *Leid.*).

393. *S. dasyphyllum* L. Aan rotsen, muren, enz. ♀ Jun. Jul.
(Maastricht, Lej. *Rev.* p. 87. *Comp.* II. p. 108.) n. v. i.
L.

394. *S. acre* L. Op muren, in opene en grazige zandgronden.
♀ *Jun.* *Jul.*

In Herb.: Katwijk, Haarlem, Kampen, Meppel, Zuid-
Beveland, Nijmegen.

395. *S. sexangulare* L. In dorre zandgronden. ♀ Jun. Jul.
(Brummen, v. Hall; Bommel, Landré FL. B. s.) n. v. i.

Obs. Omnia, quae vidi, hoc nomine determinata specimina indigena ad
sequentem speciem pertinent. *S. sexangulare* L., quod Godron et Grenier
(*Fl. de France*, I. p. 625) varietatem habent *S. acris*, differt a
S. Boloniensi Lois. laciniis calycinis planis, foliis ovalibus, ternatim
verticillatis, imbricatis, in surculis 6-fariam dispositis, cymae ramis 1—2
floris, caule adscendente.

396. *S. Boloniense* Lois. In opene en grazige zandgronden.
♀ *Jun.* *Jul.* (*S. sexangulare* FL. B. s. p. 354 pr. parte).

In Herb.: Voorst en Zutphen, Wtt., Büse; Zalk, Bond.;
's Bosch, Heusden, Hov.; Nijmegen, Abel.; Goes; v. d. B.
Bovendien: Spoel b. Culemborg, Wenck in Herb. pr.;
Katerveer b. Zwolle, v. Hall in Herb. VZ.; Kampereiland,
Herb. Heyn.; Grebbe, v. d. B., Maastricht, Hov., Franq.
in Herb. pr.

397. S. reflexum L. In hooge, dorre zandgronden, op muren, enz. † *Jul. Aug.*

In Herb.: Tusschen Zeist en Woudenberg, Kraep.; Grebbe, Büse; Arnhem, Asscher; Nijmegen, Abel.; Meppel, Heyn.; Geertruidenberg, Verkouteren. Boven-dien: Wageningsche berg, Wtt., Heumen, v. d. Tr., Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Doorenwaard, Naarden, v. G.; Oranjewoud in Friesland, Rheede, fl. B. s.). Variat:

β. *glaucum* Koch. (Haren, v. Hall *N. Bijdr.* p. 31.).

398. S. elegans Lej. Aan rotsen, muren, enz. † *Jul. Aug.*
(Maastricht, Lej. *Spad.* I. p. 205. *Rev.* p. 86. *Comp.* II. p. 110. *S. rupestre*) n. v. i. L.

SEMPERVIVUM L.

399. S. tectorum L. Op daken en muren (aangeplant en verwilderd). † *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, D.; Zandpoort, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Malden, enz. (Nijm.) Abel.

Ord. Grossulariææ DC.

RIBES L.

400. R. Grossularia L. In heggen en op beschaduwde plaatsen. † *Maj.* (*R. uva crispa* fl. B. s. p. 202). Occurrit:

α. *glanduloso-setosum* Koch.

In Herb.: Goes, v. d. B.; Nijmegen, Abel.

β. *pubescens* Koch.

In Herb.: Wassenaar, Mb.; Voorst, Wtt.; Walchersche duinen, v. d. B.; Nijmegen, Abel.

401. R. alpinum L. In heggen, bosschen, enz. † *Apr. — Jun.*

In Herb.: Utrecht, Bergsma; Rheede, v. Hall; Beek, Abel.

402. R. nigrum L. In bosschen, aan slooten en beeken. † *Maj.*

In Herb.: Leyden, Mb.; Kamperveen, Bond.; Beekbergerwoud, Wtt.; Beck, Abel.; Haarlemmerhout, D. Bovendien: (Graafschap Zutphen, Groningen, Hemmen, Gort.; Harderwijk, Vianen, FL. B. S.; Giekerk, Fris.; Wassenaar, Leid.).

403. R. rubrum L. In heggén, op beschaduwde plaatsen, enz. 24 Maj.

In Herb.: Leyden, Mb.; Voorst, Wtt.; Goes, v. d. B. Bovendien: (Overveen, Utrecht, Groningen, Gort.; Friesland, M.; Nijmegen, FL. B. S.).

Obs. Cunctae hujus generis species vix dubie in nonnullis locis citatis efferatae sunt habendae. Observatione vero facile constabit, in quibusnam locis revera spontaneae sint.

Ord. Saxifrageae Vent.

SAXIFRAGA L.

S. Hirculus L. Ex auctoritate Dortmanni indigena citatur (in de Drentsche veenen) a Dumortier (*Fl. Belg.* p. 84).

404. S. Hypnoïdes L. Aan rotsen; wordt veel in de tuinen aangekweekt. 24 Maj. Jun. (dubia indigena).

In Herb.: Onder elzen hakhout in rietgronden, tusschen 't Haarlemmermeer en Leymuiden, Stekh. Bovendien: (Heide tusschen Harderwijk en Ermello, Gort.).

405. S. tridactylites L. In drooge zandgronden, op muren, enz. ☉ Apr. Maj.

In Herb.: Wassenaar, Katwijk, Haarlem, Zandvoort, Zalk, Staphorst, Zuid-Beveland, Nijmegen.

406. S. granulata L. Op grazige, beschaduwde plaatsen. 24 Maj. Jun.

In Herb.: Leyden, Oudem.; Wassenaar, Stekh.; Valkenburg, Mb.; Nijmegen, Abel.; Dordt, Alph.; Eindhoven, D. Bovendien: Groningen, Herb. Heyn.; (Haarlem, Leeuwarden, Hoorn, FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Spad.*).

CHRYSOSPLENIUM L.

407. C. alternifolium L. Op vochtige beschaduwde plaatsen, aan beekjes, enz. in bosschen. 2⁺ *Mart.* — *Maj.*

In Herb.: Aardenhout, Büse; Vogelenzang, Mb.; Nijmegen, Wtt. Bovendien: (Anlo, Haren, FL. B. S.).

408. C. oppositifolium L. Op gelijke plaatsen als de vorige. 2⁺ *Maj.* Jun.

In Herb.: Beek, Hoffm.; Ubbergen, Abel.; Beekbergerwoud, Wtt. Bovendien: Velp, Wenck, Beekhuizen, v. d. B. in Herb. pr.; (Utrecht, Duno, FL. B. S.).

Ord. Umbelliferae Juss.**SUBORD. ORTHOSPERMAE Koch.****Trib. Hydrocotyleae Spr.****HYDROCOTYLE L.**

409. H. vulgaris L. Op vochtige plaatsen, vooral in heide- en duingronden, aan kanten van vijvers, enz. 2⁺ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Wassenaar, Meppel, Vlijmen, Nijmegen Walcheren.

Trib. Saniculeae Koch.**SANICULA L.**

410. S. Europaea L. In bosschen. 2⁺ *Maj.* Jun.

Sittard, Hov. in Herb. pr. Bovendien: (Engelburg en Uilenpas, Gort.; Watermeerwijk, Assen, FL. B. S.; Maas-tricht, Lej. *Spad.*).

ERYNGIUM L.

411. E. campestre L. Op drooge gronden, aan dijken, wegen, enz. ♀ *Jul. Aug.*

In Herb.: Noordwijk, Noordwijkerhout, Nijmegen, Arnhem, Kampen, Zuid-Beveland, Schouwen.

412. E. maritimum L. Op de zeeduinen. ♀ *Jul. Aug.*

In Herb.: Hollandsche en Zeeuwsche duinen. Bovendien: Vollenhove, Herb. Heyn.; (Harderwijk, Schagen bij Alkmaar, Gort.; Friesland, M.; Muiderberg, FL. B. s.).

Trib. *Ammineae* Koch.

CICUTA L.

413. C. virosa L. In moerassen, aan kanten van slooten, vaarten, enz. ♀ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Warmond, Vreeland, Kortenhoef, IJsselmuiden, Mook (Nijm.).

APIUM L.

414. A. graveolens L. In zilte streken aan slootkanten, op moerassige plaatsen, enz. ♂ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Katwijk, Amsterdam, Zuid-Beveland, Dui-veland.

PETROSELINUM Hoffm.

414* P. sativum Hoffm. Wordt veel in moeshoven gekweekt en komt soms verwilderd voor, (b. v. Nijmegen, Abel.).

HELOSCIADIUM Koch.

415. H. nodiflorum Koch. Aan kanten van slooten, vijvers, enz. en in moerassige weilanden. ♀ *Jul. Aug.* (*Sium nodiflorum* FL. B. s. p. 250).

In Herb.: Leyden; Katwijk, Amsterdam. Bovendien: Baambrugge, Maastricht, (Haarlem, 's Hage, Nijmegen, FL. B. S.).

- 416. H. repens** Koch. Op moerassige plaatsen. 2 $\frac{1}{2}$ Jul. Aug. (*Sium repens* FL. B. S. p. 252. 784).

Maastricht, H o v. in Herb. pr. Bovendien: (Amsterdam, Haren, Harendermolen, Paterwolde, v. Hall FL. B. S.).

- 417. H. inundatum** Koch. In slooten en moerassen. 2 $\frac{1}{2}$ Jun.— Aug. (*Meum inundatum* FL. B. S. p. 242).

In Herb.: Beerschoten, Apeldoorn, Zutphen, Kamperveen, Meppel, Malden (Nijm.), Pettelaar bij 's Bosch, Eindhoven. Bovendien: de Bild, Putten, (Aardenhout, Utrecht, G o r t.; Friesland, M.; Princenmeer op de Veluwe, FL. B. S.; Leyden, *Leid.*).

AEGOPIDIUM L.

- 418. A. Podagraria** L. Op beschaduwde plaatsen, aan heggen, heiningen, enz. 2 $\frac{1}{2}$ Jun. Jul.

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland; Nijmegen.

CARUM L.

- 419. C. Carvi** L. In weilanden. 3 Maj. Jun.

In Herb.: Leyden, Mb., Wils; Kampereiland, Bond.; Nijmegen, Abel. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.

Obs. Species haec a Botanicis nostris ob habitum consimilem cum aliis, praesertim *Peucedano Chabraei*, confusa, quorsum *Bat.* 267 citant *Lej.* et *Court.* (*Natuurk. Bijdr.* I. p. 294); *C. Carvi* sane haec minime sistit iconem.

- 420. C. Bulbocastanum** Koch. In (kalkhoudende) bouw- en weilanden. 2 $\frac{1}{2}$ Jun.— Aug. (*Sium Bulbocastanum* FL. B. S. p. 252.).

In Herb.: Langeveld bij Noordwijkerhout, *Stek h.*; Noordwijk-binnen, *Broers*; Breesaap, *Büsc*, *Oudem.*; Katwijk, Leyden, D., Mb. Bovendien: (Loosduinen, *Monster*, *Gort.*; *Waalddorp*, *VZ.* FL. B. S.; *Zeeland*, *Dodon.*).

- 421. C. verticillatum** Koch. In moerassige weilanden. 2⁺ Jul. Aug. (*Sium verticillatum* FL. B. s. p. 784.)
In Herb.: Leende (N. Brab.) D.

PIMPINELLA L.

- 422. P. magna** L. Op beschaduwde grazige plaatsen. 2⁺ Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Stekh., D.; Velsen, Mb.; 's Hage de Br.; Staphorstsche bosch, Heyn.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Crèvecoeur, Hov. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac. Variat:

β. laciniata Koch (*γ*.) In Herb.: Katwijk langs het kanaal, D.; Kampen, Bond.

γ. dissecta Koch (*δ*.) In Herb.: Scheveningsche weg bij 's Hage, de Br.; Wassenaar, D.; Kampen, Bond.; Zwol, Thorb.; Kuyk (forma *pumila*) de Br. Bovendien: 's Bosch, Maastricht, Hov. in Herb. pr.

- 423. P. Saxifraga** L. In zandige streken op opene, grazige plaatsen, in bouwlanden, enz. 2⁺ Jun. — Aug.

In Herb.: Wassenaar, de Br.; Katwijk, Oudem.; Overveen, Wils; Deventer, Halbertsma; Groesbeek, Mb.; Schouwen, v. d. B. Variat:

β. dissectifolia Koch. In Herb.: Wassenaar, de Br.; Katwijk, D.; Overveen, Wils; Kampen, Bond.; Bovendien: Noordwijk, Herb. Lac.

- 424. P. nigra** W. In drooge zandgronden. 2⁺ Jul. Aug. (*P. Saxifr. β. nigra* FL. B. s. p. 236.)
(Lochem, Velsen, FL. B. s.) n. v. i.

BERULA Koch.

- 425. B. angustifolia** Koch. In slooten, vijvers, moerassen, enz. 2⁺ Jun. Jul. (*Sium angustifolium* FL. B. s. p. 250.)

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, Nijmegen.

SIUM L.

- 426. *S. latifolium* L.** In slooten, vijvers, enz. $\frac{1}{2}$ Jun. Jul.
In Herb.: Leyden, Kampen, Hulst, Nijmegen.

BUPLEURUM L.

- 427. *B. tenuissimum* L.** Op zilte, grazige plaatsen. $\odot$ Jul. —
Sept.

In Herb.: Zuid-Beveland, D., v. d. B. (op zeer vele van elkander verwijderde plaatsen).

- 428. *B. rotundifolium* L.** In koorlanden. $\odot$ Jun. Jul.
(Uilenpas en Hunderen, Gort.; Delft, March. FL. B. s.).

Obs. In Herb. adest specimen probabiliter indigenum ex Herb. Royeni (Verslag 1847. p. 520). Caeterum est planta valde sporadica.

Trib. *Seselineae* Koch.

OENANTHE L.

- 429. *O. fistulosa* L.** Aan kanten van slooten, vijvers, enz.;
in moerassige weilanden. $\frac{1}{2}$ Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Middelburg, Zuid-Beveland, Nijmegen. Variat:

β . *Tabernaemontani* Gm. (Maastricht, Lej. Rev. p. 62).
n. v. i.

- 430. *O. Lachenalii* Gm.** Aan slootkanten en op moerassige
plaatsen (naar den zeekant). $\frac{1}{2}$ Jun. — Sept. (*O. Pimpinelloïdes?* FL. B. s. p. 240. Cf. *N. Bijdr.* p. 18).

In Herb.: Katwijksch kanaal, D.; Sparendam, Mb.; Spakenburg, Kraep.; Kampereiland, Bond.; Walcheren, v. d. Feen; Schouwen, Zuid-Beveland, v. d. B.; Duiveland, D. Bovendien: Amsterdam, Breskens, Herb. Lac., (Overijssel? FL. B. s.).

- 431. *O. Peucedanifolia* Poll.** In vochtige weilanden. $\frac{1}{2}$
Jun. Jul.

In Herb.: Polder bij Dordt, Lac. Bovendien: Meerdervoort, Lac. in Herb.; (t. Lith en Lithooyen', v. d. Tr. *N. Bijdr.* p. 19; Maastricht, Lej. *Spad.*).

432. O. Pimpinelloides L. Als de voorgaande. 24 Jun. Jul.
(Nijmegen, de Beijer! Dum. *Fl. Belg.* p. 80) n. v. i.

433. O. Phellandrium Lam. In slooten, moerassen, enz.
24 (an ♂?) Jul. Aug.

In Herb.: Rotterdam, Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, Nijmegen.

AETHUSA L.

434. A. Cynapium L. In moeshoven, bouwlanden en op ruige plaatsen. ☉ Jun. Jul.

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, Nijmegen.

FOENICULUM Hoffm.

435. F. officinale All. In moeshoven aangekweekt en verwilderd, b. v. in Herb.: IJringdijk bij Amsterdam, Stekh.; Overveen, Mb.

SILAUS Bess.

436. S. pratensis Bess. In vruchtbare grasgronden. 24 Jul. Aug. *Fl. Noviomag.* p. 46.

In Herb.: Heusden, 's Bosch, Hov.; Vreeswijk, de Br.; Sliedrecht, Giessendam, enz. Lac.; Ooysche waard bij Nijm., Abel. Bovendien: Maastricht, Franq., Hov. in Herb. pr.

CRITHMUM L.

437. C. maritimum L. Aan de zee kust. 24 Jul. Aug. (*Cachrys maritima* FL. B. s. p. 242).

(Zeeland, Gort. p. 76) n. v. i.

Trib. *Angeliceae* Koch.

LEVISTICUM Koch.

438. L. officinale Koch. In tuinen aangekweekt en van daar ontvlugt. 2⁺ Jul. Aug. (*Ligusticum Levisticum* FL. B. S. p. 252.).

Meppel, Herb. Heyn. Bovendien: (Haarlem en Bennebroek, Gort.; Amsterdam, Nunen, FL. B. S.).

SELINUM L.

439. S. Carvifolia L. In vochtige, beschaduwde grasgronden. 2⁺ Jul. Aug. (*Angelica Carvifolia* FL. B. S. p. 256).

Tusschen Varik en Hees, v. d. Tr. in Herb. VZ. (Specimina comm. D. Seiff.).

Obs. Reliqua loca indicata consulto omittuntur. Species nempe in Herbariis mire confusa cum *Silao pratensi* et *Peucedano Chabraei*, ad quas, excepto specimine citato, cuncta, quae vidi, specimina indigena pertinent (Cf. obs. ad *Peuced. Chabraei*).

ANGELICA L.

440. A. sylvestris L. Op beschaduwde, moerassige plaatsen. 2⁺ Jul. Aug.

In Herb.: Leyden, Oegstgeest, Kampen, Zuid-Beveland, Nijmegen.

Trib. *Peucedaneae* DC.

PEUCEDANUM L.

441. P. officinale L. In vochtige grasgronden. 2⁺ Jul. Aug. (Bergum, Oostmeer, enz. M. p. 17.).

442. P. Chabraei Rchb. In vochtige weilanden. 2⁺ Jun. Jul.

In Herb.: Kampereiland, Bond.; IJsseldijk bij Zutphen, Wtt.; Ooij (Nijm.), Abel. Bovendien: tusschen Varik en

Hees, v. d. Tr. (spec. comm. Kraamw.); Maastricht, Franq. Hov. in Herb. pr.

Obs. Bat. 267 (*Carum Carvi*) ad hanc speciem citant Lej. et Court.; Bat. 706 autem (*Angelica Carvifolia*) huc certissime pertinet.

THYSSELINUM Hoffm.

443. T. palustre Hoffm. Aan vijvers, slooten, enz. 4 Jul. Aug.

In Herb.: Uithoorn en Waverveen, Stekh.; Bloemendaal, Mb.; Woerden, Boxtel, Hov.; Staphorstsche bosch, Heyn.; Watermeerwijk, Un. 1847; Hatert, Abel.; Hulst, v. d. B.; Eindhoven, D. Bovendien: Rosmalen en 's Bosch, Hov. in Herb. pr.; Rotterdam, Herb. Lac.; (Tiel, Overijssel, Gort.; Wouden v. Friesland, M.; Hengelo, Harderwijk, Lochem, Zutphen, Baarn, Delft, Utrecht, Bunnik, de Bildt, Zeist, FL. B. S.).

Obs. var. *β. sylvestris* FL. B. S. (*Selinum sylvestre* Gort.) mihi ignota est; *S. sylvestre* L. autem, testibus Nolte et Fries, est *S. lineare* Sch nm. (*Cnidium venosum* Koch.).

ANETHUM L.

444. A. graveolens L. In moeshoven hier en daar aangekweekt en verwilderd b. v. (Zutphen, Gort.; Princenhage, Gorkum, FL. B. S. p. 256. (*Pastinaca Anethum*)).

PASTINACA L.

445. P. sativa L. In opene en bebouwde gronden, weilanden, aan kanten van akkers, enz. ♂ Jul. Aug.

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Deventer; Meppel, Zuid-Beveland, Nijmegen.

Obs. Specimina *P. sativae β. arvensis* FL. B. S., quae in Herb. VZ. vidi, nullo caractere a formis vulgaribus differre videntur.

HERACLEUM L.

446. H. Sphondylium L. In beschaduwde grasgronden. ♂

Jul. Aug.

In Herb.: Leyden, Kampen, Zuid-Beveland, Nijmegen.

Variat:

β. angustifolia Lej. et Court. (fol. lobis angustis lanceolatis et lineari-lanceolatis). Vestingwerken van Maastricht, Franq. in Herb. pr.

Trib. *Daucineae* Koch.

ORLAYA Hoffm.

447. O. grandiflora Hoffm. In koorlanden. ☉ *Jul. Aug.*

Valkenburg (Limb.), Hov. in Herb. pr.; (Maastricht, Lej. *Spad. I. p. 134.*) L.

DAUCUS L.

448. D. Carota L. Op grazige plaatsen, aan dijken en wegen, enz. ♂ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Katwijk, Amsterdam, Kampen, Zuid-Beveland, Nijmegen.

Ludit *fl. rubellis*: Waalsdorp, Herb. VZ.; *umbella prolifera*, Zuid-Beveland, v. d. B.; etc.

449. D. littoralis Sibth. Aan het zeestrand (Katwijk, Rchb. exc. 2921.) n. v. i.

SUBORD. CAMPYLOSPERMAE Koch.

Trib. *Caucalineae* Koch.

TORILIS Adans.

450. T. Anthriscus Gm. Aan heggen, op ruige plaatsen, enz. ♂ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland.

- 451. T. Helvetica** Gm. (In bouwlanden), aan dijken. ♂ *Jun. Jul. Enum. Zeel.* I. p. 23.

In Herb.: Zuid-Beveland (Noorddijk bij Goes, dijken langs het Sloe), v. d. B.

- 452. T. nodosa** Gärtn. Aan dijken, enz. naar den zeekant. ☉ *Jun. Jul.*

In Herb.: Amsterdam, Lac., Romb., Doorn.; Houwerzijl (Gron.), v. Hall; Zuid-Beveland, v. d. B.; Dordt, Hov. Bovendien: Breskens, Hoofdplaat, enz. Herb. Lac., (Franecker, M.; Maassluis, VZ. FL. B. s.; Leeuwarden, Fris.).

Trib. *Scandicinae* Koch.

SCANDIX L.

- 453. S. Pecten Veneris** L. In bouwlanden. ☉ *Maj. Jun.*

In Herb.: Haarlem, Rijnzaterwoude, Utrecht, Tiel, Zalk, Deventer, Twello, Zuid-Beveland, Nijmegen.

ANTHRISCUS Hoffm.

- 454. A. sylvestris** Hoffm. Op vochtige, grazige plaatsen, aan heggen, in kreupelbosschen, enz. *Maj. — Jul. (Chaerophyllum sylvestre* FL. B. s. p. 248).

In Herb.: Leyden, Kampen, Zuid-Beveland, Nijmegen.

- 455. A. Cerefolium** Hoffm. Aan heggen, enz. in de nabijheid van moeshoven. ☉ *Jun. Jul. (Chaerophyllum sativum* FL. B. s. p. 248).

In Herb.: Leyden, Haarlem, Zuid-Beveland, Nijmegen.

- 456. A. vulgaris** P. In opene zandgronden, op ruige plaatsen, enz. ☉ *Maj. Jun. (Planta minime vulgaris).*

In Herb.: Katwijk, Wassenaar, Scheveningen, Amsterdam, Walcheren, Nijmegen.

CHAEROPHYLLUM L.

- 457. C. temulum** L. Aan heggen, onder kreupelhout, enz. ♂ *Jun. Jul. (Myrrhis temula* FL. B. s. p. 248).

In Herb.: Leyden, Voorschoten, Wassenaar, Zeist, Driebergen, Kampen, Meppel, Coevorden, Walcheren, Nijmegen. Bovendien: (Harderwijk, 's Hage, Haarlem, Zwol, Gort.; Zutphen, Utrecht, Velp, Rheede, fl. B. s.; Leeuwarden, Fris.).

458. C. bulbosum L. Onder kreupelhout, aan wegen, waterkanten, enz. ♂ Jun. Jul. *Fl. Noviom.* p. 48.

In Herb.: Ooysche waard (Nijm.), Abel.

Trib. Smyrneae Koch.

CONIUM L.

459. C. maculatum L. Aan dijken, wegen, puinhopen, enz. ♂ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijkerk, Meppel, Zuid-Beveland, Nijmegen.

SMYRNIUM L.

460. S. Olusatrum L. Aan de zeekust. ♂ Maj. (Texel, Gort. p. 81.) n. v. i.

SUBORD. COELOSPERMAE Koch.

Trib. Coriandreae Koch.

CORIANDRUM L.

461. C. sativum L. In de hoven aangekweekt en verwilderd. In Herb.: Overveensche weg bij Haarlem, Mb.

Ord. Araliaceae Juss.

HEDERA L.

462. H. Helix L. Aan oude muren (veelal aangeplant), wild aan oude boomstammen in bosschen, enz. ♀ *Sept. Oct.*

In Herb.: Leyden, Aardenhout, Oosterbeek, Klein Mid-

dagten, Staphors'sche bosch en de Oostermeer bij Meppel, Goes, Nijmegen.

Ord. Corneae DC.

CORNUS L.

463. C. sanguinea L. In heggen, bosschen, enz. † *Jun.*

In Herb.: Wassenaar, Stekh.; Haarlem, Mb.; Nijmegen, Abel.; Zalk, Bond. Bovendien: Zuylen, Kraamw. in Herb. Heyn.; St. Pietersberg bij Maastricht, Hov. in Herb. pr.; Waalsdorp, Stekh. in Herb. Lac.; (Zutphen, Heemze, Haren; Gort.; 's Hage, Amersfoort, Rheede, FL. B. s.).

464. C. mas L. Op gelijke plaatsen als de vorige in bergachtige streken. † Mart. Apr.

Limburg, Franq. in Herb. pr. L.

Ord. Loranthaceae Don.

VISCUM L.

465. V. album L. Op appel- en peerenboomen (ook op Populieren, Hov.) † *Jun.*

In Herb.: Eysden en Wolder (Limb.) Hov.; Maastricht, Ploem. Bovendien: (Amsterdam, Haarlem, Dordt, Comelyn volg. Gort. p. 265).

Ord. Caprifoliaceae Juss.

ADOXA L.

466. A. Meschatellina L. Op vochtige, beschaduwde plaatsen in bosschen. † *Apr. Maj.*

In Herb.: Haagsche bosch, VZ.; Abtspoel, Mb., Oudem.; Brederode, Büse; Beek en Ubbergen, Abel.; Helmont, D. Bovendien: Groningen, Herb. Heyn.; s' Lavante bij Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Haarlem, Anlo, Appingadam; Scherpenzeel, FL. B. s.).

SAMBUCUS L.

467. S. Ebulus L. In bosschen, heggen enz. ♀ Jul. Aug.

In Herb.: Nijmegen, Hoffm., Abel.

Obs. Num planta haec apud nos adeo frequens est, quam ex indicatis, a Gortero inprimis, locis natalibus crederes?

468. S. nigra L. Als de voorgaande, vooral in de nabijheid van woningen. ♀ Jun. Jul.

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Nymegen, Zuid-Beveland.

469. S. racemosa L. In bosschen in bergachtige streken. ♀ Apr. Maj.

Ravelsbosch bij Maastricht, Franq. in Herb. pr. L.

VIBURNUM L.

470. V. Opulus L. In boschrijke streken, aan den duinkant, enz. ♀ Maj. Jun.

In Herb.: Wassenaar, Zalk, Meppel, Coevorden, Walcheren, Nymegen.

LONICERA L.

471. L. Periclymenum L. In bosschen, aan slootkanten enz. aan den duinkant. ♀ Maj. — Jul.

In Herb.: Wassenaar, Overveen, Velsen, Zalk, 't Loo, Meppel, Zuid-Beveland, Nymegen.

Ord. Stellatae L.

SHERARDIA L.

472. S. arvensis L. In bouwlanden. ♂ Maj. Jun.

In Herb.: Wassenaar, Stekh.; Leyden, Mb., Oudem.; Eindhoven, D.; Nymegen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Zwijndrecht, Herb. Lac.; ('s Hage, de G.; Franeker, 's Gravesande, Fl. B. s.)

ASPERULA L.

473. A. arvensis L. In bouwlanden. ☉ Maj. Jun.

(Maastricht, Lej. *Spad.* I. p. 75.) n. v. i. L.

474. A. cynanchica L. Op zonnige plaatsen in zand- en heidegronden. ☽ Maj. — Jul.

In Herb.: Sluizen bij Katwijk, de Haan. Bovendien: (Velsen, Zwol, Utrecht, Gort.; 's Hage, Kops. in FL. B. S.)

475. A. odorata L. In digt beschaduwde bosschen. ☽ Maj. Jun.

In Herb.: Delft, de Br.; Maartensdijk, D. Seiff.; Ubbergen, Abel. Bovendien: Meerdervoort, Herb. Lac.; Schalkwijk, Wtt., Sittard, Nov. in Herb. pr.; (Utrecht, Amstelveen, Wassenaar, FL. B. S.)

RUBIA L.

476. R. tinctorum L. Wordt, vooral in Zeeland, in 't groot verbouwd en komt in heggen enz. verwilderd voor.

GALIUM L.

477. G. Cruciata Scop. Op grazige plaatsen langs wegen, heggen, enz. ☽ Maj. Jun. (*G. cruciatum* FL. B. S. p. 134.)

In Herb.: Zalk, Kampen, Bond.; Deventer, de Vr.; Meppel, Heyn.; Spoel en Lekdijk bij Culemborg, Lac., Kraep.; Voorst, Stekh.; Nymegen, Abel. Bovendien: Dieren, Rhede, v. d. B. in Herb. pr.; (Wageningen, Grebbe, Amerongen, Graafsch. Buren, Gort.)

478. G. tricornis With. In bouwlanden. ☉ Jul. Aug. (*G. Aparine* β ? Gort. p. 41.)

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Breskens, Hoofdplaat, enz. Herb. Lac.; Sas van Gend, B. Wils en v. d. B. in Herb. pr.; Dordt, Herb. Lac.; (Overmaas? Gort.)

Obs. Synonymon Gorteri allatum proprie pertinet ad *G. saccharatum* All. Synonymiae vero hujus auctoris non ubique est fidendum, noluique ideo indigenarum dubiarum et incertarum numerum, id agendo, augere.

479. G. Aparine L. In bouwlanden en moeshoven, tusschen kreupelhout, aan heggen enz. ☉ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, Nymegen. Variat:

β. *Vaillantii* Koch. (*G. Vaillantii* DC. fl. b. s. p. 136.)

In Herb.: Delft, de Br.; Ysselmuiden, Bond.;

Zuid-Beveland, v. d. B.

γ. *spurium* Koch. Maastricht, Franq. in Herb. pr.

480. G. uliginosum L. Op moerassige plaatsen, vooral in duinen heidestrecken. ♀ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Wassenaar, de Br.; Zandvoort, de Vr.; Meppel, Heyn.; Hatert en Heumen, Abel.; Schouwsche duinen, v. d. B. Bovendien: Katwijk, D. in Herb. pr.; Acht-tienhoven, Westbroek en N. Loosdrecht, Herb. Lac.; ter Apel (Gron.) v. Hall; Boxtel, Hov., Maastricht, Franq. in Herb. pr.; (Harderwijk, Gort.; Franeker, M.; Lochem, 's Hage, Bergen op Zoom, Etten, Roozendaal, Loenen, fl. b. s.; Leeuwarden, Giekerk, enz. Fris.)

481. G. Anglicum Hud. s. (*G. Parisiense* β. *leiocarpum* Koch.)

In bouwlanden. ☉ *Jul.* *Aug.*

(Duinen b. Overveen en Zandvoort, v. Hall. fl. b. s. p. 764.) n. v. i.

Obs. Caetera specimina l. l. citata ad *G. uliginosum* pertinent sec. Lac. in litt. et Herb.

482. G. palustre L. In slooten, enz. ♀ *Jun.* *Jul.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Kampen, Meppel, Nijmegen, Schouwen, Zuid-Beveland. (Caulis ut plurimum scaber).

483. G. boreale L. In drooge, zonnige heidegronden. ♀ *Jul.* *Aug.* *Bat.* 671.

Tusschen Malden en de Meerwijk, v. d. Tr. in Herb. Lac.

484. G. verum L. In drooge zandgronden. ♀ *Jun.* *Jul.*

In Herb.: 's Hage, Katwijk, Noordwijk, Haarlem, Wageninghsche berg, Kampen, Meppel, Schouwen, Nijmegen.

Variat:

β. *ochroleucum* Fries. *Novit.* p. 23. (Inflorescentia laxa)

racemosa, floribus ochroleucis). *G. vero-Mollugo?*
Schiede.

In Herb.: Scheveningsch kanaal bij 's Hage, de Br.
γ. gracile. (Corymbulis axillaribus paucifloris).

In Herb.: tusschen Scheveningen en het Badhuis, de Br.

485. *G. sylvaticum* L. In bosschen. 2 Jun. Jul.

In Herb.: Beek, Hoffm., Abel.; Spoel bij Culemborg,
D. Seiff. Bovendien: Groesbeek, Gev. in Herb. pr.; (St.
Pietersberg bij Maastricht, Lej. *Spad.* I. p. 77).

486. *G. Mollugo* L. Op grazige plaatsen, aan dijken en we-
gen, in kreupelbosschen, enz. 2 Jun. — Aug.

In Herb.: 's Hage, Leyden, Katwijk, Noordwijk, Zand-
voort, Dordt, Kampen, Deventer, Meppel, Zuid-Beveland,
Nijmegen.

487. *G. saxatile* L. In heide- en duingronden. 2 Jul. — Sept.

In Herb.: Wassenaar, Mb.; Leersum, Hoffm.; Zwolle,
Thorb.; Meppel, Heyn.; Hatert, Nijmegen, Abel. Bo-
vendien: de Bildt, Herb. Lac.; Darthuizer berg, Wenck.,
Wolfhezen, Groesbeek, Hillegom, v. d. B. in Herb. pr.;
(Harderwijk, v. G.; Rheede, fl. B. s.; Bergumerheide, Oran-
jewoud, Fris.).

Ord. Valeriancae DC.

VALERIANA L.

488. *V. officinalis* L. Aan slootkanen, op moerassige plaat-
sen, enz. 2 Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Nijmegen, Zuid-
Beveland. Variat:

β. minor Koch. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

489. *V. dioica* L. Op vochtige plaatsen in grasgronden, enz. 2
Apr. — Jun.

In Herb.: Wassenaar, Katwijk, Amstelveen, Sloten,
Abcoude, Baambrugge, Utrecht, Harmelen, Houten, Kam-

pen, Meppel, Rhenen, Nijmegen. Bovendien: (Zorgvliet, Groningen, Haren, enz. Gort.; Friesland? Fris.).

VALERIANELLA Poll.

490. V. olitoria Poll. In bouwlanden en moeshoven, aan dijken en wegen, enz. ☉ *Apr. Maj.* (*Fedia olitoria* FL. B. S. p. 34.).

In Herb.: 's Hage, Leyden, Amsterdam, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland.

491. V. carinata Lois. In bouwlanden, aan wegen. ☉ *Apr. Maj.* (*Fedia carinata* FL. B. S. p. 750).

In Herb.: Leyden, D.; Wassenaar, Oudem.; Velsen, Mb. Bovendien: duinen bij 's Hage, VZ. in Herb. pr.; (Abstede en Bunnik, v. d. Tr. FL. B. S.).

492. V. dentata Poll. In bouwlanden. ☉ *Jun. — Aug.* (*Fedia dentata* FL. B. S. p. 712. 750). Variat:

α. leiocarpa Koch. (fructibus glabris);

β. lasiocarpa Koch. (fructibus hirtis).

In Herb.: *α.* Velsen, Mb.; Kampen, Top; Zalk; Bond.; Meppel, Heyn.; Nijmegen, Abel.; Eindhoven, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; *β.* Zuid-Beveland, v. d. B.

Obs. Propter confusam hanc speciem cum sequente caetera loca, in FL. B. S. memorata, omittenda sunt.

493. V. Auricula DC. In bouwlanden. ☉ *Jul. Aug. Fl. Camp.* p. 15.

In Herb.: Zalk, Bond.; Zandberg bij Kampen, Top; Nijmegen, Abel.; Eindhoven, D. Bovendien: Zwijndrecht, Herb. Lac.; Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

Ord. Dipsaceae Juss.

DIPSACUS L.

494. D. sylvestris Mill. In drooge (klei-)gronden, aan dijken, enz. ☉ *ul. — Sept.*

In Herb.: Bunnik, Kampen, Zwolle, Nijmegen, Zuid-Beveland.

495. D. pilosus L. Op vochtige, beschaduwde plaatsen. ♂
Jul. Aug.

In Herb.: Nijmegen, Elst, Wtt. Bovendien: (Arnhem, Naarden, Utrecht, Gort.; Zeist, Pctif FL. B. S.).

KNAUTIA Coult.

496. K. arvensis Coult. In zandige bouwlanden, aan dijken, wegen, enz. ♀ *Jul. Aug.* (*Scabiosa arvensis* FL. B. S. p. 130).

In Herb.: Katwijk, Haarlem, Bloemendaal, Kampen; Meppel, Nijmegen, Schouwen. Bovendien: Walcheren; (Zutphen, Harderwijk, Zwol, Groningen, Darthuizen, Leersum, 's Hage, Velsen, Gort.; Betuwe, Breda, Bergen op Zoom, Baarn, FL. B. S.).

Ludit *fl. albidis*. In Herb.: Katwijk, Mb. Variat:
β. integrifolia (fol. omnibus integris), Overveen, Mb.

SUCCISA M. et K.

497. S. pratensis Moench. In bosschen, vochtige weilanden, enz. ♀ *Aug. Sept.* (*Scabiosa succisa* FL. B. S. p. 130).

In Herb.: Scheveningen, Breesaap, Zeist, Driebergen; Kamperveen, Deventer, Meppel, Nijmegen, Walcheren. Bovendien: Heze (N. Brab.), Maastricht, (Harderwijk, 't Loo, Arnhem, Alkmaar, Utrecht, Haren, enz. Gort.; Friesland, M.; Waverveen, Wageningen, Baarn, Brummen, FL. B. S.; Leyden, Katwijk, Wassenaar, *Leid.*).

SCABIOSA R. et Sch.

498. S. Columbaria L. In drooge, zonnige grasgronden. ♀
Jul. — Sept.

In Herb.: Voorst en Apeldoorn, Büse; Zalk, Bond.; Deventer, Halbertsma; Nijmegen, Abel.; Werkendam,

Lac. Bovendien: Spoel bij Culemborg en Everdinge, Wenck, Zwol, Thorb., Beek, v. d. B. in Herb. pr.; Meppel, Herb. Heyn.; Maastricht, Hov.; (Friesland? M. p. 9).

Ord. Compositae Adans.

SUBORD. CORYMBIFERAE Vaill.

Trib. Eupatoriaceae Less.

EUPATORIUM L.

499. E. Cannabinum L. Aan slootkanten, op begroeide, moerassige plaatsen. 2⁺ Jul. Aug.

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Deventer, Meppel, Zuid-Beveland. Variat:

β. *heterophyllum* (fol. super. tripartitis, infer. integris).

In Herb.: Wassenaar, de Br.

TUSSILAGO L.

500. T. Farfara L. In kleigronden op vochtige plaatsen. 2⁺ Mart. Apr.

In Herb.: Leyden, Katwijk, Kampen, Deventer, Zuid-Beveland, Nijmegen.

PETASITES Gärtn.

501. P. officinalis Moench. Aan slootkanten, enz. op moerassige plaatsen. 2⁺ Apr. (*Tussilago Petasites* FL. B. S. p. 608).

In Herb.: Soeterwoude, Kampen, Goes.

Trib. Asteroïdeae Less.

ASTER L.

502. A. Tripolium L. Aan kanten van slooten, enz. en op moerassige plaatsen in zilte gronden. ♂ (an 2⁺?) Jul. Aug.

In Herb.: Amsterdam, Sparendam, Kampen, Schouwen, Zuid-Beveland.

Ludit: *radio albo et floribus flosculosis.*

503. A. puniceus Ait. Op vochtige plaatsen. 24 Aug.

(Tusschen Maartensdijk en de Bildt, v. Dijk; Doorn, Blauw; Brummen, v. Hall FL. B. s. *Bat.* 355.) n. v. i. Species mihi prorsus ignota.

A. brumalis N. ab Es. Aan de oevers van rivieren. 24 Oct. Nov.

Pettelaar (N.-Brab.) Hov. Planta verosimiliter aufuga.

504. A. Novi Belgii L. Op vochtige beschaduwde plaatsen. 24 Oct.

In Herb.: Deventer (in bosschen), Gron. Bovendien: Middelrode en Berlikum, Hov. in Herb. pr.

505. A. Salignus W. Aan de oevers van rivieren. 24 Sept.

Merwe bij Sliedrecht, Herb. Lac.

Obs. Species ultimae ad Floram Americo-borealem pertinent; multis vero locis disseminatione spontanea inquilinae factae, in variis Europae Floris jam enumerantur. Cf. verslag 1849. p. 22 seq.

BELLIS L.

506. B. perennis L. Allerwege op grazige plaatsen. 24 Mart. — Nov.

In Herb.: Prov. Zuid- en Noord-Holland, Overijssel, Zeeland.

STENACTIS Cass.

507. S. Bellidiflora A. Braun. Op vochtige, grazige, beschaduwde plaatsen. (nonne potius ♂?) Jul. Aug. Sept. (*Aster annuus* FL. B. s. p. 850).

In Herb.: muren in Utrecht, D. Seiff.; Oosterhoutsch bosch (Nijm.) Abel.; Kampereiland, Bond. Bovendien: Beusekom, Wtt., wallen van Utrecht, G. Broers in Herb. pr.; (Haarlem, Spoel bij Culemborg, FL. B. s.).

ERIGERON L.

508. E. Canadensis L. In bebouwde en opene zandgronden.

⊙ (an ♂?) *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Naarden, Nijmegen, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland.

509. E. acris L. Aan dijken, wegen, kanten van bouwlanden, op muren, enz. † *Jun. -- Aug.*

In Herb.: Noordwijkerhout, Wassenaar, Zuid-Beveland.

Variat:

β. (Pappo albo, involucreo incano, capitulis duplo minoribus.

In Herb.: muren van Kampen, Bond.

γ. *glabrescens*. (Caule glabrato, foliis rigide ciliatis).

In Herb.: muren van Leyden, Wils; Zuid-Beveland, D.

Obs. Species ulterius observanda; quae forte alias species, aut saltem notabiles varietates contineat. Interim distinxi, quae habitu et notis allatis a typo differunt.

SOLIDAGO L.

510. S. Virga aurea L. Op ruige plaatsen in boschachtige streken. † *Aug. Sept.*

In Herb.: Amersfoort, Hattem, Grebbe, Staphorstsche bosch, Beek, Esch en Bostel. Bovendien: Zutphen, Zwol, Assen, (Elburg, Amerongen en Elst, Gort.; Baarn, Doorn, Naarden, Nijmegen, Arnhem, Driebergen, Zeist, Rheenen, Vianen, fl. B. s.; Oosterwolde, Fris.).

EVAX Gärtn.

E. pygmaea P. a Boerhaavio (l. l. I. p. 119. N°. 5) indigena notatur.

INULA L.

511. I. Helenium L. Op vochtige plaatsen; aan kanten van slooten, grachten, enz. † *Jul. Aug.*

Boerhaavius (l. l. I. p. 94. N. 1) indigenam notavit; »in Belgio" crescere affirmat Linnaeus (H. Cliff, p. 407); pr. Almelo legit v. G. p. 39.

512. I. Conyza DC. Aan dijken en wegen in drooge gronden. 3 *Aug. Sept.* (*Conyza squarrosa* FL. B. S. p. 594).

In Herb.: Wassenaar, Haarlem, Zandvoort, Schouwen, Zuid-Beveland. Bovendien: Maastricht, ('s Hage, Gort.).

I. Oculus Christi L. (Haarlem, Zorgvliet, Katwijk, Gort.; Heerenveen, etc. M. enz.).

Obs. Species sine ullo dubio a nostratibus confusa cum sequente aut cum alias pecie consimili.

513. I. Britannica L. In vochtige grasgronden. 2 *Jul. — Sept.*

In Herb.: Waaldijk bij Nijm. Wtt.; Ooysche Waard en Ubbergen, Abel.; Zwol, Thorb.; Zalk, Top; Groot Deuteren bij 's Bosch, Hov. Bovendien: Vreeswijk, Vianen, Vlijmen, Gev., Wamel en Dreumel, v. d. Tr. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac., (Joure en Wommels, Bergsma FL. B. S.).

PULICARIA Gärt n.

514. P. vulgaris Gärt n. Op vochtige, grazige plaatsen in zandige streken. ☉ *Aug. Sept.* (*Inula Pulicaria* FL. B. S. p. 604).

In Herb.: 's Bosch en Vlijmen, Hov.; Werkendam, Lac.; Culemborg, Alph.; Waaldijk bij Nijm., Abel. Bovendien: Rosmalen, Hov., t. Varik en Hisselt, v. d. Tr., Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Westerholte, Gort.; Heikop en Leksmond, FL. B. S.).

515. P. dysenterica Gärt n. Aan wegen, slootkanten en op vochtige plaatsen. 2 *Jul. Aug.* (*Inula dysenterica* FL. B. S. p. 604.).

In Herb.: Katwijk, Haarlem, Nijveen, Kampen, Zuid-Beveland, Nijmegen.

Ludit: *flosculis plurimis ligulatis*; In Herb.: Overveensche weg bij Haarlem, Mb.

Trib. *Senecionideae* Less.

BIDENS L.

516. B. tripartita L. Aan slootkanten en op moerassige plaatsen. ☉ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. minima. In Herb.: veenacht. gr. bij Meppel, Heyn.

517. B. cernua L. Op gelijke plaatsen als de vorige. ☉ *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Dordt, Kampen, Meppel, Oldenbroek, Nijmegen. Variat:

β. floribus radiatis. In Herb.: Werkendam, Lac.

γ. minima. In Herb.: Utrecht, de Br.; Leyden, B. Wils; Nijmegen, Abel.

FILAGO L. SUEC.

518. F. Germanica L. Aan dijken en wegen en in bouwlanden. ☉ *Jul.* *Aug.* (*Gnaphalium Germanicum* FL. B. S. p. 590).

In Herb.: Noordwijk, Eindhoven, Malden, Zuid-Beveland. Bovendien: Beek, Rosmalen, Limburg, (Harderwijk, Groningen, Gort.; Naarden, Muyderberg, Rheenen, Arnhem, Rheede, enz. FL. B. S.; Oosterwolde, Fris.).

519. F. arvensis L. In opene en bebouwde zandgronden. ☉ *Jul.* *Aug.* (*Gnaphalium arvense* FL. B. S. p. 592).

In Herb.: Kampen, Bond.; Bennebroek, Mb. Bovendien: Spoel bij Culemborg, Herb. Lac.

Obs. Planta aut rara, aut cum aliis commutata et praetervisa.

520. F. minima Fries. In opene en bebouwde zandgronden. ☉ *Jul.* — *Sept.* (*Gnaphalium montanum* et *Gn. minimum* FL. B. S. p. 592).

In Herb.: Wassenaar, Noordwijkerhout, Hilversum, Naar-

den, Oldenbroek; Kampen, Meppel, Deventer, Zutphen, Beek, Eindhoven, Walcheren. Bovendien: Zeisterheide, St. Michielsgestel.

F. Gallica L. A Boerhaavio indigena notatur (l. l. I. p. 119. n. 4) sec. Gort: p. 230.

GNAPHALIUM L.

521. G. sylvaticum L. Op beschaduwde plaatsen in zand- en heidegronden. ♃ *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Noordwijk, Noordwijkerhout, Dorenwaard, Renkom, Beek, Groesbeek, t. Harderwijk en Nunspeet, Bostel, Oirschot. Bovendien: Zeist, Rijsenburg, Doorn, Zutphen.

522. G. uliginosum L. Op vochtige, van tijd tot tijd over-
stroomde plaatsen. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Rijsenburg, Voorschoten, Breesaap, Kampen, Harderwijk, Elburg, Vollenhove, Meppel, Rheede, Zuid-Beveland, Nijmegen.

523. G. luteo-album L. In vochtige zandgronden, aan we-
gen, slootkanten, enz. ☉ *Aug. Sept.*

In Herb.: Leyden, Breesaap, Hintham bij 's Bosch, Grave, Zuid-Beveland. Variat:

β. *depressum* P. sec. FL. B. S. In Herb.: Leyden, Mb.

524. G. dioicum L. In drooge zand- en heidegronden. ♃
Maj. Jun.

In Herb.: Wassenaar, Haarlem, Zomerzorg, Hilversum, Zeist, Elburg, Oldenbroek, Meppel, Deventer, Gorsel, Nijmegen.

HELICHRYSUM Gärtn.

525. H. arenarium DC. In drooge zand- en heidegronden. ♃
Jul. Aug. (*Gnaphalium arenarium* FL. B. S. p. 588).

In Herb.: Nijmegen, Oudem.; Coevorden, v. d. Scheer.

ARTEMISIA L.

526. A. Absinthium L. Aan dijken en in ruige, steenachtige, drooge gronden. 24 Jun. — Aug.

In Herb.: Katwijk, Vlijmen, Vollenhove, Meppel en Staphorstsche bosch, Elst, Nijmegen, Zuid-Beveland.

527. A. campestris L. In drooge zandgronden. 24 Jul. — Oct.

In Herb.: Haarlem, Zalk, t. Deventer en Olst, Arnhem, Nijmegen. Bovendien: (Wageningen, Rheenen, enz. Overveen, Velsen, Gort.; Waalsdorp, Zwol, Baarn, enz. FL. B. S.).

528. A. Crithmifolia L. Aan de zeekust. 24 Aug.

(Zandgronden langs de zeekust van Holland, Dum. in FL. B. S. p. 726) n. v. i.

529. A. vulgaris L. Aan wegen, in heggen, tusschen kreupelhout, enz. 24 Jul. Aug.

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Deventer, Meppel, Goes, Nijmegen.

A. vulgaris β. FL. B. S. mihi ignota est.

530. A. maritima L. Op kleigrond langs de zeekust. 24 Aug. — Oct. Variat:

α. *maritima* W.;

β. *gallica* W. (*A. Gallica* FL. B. S. p. 586);

γ. *salina* W.

In Herb.: α. Noordpolder (Gron.), v. Hall; Zuid-Beveland, v. d. B.; β et γ Zuid-Beveland, v. d. B.

Obs. Omnes promiscue occurrunt. Licet habitu valde recedant, characteres specificos non reperi. Caeterum var. β. non magis insignis quam var. γ. Tomentum in omnibus crassius vel tenuius, niveum vel flavescens, raro prorsus fere deficiens (β. a. *glabrescens*. Zuid-Beveland).

A. coerulescens L. A Gortero indigena dicitur (zee- en Maas-strand in Delfland, Schwencke, p. 216).

TANACETUM L.

531. T. vulgare L. Aan dijken en wegen. 2+ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Rijnsburg, Soestdijk, Kampen, Deventer, Meppel, Goes.

COTULA L.

532. C. Coronopifolia L. Op vochtige plaatsen, aan waterkanten, enz. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Gracht achter den Hort. Bot. te Amsterdam, v. d. Tr. Bovendien: (dijk naar Zeeburg, Groenew.; Amsterdam, de Vriese *FL. B. S. p. 848*).

ACHILLEA L.

533. A. ptarmica L. Aan kanten van rivieren, enz. op moerassige plaatsen. 2+ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Leyden, t. Amsterdam en Muyden, Loosdrecht, Zeist, Amersfoort, Doornweerd, Kampen, Deventer, Meppel, Nijmegen.

534. A. Millefolium L. In grasgronden aan wegen, dijken, enz. 2+ *Jun. — Oct.*

In Herb.: Prov. Noord- en Zuid-Holland, Overijssel, Zeeland.
Ludit: *flor. persicinis, carneis, roseis* etc.

535. A. nobilis L. Op drooge, zonnige plaatsen (in bergstreken). 2+ *Jul. Aug.* Planta advena?

In Herb.: Ooysche Waard (Nijm.), Abel. Bovendien: (Waaloever bij Beuningen, Beyer in *FL. B. S. p. 617*).

ANTHEMIS L.

536. A. tinctoria L. Op zonnige plaatsen in drooge zandgronden, op muren. 2+ *Jul. Aug.*

In Herb.: t. Oegstgeest en Katwijk, D., Mb., Oudem.; muren te Kampen, Bond.; Ooysche Waard en t. Heumen

en Mook (koornl.), Abel. Bovendien: Maaren (N. Brab.), Hov. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac.; (muren in Utrecht, Gort.; Spoel bij Culemborg, t. Heerenwaarden en Rossum, FL. B. s.).

537. A. Cotula L. In bebouwde en onbebouwde gronden, aan ruigten, enz. ☉ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Leyderdorp, Funen, Kampen, Zuid-Beveland, Nijmegen.

538. A. arvensis L. In zandige bouwlanden. ☉ *Jun. — Sept.*

In Herb.: Utrecht, Zuidzande (Z. Vlaand.). Bovendien: Leyden, Dubbeldam, de Bildt, Vorden, Lobith, Ubbergen, Nijmegen, Nunen en Geldorp (N. Brab.).

A. Valentina L. *Florae nostrae civem esse perhibet Gorterus (muren te Kampen) p. 226.*

MATRICARIA L.

539. M. Chamomilla L. In bouwlanden, aan wegen, ruigten, enz. ☉ *Jun. — Sept.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland.

M. suaveolens L. *Indigenam indicat Gorterus (p. 225).*

Obs. Ad hanc speciem Gorterus citat Meesii n. 366, qui ad *Anthemidem nobilem*, recte monente FL. B. s. p. 614, pertinet; utrum vero ex autopsia citet necne, non liquet. Caeterum species valde problematica est et indigenatus dubii.

CHRYSANTHEMUM L.

540. C. Leucanthemum L. In weilanden, aan wegen, dijken, enz. ♀ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Deventer, Meppel, Zuid-Beveland.

541. C. Parthenium Pers. In en bij moeshoven, aan aard- en puinhopen, enz. ♀ *Jun. Jul. (Pyrethrum Parthenium FL. B. s. p. 610).*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Amsterdam, Goes.

542. C. inodorum L. Aan wegen, slootkanten, kanten van akkers, enz. ☉ (an ♃?) Jun. — Aug. (*Pyrethrum inodorum* FL. B. s. p. 610).

In Herb.: Leyden, Rotterdam, Deventer, Meppel, Zuid-Beveland, Nijmegen. Variat:

β. *salinum* (*Matricaria inodora* β. *salina* Fries. Mant. III. p. 115. *Pyrethrum maritimum*? FL. B. s. p. 612 excl. syn.).

Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

543. C. maritimum (Pyr.) Sm. Op zilte kleigronden naar den zee kant. ♃ Jul. — Oct. (*E. Bot.* 979!)

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Schouwen, D.

Obs. Dispositio Koehiana in Synopsi parum perspicua. *Matricaria maritima* L. (Fries. Mant. III. p. 115), quam p. 1026 eandem esse perhibet Vir Cl. ac *Tripleurospermum maritimum* Schultz (i. e. *C. inodorum* β. *maritimum* Syn. p. 419) longe distat, v. g.: involucro Anthemideo, ligulis integris etc. Caeterum est planta specie forsan non distinguenda, quam tamen enumeravi quo diligentius observetur. Habitu multum recedit a *C. inodoro* et var. *salina*. Est nimirum decumbens, caulibus $\frac{1}{4}$ — 1 ped., foliorum segmentis brevibus, succosis, obtusis, floribus quam in illis fere duplo minoribus, involucro basi truncato, receptaculo late ovato.

544. C. segetum L. In (zandige) bouwlanden. ☉ Jun. — Sept.

In Herb.: Leyden, Noordwijk, Deventer, Meppel, 's Bosch, Nijmegen.

DORONICUM L.

545. D. Pardalianches L. In bosschen. ♃ Maj. Jun.

In Herb.: Poelgeest, D. Bovendien: (Hoogezand; Haaren, v. Hall; Driebergen, v. d. Tr. in FL. B. s.; Maastricht, Lej. *Spad.*).

546. D. scorpioides W. In bosschen. ♃ Maj. Jun.

In Herb.: Bakkershagen bij Wassenaar, Stekh.; Poelgeest, D.; den Deyl, Haarlem, Mb.; Dordt, Alph.; Utrecht, t. Schalkwijk en Houten, Wtt.; Twello, Top. Bovendien: (Delft, Arnhem, Dordt, FL. B. s.).

ARNICA L.

- 547. A. montana** L. Op hooge veenachtige heidevelden. †
Jun. — Aug.

In Herb.: Zutphen, Mb.; Diepenveen, Top; t. de Wijk en Meppel, Heyn.; Hatertsche broek (Nijm.), Abel.; Meerssen (Limb.), Hov. Bovendien: Harderwijk, Stekh., t. Voorst en Apeldoorn; Wtt. in Herb. pr.; (Groningen, Gort.; Friesland, M.; Lochem, enz. fl. b. s.).

CINERARIA L.

- 548. C. palustris** L. In moerassen en lage veenstreken. †
Maj. Jun.

In Herb.: Dordt, kanaal bij Scheveningen, Leyden, Leimuiden, Haarlem, Zandvoort, Vinkeveen, Zeist, Kampen, Staphorstsche bosch, Zuid-Beveland. Bovendien: (Tiel, Zutphen, Utrecht, Gort.; Friesland, M.; Maarsbergen, Baarn, fl. b. s.). Variat:

β. *Hollandica* Miq. in *Fl. Bat.* 608 (Zuidplas). Mihi prorsus ignota.

SENECIO L.

- 549. S. vulgaris** L. Op bebouwde en onbebouwde plaatsen. ☉
Jan. — Dec.

In Herb.: Prov. Zuid- en Noord-Holland, Overijssel, Drenthe, Zeeland.

- 550. S. viscosus** L. Op onbebouwde, ruige plaatsen in zandige streken. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Mb.; Elburg, Top; Nijmegen, Abel.; Staphorstsche bosch, Heyn. Bovendien: Bommel, Wtt., Tiel, Hoffm., Driebergen, v. d. B., Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Amsterdam, Zwartwatersdijk, Gort.; Friesland, M.; Kuilenburg, Amerongen, Doorn, Soestdijk, Haarlem, enz. fl. b. s.).

551. *S. sylvaticus* L. Op beschaduwde plaatsen, aan wallen, heggen enz. in zandige streken. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Noordwijkerhout, Haarlem, Harderwijk, Kampen, Staphorstsche bosch, Schouwen, Nijmegen.

552. *S. Erucifolius* L. In kreupelbosschen, aan beplante dijken en wegen. ♀ *Jul.* — *Sept.* (*S. tenuifolius* FL. B. S. p. 596.).

In Herb.: Kampen, Bond.; Zeist, Kraep.; Wageningen, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Beuningen, Abel.

553. *S. Jacobaea* L. In grazige gronden. ♀ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Bentveld, Soestdijk, Nijmegen, Kampen, Deventer, Zuid-Beveland, Walcheren. Variat:

β. discoideus Koch. Wassenaar, Mb.; Nieuwe Diep, Wenck.

554. *S. aquaticus* Huds. Aan waterkanten, in moerassige graslanden, enz. ♀ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Warmond, Oudem.; Kampen, Bond.; Meppel, Heyn.; Deventer, Halbertsma; Beekhuizen, Abel. Bovendien: Wassenaar, D., Westbroek, Kraamw., Utrecht, Gev. in Herb. pr.; Rotterdam, Herb. Lac.; (Heikop, v. Hall; Maarsbergen, Dubois FL. B. S.; Friesland, Fris.).

555. *S. erraticus* Bertol. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♀ (an ♂?) *Jul. Aug.*

Haagsche bosch, Herb. VZ. Bovendien: (Doorn, v. Hall, FL. B. S. p. 851).

556. *S. Fuchsii* Koch (*Syn. Ed. 1.*). Op vochtige plaatsen in bosschen. ♀ *Jul.* — *Sept.* (*S. ovatus* FL. B. S. p. 600).

In Herb.: Beek, Un. 1847; Ubbergen, Abel. Bovendien: Zutphen, Büse, Maastricht, Franq. in Herb. pr.; (t. Neerlangbroek en Doorn, v. d. Tr., FL. B. S.).

557. *S. Sarracenicus* L. Aan de oevers van rivieren en plas- sen. ♀ *Jul. Aug.*

In Herb.: Rotterdam, Zalk, Zutphen, Nijmegen. Boven-
dien: Moerdijk, t. Arnhem en Rheede.

558. S. paludosus L. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♀
Jun. — Aug.

In Herb.: Dordt, Werkendam, 's Bosch, Wijk b. Duur-
stede, Doornweerd, Zalk, Kampereiland, Staphorstsche bosch,
Nijmegen. Bovendien: Zutphen, Leerdam, Moerdijk.

SUBORD. CYNAROCEPHALAE Less.

Trib. *Cynareae* Less.

SUBTRIB. CALENDULACEAE DC.

CALENDULA L.

559. C. arvensis L. In bebouwde gronden. ☉ Jul. — Oct.
(Maastricht. Lej. Spad. II. p. 185) n. v. i. L.

SUBTRIB. CARDUINEAE Koch.

CIRSIIUM Tourn.

560. C. lanceolatum Scop. Aan wegen en dijken, op ruige
plaatsen enz. ♂ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Leyden, Katwijk, Kampen, Meppel, Zuid-Be-
veland, Nymegen.

Ludit *fl. albis* (Alkmaar, Gort.)

561. C. Eriophorum Scop. Aan dijken. ♂ *Aug. Sept.* Enum.
Zeel. II. p. 17.

In Herb.: Zuid-Beveland (aan dijken bij Kwadendamme,
Ovezant, Driewege, enz.) v. d. B.

562. C. palustre Scop. In vochtige, moerassige graslanden;
langs slooten, enz. ♂ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Overveen, Kampen, Meppel, Zuid-
Beveland; Nymegen.

Ludit *fl. albis*: Haarlem, Mb., (Vollenhove, Leyden, FL. B. S.)

563. C. oleraceum Scop. Op vochtige, grazige plaatsen. †
Aug. Sept.

In Herb.: Leyden, D. Mb.; Goes, v. d. B. Bovendien:
(Utrecht, Gort.)

564. C. Anglicum Lam. In moerassige veenstreken, in wei-
landen enz. † Maj. — Aug. (*Carduus heterophyllus* Gort.
p. 211. *Cnicus heterophyllus* Bat. t. 270. *Cirsium heteroph.*
FL. B. s. (excl. syn. All.) p. 578. *C. Helenioides?* v. H.
(excl. syn.) p. 580. et *C. Anglicum* p. 846.)

In Herb.: Bentveld bij Zandvoort, Waverveen, Abcoude,
Vinkeveen, Utrecht, Westbroek, Achttienhoven, Nykerk,
Kampen, Kamperveen, t. Meppel en Nyeveen, Haren (Gron.),
Vughtsche heide. Bovendien: Amersfoort, Voorst, Friesland.

565. C. acaule All. In drooge, steenachtige grasgronden. †
Jul. Aug.

(Op ruwe, steenachtige plaatsen. Gort. (*Carduus acau-
lis*) p. 212. n. v. i.

566. C. arvense Scop. Langs dijken en wegen, in bebouwde
gronden, enz. † Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland.
Ludit *fl. albis* Dordt. Herb. Lac., Nymegen, Abel.

SILYBUM Gaertn.

567. S. Marianum Gaertn. Aan wegen enz. in de nabijheid
van moeshoven. † Jul. Aug. (*Carduus marianus* FL. B. s.
p. 576.) (Planta advena.)

In Herb.: Leyden, D. Bovendien: Heerjansdam, Herb.
Lac.; (Nymegen, 'sHage, FL. B. s.; Leeuwarden, Franeker,
Fris.

CARDUUS L.

568. C. tenuiflorus Curt. Aan ruige, steenachtige plaatsen
(naar den zee kant?) † Jul. Aug.

In Herb.: Ruïne der kerk van Westerschouwen (Schou-
wen), v. d. B. Bovendien: (Maarsbergen, Dub. FL. B. s.)

569. C. Acanthoides L. Aan wegen, enz. ♂ Jul. Aug.

(Doesburg, Gort.) n. v. i.

570. C. crispus L. Aan wegen en dijken, op muren en steenachtige plaatsen. ♂ Jun. — Aug. (*C. polyacanthos* Enum. Zeel. I. p. 26.)

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nymegen, Goes, Middelburg.

Ludit: *fl. stramineis*: 's Hage, de Br.; *fl. albis*: Aardenhont, Mb., Weurt (Nym.) Herb. Abel.; et *fl. roseis*: (Elst, Gort.)

Obs. Utraque species apud nos probe observanda. Apud auctores extricari nequeunt. Quam e. g. Koch ad *C. multiflorum* trahit (Schkuhr Hdb. t. 228. *C. Acanthoides*), eandem ad *C. crispum* citat Rehb., qui rursus *C. Acanthoidis* figuram (E. Bot. t. 973), a Koch laudatam, trahit ad *C. polyacanthon* et Fl. Dan. t. 621 silet, quae sec. Koch sistit *C. crispum*. Ejusmodi auctorum controversiae Naturae studio tantum tolluntur.

571. C. nutans L. Aan dijken en wegen (in zandige streken).

♂ Jul. Aug.

In Herb.: Katwijk, Hillegom, Zandvoort, Kampen, Nymegen, Schouwen. Bovendien: (Zutphen, Arnhem, Twello, 's Hage, Haarlem, enz. Gort.; Amsterdam, Hattem, Zeyst, 's Gravezande, Arnhem, enz. FL. B. s.)

ONOPORDON L.

572. O. Acanthium L. Aan wegen, dijken en op ruige plaatsen.

♂ Jul. Aug.

In Herb.: Breesaap, Arnhem, Nymegen, Zuid-Beveland. Bovendien: Scheveningen, Zandvoort, (Harderwijk, Rheenen, Overveen, Gort.; Katwijk; Wassenaar, 's Hage, Wageningen, enz. Zandvoort, FL. B. s.)

O. Illyricum L. Indigenam Boerhaavius notavit (l. l. I. p. 137. N°. 18).

Obs. Specimina indigena, quae nuperius collecta et hoc nomine insignita vidi, e. g. in Herb. VZ., indubie ad *O. Acanthium* pertinent.

LAPPA Tourn.

573. L. major Gärtn. Aan wegen, ruigten, enz. ♂ Jul. — Sept. (*Arctium Lappa* FL. B. s. p. 574.)

In Herb.: Leyden, D., Oudem.; Oud Heusden en Empel, Hov.; Haarlem? Mb.; Goes? v. d. B. Bovendien: Heerjansdam, Herb. Lac.

574. L. minor DC. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♂ Jul. Aug. (dimidio mense praecocius caeteris sec. Koch.)

In Herb.: Nymegen, Abel.; Amsterdam, Rich.; Kampen? Bond.; Oud Heusden? Hov.; Zuid-Beveland? v. d. B.

575. L. tomentosa Lam. Op gelijke plaatsen als de beide vorigen. ♂ Jul. Aug. (*Arctium tomentosum* FL. B. S. p. 574.)

In Herb.: Leyden, D. Mb.; Rosmalen, Hov.; Haarlem? Mb.; Goes? v. d. B.

Obs. Ad distinguendas hasce species characteres hactenus dati non sufficere videntur, quamobrem plura specimina dubia manent; reliqua satis certa sunt typosque valde distinctos repraesentant. At vero inflorescentia, capitulorum forma et magnitudo, indumentum, etc. formis intermediis oblitterantur prorsus.

SUBTRIB. CARLINEAE Cass.

CARLINA L.

576. C. vulgaris L. Aan dijken en wegen, in onbebouwde zandgronden. ♂ Jul. Aug.

In Herb.: Wassenaar, Haarlem, Nymegen, Zuid-Beveland. Bovendien: Walcheren, Maastricht, ('s Hage, Zwolle, enz. Gort.; Friesland, M. (Fl. Fris.?); t. Lochem en Deventer, Katwijk, Overveen, Zandvoort, FL. B. S.)

SUBTRIB. SERRATULAE Cass.

SERRATULA L.

577. S. tinctoria L. In boschrijke streken op drooge, zonnige plaatsen. ♀ Jul. Aug.

In Herb.: t. de Bildt en Zeist, Asscher; Meppel en Havelterberg, Heyn.; t. Meerwijk en Malden, Abel.

SUBTRIB. CENTAURIEAE Less.

CENTAUREA L.

578. C. Jacea L. Aan wegen en dijken, in drooge weilanden, enz. ☉ *Jun.* — *Aug.*

a. genuina Koch. Leyden, D. in Herb. pr.

β. vulgaris Koch. In Herb.: Leyden, Mb.; Amsterdam, Lac., Romb., Doorn.; Nijmegen, Abel.

γ. lacera Koch. (*C. Jac. γ. decipiens* N. Bijdr. p. 50; *C. Jacea* Enum. Zeel. III. p. 13). In Herb.: Vianen, D. Seiff.; Kampen, Bond.; Oorsprong, Un. 1847; Stadswallen v. Deventer, Gron.; Schaardijke (Schouwen), v. d. B. Bovendien: Vianen, v. d. Tr., Leyden, D., Kuilenburg, Heyn. in Herb. pr.

δ. commutata (ε) Koch. In Herb.: Nijmegen, Abel.; Meppel, Heyn.; Kampen, Bond.; Zeist, Un. 1847; Amsterdam, Lac., Romb., Doorn.; Haarlem, de Vr.; Leyden, Mb., Oudem. Bovendien: Utrecht, v. d. Tr.; Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

ε. pratensis (ξ) Koch. In Herb.: Amsterdam, Lac., Romb., Doorn.; Deventer, Cop, Gron.; Meppel, Heyn.

579. C. nigra L. Aan wegen, op begroeide, grazige plaatsen in drooge gronden. ☉ *Aug. Sept.*

In Herb.: Zuid-Beveland aan dijken op onderscheidene plaatsen, v. d. B. Bovendien: Koudekerke (Walcheren) v. d. Feen; Bunnik, Gev., Ambij (Limb.), Hov. in Herb. pr.

Obs. Caetera loca natalia hujus speciei, in FL. B. s. memorata, consulto omittuntur, quandoquidem manifesta hujus est cum *C. Jacea* apud nos confusio. Neque equidem de omnibus specimenibus determinatis certus sum, quibus nimirum saepissime *semina matura* desunt.

580. C. Cyanus L. Tusschen 't koorn in zandige streken. ♂ (an ☉?) *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Rijnsburg, Kampen, Deventer.

Ludit: *fl. albis et purpuruscentibus*. Kampen, Bond.

- 581. C. Scabiosa L.** Langs wegen, in drooge, grazige gronden, enz. 24 Jun. — Oct.

In Herb.: Zutphen, Wtt.; Wilpschen dijk bij Deventer, Cop; stadswallen van Deventer, Gron., Top; Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Abel. Bovendien: Tolkamer a. d. Rijn, VZ. in Herb. pr.

- 582. C. solstitialis L.** Aan de kanten van wegen en bouwlanden. ♂ Jul. Aug.

In Herb.: Zuid-Beveland (tusschen *Medicago sativa*), v. d. B. *Planta advena!*

- 583. C. Calcitrapa L.** Aan dijken en wegen. ♂ Jul. — Sept.

In Herb.: Ameland, Bruinsma; Sas van Gend, Wils; Zuid-Beveland (op zeer vele plaatsen), v. d. B. Bovendien: Biervliet, Breskens, enz. Herb. Lac.; Walcheren, Ermersins, St. Pietersberg (Maastr.), Hov. in Herb. pr.; (t. Muiden en Naarden, Kampen, Gort; Rockanje, Tholen, Steenberg, Kops in *Fl. Bat.*).

SUBORD. et TRIB. CICHORACEAE Juss.

SUBTRIB. LAPSANEA E Less.

LAPSANA L.

- 584. L. communis L.** In bebouwde en onbebouwde gronden, tusschen kreupelhout, in heggen, enz. ☉ Jun. Jul.

In Herb.: Leyden, Kampen, 't Loo, Deventer, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland.

ARNOSERIS Gärt n.

- 585. A. pusilla Gärt n.** In zandige bouwlanden. ☉ Jun. — Aug. (*Lapsana minima* FL. B. s. p. 572).

In Herb.: Wassenaar, Noordwijkerhout, Hillegom, Breesaap, Hilversum, Harderwijk, Zalk, Zutphen, Wolfheze, Nijmegen, Eindhoven, Hulst.

SUBTRIB. CICHORIEAE C. H. Schultz.

CICHORIUM L.

586. C. Intybus L. Aan dijken en wegen in drooge gronden.
 † Jul. Aug.

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Deventer, Zierikzee.
 Ludit fl. albis et roseis (Zuideras, Brummen, Gort.).

SUBTRIB. LEONTODONTEAE C. H. Schultz.

THRINCIA Roth.

587. T. hirta Roth. Aan wegen, enz. in zandige streken; in
 de duinen. † Jun. — Sept.

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Katwijk, Zandvoort,
 Haarlem, Amsterdam, Zaan, Kampen, Lent, Werkendam,
 Schouwen, Walcheren, Zuid-Beveland, Hulst.

Obs. *T. hispida* FL. B. S. p. 560 omittenda videtur. Probatum enim est,
 speciem, a Rothio descriptam, esse australem, unde a Kochio quoque
 in Ed. 2 Synopsos non est recepta.

LEONTODON L.

588. L. autumnalis L. Aan dijken en wegen, in weilanden
 en op grazige plaatsen. † Jul. — Oct. (*Apargia autumnalis*
 FL. B. S. p. 558).

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Nijmegen, Zuid-
 Beveland. Variat:

β. pratensis Koch. In Herb.: Leyden, Mb.; Delft,
 de Br.; Amsterdam, Lac., Romb., Doorn.

γ. uniflora. (Scapo monocephalo, involucro ut in var. *β.*,
 flore praemagno. *Hedynois Taraxaci* Sm. *Engl.*
Bot. t. 1109). In Herb.: Eiland Rozenburg, de Br.

589. L. hispidus L. Aan wegen en op grazige plaatsen. †
 Jun. — Autumn. (*L. hastilis* *α. vulgaris* Koch; *Apargia*
hispida FL. B. S. p. 560).

In Herb.: Gelderland, Hoffm.; Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Abel. Bovendien: Rheede, v. Hall in Herb. VZ.

Obs. Manifeste a Gortero, forsā ab aliis quoque, cum *Thrinicia hirta* confusa; hinc cautius visum est caetera loca hujus plantae, ab auctoribus notata, omittere. Equidem crediderim, raram nobis esse speciem.

PICRIS L.

590. P. Hieracioides L. Aan wegen, akkerkanten en op begroeide plaatsen in zandstreken, in de duinen. ♂ Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Katwijk, Wassenaar, Zalk, Zwolle, Nijmegen. Bovendien: Velsen, Maastricht, (Muiderberg, Hattem, enz. 's Hage, Gort.; Doesburg, Haarlem, Wijk aan Zee, Arnhem, Kuilenburg, Betuwe, enz. Dordt, Overveen, FL. B. S.).

HELMINTHIA Juss.

591. H. Echioïdes Gärtn. Aan dijken, wegen en akkerkanten (naar den zee kant). ☉ Jul. — Sept.

In Herb.: Vlissingen, Wtt.; Westkapelle (Walcheren), v. d. Feen; Zuid-Beveland (op ondersch. pl.), v. d. B.

SUBTRIB. SCORZONEREA E C. H. Schultz.

TRAGOPOGON L.

592. T. Porrifolius L. Aan wegen en kanten van bouwlanden. ♂ Jun. Jul.

In Herb.: Amsterdam, Asscher; Diemermeer, Mb.; Mariënbosch (Nijm.), Abel.; Goes, v. d. B. Bovendien: Bergen op Zoom, D. in Herb. pr.; (t. Beetgum en Marsum (Friesl.), Meese; Breda, Kops *Fl. Bat.*; Bolsward, v. d. Kolk in FL. B. S.; Pietersbierum, Holwerd, enz. Fris.).

Obs. In Zeelandia nemo cultam novit hanc plantam, quae tamen procul dubio inter *advenas* est numeranda.

593. T. minor Fries. Aan dijken en wegen. ♂ *Jun.* — *Aug.*
In Herb.: Leyden, Mb.; Leyderdorp, Oudem.; Kampen,
Bond.; Zuid-Beveland, v. d. B.

594. T. pratensis L. Aan wegen, op grazige plaatsen, in wei-
landen. ♂ *Jun. Jul.*

In Herb.: Kampen, Bond.; Leyden, Wils; Meppel,
Heyn.; Nijmegen, Abel. Variat:

β. tortilis Koch. In Herb.: Amsterdam, Lac. Romb.,
Doorn.

Ludit: *floribus viviparis*. Straatweg naar Ubbergen, Abel.

595. T. orientalis L. Op gelijke pl. als de vorige. ♂ *Maj. Jul.*
(Koch.).

Duinen bij Scheveningen, D. in Herb. pr.

Obs. Species hujus generis ultimae observationi ulteriori commendandae
sunt. Communi *T. pratensis* titulo comprehensas vidi. Ultimam eo consilio
enumeravi, licet non viderim nisi specimen ob defectum achaeniorum in-
certum, quo diligentius in illam inquiratur.

SUBTRIB. HYPOCHOERIDEAE Less.

HYPOCHOERIS L.

596. H. glabra L. Tusschen 't koorn in zandgronden. ☉ *Jun.*
Jul.

In Herb.: Leyden, Breesaap, de Bildt, Zeist, Driebergen,
Kampen, Hulst, Nijmegen. Bovendien: Leersum, Eindhov-
ven, (Haarlem, fl. B. s.; Wolvega, Fris.).

597. H. radicata L. Aan dijken en wegen, in graslanden, enz.
♂ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Leyderdorp, Kampen, Meppel, Nij-
megen, Zuid-Beveland.

598. H. maculata L. Op grazige, begroeide plaatsen in drooge,
steenachtige gronden. ♀ *Jul. Aug.*

(In beschaduwde duingronden, R., fl. B. s.; Nijmegen in
Fl. Clivensi ms. sec. Wirtg. Prodr. p. 102.)

SUBTRIB. CHONDRILLEAE Koch.

TARAXACUM Juss.

599. T. officinale Wigg. In bebouwde en onbebouwde, opene en grazige gronden. ♀ *Maj.* — *Oct.* (*Leontodon Taraxacum* FL. B. S. p. 558).

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland.

Variat:

β. *glaucescens* Koch. In Herb.: Duinen van Wassenaar, Walcheren.

γ. *lividum* (ε) Koch. (*L. Taraxacum γ. paludosum* FL. B. S. p. 843; *Taraxacum palustre* Enum. Zeel. II. p. 18).

In Herb.: Zutphen, Wtt.; Dordt, Lac.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Helpen en Haren, v. Hall; Waalsdorp, VZ.; Halle en Loenen op de Veluwe en Diepenveen, Wtt. FL. B. S.).

Ludit: *scapo furcato*. In Herb.: 's Bosch, Hov.

CHONDRILLA L.

600. C. Juncea L. In drooge, zandige bouw- en graslanden, aan wegen. ♂ *Jul. Aug.*

In Herb.: Hoogte van Oosterhout en Zandberg bij Kampen, Bond., Top. Bovendien: (Nijmegen, B. in FL. B. S.).

SUBTRIB. LACTUCEAE Koch.

LACTUCA L.

601. L. sativa L. In moeshoven gebouwd en hier en daar verwilderd, b. v. in Herb.: Leyden, Mb.; Hatert (Nijm.), Abel.

602. L. Scariola L. Aan ruigten, wegen, enz. op drooge, zonnige plaatsen. ♂ *Jul. Aug.*

In Herb.: Sleeuwijk, Lac. Bovendien: (Muiderberg? Gort. p. 204; Maastricht, Lej. *Rev.* p. 165).

603. L. Saligna L. Aan dijken. ♂ *Jul.* — *Sept.*

In Herb. : Noorddijk t. Goes en Kattendijke en Oosterscheldedijk t. Kattendijke en Wemeldinge, v. d. B. Bovendien : (Breskens, Dum. FL. B. s. p. 727).

604. L. muralis Fresen. Aan muren, in beschaduwde zandgronden, aan heggen; enz. ☉ *Jul.* — *Sept.* (*Chondrilla muralis* FL. B. s. p. 558).

In Herb. : Wassenaar, Hattem, Oorsprong, Ubbergen, Eindhoven, 's Bosch, Zuid-Beveland. Bovendien: Stadsmuren v. Utrecht, (muren te Schoonhoven en Zwol, Gort.; de Vuursche, Zeist, Driebergen, Grebbe, de Bildt, Maarsbergen, FL. B. s.; muren te Franeker, Fris.).

SONCHUS L.

605. S. oleraceus L. p. p. In bebouwde gronden. ☉ *Jun.* — *Aug.* Variat:

α. integrifolius Wallr.;

β. runcinatus Koch;

γ. lacerus Wallr.

In Herb. : *α.* Zuid-Beveland, Tholen; *β.* Leyden, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland; *γ.* Delft, Zuid-Beveland.

606. S. asper Vill. Op gelijke pl. als de vorige. ☉ *Jul.* *Aug.* Variat:

β. laciniatus. (Fol. lanceolatis, laciniato-pinnatifidis).

In Herb. : Leyden, Kampen, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland; *β.* Leyden, Nijmegen, Zuid-Beveland.

607. S. arvensis L. In bouw- en weilanden (kleigronden). ☉ *Jul.* — *Sept.*

In Herb. : Leyden, Katwijk, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. angustifolia. (Caule simplici 1—2 floro, fol. integris acute denticulatis; habitus *S. maritimi*. Dethard. *Consp.* p. 60). In Herb. : duinen b. Scheveningen, de Br.

γ. laevipes Koch. (Duinkant bij Haarlem, v. Hall, FL. B. S. p. 842. *γ. glabrescens*).

608. S. palustris L. In rietvelden, aan waterkanten, enz. ♀ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Haarlemmerliede, Büse; t. Haarlem en Amsterdam, Mb.; Delft, de Br.; Zalk, Bond. Bovendien: Dordt, Herb. Lac.; (Nederhorst den Berg (Utr.), 's Hage, Schalkwijk, FL. B. S. p. 843).

Obs. Species haec a proxime antecedente non semper a nostratibus bene est distincta: propterea nonnulla loca omissa sunt.

SUBTRIB. CREPIDEA E Koch.

CREPIS L.

609. C. biennis L. In bouw- en weilanden, tusschen kreupelhout, enz. ♂ *Jun. Jul.* Variat:

α. runcinata Koch;

β. lacera Koch;

In Herb.: *α.* Leyden, Mb.; Walcheren, v. d. B.; *β.* Leyden, Dz.; Nijmegen, Abel. Bovendien: (op versch. pl. aan de Lek, Amsterdam, 's Hage, Utrecht, FL. B. S. p. 571. 847).

610. C. tectorum L. In drooge zandgronden (bouwland), op muren, enz. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Meppel, Heyn.; Katwijk, Mb.; Nijmegen, Abel. Bovendien: Zeist en Werkendam, Herb. Lac.; Wijk b. Duurstede, enz. langs de Lek, Wencck. in Herb. pr.

611. C. virens Vill. Aan dijken en wegen, heggen, enz. ☉ *Jun. — Oct.*

In Herb.: Dordt, Leyden, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat: *β. diffusa*. (Caule diffuso, tenero, capitulis quam in specie minoribus. *Cr. diffusa* FL. B. S. p. 568). In zandgronden. In Herb.: Tholen, Zuid-Beveland.

γ. agrestis Koch. (Caule rigido, stricto, capitulis quam in specie majoribus; habitus *C. tectorum*).

In Herb.: Leyden, Mb., Oudem.; Kampen, Bond.

Obs. In hanc et antecedentem speciem earumque formas debita cura inquirendum est; videntur enim hucdum nimis esse neglectae, quamobrem etiam ubique confunduntur. Characteres autem, a Kochio indicati, optimi sunt; minus tantum recte, *C. diffusam* non nisi caule *C. virentis* mutilato observari, contendit. Caeterum *C. agrestem* specie esse distinctam, suspicor.

C. Dioscoridis DC. (Harderwijk, enz. R. FL. B. s. p. 568).

612. C. paludosa Mönch. Op beschaduwde moerassige plaatsen, aan waterkanten, enz. 2⁺ Jun. Jul. (*Hieracium paludosum* FL. B. s. p. 564).

In Herb.: Dordt, Lac., Alph. Bovendien: Haagsche bosch, VZ., Eindhoven, D. in Herb. pr.; (Bergumerheide? M.)

HIERACIUM L.

A. Pilosella.

Innovatio per stolones; involucrem irregulariter imbricatum; achaenia minima, striatula; pappi pili tenuissimi, aequales.

613. H. Pilosella L. In opene en begroeide zandgronden. 2⁺ Maj. — Aug.

In Herb.: Wassenaar, Haarlem, Hilversum, Kampen, Deventer, Meppel, Zuid-Beveland. Variat:

β. robustum Koch. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

Occurrit praeterea subinde *stolonibus scapigeris*. In Herb.: Nijmegen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B.

614. H. Auricula L. In drooge begroeide zand- en heidegronden. 2⁺ Jun. Jul. (*H. dubium* et *Auricula* FL. B. s. p. 564; cf. p. 876).

In Herb.: Leyden, Mb.; Kamperveen en Hulshorst bij Harderwijk, Bond.; t. Apeldoorn en Voorst, Wtt.; heide bij 't Loo, Oudem.; Bemmelsche dijk (Nijm.) N. Abel.; havendijk bij Goes, v. d. B.

615. H. pratense Tausch. In drooge graslanden (veenstreken Koch.) 2⁺ Jun. Aug.

In Herb.: Leyden, D. Bovendien: t. Zeist en Woudenberg, Herb. Lac.

B. Aurella.

Innovatio per rosulas; involucrum multiseriale, contiguum; achaenia magna, striato-costata; pili pappi rigidi, inaequales.

616. H. amplexicaule L. Op oude muren. 24 Jul. Aug.

In Herb.: Haarlem, Mb., Büse.

C. Pulmonarea.

Innovatio et pappus ut in praecedente; involucrum interruptum, squam. exterioribus abbreviatis, inordinatis; achaenia brevia, truncata, striata, basi attenuata.

Obs. De sequentibus speciebus cf. novissima expositio Cl. Fries (*Symb. ad Hist. Hierac.* Ups. 1848. p. 108, seqq. *Summ. Veget.* Sect. II. Holm. 1849. p. 540 seqq.), quam sequi cenatus sum. Omnium vero omnino specierum ut specimina viva iterato examini submittantur, Botanicis nostris commendatum volo. Cf. Verslag 1849, p. 24 seqq.

617. H. murorum (L. p. p.) Poll. Tusschen laag kreupelhout in drooge, steenachtige gronden, op oude muren. 24 Maj. Jun. (rami secundarii Sept.).

Phyllopodum, laete viride; caule scapiformi, subunifolio; foliis petiolatis, simpliciter hirsutis, basi inciso-dentatis; anthela discreta corymbosa, ramis arcuato-adscendentibus; involucris (virginis cylindricis, defloratis ovatis) viridibus, nigroglanduloso-pilosis, squamis acutis, interioribus cuspidatis, ligulis subglabris; stylis fusco-hispidulis; pappo albo. Cf. Koch. *Syn.* p. 522; Sturm, *Dlds. Flora* X. tab. 32. Variat:

β. sylvaticum Fries. (Foliis membranaceis cordatis, basi retrorsum inciso-dentatis, dentibus reversis).

In Herb.: (Bentheim, Cop) n. v. i.; *β.* muren te Nijmegen, Abel.

618. H. caesium Fries. In bosschen, tusschen laag houtgewas, enz. 24 Jun. — Aug.

Phyllopodum, caesio-glaucum (in umbr. pallens); caule 1—paucifolio; foliis subovatis, basi rotundatis, profundius dentatis, margine subtusque vulgo stellato-floccosis araneosisve pilosis; anthela discreta patente, ramis strictis; involucri subgloboso, floccoso-cano, squamis incumbentibus, subobtu-

sis; ligulis glabris, stylo e livido-fuliginoso; pappo sordido (subrufescente). *H. murorum* Sm. *Engl. Bot.* tab. 2082.

Variat:

β. nemorum Fries. (Pallide virens, sublutescens; foliis tenuioribus, capitulis ventricosus, cano-floccosis, immixtis pilis paucis apice luteolo-glandulosis). *H. nemorum* Rehb. *Exsicc.* 2352; *H. murorum?* *Bat.* t. 128.

In Herb.: Bergen bij Beek, Un. 1847; *β.* Heide achter Vollenhoven, Wencck. in Herb. pr.

619. *H. vulgatum* Fries. In boschrijke streken op beschaduwde plaatsen; op muren. 2⁺ Jun. — Sept.

Phyllopodum, subvirens; caule folioso; foliis lanceolatis oblongisve, medio dentatis simpliciter pilosis, radicalibus subintegris, in petiolum decurrentibus, marcescentibus ante caulina sessilia; anthela subcontigua, paniculato-corymbosa, ramis arrectis; involucris (virgineis cylindricis) cano-flocculosus saepius nigro-glanduloso-pilosis; squamis aequaliter attenuatis, subacutis; ligulis glabris; stylo livescente; pappo albo. Cf. Koch l. l. p. 521; *H. maculatum* Sm. *Engl. Bot.* tab. 2121 (sec. Fries haud bona). Variat:

β. nemorosum Fries. (Caule paucifolio; foliis oblongis, dentatis, radicalibus paucis evanidisve; involucris simpliciter et rare pilosis, vix glandulosis). *H. sylvaticum* Sm. *Engl. Bot.* tab. 2031.

In Herb.: Muren v. d. nation. tuin te 's Hage, Mb.; muren v. Bommel, Lac.; Hulshorst bij Harderwijk, Bond.; t. Goor en Hengeveld, Zutphen, Cop; Hulst, Wils en v. d. B.; *β.* Bosch v. Wolfhezen, Un. 1847.

D. Accipitrina.

Innovatio per gemmas clausas; involucrum contiguum, plerisque distincte multiseriale; achaenia truncata, pappus ut in Aurella.

620. *H. strictum* Fries. Op beschaduwde, grazige plaatsen. 2⁺ Aug.

Aphylopodum; caule cavo, rigido, folioso, ex alis ramoso

ramisque aphyllis strictis; foliis oblongis lanceolatisve denticulatis, basi angustata subamplexicaulibus, subtus triplinerviis, subreticulatis, glaucis; pedunculis cano-floccosis; involucriis nigricantibus, tenue glanduloso-pilosis, squamis intimis obtusis; ligulis ciliatis; achaeniis fusco-atris.

β: *granulatum* Fries. (Elatum, caule foliisque rotundato-amplexicaulibus, oblongis, subtus glanduloso-scabris, capitulis majoribus). *H. Prenanthoides* Engl. Bot. tab. 2235.

In Herb.: Batterijen b. het Vossegat bij Utrecht, D. Seiff.

621. *H. tridentatum* Fries. In bosschen en op beschaduwde plaatsen. † Jul. Aug.

Pseudo-aphyllopodum; caule subcavo, folioso, stricto; foliis inferioribus oblongis petiolatis, reliquis lanceolatis sessilibus, medio paucidentatis; anthela subaphylla, corymbosa, erecta; pedunculis elongatis, filiformibus involucriisque (defloratis medio constrictis) cano-floccosis breveque pilosis; squamis acuminatis, porrectis, margine pallidis; stylo livescente, fusco hispidulo. *H. rigidum* Koch l. l. p. 530; *Enum. Zeel.* IV. p. 107.

In Herb.: Meppel, Heyn.; Roozendaal b. Arnhem, Un. 1849; de Bildt, Mb.; Haarlem, Eindhoven, D.; Hulst, Wils en v. d. B. Bovendien: Ooysche Waard (Nijm.), Herb. Abel.

622. *H. rigidum* Hartm. In drooge gronden tusschen hakhout, enz. † Jul. — Sept.

A-pseudophyllopodum; caule solido, rigido, folioso, apice subpaniculato-ramoso; foliis sessilibus lanceolatis, triplinerviis, medio dentatis, infimis conformibus, subpetiolatis; involucriis (defloratis aequaliter sursum attenuatis) multiserialibus, floccis canis fugacibus pilisque nigris glanduliferis adperso; squamis incumbentibus, conformibus, lanceolatis, obtusis, apice patulis, undique viridibus, siccitate nigricantibus; stylo luteo, fusco-hispidulo, sicco fuliginoso.

In Herb. : Soestdijk , Lac. ; Woestehoeve (Veluwe), Un. 1849 ; Ubbergen , Abel. ; Noordwijk , Mb. Bovendien : Berg en dal (Nijm.), Herb. Abel. ; Eindhoven , D. in Herb. pr.

623. H. umbellatum L. Op drooge zonnige plaatsen in heidestreken, in de duinen ; op beschaduwde plaatsen , in bosschen , enz. 24 Aug. Sept. Oct.

Aphyllopodium ; caule dense folioso ; foliis conformibus basi angustata sessilibus , linearibus oblongisve , medio subdentatis , subtus nervis prominulis laxè anastomosantibus ; anthela foliosa umbellata vel fasciculato-corymbosa ; involucris e basi turbinata ovatis , siccitate nigricantibus ; squamis unicoloribus , subacutis , squarroso-reflexis , intimis latioribus , obtusissimis ; ligulis glabris ; stylo luteo. Cf. Koch l. l. p. 530 ; *E. Bot.* tab. 1771 ; *Bat.* 179.

In Herb. : Zeist , Beek , Deventer , Meppel en versch. pl. in de Holl. en Zeeuwsche duinen.

624. H. boreale Fries. (Tusschen houtgewas in drooge , steenige gronden), op muren. 24 Aug. Sept.

Aphyllopodium ; caule rigido , folioso ; foliis ovatis lanceolatisve triplinerviis , a basi ad medium dentatis , inferioribus in petiolum attenuatis , superioribus latioribus , sessilibus (vix amplexicaulibus) ; anthela corymbosa paniculataque , basi foliosa ; involucris atro-virentibus , basi ovatis , nudis , glabris eglanduloso-ve-pilosis , squamis latis , obtusis , appressis , unicoloribus , in pedunculos squamosos decurrentibus , siccitate nigricantibus ; stylo e livido fuliginoso. Cf. Koch l. l. p. 529 ; *H. sabaudum* *E. Bot.* tab. 349.

In Herb. : Muren in Amsterdam , Lac. , Romb. , Doorn.

625. H. virescens Sond. In bosschen en op beschaduwde plaatsen. 24 Aug. Sept.

Aphyllopodium ; caule dense folioso ; foliis sessilibus , ovatis lanceolatisve , medio dentatis , subtus crebre triplinerviis (membranaceis , laete viridibus) ; anthela racemoso-corymbosa paniculataque , basi foliosa ; involucris laete viridibus , basi atte-

nuatis, apice floccosis, margine pallidis; stylo luteo-fuscescente. Cf. Koch l. l. p. 1027. (*H. aestivi* formam nemoralem esse suspicatur Fries in *Summ.* p. 552).

Pettelaar bij 's Bosch, Hov. in Herb. VZ.

Ord. Ambrosiaceae Link.

XANTHIUM L.

626. X. strumarium L. Aan ruigten, vuilnishooopen, enz. ☉
Jul. Aug. — Oct. Planta ruderalis, insigniter sporadica.

In Herb.: Groot Deuteren en Maren (N. Brab.), Hov.; Steenplaats te Dorcht, Lac. Bovendien: (Kampen, Utrecht, Gort.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

Ord. Lobeliaceae Juss.

LOBELIA L.

627. L. Dortmanna L. In poelen, slooten, enz. in heidestreken. 2 Jul. Aug.

In Herb.: Vogelenwater bij oud-Leusden, Kraep.; t. Eindhoven, Oirschot en Aerle, D. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. pr.; Oosterhoutsche heide b. Breda, Herb. Lac.; (Drenthe, Zwol, Gort.; t. Putten en Voorthuizen, Doorn, FL. B. S.).

Ord. Campanulaceae Juss.

JASIONE L.

628. J. montana L. In drooge heide- en zandgronden; in de duinen. ♂ Jun. Jul.

In Herb.: Scheveningen, Katwijk, Wassenaar, Haarlem, Hilversum, Zeist, Kampen, Meppel, Walcheren.

629. J. perennis L. In Herb.: Heide bij de Bildt, de Br.

Specimen unicum non prorsus indubium est: speciem nihilominus indicavi ut ulterius inquirent in illam socii.

PHYTEUMA L.

- 630. P. nigrum** Schmidt. In bosschen. 24 Maj. Jun. (*P. spicatum* β . *Ranunculus* FL. B. S. p. 776).
 In Herb.: Beekbergerwoud, Wtt.; Beek en Mook, Abel.
 Bovendien: Ulvenhoutsch bosch b. Breda, v. d. Tr. in Herb. pr.
- 631. P. spicatum** L. In bosschen. 24 Maj. Jun.
 (Nijmegen, d. G.; Harderwijk, Arnhem, FL. B. S.) n. v. i.

CAMPANULA L.

- 632. C. rotundifolia** L. Op grazige plaatsen aan wegen, boschkanten, enz. 24 Jun. — Sept. (*C. rotundifolia* et *pusilla* (?) FL. B. S. p. 188; *C. Linifolia* Dum. (non Haenke) ibid. p. 718; cf. ibid. p. 774. obs.).
 In Herb.: Leyden (aan muren), Hilversum, Deventer, Meppel, Nijmegen, Zuid-Beveland.
 Ludit: *f. albis*. Driebergen, Herb. Lac.
- 633. C. Rapunculoïdes** L. Aan heggen, enz., in bouwlanden. 24 Jul. — Sept.
 In Herb.: Houten, Zoelmond, Kampen, Zutphen, Hemmen, Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Ubbergen. Bovendien: Dordt, Heusden, (Baarn, Zutphen, FL. B. S.; Leyden en Rijnsburg, Leid.; Warns, Leeuwarden, Fris.).
- 634. C. Trachelium** L. In bosschen en tusschen kreupelhout. 24 Jul. Aug.
 In Herb.: Nijmegen, Hoffm.; Ubbergen, Wtt.; Beek, Asscher; Groesbeek, Mook, Abel.; Eindhoven, D. Bovendien: (Zoelen enz.? Gort.; Grebbe, Heelsum, Doorenwaard, FL. B. S.; Leeuwarden? Fris.).
 Obs. Nusquam haec planta in agris et oleraceis legitur; propterea Gorteri et Florae Frisicae indicia in dubium vocanda sunt.
- 635. C. latifolia** L. Op vochtige beschaduwde plaatsen. 24 Jul. Aug.
 (Arnhem, R.; Vecht b. Zwolle, Dassen in FL. B. S.) n. v. i.

636. C. patula L. Op grazige, beschaduwde plaatsen, aan boschkanten, enz. ♂ Maj. — Jul. Oct.

In Herb.: Rijsterborg's aanleg bij Deventer, Cop; Zalk, Bond. Bovendien: (Harderwijk, R.; Breda, v. H. FL. B. s.).

637. C. Rapunculus L. In grazige zandgronden. ♂ Jun. — Aug.

In Herb.: Zalk, Twello, Arnhem, Nijmegen, Eindhoven, Hulst. Bovendien: Beek en Ubbergen, Heusden, (Herke-loerwaard, Zuideras, Wageningen, enz. Gort.; Zutphen, enz. FL. B. s.).

638. C. Persicifolia L. In boschrijke streken, tusschen kreu-pelhout. ♀ Jun. Jul.

In Herb.: Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Abel.; Haarlem, Mb. Bovendien: Dordt, Herb. Lac.; (Uilenpas, Gort.; Rheede, v. H. FL. B. s.).

Ludit: *fl. albis*. Dordt, Herb. Lac.

639. C. glomerata L. In graslanden en op beschaduwde plaat-sen. ♀ Maj. Jun.

In Herb.: Heerenwaarden, v. d. Tr.; Nijmegen, Abel. Bovendien: Sittard, Hov. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac.; (op ondersch. pl. aan de Waal, Vianen, FL. B. s.; St. Pietersberg bij Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

C. barbata L. Inter indigenas stirpes enumeratur a Gor-tero (Salkerwaard) p. 59.

SPECULARIA Heister.

640. S. Speculum DC. Tusschen 't koorn (in zandgronden).

⊙ Jun. Jul. (*Prismatocarpus Speculum* FL. B. s. p. 192).

In Herb.: Leyden, Utrecht, de Bildt, Houten, Zalk, Deventer, Nijmegen, Zuid-Beveland.

Ludit *fl. albis*; in Herb.: Beuningen, Abel.

641. S. hybrida DC. Tusschen 't koorn. ⊙ Jun. — Aug. (*Prismat. hybridus* N. Bijdr. p. 16).

In Herb.: Leyden, Mb.; Naaldwijk, v. d. Tr. Bovendien: (Nijmegen, Kraamw. N. Bijdr.; Maastricht, Lej. *Comp.*).

WAHLENBERGIA Schrad.

- 642. W. Hederacea** Rehb. Plantula pusilla, quam » in turfosis orientalibus patriae,» a nostratibus paene intactis, se reperisse testatur Boennigh. (*Prodr. Monast.* p. 68).

Ord. Vaccinieae DC.

VACCINIUM L.

- 643. V. Myrtillus** L. In bosschen in de hoogere streken. †
Maj. — *Jul.*

In Herb.: Rijzenburgerbosch, Tafelberg, t. Goor en Hengeveld, Hattem, Meppel, Nijmegen, Helmont.

- 644. V. uliginosum** L. In veengronden (in dennen-bosschen). †
Maj. *Jun.*

(Varseveld, Gort.; Laarsen, R. FL. B. s.) n. v. i.

- 645. V. Vitis idaea** L. In heidebosschen en veengronden. †
Jun. — *Sept.*

In Herb.: Gorselsch, Tongersch, Elspeeter, Soerensch en Staphorstsch bosch, Maarsbergen, Malden, Leymuiden.

- 646. V. Oxycoccus** L. In veengronden. † *Maj.* *Jun.* — *Aug.*
(*Oxycoccus palustris* FL. B. s. p. 316).

In Herb.: Leymuiden, Zeist, Leersum, Zoest, Meppel, Smilde, Wychen, Hatert.

Ord. Ericineae Desv.

ANDROMEDA L.

- 647. A. Polifolia** L. In veengronden. † *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Zeisterheide, Doorn, Leersum, Kolderveen, Smilde, Hatert, Nieuw-Leusden.

CLETHRA L.

C. Alnifolia L. Americae borealis indigena, cfferata occurrit pr. Delden, de Liefde in Herb. VZ.

CALLUNA Salisb.

648. C. vulgaris Salisb. Op heidevelden; in de duinen. †
Jul. — Sept.

In Herb. van versch. pl. in de Geldersche en Noordbrabandsche heiden; Lisse, Bennebroek, Hulst.

Ludit: *fl. albis*. In Herb.: Haarlemmerhout, Groesbeek.

ERICA L.

649. E. Tetralix L. Op vochtige plaatsen in heidestrecken; in de duinvalleijen. † *Maj. — Sept.*

In Herb.: Zeist, Uddelermeer, Harderwijk, Meppel, Raalte, Oldenbroek, Rheederood, Nijmegen, Wolfhezen, Eindhoven, St. Jan Steen, Castricum.

Ludit: *fl. albis*. In Herb.: Diepenveen, Uddelermeer, Beek, Heumen.

650. E. cinerea L. Op zonnige plaatsen in heidevelden. †
Jul. Aug.

Heide bij Maastricht, Hov. in Herb. pr. Bovendien: (Naarden, de Bildt, Gort.).

E. vagans L. Op heidevelden. † *Jul. Aug.*

(Harderwijk, d. G. p. 28) n. v. i.

E. arborea L. et **E. mediterranea** L. Utraque species indigena dicitur a Gortero (Veluwe, Utrecht, Amersfoort, Zwol.) p. 108.

E. multiflora L. Indigenam notavit Linnaeus (Harderwijk) in *Amoen. Acad.* VI. p. 52 sec. v. G. p. 28.

Ord. **Pyrolaceae** Lindl.**PYROLA** L.

651. P. rotundifolia L. Op vochtige plaatsen in bosschen en begroeide zandgronden; in de duinvalleijen. 2+ Jul. — Oct.

In Herb.: Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Meerssen, ondersch. pl. in de Holl. en Zeeuwsche duinen, den Briel.

Obs. Fallor ni loca nonnulla, huic speciei a nostratibus tributa, ad sequentem speciem pertineant.

652. P. media Sw. In bosschen. 2+ Jun. Jul.

(In Pinetis Gelriae, Dum. *Prodr.* p. 73) n. v. i.

653. P. minor L. In bosschen. 2+ Jun. Jul.

In Herb.: Beerschoten en Houderingen bij de Bildt, v. d. Tr.; Boschland bij Zutphen, Wtt.; Voorstonden b. Voorst, Cop; Brinkgreve b. Deventer, Top; Oosterhoutsch bosch b. Nijmegen, Abel. Bovendien: (Velp, Rheede, v. Hall, FL. B. s.).

P. uniflora L. Indigenam notavit Boerhaavius (l. l. I. p. 278. N. 2.).

Ord. **Monotropeae** Nutt.**MONOTROPA** L.

654. M. Hypopitys L. In bosschen; in de duinen. 2+ Jul. Aug.

Variat:

α. glabra (*M. hypoxya* FL. B. s. p. 720);

β. hirsuta (*M. hypopitys* ibid.).

In Herb.: *α.* Velsen; Mb., Oudem., Wils; Overveen, D. Bovendien: Wulverhorst, Wenck, Darthuizerberg, v. d. Tr. in Herb. pr.; *β.* In Herb.: Darthuizerberg, v. d. Tr. Bovendien: (de Bildt, v. H. FL. B. s.).

Obs. Utraque varietas apud nos in Pinetis lecta est.

Subclass. 3. Corolliflorae.

Ord. Aquifoliaceae DC.

ILEX L.

655. I. Aquifolium L. In bosschen in de hoogere streken ; in heggen , enz. in de nabijheid van woningen. † *Maj.* Jun.

In Herb. : t. Goor en Hengeveld , Meppel , Beek , Ubbergen en Mook , Warmond , Sassenheim. Bovendien : t. Assen en Rolde ; (Harderwijk , Zwol , Zutphen , Haren , Paterwolde , Eelde , enz. Gort. ; Heerenveen , Dragten , t. Donkerbroek en Haale , Meese ; Middachten , v. H. FL. B. S.). Variat

β. (*fol. inermibus*). In Herb. : Ubbergen , Abel. Bovendien : (Harderwijk , Gort. ; Meppel , Veenklooster , FL. B. S.)

Ord. Oleaceae Lindl.

LIGUSTRUM L.

656. L. vulgare L. In kreupelbosschen , heggen , enz. † *Jun. Jul.*

In Herb. : Wassenaar , Zandvoort , Kampen , Meppel , Deventer , Beek , Hees (Nijm.) , Zuid-Beveland.

FRAXINUS L.

657. F. excelsior L. In bosschen ; aangeplant aan wegen , enz. † *Apr. Maj.*

In Herb. : Leyden , Zuid-Beveland.

Ord. Asclepiadeae R. Br.

CYNANCHUM R. Br.

658. C. Vincetoxicum. In drooge , steenachtige gronden. † *Maj.* — *Jul.*

Maastricht , Herb. Hov. Bovendien : (Gaasterland , Andr. FL. B. S.).

Ord. Apocynae R. Br.**VINCA** L.

659. V. minor L. Op grazige, beschaduwde plaatsen, aan hegen, slootkanten, enz. † *Apr. Maj.*

In Herb.: Leyden, Haarlemmerhout, Deventer, Beek, Ubbergen, enz.; Zuid-Beveland. Bovendien: Walcheren; (Uilenpas, Maurik, Haren, Gort.; Wildenborch, Nijmegen, Hagesteyn b. Vianen, Maarsbergen, Breda, FL. B. S.).

Ord. Gentianeae Juss.**Trib. Menyantheae** Koch.**MENYANTHES** L.

660. M. trifoliata L. Op moerassige plaatsen, aan waterkanten, enz., vooral in veengronden. † *Maj.*

In Herb.: Waalsdorp, Wassenaar, Noordwijkerhout, Achtienhoven, Kampen, Meppel, Nijmegen, Renesse (Schouwen). Bovendien: Smilde, (Prov. Groningen, Overijssel, Gelderland (Veluwe), Noord-Holland, Gort.; Friesland, Meese).

LIMNANTHEMUM Gm.

661. L. Nymphoides Link. In slooten, grachten, vaarten, enz. † *Jul. Aug.* (*Villarsia Nymphaeoides* FL. B. S. p. 178).

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Kampen, Deventer, Meppel, Lent en Wychensche veenen. Bovendien: Walcheren, (Zutphen, Amerongen, Leerdam, 's Hage, Heemstede, enz., Gort.; Friesland, Meese).

Trib. *Gentianeae verae* Koch.

GENTIANA L.

662. G. cruciata L. In de duinvalleijen. 2 $\frac{1}{2}$ Jul. Aug.

In Herb.: Groot-Berkheij b. Wassenaar. Bovendien: (Overveen, t. 's Hage en Scheveningen, Gort.).

663. G. Pneumonanthe L. Op vochtige plaatsen in heide- en veenstreken. 2 $\frac{1}{2}$ Aug. Sept.

In Herb.: Boskoop, Driebergen, Rijsenburg, Wolthezen, Epe, t. Harderwijk en Nunspeet, Uddelermeer, Beckbergen, Meppel, Almelo, Wijchen, Hatert, Eindhoven.

G. verna L. Indigenam notavit Boerhaavius (l. l. I. p. 205. N. 5).

664. G. campestris L. Op drooge, zonnige plaatsen in de hoogere streken; in de duinen. ☉ Jul. — Sept.

In Herb.: Bentveld, Hoffm.; Rozewater b. Haarlem, Büse; Wassenaar, Lisse, Mb.; Langeveld b. Noordwijkerhout, D., St. Pietersberg b. Maastricht, Hov. in Herb. pr. Bovendien: (heide b. Hengel, t. Velsen en Beverwijk, Vogelzang, Gort.; Wildenborch, fl. B. s.)

665. G. Amarella L. In vochtige duinvalleijen. ☉ Aug. Sept. (*G. Amarella* fl. B. s. p. 214 et *G. uliginosa* ib. p. 718).

In Herb.: Duinpannen b. Wassenaar, D., Oudem.; Langeveld b. Noordwijkerhout, Stekh.; Bentveld, Mb.; Rozewater b. Haarlem, Büse. Bovendien: (Scheveningen en 's Hage, Ehrh., v. G. p. 23).

CICENDIA Adans.

666. C. filiformis Rehb. Op vochtige plaatsen in heidegronden. ☉ Aug. Sept. (*Exacum filiforme* fl. B. s. p. 138).

In Herb.: Zeist, Woudenberg, Maartensdijk, Beckbergen, Uddelermeer, Voorst, Meppel, Wychen, Hatert, Eindhoven, Vught. Bovendien: (Harderwijk, Vanenburg,

Lochem, Wildenborch, v. G.; t. Poppen en Hengelo, t. Zwolle en de kleine Haar, Ehrhart; Groesbeek, Zutphen, FL. B. s.).

ERYTHRAEA L.

667. E. Centaurium Pers. In vochtige, grazige zandgronden. ♂ (an ☉?) *Jul. Aug.*

In Herb.: Noordwijkerhout, Breesaap, Castricum, Zalk, Deventer, Colmschate, Nijmegen, Eindhoven, Zeeuwsche duinen, Zuid-Beveland.

668. E. litoralis Fries. In de duinvalleijen. ☉ *Jul. Aug.* (*E. Linariaefolia* Koch. p. 566. *E. Linarifolia* FL. B. s. p. 718. *E. Centaurium* β. *dunensis* ibid. p. 212).

In Herb.: Hollandsche en Zeeuwsche duinen. Bovendien: (Ameland, FL. B. s.).

Obs. Nomen a Friesio jam in 1ma *Novit. Ed.* p. 29 (1819) propositum praetuli, non solum ob inepta et perpetuo confusa Lamarekii et Persoonii nomina, sed etiam quia melius nullum speciei huic exquisite *litorali* convenit.

669. E. pulchella Fries. In vochtige, grazige zandgronden. ☉ *Jul. — Oct.* (FL. B. s. p. 778. *E. Centaur. r. palustris* ibid. p. 212).

In Herb.: Hoek v. Holland, Muyderberg (veengrond), Texel, Kampereiland, Wilsumerwaard, Werkendam, Vreeswijk, 's Bosch, Zuid-Beveland, Duiveland. Bovendien: (op verschill. pl. in de Prov. Groningen en Friesland, FL. B. s.).

Ord. Convolvulaceae Juss.

Trib. *Genuinae* Link.

CONVOLVULUS L.

670. C. sepium L. In kreupelbosschen en heggen. 2° *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Zuid-Beveland.

Ludit: *flor. roseis*. In Herb.: Halfweg Haarlem en Leyden, D.; Valkenburg, Mb.; et *flor. roseo-albo-variegatis*. In Herb.: Lisse, Mb.; Dordt, Lac.

671. C. Soldanella L. In de zeeduinen. ♀ *Jul. Aug.*

In Herb.: Katwijk, Noordwijk, Stekh.; Walcheren, Schouwen, v. d. B. Bovendien: ('s Gravesande, Maasstrand, Gort.; Texel, K. FL. B. s.).

672. C. arvensis L. In bouwlanden, aan ruigten, enz. ♀ *Jun. Jul.*

In Herb.: Rotterdam, Leyden, Noordwijk, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, Duiveland.

Ludit: pedunculis 1—2 floris, floribus albis vel plerumque roseo-striatis; foliis lineari-, lanceolato- vel obovato-sagittatis, laciniis acutis vel obtusis. Var. *δ. obtusifolia* v. Hall (FL. B. s. p. 186) in Herb.: West-Zaandijk, Kerb.

Trib. *Cuscutineae* Link.

CUSCUTA L.

673. C. Europaea L. Woekerend op *Urtica*, *Humulus*, *Galium Mollugo*, *Equisetum arvense*, *Tanacetum*, *Crataegus*, enz. ☉ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Zalk, Bond., Top; Meppel, Heyn.; Beek, Un. 1847; Nijmegen, Abel.; Zuid-Beveland, D. Bovendien: Neder-Hasselt (Geld.), Herb. Lac.; (Zutphen, Lochem, Raalte, Utrecht, Rheede, Middachten, FL. B. s.; Friesland? Fris.).

674. C. Epithymum L. Op heidevelden, woekerend op *Calluna*, *Sarothamnus*, *Genista pilosa*; in de duinen op *Sarothamnus*, *Galium verum*. ☉ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Katwijk, D.; Breesaap, Mb.; duinen v. Schouwen, v. d. B.; Groesbeek, Un. 1847; Nijmegen, Abel.; Meppel, Heyn.; Wolfhezen, Un. 1847. Bovendien: Zeist, Kraep., Maastricht, Hov., Eindhoven, v. d. B. in Herb. pr.

675. C. Epilinum Whe. Woekerend op *Linum usitatissimum*. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Helmont, Wtt. Bovendien: Eindhoven, D., v. d. B., Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Holwerd en Ter-naard (Friesl.) v. H. FL. B. s. p. 781).

Ord. Boragineae Desv.**Trib. Cynoglosseae** Koch.**ASPERUGO** L.

676. A. procumbens L. In duin- en zandstreken aan hegen, ruige wallen, enz. ☉ *Apr.* — *Jun.*

In Herb.: Noordwijk; Scheveningen, IJsselmuiden. Bovendien: Katwijk aan Zee, Wassenaar, Deventer, (Overveen en Bloemendaal, Alkmaar, Dieze (Overijss.), Gort.; Zandvoort, fl. B. s.; Maastricht, Lej. *Fl. de [Spa]*).

Ludit flore albo sec. Favrod in *Fl. Bat.* 153. n. v.

ECHINOSPERMUM Swartz.

E. Lappula Lem. Op puin en muren. ☉, ♂ *Jun.* — *Aug.*

Op stalen bij Spanjaardsbrug bij Leyden (1842), D. in Herb. v. d. B. Planta advena!

CYNOGLOSSUM L.

677. C. officinale L. In de duinen, aan dijken, enz. op onbebouwde gronden. ♂ *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Haarlemsche duinen, Noordwijkerhout, Katwijk, Wassenaar, Zuid-Beveland, Nijmegen, Wijk bij Duurstede. Bovendien: Waaldijk bij Tiel, Zutphen, Gorssel, Maastricht, (Harderwijk, t. Maas en Waal, Arnhem, Doesburg, Gort.; Amersfoort, Soest, Baarn, Zeist, Utrecht, Rhenen, fl. B. s.; Franeker, Fris.).

Ludit flore albo (*C. bicolor* Willd. ?); (duinkant van Holland, *Bat.*) n. v.

C. Cheirifolium L. (Rchb., exc., p. 344). Bij Gorssel, J. Tyhaar in Herb. Dav. AUFUGA? Planta aspera Europae australis, insulas Mediterranei et Africam septentrionalem inhabitans.

OMPHALODES Tourn.

678. O. verna Mch. In bosschen. 21 *Mart.* — *Maj.*

In Herb.: Akkermaalsbosch t. Wijhe en Heino, Tyhaar (efferata?). Bovendien: (Maastricht, Lej. et Court. *Comp. I.* p. 167.).

Trib. Anchusae Koch.**BORAGO** L.

679. B. officinalis L. In hoven, op bouwlanden, aan wegen, op puin, enz. verwilderd. ☉ *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Haarlem, Bloemendaal, Zuid-Beveland, Nijmegen, Zutphen, Kampen. Bovendien: Leyden, 's Gravenhage, Dordrecht, Werkendam, Tiel, Deventer, Lith, Eng, Maastricht, (Scheveningen, Vianen, Utrecht, Zeist, fl. B. s.; Leeuwarden, Fris.).

ANCHUSA L.

680. A. officinalis L. In duinen, op onbebouwde plaatsen, aan wegen. ♂, 21 *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Haarlem, Nijmegen, Arnhem. Bovendien: Hollandsche duinen op versch. plaatsen, Spoel bij Kuilenburg, Meppel.

Obs. Specimina, in herbariis obvia, foliorum forma praesertim variant. Formae in vivis observandae!

LYCOPSIS L.

681. L. arvensis L. Op bouwlanden, aan wegen, enz. (vooral op zandgronden?). ☉ *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Hillegommerbeek, Katwijk, Scheveningen, Domburg, Amersfoort, Nijmegen, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: 's Gravenhage, Os, de Bildt, (Noordwijk, Wassenaar, Rhijnsburg, Leid.; Friesland, Fris.).

Ludit *corolla alba* sec. Favrod., Bat. n. v. Variat caeterum foliis latioribus, minus hispidis, magis planis; quid autem *var. β.* voluerit Gort. dubium est (cf. FL. E. S. p. 176). — Corollae tubus immersus vel exsertus, medio vel infra medium curvatus observatur! (cf. Rchb., exc. p. 342).

SYMPHYTUM L.

682. S. officinale L. Aan waterkanten, op vochtige plaatsen, in weilanden, enz. 4 *Maj.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Dordrecht, Zuid-Beveland, Deventer, Kampen.

Variat corollis rubris, purpureis, coeruleis, albis, lutescentibus; calyce patente; stylo corolla brevior longioreve; foliis magis minusve decurrentibus cauleque ideo alato. Variarum promiscue occurrere videntur formae, in quas probe inquirendum, num rite distinguendas complectantur *S. patens* Sibth. et *S. bohemicum* Schm.

Trib. *Lithospermeae* Koch.

ECHIUM L.

683. E. vulgare L. In de duinen, op zand- en hooge grasgronden. 3 *Jun.* — *Oct.*

In Herb.: verschill. plaatsen in de duinen t. Haarlem en 's Hage, Nijmegen, Deventer, Kampen, Grafhorst. Boven-dien: Werkendam, Arnhem, Meppel, Heerwaarden, Maas-tricht, (Rhenen, Doetinchem, Keppel, Doesburg, Zutphen, Hattem, Zwolle, Gort.).

Caulis simplex aut divisus; planta stricta aut diffusa procumbens.

Ludit: *corolla rubra*, Gort.; *cor. alba*, in de duinen, v. d. B. in Herb. pr., bij Deventer, Gort. in Herb. Dav.; *caule fasciato* (t. Nijmegen en Hulsen, Gort.) n. v.

PULMONARIA L.

684. P. officinalis L. In bosch, op beschaduwde plaatsen. 4 *Mart.* — *Maj.*

In Herb.: omstreken van Leyden van verschill.; Walcheren, de Marrée; de Steeg, de Vriese; Diepenveen, Tyhaar. Bovendien: Dordrecht, Lac.; Zutphen, Tyhaar; (Tiel, Buren, Haarlem, Gort.; Baarn, FL. B. S.; Weidum, Dronryp, Kornjum, Fris.).

LITHOSPERMUM L.

685. L. officinale L. In de duinen, in boschgrond, hier en daar in bouw- en weilanden en aan dijken. † Jun. — Sept.

In Herb.: Aardenhout, duinen bij Haarlem, Leyden, Wassenaar, Zierikzee, Zuid-Beveland, Zalk. Bovendien: Hillegom, Maastricht, (Zwolle, Gort.; Martgum, Beetgum, Finkum, enz. Fris.).

686. L. arvense L. In duinen, in en bij bouwlanden, op hooge grasgronden. ☉ Apr. — Jul.

In Herb.: Bennebroek, Leyden, Zuid-Beveland, Nijmegen, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Hillegom, Sleewijk, 's Bosch, Vechten, Zutphen, (Amsterdam, op de Veluwe, Groningen, Gort.; Friesland, Fris.).

MYOSOTIS L. (1)

A. Corollae limbus planus.

* *Calyx adpresse pilosus.*

687. M. palustris With. Aan waterkanten, in veengronden, vochtige weiden. † Maj. — Sept. (Koch *Syn.* excl. varr.; *M. scorpioides* FL. B. S. p. 170; *Bat.* 216 (sinistra)).

Corollae laciniae emarginatae; stylus calycem aequans vel superans, plerumque excrescente calyce tandem brevior; pedicelli variae longitudinis; corolla major minorve coerulea aut (virginea?) rosea. Variat pro locis. Distinguendae videntur formae:

---

(1) Cf. Verslag enz. 1847, *Nederl. Kruidk. Arch.* I. 467, 476.

α. vulgaris. Adscendens, aut procumbens repens, caule ramisque basi patenti-pilosis, calycibus fructiferis pedicellos subaequantibus vel non ultra bis illis brevioribus.

In Herb.: Amsterdam, Lisse, Leyden, Dordrecht, Renesse, Sas van Gend, Loenen, Voorst, Deventer, Diepenveen, Olst, Meppel. Bovendien: Wemeldinge, Empel, 's Bosch.

Occurrit tenera minor. In Herb.: bij Hulst, v.d.B., Wils.

β. aquatica. Succulenta, robusta, glabrata vel parce pilosa. In paludibus et inundatis.

In Herb.: eiland Dordrecht, Alpherts, Cop; Diepenveen, Cop.

γ. laxiflora. Pedicellis calycibus triplo quadruplove longioribus; pilis caulis adpressis, ramorum patentibus (*β. laxiflora* Koch. A *M. laxiflora* Rchb. in St., H. 42 differt).

In Herb.: Nijmegen, Abel.

Observandum in magna speciminum serie formas intermedias occurrere; porro specimina, quae calyce, stylo, indumento ad *M. laxifloram* Rchb. accedunt, non simul pedicellis longioribus excellere et versa vice.

688. *M. strigulosa* Rchb., exc. p. 342. Op plaatsen als de vorige. † *Maj.* — *Jul.*, Sept.

Corollae laciniis emarginatis; stylo calycis lacinias subaequante; foliis angustioribus quam praecedentis, acutiusculis; caule adpresse piloso; praecedente gracilior, magis stricta.

In Herb.: Renesse, v. d. B.; Kampen, Bond.; Loenen, Lac.; Hulst? v. d. B., Wils; Twello? Cop; Deventer? Halbertsma. Bovendien: Wijk b. Duurstede, Kuilenburg, Wencck; de Grebbe?, Walcheren?, Herb. v. d. B.; Dordrecht?, Herb. Lac.

689. *M. caespitosa* Schltz. Op plaatsen als de vorige. † (?) *Jun.* *Jul.*

Laciniis corollae oblongis integris, calycis lanceolatis obtusis; pedicellis elongatis tandem reflexis; cincinnis basi saepe foliatis; caule subterete arcte adpresse piloso vel glabrescente.

Corolla minor quam praecedentium (laciniis interdum leviter emarginatis?).

In Herb.: Amsterdam, Groot Bentveld, Leymuiden, Leyden, Delft, Walcheren, Zuid-Beveland, Loenen, Diepenveen, Kampen, Leeuwarden. Bovendien: Schouwen, Weemeldinge, 's Bosch, bosch van Oosterhout (bij Nijm.), veen te Achttienhoven, aan de Maas bij Rotterdam?, (Harkstede en Eelderwolde, FL. B. s.). Variat:

β. gracilis. Tenerior. In Herb.: Leymuiden, D.; de Grebbe, v. d. B.; Kampen, Bond.; Zalk, Top.

γ. laxa. Minor, filiformis; occurrit pauciflora. In Herb.: Groot Bentveld, Mb.; Leymuiden, D.

δ. humilis. In Herb.: Oranjezon (Walcheren), v. d. B.

Obs. Ne confundatur forma gracilis cum *M. strigulosa!*

** *Calyx divaricato-basi uncinato-pilosus.*

690. *M. sylvatica* Hoffm. In bosch in heuvelachtige streken. 2+ (p) Maj. — Jul. (FL. B. s. p. 770).

Corollae laciniis rotundatis integris; stylo calycis laciniis acutis inaequalibus breviorē; foliis infimis spatulatis saepe longe petiolatis, sequentibus basi attenuatis, caeteris lineari-lanceolatis; caule adscendente obtuse-5-angulo, pilis horizontalibus.

In Herb.: Ubbergen, Abel.; Monferland bij Zeddam, Cop.

B. Corollae limbus concavus, laciniis integris.

Calyx divaricato-basi uncinato-pilosus.

* *Calyx fructifer patulus.*

691. *M. hispida* Schltd. Aan dijken, wallen, in duinen, bouwlanden. ☉ Apr. — Jul. (*M. collina* Ehrh., FL. B. s. p. 772; *M. stricta* op. l. pro parte?).

Limbo corollae tubo breviorē; stylo brevi; calyce fructifero ventricosopatulo. Gracilis, tenera, reliquis hujus sectionis non magis hispida. Uti caeterae variat pro locis: in apricis simplicior, tenerior; in umbrosis laxa, elongata.

In Herb.: Overveen, Bloemendaal, Noordwijk, Leyden, 's Gravesande, Walcheren, Zuid-Beveland, Amersfoort, Nijmegen (l. in Fl. Noviom. ind. *M. strictae* Lk.), Ubbergen, Zutphen, Deventer, Diepenveen, Kampen. Bovendien: Zeist, Lisse en Sassenheim, (eiland Rottum, fl. b. s.). Variat:

β. umbrosa. In Herb.: Diepenveen, Cop. Bovendien: Zuid-Beveland, v. d. B., Spoel b. Kuilenburg, Wenck in Herb. v. d. B.; Gorssel, Cop in Herb. Dav.

γ. procumbens. Caespitosa. In Herb.: in de duinen op Schouwen, v. d. B.

** *Calyx fructifer clausus.*

692. *M. intermedia* Lk. Op akkers, grazige en beschaduwde plaatsen, langs dijken, wegen, in tuinen, enz. ☉ (♂?) *Maj.* — *Sept.* (*M. sylvatica* fl. b. s. p. 170, Leid. ex part.; *M. arvensis* fl. b. s., Bat. 397).

Corollae limbo tubum aequante; stylo brevi; calyce fructifero clauso ovato in apicem brevem attenuato. Corollae virgineae roseae. Omni parte reliquis hujus sectionis plerumque major, robustior, satis tamen mutabilis forma et dimensione.

In Herb.: Amsterdam, Bennebroek, Leyden, Dordrecht, Zuid-Beveland, Nijmegen, Zutphen, Wilpe, Twello, Deventer, Diepenveen, Olst, Kampen, Zwolle. Bovendien: Walcheren, 's Bosch, Heusden, Werkendam, Utrecht (Rhijnsburg, Katwijk, Leid.). Variat:

β. umbrosa. Robusta, major, elongata, (saepius cum *M. sylvatica* confusa).

In Herb.: Amsterdam, Lac., Romb., M. Doorn; Leyden, Mb.; Nijmegen, Abel.; Deventer, Cop; Kampen, Top. Bovendien: Leyden (dense villosa), Herb. Lac.; Wassenaar, D., Zuid-Beveland, Herb. v. d. B.

γ. gracilis. Caule teneriore; foliis minoribus.

In Herb.: Zuid-Beveland, D., v. d. B. (Inter spe-

cinnina ab hoc lecta » in graminosis, Goes” sunt tenerima, caule filiformi flaccido, rarifloro).

♂. *stricta*. Minor, simplex; caule rigido, stricto.

In Herb.: Sloterweg bij Amsterdam, Romb.

693. M. versicolor Pers. Op bouwlanden, beschaduwde en opene, grazige plaatsen, aan slootkanten, enz. ☉ *Maj.* — *Jul.* (Bat. 631 (sinistra!); *M. stricta* FL. B. s. pro parte? (cf. p. 772); Bat. 448? *M. arvensis* FL. B. s. pro parte? (sec. cit. *ic. Engl.* 480, f. sin.).

Corollae tubo demum elongato; stylo longitudine variante, sub anthesi calycem incanum superante, demum tamen brevior; calyce fructifero primum aperto, tunc connivente, tandem oblongo clauso (1); foliis caulinis acutiusculis. Corollis virgineis albidis, lutescentibus aut sulphureis, sensim coerulescentibus, demum violaceis, annulo luteo aut rubro, tubo varie colorato. Variat:

α. *gracilis*. Ad caulis divisionem usque stricta, ibique vulgo foliis suboppositis (Rchb. in St., H. 42). In umbrosis graminosis fit $1\frac{1}{2}$ pedalis.

β. *multicaulis*. A basi divisa. Intermediis conjunctae promiscue occurrere videntur.

In Herb.: Amsterdam, Bloemendaal, Sassenheim, Leyden, Wassenaar, Walcheren, Zuid-Beveland, Hulst, Loenen, Harderwijk, Twello, Wilpe, Zutphen, Gorssel, Kampen, Meppel. Bovendien: Warmond, Werkendam, Spoel bij Kuilenburg, Zeist, Terwolde, (Katwijk, Voorshoten, Leid.; Rotterdam, Bat.; Friesland, Fris.; Groningen, FL. B. s.).

γ. *laxa*. Caule filiformi, rarifloro: a. simplici erecto, foliis minutis; b. subsimplici, flaccido, foliis magis evolutis.

In Herb.: a. Sassenheim (in umbrosis graminosis), D.; b. Mastbosch bij Hulst, Wils, v. d. B.

---

(1) Continua observatione ita tolli potuit controversia in *Versl.* 1847. p. 469 cum 480.

694. *M. stricta* Lk. Op zandgronden, in bouwlanden, aan wallen; enz. ☉ *Apr.* — *Jun.* (FL. B. S. p. 170, pro part.? *M. arvensis* op. l. pro part.? (sec. cit. *ic. Engl.* 2558). Huc referenda *M. versicolor* b. *Versl.* 1847. p. 469).

Corollae tubo incluso; stylo brevissimo; calyce fructifero oblongo-ovato, in apicem sensim attenuato; pedicellis strictis, calycibus multo brevioribus; foliis obtusiusculis, infimis spatulatis aut obovatis. Planta stricta, caule simplici, aut diviso. (*M. arvensis* Sibth. et var. *multicaulis* Rchb. in St., H. 42).

In Herb.: Noordwijk, D.; Hulst, v. d. B., Wils; Twello, Deventer, Cop; Kampen, Bond., Top. Bovendien: Zeist, v. d. Tr. in Herb. Hov.; Amersfoort, Dorns. in Herb. Lac.; (Leyden, Leid.). Variat:

β. basiantha. Simplex, a basi jam florens (Rchb. l. l.).

In Herb.: Noordwijk, Twello, Kampen, met de voorgaande vormen.

Ord. Solanaeae Juss.

LYCIUM L.

695. *L. barbarum* L. In heggen, enz. gekweekt en verwilderd. ☽ *Jun. Jul.*

Calyce 2—4 fido irregulari, ramis inermibus aut spinosis.

In Herb.: duinen te Overveen, Mb.; Noordwijk, Stekh.; Walcheren, Forsten, v. d. B.; bij Ubbergen, Abel. Bovendien: (de Meeren bij Utrecht, FL. B. S.).

695*. *L. lanceolatum* Poir. Fol. lanceolatis, subsessilibus, utrinque acutis; flor. solitariis aggregatisve; ramis reflexis, spinosis; baccis oblongis. Dum. *Prodr.* p. 39. Lej. *Comp.* III. p. 355.
(St. Pietersberg bij Maastricht. l. l.) n. v. i. L.

SOLANUM L.

696. *S. villosum* Lam. Op puin, in moeshoven, aan wegen. ☉ *Jul.* — *Oct.*

Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B. Bovendien: (in het Sticht, Favrod., Bat.; Utrecht, FL. B. S.).

Obs. Loci in Fl. Bat. et Fl. B. s. indicati non sine dubio ad hanc speciem relati sunt. Baccae dicuntur *luteae* in Bat., *croceo-rubrae* in Fl. B. s.; varietas autem *S. nigri* baccis *rubris* jam memorata est a Gortero et Meesio. Verosimiliter cum *S. nigro* confusae sunt et *S. villosum* Lam. et *S. miniatum* Bernh., utraque species indigena; in herbariis certo indicari non potuerunt. (Cf. Miq., *Noord-Nederl. Verg. Gew.* p. 100.).

697. S. humile Bernh. Aan wegen, op bebouwde gronden, enz. ☉ *Jul.* — *Oct.*

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Leyden, D.; Hagesteyn, v. d. Tr.; Dordrecht? Cop; Hilversum, Richard; Deventer, Cop. Bovendien: Lent b. Nijm., Lac. in Herb. pr.

698. S. nigrum L. (excl. varr.). Op plaatsen als de voorgaanden. ☉ *Jul.* — *Oct.*

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Nijmegen, Amersfoort, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Dordrecht, Walcheren, Maastricht.

Forma *umbrosa*, diffusa, major. Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

S. Guineense Lam. 3—4 pedalis. Caule herbaceo, ramis angulatis, angulis dentatis, foliis late ovatis integerrimis, umbellis infra-axillaribus multifloris nutantibus; floribus parvis ex albo virescentibus, violascentibus; baccis magnis nigris.

☉ *Jul.* — *Oct.* (Aan het strand der Noordzee in Holland, Rchb., exc. p. 391.) n. v.

Obs. Patria speciei est Guinea; forte igitur efferata habenda, nisi cum Cl. v. H. (*N. Bijdr.* p. 16) de specie dubitare velis. Specimen in Herb. Lac. indig. obvium, sine loco indicato, quoad foliorum formam descriptam convenire videretur (sunt autem late ovata (acuminata) integerrima), caeterum tamen diversum: quamvis florens lectum, *S. nigri* forma vulgari humilior; baccis . . . . ?

Specierum enumeratarum dispositio, fide herbariorum speciminum hic proposita, incerta, ut observatis in vivis formis corrigatur omnino necesse sit.

699. S. Dulcamara L. Op vochtige plaatsen, aan waterkanten, tusschen struikgewas. † *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Oud Loosdrecht, Leyden, Feijenoord, Zuid-Beveland, Nijmegen, Almelo, Zwolle, Kampen, Meppel. Bovendien: Maastricht, Deventer, (Friesland, Fris.).

Ludit foliis omnibus ovatis, integris.

700. *S. tuberosum* L. 24 Jun. — Aug. Wordt in 't groot verbouwd in vele verscheidenheden.

ATROPA L.

701. *A. Belladonna* L. In bosch en hakhout verwilderd. 24 Jun. — Aug.

(Oldampt in Groningen Benes ap. Brugm., *Diss. de pl. inut.* p. 30; Zwolle, FL. B. s.; Bergum, Fris.) n. v.

Nicandra physaloides Gärtn. In weilanden bij Kloetingen (Zuid-Beveland), v. d. B. in Herb. pr. *Planta aufuga!* E Peru proveniens, in Germania hinc inde efferata, teste Reichb. exc. p. 390.

HYOSCYAMUS L.

702. *H. niger* L. Op puin, mesthoopen, aan wegen, enz. ♂, ⊙ Jul. Aug.

In Herb.: Katwijk, Wassenaar, Zuid-Beveland, Eindhoven, Nijmegen, Zwolle, Zalk. Bovendien: Maastricht, Deventer, (Leyden, Leid.; Bergen op Zoom, Bat.; Friesland, Fris.) Variat:

β. *annuus*. Foliis minus incis, inferioribus floralibusque subintegerrimis. (*H. Verviensis* Lej. cf. *Ch. d. pl.* n°. 35).

In Herb.: Terwolde, Tyhaar.

γ. *pallidus*. 's Hertogenbosch, H o v. in Herb. pr.; Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B.

NICOTIANA L.

N. sp. Worden verbouwd in de provinciën Gelderland en Utrecht.

De speciebus et varietatibus, quae hoc tempore coluntur, certo judicare non licet, deficientibus specimenibus.

DATURA L.

703. *D. Stramonium* L. Aan wegen, op puin, in bouwlanden, enz. ⊙ Jul. — Sept.

In Herb.: Wassenaar, Zuid-Beveland, Nijmegen, Rhenen, Deventer, Zalk, Heerenveen. Bovendien: Maastricht, (verschill. plaatsen in Gelderland, Heemstede, Haren (Groningen), Gort.; Beverwijk, Bennebroek, 's Gravesande, Vianen, Heikop, FL. B. s.; Friesland, Fris.).

Ord. Verbasceae Bartl.

VERBASCUM L.

704. V. Schraderi Meijer. Op onbebouwde, hooge zandgronden, aan dijken. ♂ *Jul. Aug.* (*V. Thapsus* FL. B. s. p. 192.)

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Zuid-Beveland, Eindhoven?, St. Michielsgestel, Velp, Kampen, Meppel. Bovendien: Walcheren, Nijmegen, Deventer, Diepenveen, (Friesland, Fris.).

Variat caule in ramos floriferos diviso (*V. Thapsoides* Schrank). (Utrecht? en Gelderland? Favrod. in Bat.; omstreken van Leyden? Muld. *Elench. Leid.* p. 32.) n. v.

705. V. thapsiforme Schrad. Op plaatsen als de voorgaande, in bosschen. ♂ *Jul. Aug.* (*V. Thapsus* L., Leid. p. 192).

Racemo (subsimpli) spicato denso; foliis subtus reticulatovenosis, superioribus acuminatis (Schrad. *Mon.* I. p. 21).

In Herb.: Nijmegen, Heumen, Abel; Voorst, Cop; Velp, M. Doorn.; Deventer, Halbertsma; Staphorst, Heyn. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. pr.; Werken-dam, Lac. in Herb. pr.; Zalk? Heyn. in Herb. pr. Variat:

β. cuspidatum. Humilior, caule tenuiore; racemi fasciculis remotiusculis. (*V. cuspidatum* Schrad. *Mon.* I. p. 23, t. 1. f. 1; FL. B. s. p. 194).

In Herb.: Boxtel, Hov.; Nijmegen, Abel; Deventer? Halbertsma; Zalk, Bond. Bovendien: Eindhoven, Groesbeek? Arnhem? v. d. B. in Herb. pr.; (Brummen, v. H. in FL. B. s.).

Obs. Sola foliorum forma specimina nostra *V. thapsiformis* et *V. cuspidati* distingui non possunt. Occurrunt specimina maxima, (e dispositione Cl. Koch ad speciem nostram referenda), foliis superioribus bracteisque longe cuspidatis, superne in ramos floriferos divisa, a *V. cuspidato* Schrad. longe diversa, si formam foliorum partis liberae habitumque plantae tantum respicias, *V. australe* aut *V. condensatum* Schrad. i referentia, foliis tamen longius decurrentibus cum illis discrepantia. Aliam in nostro *V. thapsiformi* speciem latere, continua observatione distinguendam, suspicor; idque potius quidem inspectis speciminibus, in horto medico Noviomagensi, nomine *V. cuspidati*, e seminibus indigenis cultis, *V. australi* Schrad. omnino similibus.

306. V. Phlomoides L. Op plaatsen als de vorige. ♂ *Jul.* — *Sept.*

Foliis subtus reticulato-venosis, radicalibus ellipticis vel ovato-ellipticis petiolatis, caulinis oblongis acutis, inferioribus in petiolum attenuatis, mediis sessilibus leviter (inaequaliter) decurrentibus, supremis floralibusque semiamplexicaulibus late-ovatis cuspidatis; racemi fasciculis remotiusculis. (Schrad. *Mon.* I. p. 29).

In Herb.: Weurt (bij Nijm.), Abel.; Voorst, Twello, Cop. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; Arnhem, Herb. Abel.; Groesbeek, aan den Rijn bij den Oorsprong, v. d. B.; Gelderland, Junius, Heumen, v. d. Tr. in Herb. v. d. B. Variat:

β. nemorosum. Foliis caulinis oblongo-lanceolatis, superioribus floralibusque lanceolatis, leviter (inaequaliter angustiusque) decurrentibus. (*V. nemorosum* Schrad., *Mon.* I. p. 32. t. 1. f. 2).

In Herb.: Nijmegen, Abel.; de Grebbe, Mb. Bovendien: Wilpsche dijk b. Deventer? Tyhaar in Herb. Dav.

307. V. Lychnitis L. Op heuvelachtige, boschrijke plaatsen, aan oevers. ♂ *Jul.* *Aug.*

Corolla alba. (*V. Lychnitis β. album* Koch. p. 604).

In Herb.: Waaldijk bij Weurt, Abel. Bovendien: Oosterhuntsche bosch bij Nijmegen, N. Abel. in Herb. Abel.; langs de Maas bij Maastricht, Hov. in Herb. pr.

708. V. nigrum L. In heuvelachtige, hooge streken; in bosschen, aan wegen, enz. ♂ *Jul. Aug.*

Racemo simplici vel basi ramoso, interdum paniculato. Variat foliis plus minusve villosis.

In Herb.: Haarlem, Mb.; Nijmegen, Heumen, Weurt, Abel.; Elspeet, Top; Deventer, Halbertsma; Zwolle, Schutte; Zalk, Top; Havelte, Heyn. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Groesbeek, v. d. B., Blarthem, Eindhoven, D. in Herb. v. d. B.; Hilvarenbeek, Hoffm., Voorst, Tyhaar, in Herb. Dav.; Meppel, Heyn. in Herb. pr.; ('s Hage, Uilenpas, Putten (Veluwe), bij den Kranenburg (Overijss.), Gort.; Utrecht, Amersfoort, Arnhem, Zutphen, Doornspijk, FL. B. s.; Kuikhorn, Fris.). Variat:

β. thyrsoideum. Foliis densius villosis (subtus tomentosus) (Koch. p. 605? excl. synn.).

In Herb.: Waaldijk bij Weurt? Abel. Bovendien: Maastricht? Hov. in Herb. pr., Franq. in Herb. v. d. B.

Obs. Specie apud nos denuo observata, fortasse hoc distinguendum erit.

709. V. Blattaria L. Op vochtige, zandige plaatsen, tusschen grind aan waterkanten. ♂ *Jun. Jul.*

Caule capsulisque glabris.

In Herb.: bij Ellewoutsdijk t. het dorp en het fort, (Zuid-Beveland), Lac. Bovendien: (Haarlem en Overveen, Wamel over Tiel, Putten (Veluwe), Drempt, Keppel, Uilenpas, Warnsveld, Gort.; 's Gravenhage, Nijmegen, FL. B. s.; Leyden, Leid.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

V. Blattarioides Lam. Op zandgronden, (in de nabijheid der zee?) ♂ *Jul. Aug.* (*V. Blattaria β.?* FL. B. s. p. 196; pedunculis 2-3-floris Favrod.? in Bat. 103).

Foliis pubescentibus, inferioribus elliptico-oblongis in petiolum attenuatis crenato-minute-dentatis, caulinis oblongis acutis sessilibus, superioribus oblongo-ovatis subcordatis acuminatis acute crenatis semi-amplexicaulibus; racemo terminali longissimo; pedicellis bracteis brevioribus subgeminis (in

specim. Herb. solitariis) calycibusque viscoso-pilosis (Schrad. *Mon.* II. p. 45, cf. *Rechb.*, exc. p. 380).

Differt a *V. Blattaria* foliis pubescentibus; caule hirsuto; pilis simplicibus intermixtis glanduliferis, pedicellis brevissimis; capsulis glanduloso-hirsutis. In humiliori planta semper fere pedicelli solitarii sec. Schrad. et Willden.

In Herb.: bij Haarlem, Mb. (1835).

Indigena? Occurrit in Europae occidentalis et australis variis locis, saepius a mare non longe remotis, in Anglia, Gallia occidentali, Belgio (*Lej. Comp.* III. p. 354), etc.; in patria nostra eam observasse videtur Dum. (*Prodr.* p. 37). Cf. DC. *Prodr.* X. p. 229 sub *V. virgato* With., quod a Schradero varietas habetur.

710. V. thapsiformi-nigrum. (V. adulterinum) Koch.

Op ruige plaatsen, aan zandige oevers. ♂ *Jul. Aug.* (*V. ambiguum* Lej.?)

Foliis crenatis tomentosis, inferioribus petiolatis ellipticis, mediis elliptico-oblongis acutis, superioribus ovato-acuminatis subdecurrentibus, florum fasciculis subremotis.

Bij het Kasteel te Weurt (bij Nijm.), Abel. (1844) in Herb. pr.

SCROPHULARIA L.

711. S. nodosa L. Op vochtige beschaduwde plaatsen, aan waterkanten, tusschen hakhout, in bosschen. ♀ *Jun. — Sept.*

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, bij den Dungen (N.-Brab.), 's Bosch, Utrecht, Nijmegen, Twello, Almelo, Deventer, IJsselmuiden, Zalk, Meppel. Bovendien: Haagsche bosch, eiland Dordrecht, Velp, Gorssel, (Haarlemmerhout, Tiel, Maurik, Arnhem, Gort.; Zandvoort, Rotterdam, Helmont, Maarsbergen, Rheede, Baarn, Harderwijk, FL. B. S.; Katwijk, Wassenaar, Leid.; verschillende plaatsen in Friesland, Fris.). Variat:

β. Foliis ternis. (Rotterdam, Favrod. in Bat.) n. v.

712. S. Ehrharti Steven. Aan rivieroevers, op vochtige plaatsen, in water. ♀ *Jun. — Sept.* (*S. aquatica* FL. B. S., Leid.).

In Herb.: Leyden, Mb., Oudemans; Zuid-Beveland, v. d. B.; Nijmegen, Abel. Bovendien: Walcheren, in Herb. v. d. B.; Tiel, Arnhem, Hoffm. in Herb. Dav.; Utrecht, Hov. in Herb. pr.; Meppel, Heyn. in Herb. pr.; (Overveen, Haagsche bosch, Doesburg, Harderwijk, Gort.; Amsterdam, Dordrecht, Baarn, FL. B. s.; Katwijk, Leid.; verschillende plaatsen in Friesland, Fris.).

713. S. Balbisii Hornem. Op moerassige, vochtige plaatsen, aan waterkanten. ♀ *Jun. Jul.*

In Herb.: Nijmegen, Abel.; aan de Zuid-Willemsvaart bij Maastricht, Hov.; Kampen, Bond. Bovendien: in griend bij Werkendam, Lac. in Herb. pr.; bij Gorssel aan den IJsselkant, Tyhaar, in Herb. Dav.

714. S. vernalis L. Op beschaduwde plaatsen, aan heggen, enz. ♂ *Apr. Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Mb., B. Wils, de Bruyn; Bloemendaal, v. d. B. Bovendien: (Heemstede, 's Gravenhage, Leeuwarden, Franeker, FL. B. s.).

Ord. Antirrhineae Juss.

GRATIOLA L.

715. G. officinalis L. In vochtige weilanden, op heidegronden, aan waterkanten, enz. ♀ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Vught, Hov.; Warnsveld, de Vriese; Deventer, Top, Wtt.; Diepenveen, Tyhaar, Nieuwenhuis. Bovendien: Ooijen (N.-Brab.) v. d. Tr., Heusden, Hov., Varseveld (Geld.) Staring in Herb. v. d. B.; Zutphen, Wtt. in Herb. Lac.; Zwolle, Dassen in Herb. Heyn.; (Gorinchem, Gort.; Boemelerwaard, FL. B. s.).

DIGITALIS L.

716. D. purpurea L. In heuvelachtige streken, in bosschen, op ruige plaatsen. ♂ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Nijmegen, D.; Arnhem, Abel.; Middachten, Büse, M. Doorn.; Zwolle, J. Berg huis. Bovendien: Beek en Ubbergen, Hoffm. in Herb. Dav., v. d. B. in Herb. pr.; Zalk, Herb. Heyn.; (Maarsbergen, Rheede, Driebergen, FL. B. s.; Friesland, Fris.).

Ludit: *Corolla alba.* (Wolvega, Bergum, Hardegaryp, Fris.) n. v.

ANTIRRHINUM L.

717. A. majus L. Op oude muren, verwilderd. † Jun. — Aug. (cf. Leid. p. 195).

Variat ramulis foliisque glanduloso-pilosis; corollae labio superiore minus fisso; foliis angustioribus vel latioribus.

In Herb.: Leyden, Mb. (1835), Oudemans (1846). Bovendien: Amsterdam, VZ. in Herb. v. d. B. Variat:

β. latifolium. Foliis superioribus latioribus. (Corolla minore). Rijswijk, Herb. Heyn.

718. A. Orontium L. In bouwlanden, op ruwe plaatsen. ⊙ Jul. — Sept.

In Herb.: Werkendam, Mb.; Eindhoven, D.; Vught, Hov.; Nijmegen, Abel.; Arnhem, Bond.; Zutphen, Wtt.; Twello, Cop; Deventer, Halbertsma. Bovendien: Groesbeek, Kraamw., Malden, de Grebbe, Rosendaal, Beekhuizen, Herb. v. d. B.; Hattem, Herb. Heyn.; ('s Hage, Gort.; Keppel, 's Heerenberg, Schipluiden, FL. B. s.).

LINARIA Tourn., Mill.

719. L. Cymbalaria Mill. Op oude muren. † Maj. — Sept.

In Herb.: Leyden, Middelburg, 's Bosch, Nijmegen, Deventer. Bovendien: Dordrecht, Utrécht, Zwartsluis, Meppe, (Leeuwarden, Fris.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

720. L. Elatine Mill. Op klei- en gemengde gronden in bouwlanden, enz. ⊙ Jul. — Sept.

In Herb.: Zwijndrecht, Lac.; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Nijmegen, Abel.; Wageningen, Büse;

Utrecht, Wtt. Bovendien: Tiel, Hoffm. in Herb. Dav., (Vreeswijk, Neerlangbroek (Utr.) fl. b. s.).

721. L. spuria Mill. Op plaatsen als de voorgaande. ☉ Jul. — Sept.

Foliis angulato-dentatis integerrimisque; pedunculis foliis brevioribus vel longioribus.

In Herb.: Leyden, Mb.; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Utrecht, Wtt.; Zeist, Kraep.; Nijmegen, Abel. Bovendien: tusschen den Ooij en Beck, Hoffm., Schalkwijk, Wtt. in Herb. Dav.; Soeterwoude, in 't Gooy (Utr.), Herb. v. d. B.; Zwijndrecht, Lac. in Herb. pr.; (Haarlem, Haagsche bosch, Elderik en Wehl (Geld.), Zwolle, Gort.; Maarssen, fl. b. s.).

Ludit: *Corollis calcaribus* 1-5 (*Peloria*). Utrecht, Lac. in Herb. pr.

722. L. minor Desf. In zandige bouwlanden, in hoven. ☉ Jul. — Sept.

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Rosmalen (N.-Brab.), Tiel, Nijmegen, Deventer, Kampen, Zalk. Bovendien: Sleewijk (N.-Brab.), Arnhem, (Leeuwarden, Fris.).

Variat ramosa et simplex.

723. L. arvensis Desf. In zandige bouwlanden. ☉ Jul. Aug.

In Herb.: Omstreken van Nijmegen, Abel., Hoffm., Büse. Bovendien: Groesbeek, Lac. in Herb. v. d. B.; (Arnhem, Vreeswijk, de Bildt, fl. b. s.)

724. L. striata DC. Op muren en zonnige plaatsen. ☽ Jul. Aug. *L. repens* Desf., Lej. *Comp.*

Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B.

L.

725. L. vulgaris Mill. In de duinen, op zandgronden, langs akkers, aan dijken, wegen, enz. ☽ Jun. — Sept.

Apud nos frequentius caule supra pedunculisque glanduloso-pilosis, tandem glabratis, (*L. vulg.* var. *glandulosa* Lej. cf. *Ch. d. pl.* n°. 121) erecta aut prostrata.

In Herb.: Muiderberg, Overveen, Leyden, 't huis den Deyl, 's Hage, Schouwen, Amersfoort, Nijmegen, Warnsveld, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Dordrecht, Zuid-Beveland, Maastricht, (Friesland, Fris.).

Ludit: *Peloria*; a. *bicalcarata*, pentandra; b. *subregularis*, calcaribus 3 pluribusve bifidis vel bipartitis. In Herb.: a., Groot-Bentveld bij Zandvoort, M b.; b., Utrecht, M b. — Bovendien: (Naarden, Harderwijk, G o r t.; 's Hage, t. Vianen en Hagesteyn, t. Bunnik en Zeist, FL. N. S.).

VERONICA L. (*)

226. V. scutellata L. Op vochtige plaatsen, in duinpannen, veenen, aan waterkanten. ♀ *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Leyden, Walcheren, Eindhoven, Vught, Nijmegen, Zeist, Nijkerk, Uddelermeer, Deventer, Diepenveen, Meppel. Bovendien: Werkendam, Schouwen, Staats-Vlaanderen, Voorst, (Haagsche bosch, Enkhuizen, Muiderberg, Stavoren, Harlingen, Vlieland, Groningen, G o r t.; Haarlem, Naarden, Amersfoort, Lochem, FL. B. S.; Katwijk, Noordwijk, Leid.; Friesland, Fris.). Variat: foliis latioribus; porro:

β. *pubescens*. In Herb.: Veenen bij Abcoude, bij Wijchen (Geld.), L a c. Bovendien: (Heringen bij Tubbergen (Overijss.), *N. Bijdr.* p. 5).

227. V. Anagallis L. In slooten, moerassen, aan waterkanten, enz. ♀ (K o c h.) ☉, ♂ (alii). *Maj.* — *Sept.*

Foliis infimis et ramulorum repentium in petiolum attenuatis. Variat foliis angustioribus, lineari-lanceolatis latioribusve ovato-lanceolatis, serratis aut subintegerrimis. (Quo profundior aqua est, in qua crescit, eo altior est caulis eoque majores sunt reliquae partes. Schrad. *Germ.* p. 30). Distingui possunt formae:

β. *aquatica*. Succulenta, robustior, foliis majoribus interdum ovato-oblongis; corolla rosea? (*Bat.* 131. *V. aquatica* Bernh.?)

γ. *minor* R. S. Tenerior, foliis minoribus.

δ. *latifolia*. Foliis latis ovatis acutis; intermedia fere inter *V. Anagall.* et *Beccabung.* v. II. (FL. B. S. p. 748).

(*) Cf. Verslag enz. 1849. *Nederl. Kruidk. Arch.* II. p. 36.

In Herb.: Leyden, Sliedrecht, Zuid-Beveland, 's Hertogenbosch, Nijmegen, Kampen. Bovendien, Meppel, (Katwijk, Wassenaar, enz. Leid.; Friesland, Fris.) — *β.* in Herb.: Leyden, D.; Diepenveen (*cor. rosea*), Cop. Bovendien: Dordrecht, Herb. Lac.; Deventer, Tyhaar, Terwolde, Berghuis in Herb. Dav. — *γ.* In Herb.: Sliedrecht, Lac.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Empel (N.-Brab.) Hov.; Kampereiland, Bond. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; ('t Geestumerveld, Fris.). — *δ.* (Leksmend, Vianen, Vreeswijk, FL. B. S.). n. v.

Obs. Specimina, quae in herbariis vidi ad formam *δ* relata, alia ad formam *γ. minorem*, alia ad *V. Beccabungam* pertinent.

728. V. Beccabunga L. Op vochtige plaatsen, in stilstaand water, enz. 2⁺ Maj. — Aug.

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Nijmegen, Voorst, Kampen, Meppel. Bovendien: Werkendam, Walcheren, Deventer, Diepenveen, (Friesland, Fris.).

Variat, uti praecedens, foliorum forma et dimensione; bracteis pedicellis brevioribus longioribusve; ascendens aut procumbens. Praeterea variat:

β. limosa. Robusta, succulenta; bracteis latoribus, inferioribus saltem pedicellos fructiferos superantibus; caeterum major vel minor. (Differt a *V. limosa* Lej. (*Ch. d. pl.* n°. 113); est autem haec internodiis brevioribus, racemis densioribus, foliis magis rotundatis).

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Nijmegen, Abel.; Deventer (repens), Halbertsma. Bovendien: Werkendam (minor), Herb. Lac.; Voorst (minor), van Lennep in Herb. Dav.; Meppel, Herb. Heyn.

γ. repens. In Herb.: Leyden, D.; Heusden, Hov.; Deventer, Halbertsma.

δ. minor R. S. In Herb.: Leyden, D.; Kampen, Bond. Bovendien: Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

729. V. Chamaedrys L. Op grasgronden, aan wegen, langs boschkanten, enz. 4 *Apr.* — *Jun.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, 's Hage, Zuid-Beveland, Heusden, Nijmegen, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: (Haarlem, Harderwijk, Zwolle, Gort.; Friesland, Fris.).

Variat capsula triangulari-obcordata (basi attenuata lobis distantibus) aut vix emarginata; foliis magis minusve incis. Caulis plerumque superne densius (in umbrosis) undique pilosus; folia inferiora et suprema (inter racemos) petiolata. Praeterea variat:

β. Lamiifolia. Forma umbrosa, major, foliis superioribus distincte petiolatis, cordato-ovatis in petiolum protractis, majoribus (magis minusve elata). *Walp. Repert.; V. lamiifolia Hayne.*

In Herb.: Leyden, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Utrecht, de Br.; Deventer, Halbertsma. Bovendien: Amerongen, Herb. Lac.

Obs. Varietas *β* v. H. (minor, rubescens, caule decumbente, racemo unico terminali, Driebergen, op schralen grond, *Fl. B. S.* p. 16), ex descriptione huc pertinere vix videtur.

730. V. montana L. In bosschen. 4 *Maj.* *Jun.*

In Herb.: Oosterhout (N.-Brab.), Beek, Lac.; Middachten (Geld.), Büse.

731. V. officinalis L. Op opene en beschaduwde plaatsen, in zand-, duin- en heidegronden. 4 *Maj.* — *Aug.* (*V. officinalis*, varr. *α.* et *β.* *Fl. B. S.* p. 12.).

Variabilis, major aut minor eodem loco; foliis plerumque dissimilibus.

In Herb.: Leyden, Walcheren, Hulst, Nuenen (N.-Brab.), Nijmegen, Arnhem, Naarden, Laren, Hilversum, Amersfoort, Harderwijk, Soerensche bosch, Apeldoorn, Langeveld, Voorst, Zutphen, Deventer, Meppel. Bovendien: duinen bij Haarlem, Wassenaar, Schouwen, Brummen, Twello, Diepenveen, ('s Hage, Breda, Rheede, Utrecht, de Bild, *Fl. B. S.*; Friesland, Fris.).

732. *V. prostrata* L. Op zonnige hooge grasgronden, heuvels, dijken, enz. 2⁺ Maj. Jun.

In Herb.: Voorst, Zutphen, Wtt.; Deventer, Top, Cop; Diepenveen, Cop; Kampen, Zalk, Bond., Top; Meppel, Heyn. Bovendien: Gorssel, Wilpe, Cop, Olst, Hoffm. in Herb. Dav.

733. *V. latifolia* L. Op plaatsen als de voorgaande. 2⁺ Maj., Jun. Jul. (*V. Teucrium* L., fl. b. s. p. 14).

Foliis supremis (alaribus inter racemos) et ramorum sterilius margine minus diviso, interdum integerrimis, minoribus subpetiolatis. Variat capsulis glabris aut hirsutis ciliatis; praeterea:

a. major. In Herb.: Nijmegen, Abel.; Spoel bij Kuilenburg, Kraep.

β. minor. (*V. latifolia β. minor* Schrad. et *V. dentata* Schrad.?)

In Herb.: Nijmegen, Abel.; Zutphen, Büse; Voorst, Stekh., Wtt.; Deventer, Halbertsma, Cop; Wilpe, Olst, Cop; Zalk, Top. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Vreeswijk, Gev. Deyn. in Herb. v. d. B.; Meppel, Herb. Heyn.; (Donjum? Meese, Fl. Fris. pag. 2).

734. *V. longifolia* L. Op vochtige plaatsen, aan slootkanten, aan oevers, tusschen struikgewas, enz. 2⁺ Jun. — Aug. (fl. b. s. p. 748).

(In de Ooy bij Nijmegen, bij Harderwijk, fl. b. s.).

Variant omnes formae foliis latioribus vel angustioribus; praeterea:

a. vulgaris. (*V. longifolia* Schrad.) *a. Foliis oppositis.*

In Herb.: Boxtel, 's Bosch, Hov.; Utrecht, G. Broers; Hardenberg (Overijss.), v. d. Scheer. Bovendien: Zonen Breugel (N.-Brab.), (*V. falcata*, Mart.?) D. in Herb. v. d. B. — *b. Foliis ternis.* In Herb.: 's Bosch, Hov.; Hardenberg, v. d. Scheer. Bovendien: Deventer, Berghuis in Herb. Dav.

β. maritima. (*V. maritima* Schrad.) a. *Foliis oppositis.*

Werkendam, Herb. Lac.; Boxtel, Hov. in Herb. VZ.; 's Bosch, de Beyer in Herb. Abel.; Zutphen, Wtt. in Herb. Dav. — b. *Foliis ternis.* In Herb.: Helmond, Wtt.; 's Bosch, Hov.; Heemze (Overijss., l. a Gort. ind.), Asscher. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Zutphen, Wtt. in Herb. v. d. B.; Deventer? Tyhaar in Herb. pr. — c. *Foliis quaternis* (Schrad. c. t. 1. f. 1) Deventer, Herb. Maaldrink.

γ. media. (*V. media* Schrad.?) 's Bosch, Hov. in Herb. v. d. B.

δ. glabra. Foliis oppositis, subcordato-lanceolatis, acutis, apice subintegerrimis; caule foliisque glabris. (*V. glabra* Schrad.?). In Herb.: Aan het Spaarne bij Haarlem, Mb.

V. spicata L. (Bij den Uilenpas b. Doesburg, op Essenburg bij Harderwijk, Gort. p. 4). n. v.

735. V. serpyllifolia L. In wei- en bouwlanden, op veengronden, aan waterkanten. 2+ *Maj.* — *Sept.* (*V. serp.* et *var. β.* fl. B. s. p. 16).

Folia angustiora aut latiora subrotunda.

In Herb.: Haarlem, Leyden, Wassenaar, Delft, Zuid-Beveland, Boxtel, 's Bosch, Nijmegen, Twello, Kampen, Meppel. Bovendien: Alphen, Walcheren, Zeist, Voorst, Terwolde, Diepenveen, (Heemze (Overijss.) Gort.; 's Hage, Vianen, Heikop, Utrecht, Kuilenburg, Rheede, Arnhem, Velp, fl. B. s.; Friesland, Fris.). Variat:

β. calycantha. Corolla calyce minor. *Febr. Apr.* (Cf. Rchb., exc. p. 369). In Herb.: bouwlanden bij Goes, v. d. B.

736. V. arvensis L. Op bouwlanden, onbebouwde gronden, oude muren, enz. ☉ *Apr.* — *Sept.*

Variat pluribus formis: ramosa, prostrata, simplex, gracilis, laxa, filiformis, polyanthos.

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Zuid-Beveland, 's Bosch, Nijmegen, Elburg, Zutphen, Twello, Diepenveen, Zalk, Kampen, Meppel. Bovendien: eiland Dordrecht, Deventer, (Noordwijk, Leid.; Friesland, Fris.). Variat:

β. nana; *pollicaris* (*V. nana* Lam.) In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Diepenveen, Cop. Bovendien: Walcheren, v. d. B. in Herb. pr.; (Utrecht, FL. B. s.)

Ludit: *corolla alba*. In Herb.: Twello, Cop.

737. V. peregrina L. Op onbebouwde plaatsen. ☉ Apr. Maj.

In Herb.: Leyderdorp, D., v. d. B. Bovendien: (Friesland, Meese, Gort.; Groningen, Gort.; Franeker, Fris.)

Obs. Prope pagum *Leyderdorp* speciem legit a. 1832, 33 v. d. B. (in Herb. pr. et Dav. adsunt spec.); ibi postea observata non est. (Cf. Leid. p. 199, ann.).

738. V. verna L. Op bebouwde en onbebouwde zandgronden. ☉ Apr. Maj.

Loosduinen bij 's Hage, VZ. in Herb. v. d. B. Bovendien: (Harderwijk, v. Geuns, *Spicil.*; Holwerd, Franeker, Fris.)

739. V. triphyllos L. In bouwlanden. ☉ Apr. Maj.

Variat fere ut *V. arvensis*.

In Herb.: Haarlem, Leyden, Zuid-Beveland, Helmond, Rosmalen (N.-Brab.), Nijmegen, Driebergen, Elburg, Deventer, Kampen. Bovendien: Sittard (Limb.), Tilburg, de Bildt, (Dieze (Overijss.), Gort.; Amsterdam, 's Hage, Harderwijk, FL. B. s.; Wassenaar, Leid.).

740. V. praecox All. In bouwlanden. ☉ Apr. Maj.

In Herb.: Terwolde (Geld.), Cop. Bovendien: (Gronsfelt; Lej. *Rev.*)

741. V. agrestis L. Op bouw- en moeslanden. ☉ Mart. — Sept.

Capsula matura subglabra et venosa; stylo capsulae matura lobos subacquante.

In Herb.: Amsterdam, Leyden, Zuid-Beveland, Vught, 's Hertogenbosch, Nijmegen, Zutphen, Kampen, Meppel. Bovendien: Doesburg. Variat:

β. radicans. Planta, hyems mite passa, ate prorepens (jam Febr. florens). In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

- 742. V. polita** Fries. Op plaatsen als de voorgaande. ☉ *Mart.* — *Sept.*, *Oct.*

Calycis laciniis late ovatis; stylo in capsula matura exserto.

In Herb.: Leyden, Stekh.; Delft, Utrecht, de Br.; Duiveland, Zuid-Beveland, v. d. B.; Meppel, Heyn. Bovendien: Walcheren, Herb. v. d. B.; ('s Gravesande, de Br.)

- 743. V. opaca** Fries. Op plaatsen als de vorige. ☉ *Apr.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Oudemans; Delft, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Deventer, Cop.

- 744. V. Buxbaumii** Ten. Op braakland, in hoven. ☉ *Mart.* — *Maj.*

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Groningen (in horto Groning. spont.) v. H.

- 745. V. Hederacfolia** L. In bouw- en moeslanden, aan wegen tusschen gras, enz. ☉ *Mart.* — *Maj.*

In umbrosis laxa, late diffusa.

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, 's Bosch, Nijmegen, Kuilenburg, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: (Friesland, Fries.)

LIMOSELLA L.

- 746. L. aquatica** L. Aan de kanten van poelen, slooten, op vochtige plaatsen langs rivieroever, enz. 24 *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Zandvoort, Mb.; 's Hertogenbosch, Vlijmen, Hov.; Weurt bij Nijm., Abel.; Kampen, Bond. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Vianen, Mb., Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B.; (Harderwijk, Vlieland, Gort.; 's Heerenberg, Rheede, FL. B. S.)

Ord. Orobancheae Juss.

OROBANCHE L.

747. O. Rapum Thuill. In onbebouwde gronden op wortels van *Sarothamnus scoparius*. † Maj. — Jul. Aug. (?) (*O. major* FL. B. s. p. 468.)

In Herb.: Beek, Marienboom (bij Nijm.), Heumen, Abel.; de Grebbe, Kraep.; Zutphen (bij het Jagthuis) Cop, Top; Gelderland, Hoffm.; Heumen (op *Quercus Robur*), Abel. Bovendien: Ubbergen, Hoffm. in Herb. Dav.; Lochem? Kampen? Herb. Heyn. (Harderwijk, Lochem, FL. B. s.)

O. pallidiflora Wimm. et Grab. Op den wortel van *Cirsium arvense*. † Jun.

Zalk? Herb. Heyn.

748. O. Galii Duby. Op onbebouwde gronden, in duinen, aan boschkanten, enz., op wortels van *Galium Mollugo* en *G. verum*. † Jun. Jul. (*O. caryophyllacea* FL. B. s. p. 470.)

Variat filamentis dense et parcius pilosis. (Cf. Rechb. exc. p. 353 sq. ad *O. caryophyll.* Sm.)

In Herb.: duinen bij Overveen, Mb., Asscher; Breesaap bij Velzen, Mb.; bij Katwijk, D.; bij Leyden, Oudemans; op Walcheren, v. d. B.; Nijmegen en Weurt, Abel.; Deventer, Top, Cop; Katerveer bij Zwolle, Zalk, Bond. Bovendien: Scheveningen, Herb. Lac.; Naaldwijk, v. d. Tr., Maastricht, Franq., de Grebbe, v. d. B. in Herb. v. d. B.; (Noordwijkerhout, FL. B. s.)

Obs. In rad. *Gnaphalii dioici* indicarunt Abel. et Gev. Deyn.: bij Nijmegen. An eadem species?

749. O. rubens Wallr. Op onbebouwde plaatsen en akkers, op wortels van *Medicago falcata* en *M. sativa*. † Maj. Jun. (*O. minor*, FL. B. s., *N. Bijdr.*, p. 38, fide specim.)

In Herb.: Spoel bij Kuilenburg, v. d. Tr. Bovendien: ter zelfder plaatse, Lac. in Herb. pr.; Wenck. in Herb. v. d. B.

- 750. O. Picridis** Schultz. In duinen, op hooge gronden, op wortels van *Picris Hieracioides* (en andere *Compositae*)
 ☉ (?) Jun. Jul.

In Herb.: Duinen bij Velzen, Wils; bij Zandpoort? Mb.; Noordwijk, D.; duingrond bij Leyden? Oudemans. Bovendien: Overveen?, Breesaap?, Mb., Spoel bij Kuilenburg? Lac., in Herb. Lac.

- 751. O. minor** Sutt. In klaverlanden op wortels van *Trifolium pratense* et *T. sativum*. ☉ Jun. — Sept. (non fl. b. s.)

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Weurt en Beuningen b. Nijm., Abel.; Zeist, Kraep.; t. Bunnik en Zeist, v. d. Tr. Bovendien: de Bildt, Gev. Deyn. in Herb. Lac.; Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B.; (Katwijk, Leid.)

- 752. O. amethystea** Thuill. Op de worteltakken van *Eryngium campestre*. ☉ (?) Jul.

In Herb.: Zalk? Bond. Bovendien: Bentveld bij Haarlem, Hoffm. in Herb. Dav.; Gelderland, Hoffm. in Herb. v. d. B.; Deventer? Cop in Herb. Dav.; Maaldrink in Herb. pr.; Ysseldijk bij Welsum? Herb. Heyn.; (Bloemendaal, Velzen, Katwijk, 's Hage, fl. b. s.)

- 753. O. coerulea** Vill. In duinen, in bouw- en weilanden, enz. op verschillende gronden, op wortels van *Achillea Millefolium*. 2 Jun. — Aug.

In Herb.: Breesaap bij Velzen, Mb., Büse; Scheveningen, de Br.; Zalk, Bond. Bovendien: Noordwijk, D., Mb. in Herb. v. d. B. et Dav.; Dordrecht, Lac. in Herb. pr.; Zwolle, Dassen in Herb. v. d. B.; (Egmond, Zandvoort, fl. b. s.; Katwijk, Leid.)

- 754. O. ramosa** L. In duinen, in hoogere streken, enz. op verschillende planten. ☉ Jun. — Aug. Sept. (fl. b. s. p. 470 cum varr. β. et γ.)

In Herb.: Velzen, Mb.; Leyden (spontan. in horto academ.) Stekh. (in rad. *Coreopsis tinctoriae* sec. specim. in Herb

Lac.). Bovendien: Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B.; (bij Heemstede, Gort.; Zeeduinien bij ter Heide, FL. B. s.)

Obs. In hoc genere apud nos multa corrigenda restant, multa illi addenda erunt. Herbariorum specimina plurima manca et incompleta dubia relinquunt. Orobanchae nostrae, ideo vix et quidem certo pro parte tantum cognitae, denuo observandae sunt, ut de speciebus et locis natalibus certiores fiamus. Ad vivum accurate describantur et, quod jam monuit Cl. v. Hall, in plantas, quibus innascuntur, sedulo inquiratur!

LATHRAEA L.

255. L. squamaria L. Op beschaduwde plaatsen in bosschen. 2. Mart. Apr.

Vaals (Limb.), Hov. in Herb. pr. Bovendien: (in Delftsland langs den dijk t. Monster en de Hey, Schwencke ap. Gort.)

Ord. Rhinanthaceae Koch.

MELAMPYRUM L.

256. M. arvense L. Op bouwlanden, in klei- en gemengde gronden. ☉ Jun. — Aug.

In Herb.: Oosterland (Zeel.), Nijmegen, Arnhem, Maarsse, Utrecht, Twello, Deventer, Olst. Bovendien: Maastricht, Tiel, Harderwijk, (Leyden, Katwijk, Leid.)

257. M. pratense L. In bosschen en op schaduwachtige plaatsens, in bouwlanden, op veenachtige heidegronden enz. ☉ Maj., Jun. — Aug. (*M. vulgatum* FL. B. s., p. 458).

In Herb.: Rosmalen (N.-Brab.), Hov.; Beek en Ubbergen, Abel.; Zeysterbosch, Mb.; Zeysterheide, Naarden, Oudemans; t. Amersfoort en Apeldoorn, Un. 1849; Harderwijk; Bond.; Voorst, Zutphen, Cop; Deventer, Halbertsma; Meppel, Heyn. Bovendien: Maastricht, Hov., Eindhoven, D., Rheenens, de Grebbe, Wageningen, enz. v. d. B., Amersfoort, Gev. Deyn. in Herb. v. d. B.; de Bildt, Mb., Bathmen

(Overijss.), Cop in Herb. Dav.; Diepenveen, Herb. Tyhaar; (Haagsche bosch, Gort.; Soestdijk en Baarn, FL. B. s.; Oranjewoud, Bakkeveen, Oldeberkoop, Wolvega, Fris.)

PEDICULARIS L.

758. P. sylvatica L. Op vochtige plaatsen, in duin, op heiden, in weiden en broeklanden. ♀ *Maj.* — *Aug.*, Sept.

In Herb.: Bentveld bij Haarlem, Mb.; Zuiddorpe (Zeel.), Wils, v. d. B.; Eindhoven, D.; Vught, Hov.; Nijmegen, Abel.; Uddelermeer, Un. 1849; t. Goor en Hengeveld, Cop; Meppel, Heyn. Bovendien: Driebergen, v. d. B. in Herb. pr.; Hilvarenbeek, Hoffm., Weespe (bij Deventer), Schutte in Herb. Dav.; Wilpe, Herb. Tyhaar, (Amstelveen, Gort.; Leyden, Katwijk, Wassenaar, Leid.; Waverveen, Breda, Zeyst, Groningen, FL. B. s.; Friesland, Fris.)

Ludit: *corollis albis et luteis* sec. Fl. Fris. p. 96. (Onland bij St. Jansga). n. v.

759. P. palustris L. In veenen, moerassige heiden, vochtige duinpannen, wei- en hooilanden, aan waterkanten. ♀ aut ♂. *Maj.*, *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Abcoude, Baambrugge, Waverveen, Vinkeveen, Vreeland, Korteloef, M. Doorn., Asscher; Katwijk, Stekh.; Wassenaar, Mb.; Eindhoven, D.; 's Bosch, Hov.; Nijmegen, Abel.; Kampen, Bond.; Meppel, Heyn. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; Maastricht, Hov., Driebergen, v. d. B., Veen te Achttienhoven, v. d. Tr. in Herb. v. d. B.; (Harderwijk, Gort.; Haarlem, Maassluis, Dordrecht, Vianen, Heikop, Montfoort, Westbroek, Utrecht, Rheede, Lochem, FL. B. s.; Friesland, Fris.; Groningen, Bat.)

Ludit: *corolla alba*. Beekbergerbroek, Maaldrink in Herb. pr.

RHINANTHUS L.

760. R. minor Ehrh. In wei- en hooilanden, aan wegen, enz. ☉ *Maj.* — *Jul.* (FL. B. S., p. 816; *Bat.* 433, forma galeae dentibus concoloribus; cf. *Leid.* p. 206, ann.).

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Deventer, Cop; Kampen, Kampereiland, Bond.; Meppel, Heyn. Bovendien: Meerdervoort (bij Dordr.), Lac. in Herb. pr.; Zwolle, Herb. Heyn.; (Katwijk, Wassenaar, Leid.; 's Hage, Vianen, Groningen, FL. B. S.; Friesland, Fris.). Variat:

β. fallax. In Herb.: Leyden, D.; Zuid-Beveland, Kanaal van Sas van Gend, v. d. B.; Nijmegen, Abel.; Deventer, Cop.

761. R. major Ehrh. Op plaatsen als de vorige. ☉ *Maj.* — *Aug.* (*R. Crista galli* FL. B. S., p. 458).

In Herb.: Leyden, Kanaal van Sas van Gend, Kampen, Meppel. Bovendien: Meerdervoort (bij Dordr.), Walcheren, Zeyst, Gorssel, Deventer, Wyhe, Zwolle, (Katwijk, Leid.; Friesland, Fris.). Variat:

β. angustifolius. In Herb.: 's Hertogenbosch, Hov.; Gorssel, Cop.

762. R. Alectorolophus Pollich. Op bouw- en weilanden. ☉ *Maj.*, *Jun.*, *Jul.* (*R. Crista galli β. pubens* FL. B. S., p. 816.)

In Herb.: Klopwaarden bij Werkendam, Lac.; Oosterhoutsche bosch bij Nijmegen, Abel. Bovendien: (Texel, buitenwaarden bij Nijmegen, over Sprokkelenburg, Utrecht, FL. B. S.).

EUPHRASIA L.

763. E. officinalis L. Op heide-, duin- en grasgronden, op akkers. ☉ *Jun.* — *Sept.* Variat:

- α. pratensis* Koch. In Herb.: Meppel, Heyn. (forma parviflora, specim. unicum inter var. *γ.*) Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. VZ. et (parviflora) in Herb. v. d. B.
- β. neglecta* (Koch?). Calycibus foliisque subtus patentihirsutis, pilis rigidioribus intermixtis glandulosis. A *pratensi* recedit, ad *nemorosam* magis accedit. (*E. offic. a. pratensis* Leid. pro maj. p.?) In Herb.: duinen bij Haarlem, de Vriese; Wassenaar, D.; 't Loo, M. Doorn.; Almelo, v. Lennep. Bovendien: Katwijk, Lac. in Herb. pr.; Walcheren, Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr., (Leyden? Leid.). Uti sequens variis formis occurrit, e quibus memorandae sunt:
- a. *curta*. Humilis, valde ramosa, diffusa; dunensis. In Herb.: Walchersche duinen, v. d. B.
- b. *tenella*. Gracillima, 2-4 pollicaris, caule simplici et filiformi, foliorum dentibus obtusiusculis. Walchersche duinen, Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.
- γ. nemorosa* Koch. Caule, ut in praecedente, reflexo-pubescente aut canescente; foliis calycibusque glabriusculis; corolla, macula citrina ad basin lacinae mediae, versicolore, virginea alba nervis violaceis, demum lilacina aut roseo-purpurea. Variat corolla paulo majore aut minore; caeterum occurrit: simplex, laxa, stricta, imbricata, ramosa. (*E. officin. γ. alpina* FL. B. s., p. 456, *excl. syn.*) In Herb.: Haarlemmer duinen, Leyden, Katwijk, Wassenaar, Zuid-Beveland, 's Bosch, Nijmegen, Zeyst, Amersfoort, Harderwijk, Uddelermeer, Voorst, Twello, Deventer, Diepenveen, t. Raalte en Wyhe, Zalk, Meppel. Bovendien: Groesbeek, 's Gravesande, Waasdorp, (Friesland, Fris.). Inter varias formas insigniores notandae sunt:
- a. *umbrosa*. Laxe ramosa, elongata ad $1\frac{1}{2}$ ped. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: bij 's Hage, Herb. VZ.

b. *imbricata*. Racemo denso; hinc bracteis capsulisque dense imbricatis. In Herb.: Katwijksehe duinen, Oudemans.

c. *tenella*. Gracillima, 2-4 pollicaris, subsimplex, foliorum dentibus obtusis. (*δ. alpestris*, 4, Koch? *E. micrantha* Rchb.? *E. officin.* *β. minima* FL. B. S., p. 456, *excl. syn.*; Leid. p. 206). In Herb.: Leyden, Mb.; Wassenaar, D.; t. Geldrop en Nuenen (N.-Brab.), Hov.; Diepenveen, Cop; Meppe, Heyn. Bovendien: de Bildt, Herb. Lac.; t. Hilversum en N. Loosdrecht, Kraamw., Groesbeek, v. d. B. in Herb. v. d. B.; (Breda, Zeijst, FL. B. S.).

Obs. *E. officinalis* variae formae de industria observandae sunt. Varr. *α.* et *β.* pro tempore a Kochii varr. *pratensis* et *neglecta* distinguendae videntur. Praeter nnicum var. *pratensis* in Herb. VZ. omnia, quae vidi, specimina ad stirpem parvifloram pertinent; quod miror, cum var. *pratensis*, corolla majore, per omnem Florae Germanicae et Scandinavicae ditionem in pratis et pascuis vulgaris dicatur. In var. *nemorosa* speciei nostrae typum esse diceret, per mediam *neglectam* in *pratensem* abientem. *Neglecta* autem indumento distincta, ceterum in omnibus formis *nemorosae* similior. Ne negligatur *E. parviflora* Fries, quippe quae formas hic obvias maximam partem complecti videtur (*).

764. E. Odontites L. Qp bouwlanden, aan wegen, dijken aan waterkanten tusschen riet, enz. ☉ Maj., Jun. — Sept.

(*) *Duas in E. officinalis* formis latere species, cum Rhinantho majori et minori analogas, suspicatur Fries (Summ. Veg. p. 195), sic definiendas:

E. officinalis L. Foliis ovatis utrinque 5-dentatis, bracteis cordato-triangularibus dentibus subulato-mucronatis, corollae fauce pilosa, labio tubum superante, galea demum revoluta, capsula sursum dilatata emarginata. — A Majo in serum autumnum. Statura, indumento, cett. maxime varia; at corolla sq. semper duplo major.

E. parviflora. Foliis ovatis utrinque 3-5-serratis, bracteis cordato-ovatis, dentibus cuspidatis, corollae fauce subnuda, labio tubum aequante, galea demum revoluta, capsula sursum rotundato-angustata vix emarginata. Aestivalis et autumnalis. Variat fere ut praecedens; sed flores magis serotini et semper conspicue minores.

(*E. verna* FL. B. S., p. 456, *excl. cit.*; Bat. 194, forma autumnalis).

Variat pro locis et tempore, foliis, bracteis calycisque lacinis brevioribus aut latioribus, capsula immersa aut exserta; simplex aut a basi jam late ramosa. Bracteae sensim decrescentes, floribus serotinis et ramorum breviores sunt; hinc planta aestate et autumnis, praesertim delapsis plurimis foliis bracteisque, ad aspectum diversa. Formis intermediis transit in varietatem *breve-bracteata*.

In Herb.: Leyden, Mb., Oudemans; Duiveland, D.; 's Bosch, Hov.; Nijmegen, Abel; Utrecht, Mb.; Elkom, M. Doorn.; Deventer, Halbertsma; Kampen, Bond.; Meppel, Heyn. Bovendien: eiland Dordrecht, Lac. in Herb. pr.; Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.; Eindhoven, Tiel, Arnhem, Hoffm., Bathmen, Cop in Herb. Dav.; Diepenveen, Tyhaar in Herb. pr.; (de Bildt, Velp, Rhee-de, FL. B. S.) Variat;

a. *forma paludosa*; specimina 2-3 pedalia. In arundinetis paludosis. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

b. *breve-bracteata*. Bracteis omnibus flores subaequantibus vel iis brevioribus. (*E. Odontites* FL. B. S., p. 456, *excl. cit.*). Ex observatis forma vulgari magis serotina non esset. In Herb.: Wassenaar, Duiveland, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; 's Bosch, Hov.; Deventer, Halbertsma, v. Gron.; Kampereiland, Bond. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. v. d. B.; (Friesland? Fris.)

Ludit utraque forma: *corolla alba*. In Herb.: Zandpoort, Mb.; b. Zuid-Beveland, v. d. B.

Ord. Labiales Juss.

Trib. *Menthoideae* Benth.

MENTHA L.

765. *M. rotundifolia* L. Aan slootkanten, op vochtige plaatsen. 4 Jul. — Sept.

Pedicellis reflexo-pilosis aut glabris; staminibus saepius exsertis.

In Herb.: Dordrecht, Lac.; Maasdijk t. Heusden en Aalburg, Hov.; in den Ooijnschen waard en op verschill. andere plaatsen om Nijmegen, Abel. Bovendien: 's Gravenhage, langs de kaai en in duin, VZ. in Herb. pr. et v. d. B.; Sleewijksche dijk, Lac. in Herb. pr.; Amby (Limb.), Hov.; Maastricht, Franq., Weurt, Gev. Deyn., t. Nijmegen en Arnhem, Wtt. in Herb. v. d. B.; Deventer, Tyhaar in Herb. pr.; (Wassenaar (et ibid. fol. macul.), Leid.; Zevenaar, IJsseldijk bij Hattem, FL. B. s.; Friesland, Fris.).

Forma *umbrosa*. Elatior, foliis majoribus subsessilibus et brevissime petiolatis. In umbrosis graminosis. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

766. M. sylvestris L. Aan rivieroeveren, in grienden, aan slootkanten, enz. 2⁺ Jul. — Sept. Variat:

a. vulgaris Koch.

A. Foliis subrugosis. In Herb.: Bentveld bij Haarlem, Mb.; Boxtel, Hov.; Zalk, Bond. Bovendien: Bredderode bij Haarlem, Büse in Herb. v. d. B.; Hilvarenbeek, Hoffm. in Herb. Dav.; Ooijnsche waard bij Nijmegen, Abel. in Herb. pr.; Deventer, Tyhaar in Herb. pr.; (Leyden, Noordwijk, Leid.; Heerenveen, Fris.).

M. velutina Lej. (*M. dulcissima* Dum., *Florul.*).

In Herb.: Noordwijk, D.; Kwadendam (Zuid-Beveland), v. d. B. (*umbrosa maxima*). Bovendien: Herksen onder Wyhe, Tyhaar in Herb. pr.

B. Foliis ovato-oblongis aut lanceolatis. (*M. sylv. β. nemorosa* FL. B. s. p. 434). In Herb.: Bentveld, Mb.; Noordwijk, D.; Dordrecht, Cop; Lent en Beuningen bij Nijm., Abel.; Zwolle, Thorbecke. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; Odijk en Werkhoven, Wenck. in Herb. v. d. B.; (Waaldijk t. Tiel en Doodewaard, FL. B. s.).

C. Aan de kade bij Werkendam, Lac. in Herb. pr.

β. glabra. (♂ Koch. *M. viridis* L.). In Herb.: Werken-
dam, (*M. viridis*, var. *latifolia* Lej. *Ch. de pl.* n°. 635),
Lac. Bovendien: Dordrecht, 1835—39, (var. *hirsuta*
Lej. fide specimin. auct.) Lac. in Herb. pr. — Planta effe-
rata? (cf. *N. Bijdr.* p. 37 in ann.; *Fris.* p. 91 in ann.).

M. piperita L.? Forma *hirsuta*. Leyden, *Sept.* 1835,
Lac. in Herb. pr. Aufuga?

767. *M. aquatica* L. Aan waterkanten, in slooten, op vocht-
tige plaatsen in duinpannen, enz. 2⁺ *Jul.* — *Sept.* (*M. aquat.*
et var. *γ. elliptica* v. H. (?), *FL. B. S.* p. 434, 36).

Foliis brevius longiusve petiolatis, ovatis, subcordatis aut el-
lipticis, basi attenuato-protractis. Valde variat praeterea forma,
indumento et inflorescentiae dispositione, ut *capitata*, *pe-*
dunculata, *verticillata* dicatur.

In Herb.: Dordrecht, Boxtel, Nijmegen, Voorst, Deven-
ter, Kampen, Meppel. Bovendien: Leyden, Wilpe, (Am-
sterdam, *FL. B. S.*; Friesland, *Fris.*). Variat:

β. hirsuta. Caule, foliis calycibusque magis hirsutis;
saepe villosa. (Huc var. *capitata* Bat. 609; var.
Bat. 165, Favrod.; var. *β. pedunculata*, *FL. B. S.* l. l.)
In Herb.: Haarlemmermeer, Haarlem, Bentveld, Zand-
voort, Leyden, Soeterwoude, Katwijk, Wassenaar?
Zuid-Beveland, Nijmegen, Voorst. Bovendien: Wal-
cheren, Brummen.

Obs. Formae longius pedunculatae, aut sub inflorescentia terminali in
axillis pluribus floriferae, magis minusve hirsutae occurrunt.

768. *M. sativa* L. Aan waterkanten, op vochtige plaatsen. 2⁺
Jul. *Aug.* *Sept.* Variat:

α. vulgaris. Leyden, Lac. in Herb. pr.; Maastricht,
Hov., Velp, Amerongen, v. d. B. in Herb. v. d. B.; De-
venter, Tyhaar in Herb. Dav.; (aan de Haarlemmermeer
bij Sloten, *FL. B. S.*).

β. hirsuta. In Herb.: Haarlem, Mb.; Schouwen, Zuid-
Beveland, D.; Boxtel, Hov.; Neerlangbroek. Wtt.

769. *M. gentilis* L. Op plaatsen als de vorige. 2⁺ *Jul.* *Aug.*

Duinslooten bij Waalsdorp, VZ. in Herb. pr. (ibid. magis hirsuta, adpresse pilosa); Abcoude? (forma *M. gent. Ehrhartianae* Court.), Lac. in Herb. pr.; ('s Gravenhage, FL. B. s.).

720. *M. arvensis* L. Aan waterkanten, op akkers, enz. 2
Jul. Aug.

Polymorpha; occurrit: erecta, subsimplex, ramosa, diffusa, procumbens, major aut minor; foliis in eodem specimine plerumque dissimilibus, inferioribus latioribus magis obtusis, saepe folia *Lysimachiae nummulariae* simulantibus. Variat:

α. *vulgaris*. Magis minusve hirsuta. (*M. arvensis* et var. β. FL. B. s. p. 436.). In Herb.: Baambrugge, Haarlem, Leyden, Katwijk, Zuid-Beveland, 's Bosch, Oud-Heusden, Nijmegen, Uddelermeer, Deventer, Diepenveen, Kampen, Meppel. Bovendien: Werkendam, Walcheren, Maastricht, Warnsveld, Wilpe, (de Bildt, FL. B. s.; Friesland, Fris.).

Num hujus loci *M. deflexa*? Verticilliflora, pilis caulinis rameisque deflexis, foliis ovatis utrinque attenuatis, pedunculis glabriusculis, calycibus patentim hirsutis. Dum. *Prodr.* p. 49, (moerassige heiden in Gelderland). n. v.

β. *glabriuscula*. In Herb.: Vughtsche heide, Hov.; Deventer, Tyhaar. Bovendien: Katwijk? Mb. in Herb. v. d. B.; Overijssel, de Liefde in Herb. VZ.

γ. Foliis ovatis obtusiusculis subglabris, staminibus inclusis. (Var. γ. FL. B. s., l. l.; Heikop bij Vianen, v. H.) n. v.

δ. Foliis ovatis subcordatis acutis rugosis, staminibus inclusis. (Var. δ. FL. B. s. p. 438; Vianen, Heikop en Hagesteyn, v. H.) n. v.

Obs. Singulae varietates satis diversas formas complectuntur, pro tempore tamen eas separare congruum duxi; melius ex observatione cognitae formae specierum hujus generis fortasse alio modo postea disponendae erunt. De varietatibus FL. B. s., speciminibus authenticis non visis, certo judicare non possum.

PULEGIIUM Mill.

??1. **P. vulgare** Mill. Aan waterkanten, op vochtige plaatsen. 2⁺ Jul. *Aug. Sept.*

Caule repente, florifero adscendente, hirsutum aut glabriusculum.

In Herb.: t. Groot-Deutenen en Vlijmen, Hov.; Eatenburg, N. Abel.; Heumen, Abel.; Nijmegen, Hoffm.; Varik in den Tielerswaard, v. d. Tr. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; 's Hage, VZ., aan de Maas in Limburg, Hov. in Herb. v. d. B.; Vughtsche heide, Hov. in Herb. pr.; (aan de Waal bij Wamel over Tiel, Uilenpas, Gorsel enz. in het Graafschap Zutphen, Zalk, Gort; Grave, Bat.; in de Betuwe, FL. B. S.).

Ludit: *corolla alba*. In Herb.: Heumen, Abel.

LYCOPUS L.

??2. **L. Europaeus** L. Op vochtige plaatsen, aan oevers. 2⁺ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Dordrecht, Zuid Beveland, 's Bosch, Nijmegen, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Walcheren, Kuilenburg, Voorst, (Friesland, Fris.).

Obs. Varietas β , *foliis in profundas lacinias dissectis* Tourn., a Gortero indigena notata, ex synonymo esset *L. exaltatus* L. fil. — Num forma speciei nostrae intelligenda est foliis basi profundius pinnatifissis?

Trib. *Monardeae* Benth.

SALVIA L.

S. officinalis L. *Jun.* Op eene oude muur bij Amsterdam (1834), VZ. in Herb. v. d. B.; bij Wyhe (1846), Tyhaar in Herb. pr. Planta aufuga!

??3. **S. pratensis** L. Op grasgronden, aan dijken, wegen, enz. 2⁺ *Maj. — Jul.*

Variat internodiis inferioribus minus vel magis elongatis.

In Herb.: 's Gravenhage, VZ.; Spoel bij Kuilenburg, Kraep.; Nijmegen, Abel.; Arnhem, D.; Deventer, Halbertsma; Olst, Cop; Kampen, Zalk, Bond. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; Alem (N.-Brab.), Hov. in Herb. v. d. B.; Rheede, Zutphen, Hoffm. in Herb. Dav.; (Amsterdam, Hattem, FL. B. S.; Friesland, Fris.; Maastricht, Lej., *Fl. d. Spæ*).

Ludit: *corolla intense aut dilute coerulea, violacea; coerulea labii inferioris lacinia media alba*. Bij Deventer, Ankersmit in Herb. pr.

S. sylvestris L. (Rheede bij Rheederoord, v. H., FL. B. S. p. 23; vestingwerken van Nijmegen buiten de Hertogspoort, Abel. Sr., Fl. Noviom., p. 84). Planta advena? n. v.

??4. **S. Verbenaca** L. Op grasgronden en begroeide plaatsen. † Maj. — *Jul.* Aug.

Caule simplici aut subramoso, internodiis ut in *S. pratensi*. Foliis oblongis aut ovato-oblongis, crenato-dentatis, magis minusve sinuato-incisis, rugosis, glabris; inferioribus longe petiolatis, basi angustatis, truncatis vel subcordatis;sequentibus brevius petiolatis et sessilibus, interdum latioribus, basi rotundatis aut subcordatis; floralibus ovato-rotundatis, acuminatis, villosis, calyces subaequantibus, herbaceis aut coloratis, tandem deflexis; racemis elongatis simplicibus; calycibus ovatis hirsutis, labio superiore apice colorato, orbiculato, recurvo-patente, dentibus minimis; corollis calycem bis fere longis; tubo sub fauce ventricoso, galea falcata. Caett. ut in *S. clandestina*. Variat altitudine. (Cf. Benth. in DC. *Prodr.* XII, p. 294).

Langs het kanaal van Pannerden (1837, menigvuldig), VZ. in Herb. pr.; in weiland over den Uilenpas bij Doesburg (1846, l. a Gort. ind.), Weijers in Herb. Tyhaar. (Bij Enghuizen en elders in Gelderland, Gort.).

Obs. Ex descr. Benth. media esset inter *S. Verbenacam* et *S. clandestinam* L., species a nonnullis junctas et forte non immerito, ut suspicatur Benth. Quidquid hac de re sit, quum *S. Verbenaca* a Linnaeo in

pascuis Europae habitare et a Benthamo Europae septentrionalis et mediae indigena dicitur, *S. clandestina* contra Europae meridionalis planta sit, ad illam speciem potius *Salviam* nostram referendam censeo. — Satis conveniunt specimina cum *S. Verbenaca* Lej., *Ch. d. pl.* n°. 633, excepta corolla, quae in hac minor est et (siccata) rosea.

S. verticillata L. Op grasgronden. † *Jul. Aug.*

In de weide over den Uilenpas bij Doesburg (1846, met de vorige), Weijers in *Herb. Tyhaar.* — Civiſ floriſ Rhenanae; num apud nos advena habenda?

Trib. *Satureineae* Benth.

ORIGANUM L.

??5. **O. vulgare** L. Op onbebouwde zonnige plaatsen, aan dijken, stadsvesten, enz. † *Jul. Aug.*

In *Herb.*: Leyden, Stekh., D., Mb.; Tholen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Nijmegen, Abel.; Oosterbeek, Büsc. Bovendien: Sleewijk, *Herb. Lac.*; bij Rammekens (*Walcher.*), *Herb. v. d. B.*; Maastricht, Hov. in *Herb. pr.*; Kuilenburg, *Herb. Heyn.*; Voorst, Hoffm. in *Herb. Dav.*; t. Zutphen en Baak, Tyhaar in *Herb. pr.*; (duinen bij Zorgvliet, Wijk bij Duurstede, aan den Rhijndijk in de Betuwe, t. Doesborg en Zutphen, in de Herkeloer- en Zalker-Waarden, enz. Gort.; 's Hage, aan de Lek onder 't Waal, t. Nijmegen en Tiel, Doorenwaard, Brummen, *Fl. B. s.*).

Ludit: *corolla alba.* In *Herb.*: Zuid-Beveland, v. d. B.

THYMUS L.

??6. **T. Serpyllum** L. Op heide-, duin- en zandgronden, tusschen gras aan dijken, wegen, enz. † *Jun. — Sept.*

a. *Chamaedrys.* Caule ramisque conformibus, adscendentibus erectisque, bi-(4-)fariam pilosis; foliis ovatis (aut ovalibus angustioribus, sensim in petiolum attenuatis). Fries *Summ. Veg.* p. 197 (*T. Chamaedrys*).

In Herb.: Duinen bij Haarlem, Katwijk, Wassenaar, 's Gravenhage, bij Hulst, Vughtsche heide, Nijmegen, Spoel bij Kuilenburg, Amersfoort, Dieren, Voorst, Twello, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Maastricht, Wolfhezen (habitu magis prostrato radicante abludens), Darthuizen (Utr.), Diepenveen, (duinen te Appelscha, Fris.). — Occurrit forma robustiore accedente ad *T. Pulegioidem* R. (Rechb., exc. p. 313). In Herb.: Kampen, Bond. Bovendien: Ubbergen, v. d. B. in Herb. pr. Variat:

a. *Caule ramisque undique, bifariam magis, pilosis* (foliis glabris). In Herb.: Amersfoort, v. d. Roemer; Deventer, Top.

b. *Corollis albis, calycibus viridibus*. In Herb.: duinen bij Katwijk, Mb.; bij Waasdorp, de Br.

β. *angustifolius*. Ramis difformibus, sterilibus elongatis procurrentibus (*unde nomen*), fructiferis condensatis seriatis abbreviatis erectis. Fries. (*T. Serpyllum* L. l. l.) *Bat.* 595, (habitu differt). In Herb.: Vughtsche heide, Hov.; Nijmegen, Abel.; de Bildt, de Br.; Amersfoort, v. d. Roemer; Deventer, Halbertsma; Meppel, Heyn. Bovendien: Diepenveen, Cop in Herb. Dav. (Groningen, Bat.).

Ludit: *corolla alba*. In Herb.: duinen bij Katwijk, Mb.; bij Havelte in het Kamperzand, Heyn.

Obs. Occurrit forma *foliis variegatis* (Lochem, FL. B. s.) n. v.

CALAMINTHA Mönch.

???. *C. Acinos* Clairv. Op bebouwde en onbebouwde plaatsen, in zand- en duingrond. ☉ *Jun.* — *Aug.* Sept. (*Thymus Acinos* FL. B. s., p. 452; *Bat.* 698).

Occurrit: pilis mollibus patentibus villosa (*Acinos villosa*, Lej., *Ch. d. pl.*, n°. 634) in arenosis; forma apud nos magis vulgaris? — pilis brevioribus adpressis, indumento

Thym. Chamaedryos (*Acinos vulgaris* Lej., *Ch. d. pl.* n°. 118); in dunis saepe tenerior et procumbens.

In Herb.: Overveen, Gudemans; Zomerzorg, M. Doorn; Wassenaar, D., Mb.; 's Gravenhage, Boxmeer, de Br.; Grave, Weurt, Oosterhoutsche bosch, enz. bij Nijm., Rhenen, Abel.; Twello, Top; Deventer, Halbertsma; t. Olst en Zwolle, Wtt.; Kampen, Bond.; Zalk, Bond., Top. Bovendien: Noordwijk, Mb., Spoel bij Kuilenburg, v. d. Tr., Maastricht, Hov., Beek, v. d. B., in Herb. v. d. B.; Oosterbeek, Bronsbergen bij Zutphen, Hoffm., Diepenveen, Cop in Herb. Dav.; (zandige plaatsen bij den ouden IJssel in het Graafsch. Zutphen, Herkeloërsteeg (O. IJss.), Gort.; woudstreken van Friesland, Meese).

778. *C. officinalis* Mönch. Op begroeide plaatsen, in heggen op hooge gronden. 2° Jul. Aug. (*Thymus Calamintha* FL. B. S. p. 816, *Fl. d. Spa*, II. p. 33).

(Vestingwerken van Nijmegen, de Beijer, FL. B. S.; Maastricht, Lej., l. l.) n. v. l. cit., sed in Lej., *Ch. d. pl.*, n°. 467 (*Melissa Calamintha*).

Obs. Aeg. de Koker in *Cat. hort. Harl.* indicavit prope Noordwijk. Ibi culta, an aufuga? Cf. Leid. p. 211 ann.

C. Nepeta Clairv. (*Melissa Nepeta* L.). (Veel in braakliggende korenvelden bij Uilenpas, Utrecht, de Bildt, Zeist, in de duinen bij 's Hage, aan den weg in 't groot Bentveld bij Haarlem en elders, Gort.) n. v. Num ad antecedentem referenda?

CLINOPODIUM L.

779. *C. vulgare* L. In duinen en heuvelachtige streken, op opene plaatsen in bosch, aan heggen, enz. 2° Jul. Aug.

In dunis occurrit minor (var. *β. minus* FL. B. S. p. 450).

In Herb.: Bentveld bij Haarlem, Mb.; duinvallei het Hazeveld achter halfweg Haarlem en Leyden, Stekh.; Wageningse berg, Lac., Büse; Hunnerberg bij Ubbergen, Abel. Bovendien: Langs den weg t. Nijmegen en Ubber-

gen, Gev. Deyn., Maastricht, Hov. in Herb. v. d. B.; (duinvalleijen van den Aardenhout en Overveen, 's Heerenberg, FL. B. S.).

Trib. *Melissae* Benth.

HYSSOPUS L.

780. *H. officinalis* L. Op oude muren, verwilderd. 24 Jul. — Sept.

In Herb.: muren van Utrecht, (1838) Lac., Mb., (1841) de Br.

Trib. *Nepeteae* Benth.

NEPETA L.

781. *N. Cataria* L. Op ruwe plaatsen, op puin, aan dijken, enz. 24 Jul. Aug.

In Herb.: Achter Overveen, Mb.; Zuid Beveland, v. d. B.; Lent en bij den plasmolen achter Mook, Abel. Boven-dien: Dordrecht, Lac. in Herb. pr.; Maastricht, Hov. in Herb. pr.; Deventer, Tyhaar in Herb. Dav.; Zalk, Herb. Heyn.; (Katwijk, Utrecht, Rhenen, FL. B. S.). Variat:

β. citriodora Dum. Foliis obtuse-serratis, floribus minoribus odore citri. (Maastricht, Lej., *Comp.*) n. v.

***N. Nepetella* L.** Calycis dentibus muticis; fructibus tuberculosus glabris. Bij Weurt, Hoffm. in Herb. Dav.; bij Brummen, Berns in Herb. v. d. B. Planta aufuga (an efferata?).

GLECHOMA L.

782. *G. Hederacea* L. Op grasgronden, aan wegen, heu- gen, op muren, enz. op vochtige plaatsen, in hakhout. 24 Apr. — Jun.

Foliis reniformibus, superioribus saepe cordatis. Major aut minor (var. β . Gort.?)

In Herb.: Amsterdam, Leyden, Zuid-Beveland, 's Hertogenbosch, Kampen, Meppel. Bovendien: Dordrecht, Maastricht, Deventer, Wyhe, (Friesland, Fris.). Variat:

hirsuta, (caeterum a forma vulgari non diversa). In Herb.: Leyden, D., Mb.; Kampen, Bond.; Meppel, Heyn. Praeterea variat:

β . *major*. Forma umbrosa. In Herb.: Leyden, D., Oudemans; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Olst, Cop in herb. Dav. Occurrit *hirsuta*. Leyden, Lac. in Herb. pr.

Obs. Formam »*antheris in tubo floris sessilibus*» memorat v. Geuns, *Spicil.* p. 72. (Gemeen in het voorjaar bij Harderwijk). Cf. Koch in *D. Fl.* IV. p. 258.

Trib. *Stachydeae* Benth.

LAMIUM L.

L. Orvala L. (*Orvala Lamioides* FL. B. S., p. 438). Indigena notata a Gort. (Zalkerwaard in O. IJss.). Num forte cum alia specie confusa?

783. **L. amplexicaule** L. In bouwlanden, moeshoven, enz. ☉ Mart., Apr. — Oct.

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Vlijmen (N.-Brab.); t. Utrecht en Houten, Warnsveld, Deventer. Bovendien: Rijnsburg, Katwijk, eiland Dordrecht, Meppel, Groningen, (Arnhem, Gort.; Amsterdam, Nijmegen, Harderwijk, FL. B. S.; Warfum (Gron.), Bat.; Friesland, Fris.).

Forma *clandestina* Rchb., corolla immersa non explicata, est plantae vere, autumno aut sub pluviis enatae propria. In Herb.: Leyden, 's Gravesande, het Westland, Zuid-Beveland, Warnsveld, Deventer, Kampen. Bovendien: Wasenaar.

784. **L. incisum** Willd. Op bebouwde gronden, aan wegen, enz. ☉ Mart. Jun. — Oct.

In Herb.: Kleigrond aan den Westerdoksdijk bij Amsterdam, Romb., Lac.; Leyden, Buse; Valkenburg, Mb.; Domburg enz. op Walcheren, v. d. B. Bovendien: Zwolle? Herb. Heyn.; (t. Utrecht en de Bildt, *N. Bijdr.*; Dronrijp, Schalsum, Jelsum, Marssum, Holwerd, Sexbierum, Fris.; Helpen bij Gron., fl. B. s.).

285. *L. purpureum* L. In bouwlanden, moeshoven, aan wegen, tusschen kreupelhout, enz. ☉ *Mart.* — *Oct.*

In Herb.: Leyden, Delft (*L. intermedium*, Verslag 1849. p. 94), Zuid-Beveland, 's Bosch, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Diepenveen, Wyhe, (Friesland, Fris.).

Forma *umbrosa*. Foliis superioribus basi cuneatis fere rhomboideis; (corollae tubo piloso annulato); ramis ad $1\frac{1}{2}$ ped. circiter elongatis. In Herb. Leyden, D.

Ludit: *corolla alba*. Bij de Klop buiten Utrecht, Lac. in Herb. pr.; Beefland bij Tjepma, tusschen den Stadsdam en de Meeren, v. d. Tr. in Herb. v. d. B.; *foliis variegatis*, (t. Franeker en Hitsum, Fris.).

286. *L. maculatum* L. In heggen, aan boschkanten, in grienen, enz. ♀ Apr., *Jun.* — *Aug.*, Sept. (*L. laevigatum* et *L. maculatum*, fl. B. s., p. 440, 812).

In Herb.: Werkendam, Lac.; Spoel bij Kuilenburg, de Br., Kraep.; Nijmegen, Weurt, Abel, Hoffm.; Beck Ubbergen, Abel., Un. 1847; Zalk, Bond. Bovendien: Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B.; (Arnhem, Utrecht, fl. B. s.).

Num hujus loci *Lamii albi* var. β ., *Urticae* folio, flore purpureo spicato, Comm. *Holl.* 63? (Op het Kraaijenest langs den weg naar Heemstede en om Utrecht, Gort.).

Obs. » Verno solum tempore foliis maculae albae, quas tollit aestas" de Geer, (*Spicil. alt.*, p. 34).

287. *L. album* L. Aan wegen, tusschen kreupelhout; op ruwe plaatsen. ♀ Apr., *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, 's Hertogenbosch Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Dordrecht, Zwolle, (Friesland, Fris.).

GALEOBDOLOON Huds.

788. *G. luteum* Huds. In bosschen, op vochtige plaatsen, tusschen hakhout. 2° *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: bij Oirschot, de Br.; omstreken van Nijmegen, v. d. B., Abel.; Middachten, Büse; Beekbergerwoud, Wtt. Bovendien: Eindhoven, Heerenbeeksehe hoef, de Br. in Herbb. pr. et Lac.; (Haagsche bosch, bij Uilenpas, Zwolle, Bergum (Friesl.), Gort.; Hardegarijp, Fris.).

GALEOPSIS L.

789. *G. Ladanum* L. Op bouwlanden, in bosch, enz. ☉ *Jul.* *Aug.* (Meese, *Fl. Fris.* n°. 257?) Variat:

α. *latifolia*. (*G. Ladanum*? FL. B. s. p. 814). (In de wouden van Friesland? Meese; Voorschoten, Katwijk, Wassenaar, aan de Lek bij Vianen, Baarn, FL. B. s.) n. v.

β. *angustifolia* (δ. Koch.; *G. canescens*? FL. B. s. p. 814). Maastricht, Hov. in Herb. pr.; Nijmegen, de Beijer in Herb. v. d. B.; Kloppenwaard bij Werkendam, Lac. in Herb. pr.

γ. *angustifolia parviflora* (ε. Koch.). In Herb.: bij Velzen in het Velzerbosch, Mb.; Werkendam, Lac. Bovendien: dain bij 's Hage, VZ. in Herb. pr.; zandplaat in den Waal over Rossum, v. d. Tr. in Herbb. Lac. et v. d. B.; in den Ooijnschen waard en bij Ubbergen, N. en T. Abel. in Herb. pr.

Obs. *Planta Gorteri* »calycibus inermibus» an huc referri potest?

790. *G. ochroleuca* Lam. Op bebouwde en onbebouwde zandgronden, in duinen, aan wegen. ☉ *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Velzen, Mb.; Noordwijkerhout, Wils, Oudemans; Zuid-Beveland, v. d. B.; Hulst, St. Jan Steen, v. d. B., Wils; Eindhoven, D.; Geldrop (N.-Brab.), Hov.; Nijme-

gen, Abel.; Arnhem, D.; Wolfhezen, Un. 1847; Driebergen, Zeyst, Kraep.; Hulshorst bij Harderwijk, Bond.; t. Beekbergen en Apeldoorn, Tyhaar; Deventer, Halbertsma; Meppel, Heyn. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; Maastricht, Hov., de Bildt, Kraamw. in Herb. v. d. B.; (bij 's Gravenhage, Naarden, Muiderberg, Laren, Soestdijk, Renkum, Rheede, Velp, Rheenen, de Grebbe, enz. in Gelderland, Breda, FL. B. S.; in Friesland op zandgronden algemeen, vooral in Gaasterland, Fris.). Variat: β . Labio corollae inferiore purpureo, v. II. o. l. p. 444. (Bij Breda). n. v.

791. *G. Tetrahit* L. Op bouwlanden, op boschgrond, aan heggen, wegen, op ruwe plaatsen. $\odot$ Jul. — Sept.

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Zuid-Beveland, 's Bosch, Amersfoort, Deventer, Diepenveen, Meppel. Bovendien: Dordrecht, Wyhe, Kampen, (Friesland, Fris.).

Variat: *corolla alba* (var. γ . Gort.). In Herb.: Haarlemmerhout, Dordrecht, Deventer, Diepenveen. Bovendien: (Haagsche bosch, Utrecht, Harderwijk, Zwolle, Groningen, enz. Gort.; op den Weesperweg, bij Lisse, Heikop, aan den Gaaspedijk, bij den Hinderdam, FL. B. S.; St. Jansga, Fris.).

G. bifida Bönningh.? Op bouwlanden, aan dijken, wegen. $\odot$ Jul. — Aug.

In Herb.: Aan den IJdijk te Amsterdam, Oudemans; Zeyst, Kraep.; Kampen, Bond. Bovendien: Beek, v. d. B. in Herb. pr.

792. *G. versicolor* Curt. Op bouwlanden, aan wegen, langs hakhout, op ruwe plaatsen. $\odot$ Jul. — Sept. (*G. Tetrahit* var. δ . Gort.).

In Herb.: Beverwijk, Büse; Velzen, Leyden, Mb.; Renesse (Zeel.), v. d. B.; Oud-Heusden, Hov.; Groesbeek, N. Abel; Maarsen, Mb.; Amersfoort, v. d. Roemer; Twello, Cop; Almelo, v. Lennep; Dieze bij Zwolle, Schutte; Kampen, Kamperveen, Bond.; Meppel, Heyn. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; Westbroek,

Kraamw., Renswoude, Scherpenzeel, v. d. B., Zeyst, Gev. Deyn. in Herb. v. d. B.; Arnhem, 's Heerenberg, Hoffm. in Herb. Dav.; Herksen onder Wyhe, Tyhaar in Herb. pr.; (op gelijke plaatsen met de vorige, Gort.; Breda, Maarsbergen, de Bildt, Wijk bij Duurstede, FL. B. S.; Veenwoude, Hardegarijp, bij het Boschhuis, Fris.).

STACHYS L.

793. S. Germanica L. Op onbebouwde plaatsen, aan wegen, (op kalkgrond). ♂ Jul. Aug.

Bij Sittard (Limb.), Hov. in Herb. pr. L.

794. S. sylvatica L. Op beschaduwde en vochtige plaatsen, aan slootkanten. ♀ Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Noordgouwe (Zeel.), Vaght, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Katwijk, Wassenaar, Dordrecht, Werkendam, Maastricht, Kuilenburg, Voorst, Twello, Wyhe, (Haagsche bosch, op de Veluwe, Zwolle, om Groningen, Gort.; Friesland, Fris.).

795. S. ambigua Sm. Op plaatsen als de vorige. ♀ Jun., Jul., Aug. (*S. palustris* v. *ambigua* FL. B. S. p. 814 pr. p.).

Variat:

a. Foliis ovato-lanceolatis basi profunde cordato-incisis.

Langs het kanaal bij 's Gravenhage, VZ. in Herb. pr.

b. Foliis lanceolatis e basi subcordata. In Herb.: In een afgehouden vochtig elzenbosch bij 's Gravenhage, de Br. (Cf. *Versl.* 1849, p. 97).

796. S. palustris L. Op vochtige plaatsen, in bouwlanden, in bosch, aan waterkanten. ♀ Jun, Jul. — Sept.

Foliis lineari-lanceolatis subsessilibus; inferioribus et ramorum breve petiolatis. Variat indumento foliorumque forma; inferiora plerumque breviora sunt et obtusa. In palustribus planta major est, robusta; in arenosis, in dunis occurrit tenera minor.

In Herb.: Leyden, Dordrecht, Gravenhage, Zuid-Beveland, 's Bosch, Nijmegen, Utrecht, Zeyst, Amersfoort,

Voorst, Kampen. Bovendien: Werkendam, Walcheren, Apeldoorn, Deventer, Meppel. (Friesland, Fris.). Forma tenera, simplex, angustifolia. Duin bij 's Hage, VZ. in Herb. pr.; Meppel, Herb. Heyn. Variat:

β. segetum. Foliis dense sericeo-pubescentibus, velutinis. (*S. segetum* Hagen.?; *S. palustris* var. *ambigua* Lej. *Ch. d. pl.*, n°. 297.). In Herb.: Sloopkanten bij Utrecht, de Br. Bovendien: bouwland te Evertsdiijk (Zeel.), v. d. B. in Herb. pr.; bij Deventer, Tyhaar in Herb. Dav.

γ. petiolata. Foliis distincte petiolatis, plerumque lanceolatis, latioribus quam in forma vulgari. (*S. palustris* var. *ambigua* fl. B. s., l. l. pr. p.? Lej., fid. spec. auct.; *Bat.* 106.). In Herb.: Leyden, Oudemans; Zuid-Beveland, v. d. B.; 's Hertogenbosch; Hov.; Utrecht, Mb.; Olst, Cop; Meppel, Heyn. Bovendien: t. Utrecht en Houten? de Br. in Herb. VZ.; (Heemstede? fl. B. s.). Forma angustifolia tenerior. In Herb.: Leyden, D.

δ. multiflora de Br. (*Versl.* 1849, p. 98.). Verticillastris multifloris subglobosis distantibus, terminali capituliformi. Aan een' greppel tusschen bouwland bij Utrecht, de Br.

Ludit: *corolla alba.* (Bij de Joure in Friesland, fl. B. s.) n. v.

Obs. Unus alterve locus sub *γ.* recensitus, fortasse *S. ambiguae* adscribendus esset; huic vero nimia cum *S. palustri* similitudo obstare videtur, (de corolla in siccis satis judicare non licuit); ceterum forma petiolata speciei vulgo foliis sessilibus occurrentis, nihil habet quod miremur.

197. *S. arvensis* L. Op bouwlanden, in moeshoven. ☉ *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Hulst, Wil's, v. d. B.; Eindhoven, D.; Boxel, Hov.; Nijmegen, Mook, Wtt., Abel.; Warnsveld, Cop; Deventer, Halbertsma; Harderwijk, Kampen, Zalk, Bond. Bovendien: Endegeest bij Leyden, Lac. in Herb. pr.; Leyden, Mb., Renswoude, v. d. B. in Herb. v. d. B.; Gorssel,

Tyhaar in Herb. Dav.; (bij Marquette, den Kranenburg en Zwolle, Gort.; Bentveld bij Haarlem, Laren, Eemnes, de Bildt, Houten, Maartensdijk, Beek, Groningen, FL. B. S., Bat.; Vijfhuizen bij Franeker, Zwaagwesteinde, Wommels, Fris.).

798. S. annua L. In bouwlanden. ☉ Jul. — autumn.

Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B.

L.

BETONICA L.

799. B. officinalis L. Op heiden, in bosschen, op ruwe plaatsen. ♀ Jun. — Aug. Variat:

a. hirta Koch. Bracteis hirsutis ciliatis. In Herb.: bij Nijmegen, ex Herb. D. Bovendien: t. Beek en Groesbeek, v. d. B. in Herb. pr.; Maldensche heide, Kraamw. in Herb. Lac., (Baarn, FL. B. S.).

β. intermedia. Caule infra patentim, superne adpresse foliisque hirsutis; bracteis hirsutis ciliatis, calycibus barbatis glabriusculis et glabris, aut bracteis subciliatis calycibusque barbatis glaberrimis (*B. officin.* Lej. *Ch. d. pl.* n°. 506, foliis subglabris), dentibus interdum basi ciliatis. In Herb.: t. Beek en Groesbeek aan den Uilenput, Un. 1847; Malden, Ubbergen, Abel. Bovendien: t. Doesburg en Zutphen, Tyhaar in Herb. pr. Forma bracteis non ciliatis glaberrimis. In Herb.: Gelderland, Hoffm. Bovendien: in het Hengstdal bij Ubbergen, v. d. Tr. in Herb. v. d. B.

γ. glabrata Koch. Caule adpresse-hirsuto, superne glabriusculo; bracteis non ciliatis. In Herb.: Gelderland, Hoffm.; omstreken van Nijmegen, Abel.

Sideritis hirsuta L. (Bij de wegen en paden, Gort.). Planta Europae mediterraneae occidentalis, verosimiliter cum alia quadam indigena confusa.

MARRHUBIUM L.

M. peregrinum L. *β. angustifolium* Koch. (*M. creticum* Mill.). Bij Zutphen (*Sept.* 1848), Tyhaar in Herb. pr. *Aufuga ex horto quodam.*

800. M. vulgare L. Aan wegen, in duinen, op zandvlakten, op muren. † *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Katwijk aan Zee en Katwijk binnen, Stekh., Mb., Wils; wallen van Brouwershaven, v. d. B.; Zalk, Bond. Bovendien: Dordrecht, Lac. in Herb. pr.; Goes, v. d. B. in Herb. pr.; Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (t. Rotterdam en Schiedam, t. Maas en Waal over Tiel, Twello, Gort.; Haarlemmerhout, Nijmegen, Bronsbergen bij Zutphen, fl. b. s.; Heemstede, Scheveningen, t.'s Gravesande en Maassluis, t. Hilversum en 's Graveland, Bat.).

BALLOTA L.

801. B. foetida Lam. Aan wegen, op puin, op ruwe plaatsen, tusschen hakhout, enz. † *Jun., Jul.* — *Sept.* (*B. nigra* L. *a. foetida* Koch.; *B. nigra* Bat. 234, Gort.?).

Calyce tubaeformi, dentibus rotundatis obtusissimis fere horizontaliter patentibus et mucrone excurrente plus minus aristatis. Fries. (*Summ. Veg.*, p. 198, *B. alba* L. *Succ.*)(*). Variat indumento et foliis. Calyculum dentes obtusi observantur aut parum attenuati protracti, interdum in eodem specimine. Calycis fructiferi forma constans.

In Herb.: Leyden, Scheveningen, Delft, Goes, enz. op Zuid-Beveland, Oud-Heusden, Nijmegen, Deventer, Kam-

---

(*) » Differentia inter valde affines *B. ruderalem* Swartz (*B. nigram* L. *Succ.*) et *B. foetidam* posita est in diversa calycis forma, nec in dentium longitudine, quae in utraque varia est. Illius (*ruderalis*) enim calyces tubulosi, dentibus (nunc latoribus et brevioribus, nunc angustioribus et longioribus) in cuspidem aequaliter attenuatis porrectis;” cet. Fries, l. l. — Specimina indigena quae huc referam non vidi.

pen, Meppel. Bovendien: Zandvoort, Monster, Walcheren, Maastricht, Tiel, Kuilenburg, Zwolle, ('s Hage, Utrecht, Muiderberg, Harderwijk, Gort.; Friesland, Fris.).

Ludit: *foliis variegatis; corolla alba. (β. alba Gort.)*. In Herb.: Wallen van Utrecht, de Br. Bovendien: (Heemstede, FL. B. S.).

LEONURUS L.

802. L. Cardiaca L. Op ruwe, steenachtige plaatsen, aan wegen. 24 Jun. — Oct.

In Herb.: Amsterdam, Haarlemmerhout, Rhenen, Utrecht, Deventer, Zalk, Oosterholt bij Kampen, Meppel. Bovendien: 's Gravenhage, Dordrecht, Zutphen, Wyhe, Zwolle, Leeuwarden, (Schoorlham, Muiderberg, Leyden, Zeyst, Amerongen, FL. B. S.).

Trib. *Scutellarinae* Benth.

SCUTELLARIA L.

803. S. galericulata L. Op vochtige plaatsen, aan waterkanten (op muren). 24 Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Dordrecht, Walchersche duinvalleijen, Rosmalen, Nijmegen, Twello, Olst, Zalk, Meppel. Bovendien: Werkendam, Zuid-Beveland, Amby (Limb.), Diepenveen, (duinvalleijen achter Zorgvliet, 't Loo, aan de Sypel bij Harderwijk, Groningen, Gort.; Friesland, Fris.).

Ludit: *corolla alba. 's Gravenhage, VZ. in Herb. v. d. B. (Noordeloos, FL. B. S.)*.

804. S. hastifolia L. Op vochtige plaatsen. 24 Jul. Aug.

In het veen bij den Plasmolen achter Mook, bij Nijm., Abel. in Herb. pr.

805. S. minor L. Op vochtige plaatsen in heidegronden, op veenachtige grasgronden. 24 Jul. Aug.

In Herb.: Aarle (N.-Brab.), D.; Valkenswaard, t. Meersveldhoven en Waarle, bij Eindhoven, v. H., de Br., D.;

Boxtel, Hov.; Hatertsche broek, Wychensche veenen, achter Mook, Abel. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. v. d. B.; Etten (N.-Brab.), Maldensche veenen, Lac. in Herb. pr.; (t. Zwolle en Deventer, FL. B. s.; Loon op Zand, Bat.).

PRUNELLA L.

806. P. vulgaris L. In wei- en bouwlanden, aan wegen, dijken, enz. 4 Jun. — Aug.

In Herb.: Amsterdam, Leyden, Dordrecht, Zuid-Beveland, Nuenen (N.-Brab.), Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: 's Gravenhage, (Friesland, Fris.). Forma umbrosa elatior. Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

Ludit: *corolla alba*. In Herb.: bij Heemstede, Mb.; Vughtsche heide, Hov.; (Doorenweerd, v. Geuns, *Spicil.*). Variat:

β. *pinnatifida*. (*P. laciniata*? Gort., FL. B. s. p. 454.).

In Herb.: Achter den Veerdam bij Werkendam, Lac. (Bentveld bij Haarlem, Gort.).

P. vulgaris grandiflora (*P. grandiflora* FL. B. s. l. l.) a van Geuns (*Spicil.* p. 73) indicata (in den Enck bij Harderwijk), ipsi videbatur tantum *P. vulgaris* varietas (specie mox distincta); veram *P. grandifloram* eum non vidisse, sed *P. vulgaris* tantum formam grandifloram in dubium vix trahi potest.

Trib. *Ajugoideae* Benth.

AJUGA L.

807. A. reptans L. Op grasgronden, op vochtige plaatsen, in duinpannen, enz. 4 Maj. Jun.

In Herb.: Noordwijk, Leyden, Wassenaar, Walcheren, Boxtel, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Haagsche bosch, Dordrecht, Kuilenburg, Neêrbosch (bij Nijm.)? Voorst, Diepenveen, Haren bij Groningen; (Haarlem, Baarn, Dribergen, Arnhem, Velp, Rheede, FL. B. s.; Friesland, Fris.).

Ludit: *corolla carnea*, Wassenaar, v. d. B. in Herb. pr.; Voorst, v. Lennep in Herb. Dav.; *corolla alba*, Voorst, v. Lennep ib.

- 808. A. Genevensis** L. Op zand- en heidegronden, aan wegen. 2+ Maj. Jun.
Sittard (Limb.), Hov. in Herb. v. d. B. L.
- 809. A. Chamaepitys** Schreb. Op akkers en braaklanden (kalkgrond). ☉ Jun. — autumn.
Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B. L.

TEUCRIUM L.

- 810. T. Scorodonia** L. In duin- en zandgronden, op ruwe boschrijke plaatsen. 2+ Maj. — Sept.
In Herb.: Lisse, Noordwijkerhout, Wassenaar, Walcheren, Bostel, Nijmegen, Beekhuizen, Velp. Bovendien: Bentveld bij Haarlem, Maastricht, Arnhem, Vorden, Ootmarsum, (Raaphorst, Bennebroek, Heemstede, Wijk op Zee, Aardenhout en bij de Hartekamp (L.), Hillegom, 's Hage, Amerongen, Doesburg, Harderwijk, Zwolle, Gort.).
- T. Botrys** L. Op bouwlanden. ☉ Jul. Aug. — autumn.
In Herb.: bij Zwolle (1838), J. Ploem. — Indigena?
- 811. T. Scordium** L. In moerassige weiden, op vochtige plaatsen, in duinvalleijen. 2+ Jul. Aug.
In Herb.: duinvalleijen achter Lisse (l. a Gort. ind.), ex Herb. v. Rooijen, (cf. *Versl.* 1847, p. 520). Bovendien: Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B. (Aan slooten omtrent Zevenaar, Gort.; in natte weilanden bij Borculo, op de Gravinne maat, FL. B. s.).
- 812. T. Chamaedrys** L. Op heuvelachtige gronden, op ruwe plaatsen, aan wallen, in bosch. 2+ Jul. — Sept. (*T. Chamaedrys* et var. *β. Cham. minor repens* C. B.? Gort., Meese, FL. B. s. p. 432).
In Herb.: op heidevelden en in bosschen in Friesland (ll. a Meesio indd.), ex Herb. v. Rooijen (cf. *Versl.*, l. s. l.). Bovendien: Maastricht, Hov. in Herbb. pr. et v. d. B.; (Haagsche bosch, Gort.; bij 's Hage aan het Scheveningsche tolhek, FL. B. s.; Bergum? Heerenveen? Dragten? enz. in Friesl. Meese).

Ord. Verbenaceae Juss.

VERBENA L.

813. V. officinalis L. Op dijken, aan wegen, op ruwe plaatsen. ☉? Jun. *Jul.*

In Herb.: Zuid-Beveland, Werkendam, Bommel, Nijmegen, Utrecht, Zalk. · Bovendien: Zwolle.

Ord. Lentibulariaceae Rich.

PINGUICULA L.

814. P. vulgaris L. (α. Koch.). Op veenachtige gronden, op heide- en zandgrond op vochtige plaatsen. ♀ *Maj. Jun.*

In Herb.: Nijkerk, Kraep.; Epen, Alpherts; Apeldoorn, Wtt.; Zutphen, Berns; Gorssel, Wtt., Cop; Deventer, Diepenveen, Top, Cop. Bovendien: Almelo, Herb. Heyn.; Bathmen, Tyhaar in Herb. pr.; bij Borger (Drenthe), v. d. B. in Herb. pr.; (t. Groenlo en Borculo, achter Doetinchem in de buurschap Brunsveld, op de bakermat en bij Zelhem in het Graafschap Zutphen, Gort.; t. Poppen en Hengelo, Ehrh. (*Beitr.*); Lochem, Harderwijk, FL. B. s.).

UTRICULARIA L.

815. U. vulgaris L. In slooten en stilstaande wateren. ♀ *Jun. — Sept.*

In Herb.: St. Jan Steen, Rosmalen, in de Ooy, Beck, in het Hatertsche broek bij Nijmegen, Tiel, Maarssen, Utrecht, Abcoude, Schalkwijk, Woudenberg, Wijk bij Duurstede, Kampen, Kampereiland, Meppel. Bovendien: 's Hertogenbosch, Werkendam, Wilpe, Twello, Terwolde, (Vorden, Gort.; Breda, Vianen, Klein-Dugteren, Lochem, bij Swaluenburg nabij Elburg, bij den Essenburg, Dalfsen, FL. B. s.; Friesland, Fris.).

U. neglecta Lehm.? In veenplassen. 24 Jul. Aug.
Veenen te Oud-Leusden, Wenck in Herb. v. d. B.

816. U. minor L. In veenplassen, moerassen, slooten en stilstaande wateren. 24 Maj. — Aug.

In Herb.: In de Ooy, veenplassen achter Mook, Abel.; Leersumsche broek bij Doorn, Wtt.; Achttienhoven bij Utrecht, Lac.; Uddelermeer, Un. 1849; Harendermolen bij Gron., v. H. Bovendien: Groesbeek, v. d. B. in Herb. pr.; Westbroek bij Utrecht, Lac. in Herb. pr.; Haren (Gron.), Herb. Heyn.; (Velp, in het Meerveld bij Harderwijk, FL. B. s.).

Ord. Primulaceae Vent.

TRIENTALIS L.

817. T. Europaea L. In bosschen. 24 Maj. Jun.

In het Staphorstsche bosch bij Meppel, Herb. Heyn.; (in een bosch (de Ruigelage) bij het klooster ter Apel in Westwoldingerland, Beekhuizen bij Velp, FL. B. s.).

LYSIMACHIA L.

818. L. thyrsoflora L. Aan waterkanten tusschen riet, in slooten, vijvers, moerassen, veenplassen. 24 Maj. — Aug.

In Herb.: Halfweg Haarlem en Amsterdam aan de Haarlemmermeer, Leymuiden, Zandvoort, 's Gravenhage, Vughtsche heide, Nijmegen, Utrecht, Achttienhoven, Kampen, Meppel, Haren (Gron.). Bovendien: Werkendam, Voorst; (t. Amsterdam en Muiden, Rotterdam, Wageningen, Uilenpas, Gort.; aan het Spaarne bij Haarlem, FL. B. s.; Friesland, Fris.).

819. L. vulgaris L. Op vochtige beschaduwde plaatsen, aan waterkanten, in grienden. 24 Jun. — Sept.

In Herb. (foliis oppositis, ternis et quaternis): Groot-Bentveld, Lisse, Leyden, Oud-Loosdrecht, Zuid-Beveland, Eindhoven, Vught, Nijmegen, Zeyst bij het natte bosch, Almelo,

Deventer, Zalk, Meppel. Bovendien: Dordrecht, Walcheren, Amby bij Maastricht, Voorst, Diepenveen, (Friesland, Fris.). Variat:

β. paludosa. (*L. paludosa* Baumg.?). In Herb.: op veenachtigen grond bij Delft, de Br. (Cf. *Verslag* 1849, bl. 99).

L. punctata L. (Aan de Haarlemmermeer tusschen het riet, *L. Hort. Cliff.*; langs de Maas achter 's Gravesande, Schwencke ap. Gort.) n. v. Indigena dubia.

§20. *L. nummularia* L. Aan slootkanten, op vochtige beschaduwde plaatsen, in veenen. 2. *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Veenen t. Korteboef en Vreeland, Leyden, Fijenoord, Zuid-Beveland, Rosmalen, Nijmegen, Amersfoort, Twello, Almelo, Zwolle, Kampen, Kampereiland, Meppel. Bovendien: Dordrecht, Voorst, Deventer, (Friesland, Fris.).

§21. *L. nemorum* L. Op lage vochtige plaatsen in bosschen. 2. *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Langs eene beek bij den Oorsprong bij Arnhem, Lac.; Beekbergerwoud, Wtt. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. pr.; oud bosch bij het Hoogeveen, Herb. Heyn.; (in het veen te Uilenpas, Gort.; Breda, fl. B. s.).

ANAGALLIS L.

§22. *A. arvensis* L. In bouw- en moeslanden, in duinvlakten, enz. ☉ *Maj.* — *Sept.* (*A. phoenicea* fl. B. s. p. 184.).

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Zuid-Beveland, Heusden, Nijmegen, Langeveld, Amersfoort, Deventer, Diepenveen, Kampen, Meppel. Bovendien: Zwijndrecht; (Friesland, Fris.). Variat:

β. Foliis floribusque superioribus ternis. In Herb.: Leyden, Wassenaar, Zuid-Beveland, Nijmegen, Kampen. Bovendien: Meppel.

Ludit: *corolla carnea:* (*A. arvensis*, ♂: bij de soort, doch niet zoo overvloedig, Gort.) n. v.; *calyciflora*, calyce foliaceo corollam hebetatam

longe superante. In Herb.: Zuid-Beveland, *Aug. Sept.*, v. d. B. — Num hujus loci *A. arvensis* γ . *flore purpurascente*? Gort. (bij *A. arvensis*, doch niet zoo overvloedig, Gort.).

823. A. caerulea Schreb. Op plaatsen als de voorgaande. ☉ Jun. — *Aug. Sept.* (*A. arvensis* β . Gort.).

In Herb.: bij Utrecht, v. d. Tr. Bovendien: Valkenburg bij Leyden, Büse in Herb. v. d. B.; Werkendam bij den Veerdam, Lac. in Herb. pr.; t. Utrecht en Amsterdam omstreeks Zuylen, v. d. Tr. in Herb. v. d. B.; (bij de vorige, doch niet zoo overvloedig, Gort.; Baarn, FL. B. s.). Variat:

β . foliis angustioribus, lanceolatis, acutis, superioribus flóribusque ternis. (Refert MORIS., *Hist. II.*, S. 5., t. 26, f. 3 *A. tenuifoliam Monelli*). Diepenveen, Tyhaar in Herb. pr.

824. A. tenella L. In duinvlakten, op moerassige heiden. ♀ Jul. Aug. Pedunculi longitudine variant.

In Herb.: duinvlakte t. Zandvoort en halfweg Haarlem, Stekh., Mb.; langs een poel in de heide bezijden het Ulvenhoutsche bosch bij Breda, Lac.; rietveen bij Oisterwijk (N.-Brab.), G. Broers. Bovendien: Texel, Hoffm. in Herb. v. d. B.; t. Zandvoort en Overveen, Büse in Herb. Dav.; Noordwijk, Stekh., Bergen op Zoom, Wtt. in Herb. v. d. B.; Maastricht, Martens in Rechb. *pl. exs.* n°. 1925, Hov. in Herb. pr.; (ciland Ameland, Velzen, Valkenswaard (N.-Brab.), FL. B. s.).

CENTUNCULUS L.

825. C. minimus L. Op heidevelden, op vochtige zandgronden, enz. ☉ Jun. — *Aug.*

In Herb.: Zandvoort, Büse; Vughtsche heide, Hov.; bij Nijmegen, ex Herb. v. H.; kale vochtige plaatsen in de Staphorstsche landen, Heyn. Bovendien: zandige plaats in de Wijchensche veenen, D. J. Bosch in Herb. Abel.; (Heemze in O. IJss., Gort.; bij 's Gravenhage, *N. Bijdr.* p. 15; op de heide bij Zwaagwesteinde, Fris.).

PRIMULA L.

826. P. acaulis Jacq. In bosschen, op duingrond. 4 Mart. — Jun.

In Herb.: Groot-Bentveld, Mb.; in den Vogelenzang bij Haarlem, Stekh., D.; Walcheren, v. d. B. — Leyden, (l. *P. veris* a Muld. in *El. Leid.* ind.) Mb., op eene buitenplaats, Oudemans, (aufuga sec. Leid., p. 223 ann.). — Bovendien: Aardenhout bij Haarlem, v. d. B. in Herb. pr.; (Noordwijk, Leid.; Haagsche bosch, Vleuten bij Utrecht, FL. B. S.). Variat:

β. caulescens. Ulvenhoutsche bosch bij Breda? Lac. in Herb. pr.

827. P. elatior Jacq. Op grasgrond in bosschen. 4 Mart. Apr. — Jun. (*P. elatior* FL. B. S. et Bat. 726, pr. p.).

Pedunculis superne, pedicellis calycibusque interdum dense tomentosus.

In Herb.: Beekbergerwoud, Wtt.; Middachten, Büse; Beek, Ubbergen, Abel. — Leyden, aufuga, (cf. *P. acaul.*). — Bovendien: bij St. Oedenrode (N.-Brab.), D.; Ulvenhoutsche bosch bij Breda, v. d. Tr. in Herb. v. d. B., Lac. in Herb. pr.; (Walcheren, Blaas *Enum. Zeel.* III.).

828. P. officinalis Jacq. Op uiterwaarden, in weilanden, enz. 4 Apr. Maj. (*P. veris* FL. B. S. p. 772, non p. 178).

Formae *macrostylis* et *brachystylis* promiscue occurrunt, (de speciebus praecedentibus idem valere videtur).

In Herb.: Oosterhoutsche bosch bij Nijm., Beek, Abel.; Beekbergerwoud? Wtt.; Uiterwaarden, Stadsweide, batterij de Pol en boomgaard op den Essink, bij Zutphen, Wtt., Mb., Top, Cop; weiland nabij Brinkgreve bij Dev., Cop. Bovendien: (Uiterwaarden bij Drumpt? Zoelen? en Avesaate in Nederbetuwe? Gort.; weiland bij Voorst, FL. B. S.).

Obs. In speciminibus fructiferis *P. elatioris* capsulam exsertam vidi, *P. officinalis* contra inclusam. Num differentia constans?

HOTTONIA L.

829. H. palustris L. In slooten, poelen, langzaam vlietende wateren; op moerassige gronden. 2 $\frac{1}{2}$ Maj. Jun.

In Herb.: (formae *brachystylis* et *macrostylis*), Warmond, Leyden, Hulst, Vught, Nijmegen, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Noordwijk, Utrecht, Wilp, Twello, (Overveen, Vianen, Heikop, in de Betuwe, tusschen Nijkerk en Harderwijk, Heerden, verschill. p^l. in Overijss., Haren bij Groningen, Gort.; Friesland, Fris.; Maastricht, Lej., *Fl. d. Spa*).

SAMOLUS L.

830. S. Valerandi L. Aan slootkanten, in veenen, op moerassige en vochtige plaatsen. 2 $\frac{1}{2}$ Jun. — Aug.

Variat: simplex minor, aut ramosa elongata.

In Herb.: bij Amsterdam, Noordwijk, Leyden, Schouwen, Zuid-Beveland, Tholen, aan de Zuiderzee bij Spakenburg, Nijkerk, Deventer, Kampen. Bovendien: Endegeest en Leyderdorp bij Leyden, Voorst, bij den Wildenborch, (Vlieland, op vele plaatsen langs den Zuiderzeekant bij Enkhuizen, Muiderberg, in de duinvalleijen t. Beverwijk en Velzen en achter Egmond op den Hoef, pannen op Staalduin, langs den zee- en Maaskant bij 's Gravesande, bij Groningen, Gort.; Texel, Sparendam, halfweg Haarlem en Amsterdam, Haarlem, Overveen, Rotterdam, Delfshaven, bij den Uithoorn, bij Zutphen, FL. B. S.; Katwijk, Leid.; Friesland, Fris.).

GLAUX L.

831. G. maritima L. Op vochtige, zilte kleigronden in de nabijheid der zee. 2 $\frac{1}{2}$ Maj. — Jul.

In Herb.: Zuid-Beveland, Schouwen, Katwijk, aan het IJ bij Amsterdam, Zuiderzeekant bij Bunschoten, Elburg,

Kampen, Kampereiland. Bovendien: aan de Zuiderzee bij Nijkerkersluis, (langs het strand achter 's Gravesande, aan den zeekant bij Harderwijk, Delfzijl, Harlingen, Gort.; aan de zeedijken in bouw- en weilanden, enz. op verschill. pl. in Friesland, Fris.). Occurrit:

Forma elongata gracilis. In Herb.: In zilte grasgronden, Zuid-Beveland, v. d. B.

Ord. Globularieae DC.

Globularia vulgaris L. (Bij 's Gravenhage in de duinen tusschen de heide; bij Zwolle achter den Kranenburg en te Heemze, Gort.) n. v. Indigena dubia!

Ord. Plumbagineae Juss.

STATICE L.

832. S. (Armeria) elongata Hoffm. Aan zeedijken, op schorren, zilte gronden en vochtige zandgronden. $\pm$ Apr.—Jul. (*A. vulgaris* et *A. maritima* p. p. fl. B. s. p. 262; *S. Armeria* Gort., Bat. 174.).

In Herb.: Aan het IJ bij Zaandam, Mb.; aan de dijken langs het IJ bij Amsterdam, Mb., Oudemans, M. Doorn.; Zwartendijk bij Kampen; Bond.; Vestingwerken van Nijmegen, Abel. Bovendien: Harderwijk, Wtt., Nieuwe Diep, VZ., aan den Sparendamschen dijk langs het IJ, Stekh., Schorren langs het Sloe en de Westerschelde, Herb. v. d. B.; (Achlum, Franeker, in de Menaldumermieden, Fris.; t. Baarn en Naarden, fl. B. s.). Variat

β . maritima. Scapo pubescente, brevi aut elongato; capitulo interdum paucifloro. (*β . pubescens* Koch.? non ejusd. *S. maritima*, ob calycem costato-pilosum; *A. maritima* Rchb.? exc. p. 189; *S. Armeria* *β .* Gort.; *S. maritima* fl. B. s. p. p.). In Herb.: Zuid-Beveland (aan dijken en op schorren), v. d. B.; Middelburg, Marrée. Bovendien: Nieuwe Diep, VZ.; schorren bij

het Fort de Haak en Oranjezon (Walch.), v. d. Feen, v. d. B.; v. d. Tr.; (verschillende plaatsen in Friesland, Fris.).

Ludit: *corolla alba* (aan den zeedijk te Spakenburg, Bat.) n. v.

Obs. Gorteri et FL. B. s., *A. maritimae* tributos locos omisi, dubius quo referrem. Specie forsán illa distinguenda esset; pro tempore tamen formas vix limitandas ulteriori observationi commendare, videtur praestare.

833. S. Limonium L. Op schorren, aan dijken bij het zee-strand. 4 Jul. Aug. Sept.

In Herb.: Zuid-Beveland, D., v. d. B.; Zeeuwsche dijken, de Vriese. Bovendien: aan de havens van Middelburg en Arnemuiden, v. d. Feen, in Herb. v. d. B.; (op het Koe-gras op den weg naar den Helder, aan het zeestrand achter 's Gravesande, land van Terneuze, Gort.; de Helder, FL. B. s.; t. Harlingen en Dijkshoek, Meese; aan het Zuiderhoofd te Harlingen, aan het strand bij St. Jacob, den Westhoek en elders, niet zeer algemeen langs de kusten van Friesland verspreid, Fris.). Variat:

β. *Limonium parvum Bellidis minoris folio* C. B. P. (Bij Hasselt aan den dijk bij het Zwartewater, Gort.). — Quaenam Gorteri planta sit, incertum; *Limonium bellidifolium* dixit Dumort.; at ex synonymo tantum.

Obs. *S. Limonium* Gort. » foliis aveniis ” et FL. B. s. » foliis enervibus ” (Dan. 315) a speciminibus Zeelandicis differret et aut *S. Bahusiensi* Fries, aut *S. Pseudo-Limonio* Rchb. affine esset. An revera alia apud nos occurrit species?

Ord. Plantagineae Juss.

LITTORELLA L.

834. L. lacustris L. Op vochtige heide-, duin-, zand- en veengronden, aan plassen, meeren, enz. 4 Jun. Jul. Aug.

In Herb.: bij Zandvoort, Mb., Büse; duinvlakte het Rosewater t. Haarlem en halfweg Leyden, Stekh.; Vlijmen, Boxtel, aan het Vogelenwater te Oud-Leusden bij Amersfoort, Hov.; Meppel, Heyn. Bovendien: t. 's Gravelant en Loosduinen, v. d. Tr., Maastricht, Franq. in Herb. v. d. B.; heide bij N.-Loosdrecht, Herb. Lac.; (op vele plaatsen in de wouden van

Friesland, Meese; langs de Waal in den Bommelerwaard, Velp, bij het huis ter Heide en bij Amersfoort, Hilversum, op de Veluwe aan het Prinsenmeer, bij Harderwijk, FL. B. S.; tusschen Poppen en Hengelo, Ehrh. *Beitr.*; Giekerk en Zwaagwesteinde, Fris.).

PLANTAGO L.

835. *P. major* L. Op bebouwde plaatsen, tusschen gras aan wegen, dijken, in weilanden, enz. 2 Jun. — Aug. — Oct. (*P. major* cum var. *γ*. FL. B. S. p. 138.).

Variat capsulis polyspermis (seminibus 8—12 et 16?) et oligospermis (sub4-sperm.), scapo petiolisque longis aut brevibus, foliorum margine, nervis, cett.

In Herb.: Amsterdam, Leyden, Zuid-Beveland, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: Dordrecht, (Friesland, Fris.). A forma procera intermediis in minorem et minimam transit.

Variat:

β. minor (var. *β*. FL. B. S. l. l. et *minima*, p. 766.).

In veenen, vochtige heidegronden, op muren, enz.

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Nuenen (N.-Brab.), de

Br.; Hatertsche broek, Wychenschè veenen, Abel;

Zeyst, Kraep.; heide bij 't Uddelermeer, Un. 1849;

Diepenveen, Tyhaar; oude muren te Kampen, Bond.

Bovendien: Zuid-Beveland, v. d. B.; Vughtsche heide,

Hov. in Herb. v. d. B.; (oude muren te Heemstede,

Maasdijk bij 's Gravenhage ('s Gravesande?), Beest,

Boxtel, de Bildt, FL. B. S.; Oostmahorn, Fris.).

Obs. Var. *β. P. marina magna* J. B. Hist. (Gort.). (Aan den zeekant bij Muiderberg, Amsterdam, Zandvoort en elders, Gort.; bij 't Roode Klif, Fris.) n. v. ex synonymo esset *P. Cornuti* Gouan sec. Moris. *Hist.* — An forma *P. majoris* procera?

Ludit: *phyllostachya*, bracteis foliaceis. In Herb.: Leyden, D., Mb. Bovendien: Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.; Dordt, Herb. Lac.; *spica in axillis bractearum foliaccarum ramosa*. In Herb.: polder de Jager bij Dordrecht, Lac.; *rosea*, bracteis foliaceis rosulatis in spica brevi. In Herb.: 's Hage, de Br.; *polystachya* Wallr. (Moris. *Hist.*, S. 8, t. 15, f. 4!). In Herb.: langs den Rijnspoorweg bij Rijawijk, Kraep.

836. P. media L. Op plaatsen als de voorgaande (vooral in zandige streken). 2⁺ Maj. — Sept. Variat foliis angustioribus.

In Herb.: Bloemendaal, Zomerzorg, Leyden, Zuidzande (Z. V.), Rheedersteeg, Deventer, Olst, Kampen. Bovendien: Tiel, Voorst, Utrecht, Werkendam, (Staalduin, Gort.; Amsterdam, Vianen, Wijk bij Duurstede, Hattem en in geheel Gelderland, FL. B. s.; aan de wegen bij de Blesse, Fris.). Variat:

β. *P. latifolia hirsuta minor* C. B. P. (Gort.) An forma minor?

837. P. lanceolata L. Op plaatsen als de voorgaande. 2⁺ Apr. — Jun. — Sept.

Bractae variant colore et indumento, sunt basi et carina, aut basi tantum hirsutae, aut glabrae. Variat:

α. *vulgaris*. Foliis lanceolatis. (*P. lanceolata* Rchb. exc. p. 396; *Dan.* 437). In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Deventer, Kampen, Meppel. Bovendien: (Friesland, Fris.). — Stylo longissimo. (*P. decumbens* Rchb., l. l.). In Herb.: Leyden, Oudemans; 's Hage, de Br. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. v. d. B.

β. *lanuginosa*. In Herb.: Leyden (specim. foliis paulo latioribus), Mb.

γ. *elliptica*. Foliis latioribus ellipticis. In Herb.: Leyden, Mb.

δ. *sylvatica*. Elata spicis elongatis (densis), cylindricis. (FL. B. s. var. ε.) In Herb. (specimm. stylo longissimo): Leyden, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Olst, Cop. Bovendien: (Friesland, Fris.).

ε. *angustifolia*. Foliis angustioribus (plerumque et basi magis) hirsutis; (stylo variae longitudinis?). (FL. B. s. var. β.) Occurrit: 1°. *scapo magis minusve elongato*. In Herb.: Leyden, D.; Fijenoord, Groshans; duinen op Walcheren, v. d. B.; Olst, Cop; Kampen, Bond. Bovendien: (duinen van Katwijk, Leid.). 2°. *Scapo fere digitali aut brevior* (var. *capitellata*

Koch *Syn.*; *δ. trinervia* et *α. angustifolia minor* FL. B. s.). In Herb.: Leyden, Mb.; Walchersche duinen, v. d. B.; muren van Utrecht, de Br.

Ludit uti *P. major*, *bracteis foliaceis*. In Herb.: 's Gravenhage de Br.; *Spica digitata* (Studentenpad bij Leyden, Bat.; Friesland, Fris.).

338. P. maritima L. Op zilte gronden, aan den zeekant. 2 Jun. — Aug. — Oct.

(Aan de zee bij 's Gravesande, Enkhuizen, Delfzijl, Gort.; Muiderberg, Naarden, Asscher *ms.*; Texel, de Helder, FL. B. s.; op het strand bij Roptazijl, St. Jacob en elders, in de wouden van Friesland, Meese). Variat:

α. genuina. In Herb.: Zeeland, v. d. B.; op palen aan het IJ te Zaandam, Kerbert; Kampen, Bond. Bovendien: (Zwaagwesteinde op de heide, Fris.). — Forma *leptophylla*; *gracilior*, interdum *humillima*. (Var. *β.* FL. B. s.). In Herb.: Duiveland, D.; hoek van Holland, de Br. Bovendien: (op 't strand bij Dijkshoek, Fris.).

β. dentata. In Herb.: dijken aan het IJ bij Amsterdam, van verschillenden; Zuid-Beveland, D., v. d. B. Bovendien: (aan den zeedijk te Harlingen, op de heide te Zwaagwesteinde, Fris.).

Ludit: *spica composita secunda*. In Herb.: Zeeburg bij Amsterdam, Mb. Bovendien: Brouwershaven, Herb. v. d. E.

339. P. Coronopus L. Aan zeedijken, in duinen, op heidevelden, enz. ☉ Jun. — Aug. (*P. Coronopus cum var. β.*? Gort., FL. B. s.).

In Herb.: Katwijk, D., Mb.; Duiveland, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Eindhoven, D.; Vughtsche heide, Hov.; Havelte, Heyn. Bovendien: Zuiderzeestrand, Scheveningen, Wenck in Herb. v. d. B.; (Haarlem (*β.*), 's Gravenhage, Docsburg, Zutphen, Harderwijk, Heemze (O. Yss.), Harendermolen, t. Haren en de Waterhuizen bij Gron., Gort.; Texel, Amsterdam, Schuddegeest bij Leyden, Bergen op Zoom, Harlingen, FL. B. s.; Noordwijk aan Zee, bij het huis den Deyl, Leid.; Dijkshoek, Workum, enz. Fris.).

Subclass. 4. Monochlamydeae.

Ord. Amaranthaceae Juss.

AMARANTHUS L.

810. A. sylvestris Desf. Aan wegen, op bebouwde plaatsen, enz. ☉ Jul. Aug.

In Herb.: Leyden, Mb., Oudem. Bovendien: Baambrugge, v. d. Tr. in Herb. pr.

811. A. Blitum L. In moeshoven en bouwlanden, aan wegen, enz. ☉ Jul. Aug.

In Herb.: Leyden, Woerden, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Vught, Zuid-Beveland. Bovendien: ('s Hage, Amsterdam, Vianen, Heikop, FL. B. s.).

A. retroflexus L. Op bebouwde plaatsen. ☉ Jul. Aug.
(Zeist, Petif in FL. B. s.) n. v. i. Planta advena an aufuga?

Ord. Chenopodeae Vent.

SUBORD. SPIROLOBEEAE C. A. Meijer.

Trib. Salsoleae C. A. M.

SCHOBERIA C. A. M.

812. S. fruticosa C. A. M. Aan de zee kust. † Jul. Aug. (*Salsola fruticosa* Gort. p. 70. *Chenopodium fruticosum* FL. B. s. p. 230. *N. Bijdr.* p. 18).

Helder, Herb. VZ.; Zwijndrecht, Herb. Lac. Bovendien: (Walcheren, Texel, Gort. Leyden? Leid.). Species forsan non omnino advena.

813. S. maritima C. A. M. In kleigronden aan de zee kust. ☉ Aug. Sept. (*Chenopodium maritimum* FL. B. s. p. 228).

In Herb.: Muiderberg en van ondersch. pl. in Zeeland. Bovendien: Zwijndrecht, Holwert, (de Helder, Enkhuizen,

's Gravesande, Delfzyl, Gort.; Harderwijk, Wieringen, Texel, Brielle, Amsterdam, FL. B. S.; 't Bildt, Dijkshoek, Harlingen, enz. Fris.).

S. filiformis (Suaeda) Dum. Caule herbaceo, erecto, fol. filiformibus teretiusculis, floribus glomeratis caliculi longitudine. *Prodr.* p. 22.

(In coen. marit. Holl.!) Mihi prorsus ignota planta.

SALSOLA L.

844. S. Kali L. In dorre zandgronden; in de zeeduinen. ☉
Jul. *Aug.*

In Herb.: Noordwijk, Katwijk, Walchersche duinen, zandplaat in de Waal bij Rossum. Bovendien: Breskens, Zuid-Beveland, (Harderwijk, Medemblik, 's Gravesande, Gort.; t. Harlingen en Roptazyl, Meese; Workum, Stavoren, enz. Fris.). Variat:

β. brevimarginata Koch. (*S. Tragus* FL. B. S.; *S. turgida* Dum. *Prodr.* p. 23 propter cit. syn. FL. B. S.).

In Herb.: Zandvoort? Oudem. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Katwijk aan Zee, D. in Herb. pr.

S. Soda L. Indigenam notavit Boerhaavius (l. l. II. p. 93 n°. 1); eandemne significat Linnaeus nomine *S. Sedoidis?* (*Amoen. Acad.* VI. p. 56.)

SUBORD. CYCLOLOBEAE C. A. Meijer.

Trib. *Salicornieae* C. A. M.

SALICORNIA L.

845. S. herbacea L. Aan de zee kust (bij voorkeur op slikken en overstroomde plaatsen). ☉ *Aug. Sept.*

In Herb.: Spakenburg en van ondersch. pl. in Zeeland. Bovendien: ('s Gravesande, de Helder, Groningen, Harderwijk, Gort.; Harlingen, Francker, Meese; Amsterdam; FL. B. S.).

Obs. Variat habitu *erecto*, *procumbente* et *diffuso*. (*S. procumbens* FL. B. s. comprehendit specimina habitu procumbente vel diffuso; cf. *N. Bijdr.* p. 2.).

846. S. radicans Sm. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♂
Aug. Sept.

Zuid-Beveland, v. d. B. in Herb. pr.

Obs. Species bene distincta, quam, licet cum *S. fruticosa* L. confuderunt et Retzius et Smithius, recentiores vero auctores Suecici et Anglici agnoverunt, illi quidem sub nomine *S. biennis* Afz., hi contra sub recepto a nobis nomine. Differre videtur a *S. herbacea*: duratione bienni, articulis caulinis et inferioribus ramorum lignescentibus, illis elongatis, vix sursum incrassatis, profunde emarginatis. Cf. *Engl. Bot.* t. 1691. Inflorescentia, seminum indoles, etc. in hoc genere non satis caute exploratae sunt, quae forte alios eosque magis fidos characteres suppeditent.

Trib. *Chenopodiaceae* C. A. M.

CORISPERMUM L.

847. C. Marschallii Stev. In de duinen. ☉ *Jul. — Sept.*
(*C. hyssopifolium* FL. B. s. et *C. bracteatum* N. Bijdr. p. 2).

In Herb.: Overveen (in duin-akkers) Stekh., Mb., Buse, Oudem. Bovendien: (Zandvoort, Mb. in *N. Bijdr.*).

Obs. Speciminibus indigenis et diagnosis Kochiana et descriptio Marschalliana (*Fl. Taur. Cauc.* III. p. 5) et Icon Sturmii XVI. 1. egregie convenit suntque illa prorsus identica cum speciminibus pr. Schwetzingenlectis, quae communicavit am. doct. Wirtgen. *C. bracteatum* Viv. dubium est, quippe quod a Bertolonio trahitur ad *C. hyssopifolium* L. Ad hanc denique speciem, eximie orientalem, specimina nostra nequaquam pertinent.

POLYCNUM L.

848. P. arvense L. In zandige bouwlanden. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Werkendam, Lac. Bovendien: (Overasselt B. ap. de Geer p. 17; Harderwijk, R., de Bildt, March. in FL. B. s.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa* I. p. 33).

KOCCHIA L.

849. K. hirsuta Nolte. Aan de zeekust. ☉ *Aug. Sept.* (*Chenopodium hirsutum* FL. B. s. p. 228).

In Herb.: Duiveland, D.; Brouwershaven, v. d. B. Bovendien: (Amsterdam, t. Tjongerzijl en de Lemmer, v. H. in FL. B. s.).

Obs. *Chenop. hirsutum* FL. B. s. nomine *Kochiae tripteris* a vera *K. hirsuta* distinctam censet Cl. Dumortier (*Prodr.* p. 22). Specimina auctoris cl. non vidi, Zeelandica vero nulla nota recedunt sive a descriptionibus (v. g. Noltei in *Novit.* p. 26; Mert. et Koch *Dld's Fl.* II. p. 324), sive a specimine Nolteano (Rchb. *exsicc.* 1266). *K. tripteris* sic definitur l. l.: »caule herbaceo, foliis semicylindricis glabris; floribus hirsutis, perigonii fructiferi segmentis tribus excrescentibus membraniferis, duobus » immutatis.”

CHENOPODIUM L.

850. C. hybridum L. Op bebouwde en raige plaatsen, aan vuilnis- en mesthoopen. ☉ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Utrecht, Lac.; Hees (Nijm.), Abel.; Meppel, Heyn.; Domburg, v. d. B. Bovendien: Wijk bij Duurstede, Wtt., 's Bosch, Hov. in Herb. pr.; (Zwol, Gort; Friesland? M.; Amsterdam, v. H. FL. B. s.; Leeuwarden, Fris.; Maastricht, Lej. *Fl. d. Spa*).

851. C. urbicum L. Op bebouwde plaatsen, aan wegen, ruigten, enz. ☉ *Aug. Sept.*

Wassenaar, D., Maastricht, Franq. in Herb. pr.; Meppel, Herb. Heyn.; (t. Amsterdam en Sloten, FL. B. s.).

852. C. murale L. Op muren, aan ruigten, heggen, enz. ☉ *Aug. Sept.*

In Herb.: Leyden, D., Oudem.; Katwijk, Mb.; Valkenhof (Nijm.), Abel.; Goes, v. d. B. Bovendien: Dordt, Herb. Lac.; 's Hage, VZ., 's Bosch, Hov., Maastricht, Franq. in Herb. pr.; (Delft, Amsterdam, FL. B. s.).

853. C. album L. In bouwlanden en moeshoven, aan ruigten, vuilnis- en mesthoopen. ☉ *Jul. Aug.*

Variat foliorum forma et praeterea :

α. spicatum, Koch. (*C. album* FL. B. S. p. 224).

β. cymigerum Koch. (*C. album γ. viridis* FL. B. S.).

In Herb.: *α.* Leyden, Utrecht, Kampen, Nijmegen; 's Bosch, Zuid-Beveland; *β.* Leyden, Kampen, Meppel, Nijmegen, Vlijmen, Zuid-Beveland.

854. C. Ficifolium Sm. Aan ruigten en vuilnishooopen; in bouwlanden. ☉ *Jul. — Sept.*

In Herb.: Delft, de Br.; Haarlem, Mb.; Culemborg, Alph.; Kampen, Bond. Bovendien: Dordt, Amsterdam, Sloten, Herb. Lac.

C. Ambrosioides L. Maastricht, Herb. Hov. (*Kruidk. Arch.* I. p. 216). Planta, e regno Mexicano introducta in usum medicum, nunc efferata hic illic occurrit.

855. C. polyspermum L. In bouwlanden en moeshoven, aan wegen, enz. ☉ *Jul. Aug.*

Variat foliorum forma et praeterea :

α. cymoso-racemosum Koch (*C. polyspermum* FL. B. S. p. 228).

β. spicato-racemosum Koch (*C. acutifolium* ibid.; cf. quoque obs. p. 780).

In Herb.: *α.* Leyden, Kampen, Nijmegen, Eindhoven; Zuid-Beveland; *β.* Leyden, Kampen, Meppel, Zuid-Beveland, Vlijmen.

856. C. Vulvaria L. Aan asch- en vuilnishooopen, muren, enz.; in bouwlanden? ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Mb.; Zwijndrecht, Lac.; Hees (Nijm.); Abel.; Zierikzee, v. d. B. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Harlingen, Leeuwarden; Fris.).

C. Botrys L. (Leeuwarden, Meese, p. 15). Planta Europae australis, olim apud nos quoque culta et facile efferata.

BLITUM L.

857. B. capitatum L. Op onbebouwde en ruige plaatsen, aan waterkanten. ☉ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Haarlem, Mb. Bovendien: (Franeker, Meese; Delft, Verm., FL. B. s.; Dokkum, Cock; Utrecht, D. Seiff. *N. Bijdr.*; Wassenaar, Stekh., Leid.).

858. B. virgatum L. Op gelijke pl. als de vorige, aan mesthoopen. ☉ *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Baambrugge, v. d. Tr.; Dordrecht, Lac. Bovendien: Werkendam, Lac. in Herb. pr.; (Friesland, Meese; Nijmegen, Beek, B. FL. B. s.).

859. B. Bonus Henricus C. A. M. In moeshoven, aan wegen, ruigten en vuilnishoopen. ♀ (an ♂?) *Jun.* — *Aug.* (*Chenopodium bon. Henr.* FL. B. s. p. 222).

In Herb.: Wageningen, Wtt. Bovendien: Dordrecht, Herb. Lac.; Maastricht, Herb. Hov.; Vechten, Kraamw. in Herb. Heyn.; Bommel, Wtt., Tielerswaard, Hoffm., Bunnik, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Patten (Veluwe), Neder-Betuwe, 's Hage, Wijk bij Duurstede, Gort.; Deventer, Delft, FL. B. s.; Leeuwarden, Fris.).

860. B. rubrum Richb. Aan wegen, waterkanten, ruigten, vuilnis- en mesthoopen, enz. ☉ *Jul.* *Aug.* (*Chenopodium rubrum* FL. B. s. p. 224).

In Herb.: Leyden, Kampen, Meppel, Heusden, Zuid-Beveland. Variat:

β. acuminatum Koch. In Herb.: Nijmegen, (stadsgracht buiten de Hazelpoort), Abel.

γ. paucidentatum Koch. In Herb.: Goes, v. d. B.; Zwijndrecht, Hov. Bovendien: Amsterdam, Sloten, Muidenberg, Herb. Lac.

Obs. Kochium sequentibus typus hujus speciei nobis est forma, quam nomine *C. rubri glomerati* distinxit Wallroth (*Sched. Crit.* p. 407). Var. *γ.* in Herbariis pro *Chenop. urtico-* determinatam vidi, a quo vero, praeter generis diversitatem, seminibus abunde differt, licet habitu conveniat.

861. B. glaucum Koch. In vochtige zandgronden, aan wegen, enz. ☉ *Jul. Aug.* (*Chenopodium glaucum* FL. B. S. p. 226).

In Herb.: Leyden, Muiderberg, Kampen, Meppel, Nijmegen, Heusden, Zuid-Beveland. Bovendien: (Amsterdam, Zwol, enz. Gort.; Friesland, M.; Deventer, Utrecht, 's Hage, FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Fl. d. Spa*).

BETA L.

862. B. vulgaris (*γ. Rapacea*) Koch. Wordt in 't groot verbouwd en komt hier en daar verwilderd voor.

863. B. maritima L. Aan de zee kust. ♀ *Aug. Sept.*

In Herb.: Zeedijk bij Amsterdam, de Vr.; Overtoom, Lac.; Zwijndrecht, Mb. Bovendien: (Helvoetsluis, Gort.; Harlingen, Bergsma in FL. B. S.; Dijkshoek, Menaldummermieden, Fris.).

Obs. Species, me judice, ulterius indaganda. Characteres, quibus a var. *littorali* *B. vulgaris* (*B. maritima* MB. non L.) haec distinguitur, in speciminibus, quae vidi, sicis distinguere non valeo. Magis dubium me reddit descriptio in Fl. Bat. t. 233, quae »*radicem crassam, multicaulem, caules prostratos*» etc. aut silet aut expressis verbis negat. Nonnulla saltem specimina, huc relata, ad varietatem istam *B. vulgaris* pertinere, suspicari licet.

Trib. *Atriplicieae* C. A. M.

HALIMUS Wallr.

864. H. Portulacoïdes Wallr. In kleigronden, binnen 't bereik van den vloed, aan de zee kust. ♀ *Aug. Sept.* (*Atriplex Portulacoïdes* FL. B. S. p. 220).

In Herb.: van verschill. pl. in Zeeland. Bovendien: ('s Gravesande, Texel, Delfzjil, Gort.; tussch. Roptazjil en Dijkshoek, M.; Wieringen, Zandvoort? FL. B. S.; Harlingen, Fris.).

865. H. pedunculatus Wallr. Op gelijke plaatsen als de vorige. ☉ *Aug. Sept.* (*Atriplex pedunculata* FL. B. S. p. 780).

In Herb.: Zuid-Beveland (op de schorren aan de Westerschelde bij Biezeling), D., v. d. B. Bovendien: op de slikken van het (thans ingedijkt) Schengen en t. Veere en de Vrouwepolder op Walcheren, v. d. B. in Herb. pr.

ATRIPLEX L.

866. A. hortensis L. In moeshoven aangebouwd en verwilderd. ☉ *Jul.* Aug.

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

867. A. patula L. In bouwlanden en moeshoven, aan ruigten. ☉ *Jul.* — *Sept.* (*A. angustifolium* FL. B. S. p. 222).

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, Vlijmen, Zuid-Beveland. Variat:

β. microcarpa Koch. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Sleeuwijk, Herb. Lac.; (Gelderland, Dum. *Prodr.* p. 20. *A. microspermum* W. et K.).

868. A. latifolia Wahl. Aan wegen en waterkanten; in bouwlanden en moeshoven, op ruige plaatsen naar den zee-kant. ☉ *Jul.* — *Sept.* (*A. hastatum et patulum* FL. B. S. p. 220. Cf. Bat. obs. ad t. 523. *A. hastata* Leid. p. 234. *Enum. Zeel.* I. p. 37).

In Herb.: Leyden, Velsen, Amsterdam, Kampen, Mep-pel, Nijmegen, Orten, Zuid-Beveland. Variat:

β. microcarpa Koch. In Herb.: Kampen, Top; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Westbroek, Kraamw., 's Bosch, Hov. in Herb. pr.

γ. salina Koch. In Herb.: Kampen, Bond.; Zuid-Beveland, D., v. d. B.

869. A. deltoidea Bab. (*Man. of Brit. Bot.* p. 253. *E. Bot.* t. 2860).

Differt ab antecedentis var. *γ.*: foliis subintegris, panicula fructifera densissime glomerata, seminibus laevibus nitidis. Ulterius inquirenda! Species caeterum bona, quam prius jam in *Fl. Dan.* distinxerat d. Drejer, nunc vero in Fl.

Scandinaviae recepit Cl. Fries (*Summ. veg.* p. 53. 201).

In Herb.: Zuid-Beveland, D.

870. A. littoralis L. Aan de zeekust; ook binnen 'slands aan waterkanten. ☉ *Jul.—Sept.* (*A. marina Enum. Zeel.* I. p. 37.).

In Herb.: Leyden, Kampen, Schouwen, Zuid-Beveland.

Bovendien: Zwijndrecht, Amsterdam, Herb. Lac.

Obs. Speciminibus examinatis duplex manifeste est typus; fructus vero maturi plerisque desunt, qui, simul cum foliorum forma, in distinguendo sunt consulendi. Si characteres, quos indicavit De Tharding (*Consp. Megapol.* p. 24 et 25) sint constantes, absque ullo dubio *A. marina* ab *A. littoralis* erit distinguenda: at quaestio tunc, me iudice, erit nonne illa ad formam quandam littoralem *A. patulae* spectet.

A. laciniata L. Aan de zeekust; ook binnen 'slands aan wegen en ruigten. ☉ *Jul.* Aug.

In Herb.: Aan de Schelde t. Breskens en Hoofdplaat, Lac.

Obs. Specimen junius, vix florens, ideoque valde incertum.

871. A. rosea L. Aan de zeekust; aan wegen en ruigten. ☉ *Jul.* Aug. (*A. laciniatum* Bat. t. 280 ob glomerulos florum axillares; *Fl. B. s.* p. 220).

(Noordwijk en Katwijk, K.; Wieringen, R. in *Fl. B. s.*) n. v. i.

Obs. Genus difficile at monographico studio dignissimum, quod jure monuit Cl. Fries. Kochii expositio minime placet, attamen hanc secutus sum, quia meliorem non novi. *A. latifolia* et *littoralis*, forte *patula* quoque, species videntur collectivae, quae vero assiduo formarum littoralium imprimis, studio erunt extricandae. Monendum quoque, *A. laciniatam* *Fl. Dan.* t. 1284, quae citatur in *Fl. B. s.*, et *A. roseam* Bab. a Cl. Fries (*Summ. veg.* p. 201) citari ad *A. crassifoliam* C. A. M., dum *A. laciniata* Bab. et *E. Bot.* t. 165, illo iudice, verosimiliter ad *A. roseam* L. pertinet.

Ord. Polygoneae Juss.

RUMEX L.

1. LAPATHUM TOURN.

A. Hydrolapathum Fries. (*R. aquaticus* L. in *Flor. Succ.*)

872. R. Hydrolapathum Huds. In en aan slooten, vaarten, moerassen, in vochtige weilanden. ² *Jul.* Aug.

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Haamstede, Zuid-Beveland, 's Hage, Kampen, Dordrecht. - Bovendien: 's Bosch, Hov., Beuningen, Abel. in Herb. pr.; (Zwartsluis, Groningen, FL. B. S.).

873. R. maximus Schreb. Aan de oevers van rivieren. 2 Jul. Aug.

In Herb.: Dordrecht aan de Merwe, Lac.

874. R. Hippolapathum Fries. Op gelijke plaatsen als de vorige. 2 Jul. Aug. (*R. aquaticus* N. Bijdr. p. 24).

In Herb.: Langs de Merwe t. Gorinchem en Dordrecht, Lac.; aan de Lek te Wijk bij Duurstede, de Vriese.

Obs. Secundum Celeb. Fries *R. aquaticus* omnium auctorum, praeter Koch, pertinet ad formam majorem aquaticam *Rumicis domestici* Hartm.

875. R. conspersus Hartm. Aan vaarten en grachten. 2 Jun. — Aug.

Laciniis perigonii fructiferi interioribus late cordatis, subdentatis, una granifera, ramis paniculatis aphyllis, foliis radicalibus oblongis, obtusis, basi cordatis oblique ovatis, petiolis supra planis superne a latere compressis. Fries, *Novit. Mant.* III. p. 26.

In Herb.: 's Hage, de Br.

876. R. crispus L. Op bebouwde en onbebouwde plaatsen, in weilanden, aan kanten van slooten en langs de wegen. 2 Jun. Jul.

In Herb.: Zuid-Beveland, 's Hage, Kampen, Dordrecht, Leyden. Bovendien: Heusden, Nijmegen. Variat:

α. *unigranis* Petif. (Valvula una obsolete granifera, ceteris nudis).

In Herb.: 's Hage, de Br.; Amsterdam, Lac., Romb., M. Doorn.

B. *Nemolapathum*, Fries.

877. R. pratensis M. et K. Op grazige schaduwachtige plaatsen, inzonderheid op zandgrond. 2 Jun. Jul.

In Herb.: Haarlem, Mb.; 's Hage, de Br. Bovendien: (Baarn, v. Hall, FL. B. s.).

878. R. obtusifolius L. Op grazige plaatsen, onder kreupelhout, in bosschen, enz. 24 Jun. Jul. (*R. sylvestris* Wallr.).

In Herb.: Goes, 's Hage, Kampen, Dordrecht, Amsterdam, Haarlem.

879. R. divaricatus L. Op bebouwde en onbebouwde plaatsen, aan slootkanten, in weilanden. 24 Jun. Jul.

Laciniis perigonii fructiferi interioribus ovato-triangularibus, seruposo-reticulatis, in apicem integerrimum aequaliter productis, racemis aphyllis patentibus, foliis imis cordato-ovatis obtusis, petiolis supra planis marginatis. Fries, *Mant.* III. p. 25.

In Herb.: 's Hage, de Br.

880. R. conglomeratus Murraij. Aan kanten van slooten, grachten en op andere vochtige plaatsen. 24 Jun. Jul.

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Haarlem, Mb., de Vr.; 's Hage, de Br.; Dordrecht, Hov.; Leyden, Oudem.; Amsterdam, M. Doorn., Romb., Lac. Variat:

a. pycnocarpus. (Callis crassioribus). *R. pycnocarpus* Wallr.

In Herb.: 's Hage, de Br.

β. divaricatus. (Valvulis ovato-oblongis corrugatis, ramulis divaricato-patentibus). *R. divaricatus* Thuill. Par. II. 182.

In Herb.: 's Hage, de Br.

881. R. sanguineus L. Op vochtige schaduwachtige plaatsen, in bosschen. 24 Jul. Aug. Variat:

a. viridis (*β.*) Sm. (Caule et foliorum venis non coloratis).

In Herb.: Leyden, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B.; 's Hage, de Br.

β. genuinus Koch. (Caule et foliorum venis sanguineis).

In Herb.: Goes, v. d. B. Bovendien: Velzen, de Br.; (Amsterdam, Haarlem, R.; Nijmegen, de Beijer; Leyden, Mulder, FL. B. s.).

882. R. palustris Sm. Op vochtige plaatsen, aan kanten van slooten. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Zuid-Beveland, Leyden, 's Hage, Dordrecht. Bovendien: (Haarlem, Amsterdam, de Joure, FL. B. S.).

883. R. maritimus L. Op moerassige plaatsen. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Wassenaar, Katwijk, Amsterdam, Zuid-Beveland, Leyden, 's Hage, Kampen. Bovendien: Vught, Nijmegen, (Sloten, de Joure, Harlingen, FL. B. S.).

2. ACETOSA Tourn.

884. R. scutatus L. Op steenachtige plaatsen en muren. 2⁺ Maj. — Jul.

a. hastifolius Koch. (Folia utrinque sinu profundo et angusto excisa, lobus terminalis ovatus, fere latior, quam longus. Sturm. Heft 14. n°. 3. *R. hastifolius* M. B. *Taur. caucas.* I. 290).

Stadsmuren van Rhenen, Abel. in Herb. pr. Bovendien: (Muren van het Huis te Bronkhorst bij Zutphen, de Gorter, FL. B. S.).

Obs. Planta Gorteriana certe ad hanc varietatem pertinet, quia haec vulgarissima est.

885. R. Acetosa L. Op grazige plaatsen, in weiden, in bosschen. 2⁺ Maj. Jun.

In Herb.: Leyden, Deventer, Zuid-Beveland, Kampen, 's Hage. Bovendien: Vught, Nijmegen.

886. R. Acetosella L. Op bebouwde en onbebouwde zandgronden. 2⁺ Maj. Jul.

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Zuid-Beveland, Deventer, Kampen, 's Hage, Meppel, Dordrecht. Variat:

a. vulgaris Koch. (Folia lanceolata, sagittata) St. h. 74. n°. 9. In Herb.: Leyden, D., Mb.; Wassenaar, Oudem.; Dordrecht, Hov.; Meppel, Heyn.

β. angustifolius Koch. (Folia linearia vel anguste lanceolata, saepe auricula una, rarius auriculâ utrâque destituta).

In Herb.: Deventer, Halbertsma; Zuid-Beveland; v. d. B.; Kampen, Bond.; 's Hage, de Br.

r. multifidus Koch. (Major, foliorum auriculæ bi-trifidæ).

R. multifidus St. h. 74. In Herb.: 's Hage, de Br.

Obs. Plurima e copiosissimis specierum diversarum generis Rumicis speciminibus in herbario nostro adeo incompleta sunt, ut ipsorum determinatio multa dubia relinquat. In genere fructus omnino maturi atque folia radicalia deficiunt, dum forma petioli foliorum radicalium, quam Fries ad nonnullas species rite distinguendas tanti fecit, ne unico quidem in specimine manifesta est. Hancobrem supra memoratis novas jungere species indigenas minus congruum duxi, licet absque omni dubio inter specimina nostri herbarii plures reperiantur formæ et species memorabiles: ita v. c. observatio naturæ docebit *Rumicem Steinii* nostræ patriæ indigenam esse, quorsum nonnulla e speciminibus nostris pertinere quidem videntur, sed satis certo referri nequeunt. Præterea in propria collectione quoque varias formas desciscentes possideo, quarum characteres differentiales ex observatione et cultura per biennium manserunt immutati. Ab altera parte multi characteres, hucusque in diagnosi plurimum Rumicum adhibiti, mihi videntur nequaquam sufficere ad rite et accurate definiendas illas formas. Itaque genus *Rumex* nostræ Floræ ut accuratius denuo iavestigetur et observationibus iteratis speciminum viventium illustretur, optandum est; idque eo magis, quo characteres specierum hujus adeo naturalis generis in speciminibus exsiccatis minus evidenter sese manifestent.

POLYGONUM L.

a. *Polygonum*.

I. BISTORTA Tournef.

887. P. Bistorta L. Op schaduwachtige vochtige plaatsen in weiden. ²⁺ Jun. Jul.

In Herb.: Eindhoven, D.; Mierlo (N.-Br.), de Br. Boven-dien: Groningen, Heyn. in Herb. pr.; Utrecht, Someren (N.-Brab.), de Br.; (Harderwijk, Muiden, Neerlangbroek; Schalkwijk, Fl. B. s.; Giekerk, Fris.).

II. PERSICARIA Tournef.

888. P. amphibium L. In en aan slooten, grachten, vijvers; op bouw- en weiland. ²⁺ Jun. — Sept.

a. glabratum. (Ochreis fere omnibus glabris, bracteis obtusiusculis, glabris muticisque), de Br. *Verslag der Vereeniging* (1847) in *Kruidk. Arch.* I. p. 512.

Forma 1. *natans.* (Caulc fluitante, radicante; fol. oblongis, acutiusculis, basi oblique subcordatis, longe petiolatis, nitidis).

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Dordrecht, Cop. Bovendien: Utrecht, de Br.; Meppel, Heyn. in Herb. pr.

Forma 2. *coenosum.* (Caulc erectiusculo, superne ramoso, basi prostrato radicante, fol. ovato-lanceolatis acutis, basi oblique cordatis, petiolatis), de Br. l. c.

's Hage, de Br.

β. fluitans. (Caulc fluitante radicante; fol. oblongo-ellipticis, acutis, petiolatis, nitidis, basi suboblique ovatis, ochreis plerisque glabris, bracteis *acuminatis* glabris, muticisque), de Br. l. c.

In Herb.: Leyden, Mb., D.; Kampen, Top, Bond.; Deventer, v. Groningen. Bovendien: Utrecht, de Br. in Herb. pr.

γ. hirtulum. (Ochreis fere omnibus hirsutis, bracteis acutis, ciliatis hirsutisque, fol. utrinque et margine adpresse hirtulis), de Br. l. c.

Forma 1. *terrestris.* (Caulc erecto, fol. elongato-lanceolatis, acuminatis, basi subcordatis brevissime petiolatis, petiolis nervosis). *P. amphibium γ. terrestre* Wallr. *Sched. crit.*

In Herb.: Leyden, Mb., Oudem.; 's Hage, de Br. Bovendien: Meppel, Heyn. in Herb. pr.

Forma 2. *paludosa.* (Caulc basi adscendente erecto, superne ramoso; fol. elliptico-lanceolatis, acuminatis, basi oblique subcordatis, petiolatis). de Br. l. c.

In Herb.: 's Hage, de Br.

Forma 3. *maritima.* Op zandgrond aan de zee-kusten. (Caulc ramoso prostrato; fol. lanceolatis, acu-

minatis, undulatis, strigosis, basi subcordatis, sessilibus; spicis subgeminis, terminalibus erectis). *P. amph.* var. *maritima* Dethard. *Conspect. plant. Megapol.*

In Herb.: 's Hage, de Br.

889. *P. pallidum* Wither. Op bebouwde en onbebouwde plaatsen, op akkers, in moestuinen. ☉ *Jul.* — *Sept.*

Foliis acutiusculis, ochreis tenuissime ciliatis, spicis virginis fructiferisque conformibus solitariis erectis turgidis, obtusissimis, terminali oblonga, lateralibus subsessilibus globosis, pedunculis glanduloso-scabris, *bracteis auriculatis glandulosis, perianthii fructiferi venis elevatis, arcuatis apice recurvatis anastomosantibus*, seminibus orbiculatis utrinque excavatis maximis. *Fr. Mant.* II. p. 24. *P. Lathifolium* γ. Braun.

α. vulgatum. (Seminibus nitidis).

a. ramosum. (Nodoso-incrassatum, erecto-patens, ochreis laxis brevibus fissis, foliis latis obtusiusculis). *Fr. l. c.* Reichb. *Icon.* fig. 688.

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Delft, de Br.; Deventer, v. Gron.; Kampen, Top.

b. simplex. (Aequale, strictum, ochreis elongatis arctis integris, fol. angustis acutiusculis). *Fr. l. c.*

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Leyden, Oudem. (forma incana); 's Hage, de Br. (forma flor. rubellis); Kampen, Bond.

β. somphocarpum. (Seminibus opacis). *P. somphocarpum* de Br. l. c.

In Herb.: 's Hage, de Br.; Amsterdam, Lac., Romb., M. Doorn. (forma flor. albidis). Bovendien: (forma flor. rubellis) 's Hage, de Br.

Obs. Haec varietas cultura constans est.

890. *P. nodosum* Pers. Op soortgelijke, doch vochtigere plaatsen dan de vorige, inzonderheid op veengrond. ☉ *Jul.* — *Oct.*

Foliis acuminatis, ochreis muticis, spicis *virginis thyrsoideo-conglomeratis*, fructiferis pedunculatis racemosis cy-

lindrico-clongatis, subcernuis, pedunculis scabris, bracteis auriculatis glabris, *perianthii v̄enis prominulis ramosis apice convergentibus*, seminibus vix ovato-subrotundis laevibus, utrinque excavatis. Fr. l. c.

α. speciosissimum. (Spicis turgidis densis, definite discoloribus, floribus et seminibus magnitudine *P. pallidi*. Semper nodosum incrassatum). Fr. l. c. *P. Lappathi-folio-nodosum* Reichb. *Fl. Germ. excurs.* pag. 572. (Ludit floribus luteo-viridibus).

In Herb.: 's Hage, de Br.; Leyden, Oudem.

β. vulgatum. (Spicis tenuioribus demum strigosis, floribus colore indefinito, seminibus duplo minoribus). Fr. l. c.

a. genuinum. (Caule nodoso-incrassato divaricato-ramoso, vaginis laxis laceris, fol. latis breve acuminatis, spicis digitato-conjugatis divergentibus). *P. nodosum* Reichb. *Icon. fig. 689.* de Br. *Versl.* 1848. p. 85.

In Herb.: 's Hage, de Br.; Deventer, v. Gron. Bovendien: 's Bosch, Nov.; Nijmegen, Abel.; Kampen, Top in Herb. pr.

b. angustifolium. (Nodis aequalibus, fol. angustis longissime acuminatis, spicis simpliciter racemosis laxe erectis). *P. nodosum b. erectum* Fr. l. c. de Br. *Versl.* 1848. p. 85.

In Herb.: Langs de Zaan, Mb.; 's Hage, de Br.; Kampen, Bond.

c. hirtulum. (Ochreis cauleque setis sparsis adpressis obtectis). de Br. l. c. p. 86.

In Herb.: 's Hage, de Br.

d. bracteatum. (Bracteis plerisque in appendices foliaceas exeuntibus). de Br. l. c. p. 87.

In Herb.: 's Hage, de Br.

e. cucullatum. (Laciniis duobus perigonii longioribus cucullato-inflexis). de Br. l. c.

In Herb.: 's Hage, de Br.

891. P. laxum Reichb. Op gelijke plaatsen als de vorige. ☉
Aug. Sept.

Fol. lineari-lanceolatis linearibusque, undulatis, aequaliter acuminatis, ochreis pilis brevissimis rigidulis ciliatis, spicis exserte pedunculatis, solitariis, virgineis filiformibus laxis, fructiferis erectis, *basi interruptis bracteisque infundibuliformibus truncatis eglandulosis ciliatis*, perianthii nervis obsoletis simplicibus rectis, seminibus ovatis apiculatis utrinque excavatis. Fr. l. c. Reichb. *Exc.* p. 572. *Icon.* fig. 685.

In Herb.: 's Hage, de Br.

892. P. Persicaria L. In bouw- en moesland, aan kanten van slooten, aan mesthoopen. ☉ *Jul. — Nov*

Subsp. 1. *P. Persicaria agreste* Fr. Foliis obtusiusculis, summis subsessilibus, spicis virgineis fructiferisque conformibus compactis obtusis, oblongis, lateralibus subsessilibus subrotundis, ochreis floralibus auriculatis, superioribus detonsis, perianthio fructifero ramose nervoso, seminibus magnis trigonis, compressis tertiaris utrinque excavatis. Fr. l. c. Reichb. *Exc.* p. 572 sub nomine *P. Lapathifolio-persicariae* sec. Fr.; cf. de Br. *Versl.* 1848. p. 78.

In Herb.: Haarlem, Mb. (*flor. albidis*); 's Hage, de Br.

Subsp. 2. *P. Persicaria biforme* Whlb. Foliis breve petiolatis, acuminatis; spicis virgineis thyrsoido-conglomeratis, fructiferis pedunculatis cylindrico elongatis, erectiusculis vel cernuis; bracteis omnibus ciliatis, perianthiis fructiferis obsolete nervosis; seminibus trigonis et compressis. Fr. l. c. Reichb. *Icon.* fig. 684. de Br. l. c. p. 79.

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland, Deventer, Kampen, 's Hage, 's Gravesande (*flor. albidis*). Bovendien: 's Bosch, Nijmegen, Utrecht. Variat:

a. glandulosum. (Pedunculis glanduloso-scabris), de Br. *Versl.* 1847. p. 500.

In Herb.: 's Hage, de Br.

β. hirsutum. (Pedunculis adpresse hirsutis), de Br. l. c.

In Herb.: 's Hage, de Br.

γ. microspermum. (Seminibus minoribus, plerisque trigonis). *P. rivulare* Roth. de Br. l. c.

In Herb.: 's Hage, de Br.

Obs. Hae tres varietates cultura constantes sunt.

Formae hybridae sub *P. Persicaria* citandae sunt :

a. *P. dubio-Persicaria* Braun. Aan kanten van slooten en in weiland. ☉ *Jul.* — *Oct.*

Caule elongato, foliis lanceolatis vel oblongo-lanceolatis acutis glabriusculis, ochreis arcte vaginantibus adpresse setosis ciliatis, spicis cylindricis incrassatis interruptis, calycibus eglandulosis subnerviis. Braun. *Bot. Zeit.* 1824. p. 360. de Br. l. c. p. 496.

In Herb.: 's Hage, de Br. Bovendien: Utrecht, de Br.

b. *P. minore-Persicaria* Braun. Op gelijke plaatsen als de vorige. ☉ *Aug.* — *Oct.*

Caule elongato adscendente ramosissimo, foliis linearilanceolatis, acutis, glabriusculis; ochreis arcte vaginantibus adpresse setosis ciliatis, spicis cylindricis incrassatis interruptis, calycibus eglandulosis enerviis. Semper sterile uti praecedens. Braun. l. c. p. 359. de Br. *Versl.* 1847. p. 497.

In Herb.: 's Hage, de Br.

893. P. mite Schrank. Op vochtige plaatsen, aan slootkanten, inzonderheid in weiland. ☉ *Aug.* — *Oct.* Variat :

Subsp. 1. *P. longifolium* Fr. (Foliis breve petiolatis, spicis pedunculatis subpendulis incrassatis basi interruptis, floribus roseis vel albidis, fructibusque magnis). Fr. l. c. p. 30. de Br. *Versl.* 1848. p. 80. *P. dubium* Stein. Occurrunt formae :

a. *patens* Braun. (Ramis foliisque patulis, obscurius viridibus).

b. *rectum* Braun. (Ramis foliisque erectis, flavescentibus).

c. *simplex* Braun. (Caule gracili, monostachyo).

e. *ruderales* Braun. (Minus, caule depresso).

f. *uliginosum* Braun. (Minus, caule diffuso, spicis laxissimis).

g. *angustifolium* Braun. (Foliis anguste lanceolatis).

h. *effusum* de Br. (Caule a basi ramosissimo; ramis debilibus, patentissimis; foliis elongato-lanceolatis, acuminatis; spicis elongatis, subpendulis, geminatis).

Variat insuper *floribus albidis*.

In Herb.: *b. c. e. f.* 's Hage, de Br.; *a. g. f.* Delft, de Br.; *a. b.* Kampen, Bond., Deventer, v. Groningen; *flor. albidis*, Delft, de Br. Bovendien: *b.* Kampen, Top in Herb. pr.

Subsp. 2. *laxiflorum* Weihe. (Caule firmulo, foliis subpetiolatis latius lanceolatis spicis filiformibus laxis pendulis interruptis, floribus hexandris, seminibus mediis acutis.) *P. mite* Schrank. sec. Koch. *P. Braunii hybridum* Petit Enum. plant. Palat. Fr. l. c. p. 31. de Br. *Versl.* 1848. p. 82.

In Herb.: 's Hage, de Br.

391. P. Hydropiper L. Op vochtige plaatsen, aan en in slootten en grachten. ☉ — *Jul. Oct.*

In Herb.: (forma *floribus rubellis*) 's Hage, (*flor. albidis*) Walchersche duinen, Meppel. Bovendien: Kampen, Malden, 's Bosch. Variat:

β. densiflorum Braun. (Elatum; spica terminali densa, cylindrica; floribus axillaribus confertis). Braun. l. l. p. 356. de Br. *Versl.* 1847. p. 489.

In Herb.: Leyden, Mb., D., Oudem.; 's Hage, de Br.

γ. obtusifolium Braun. (Humile; caule e basi repente ramoso, foliis parvis obtusiusculis obovatis, subcuneiformibus, spica terminali brevi pauciflora, floribusque per omnem caulem axillaribus.) Braun. l. l.

In Herb.: Leyden, Mb.

δ. angustifolium Braun. (Pusillum; caule depresso, foliis parvis, lineari-lanceolatis; spicis paucifloris). Braun. l. l. de Br. l. l.

In Herb.: Delft, de Br.

- 895. P. minus** Huds. Op moerassige en vochtige plaatsen. ☉
Jul.—Oct. Braun. l. l. p. 358. de Br. l. l. p. 494. Formae
- a. *commune* Braun. (Procumbens, fol. obscure viridibus patulis).
 In Herb.: 's Hage, de Br.
  - b. *strictum* Braun. (Ramis foliisque erectiusculis florentibus).
 In Herb.: 's Hage, de Br.
  - c. *longifolium* Braun. (Foliis elongatis).
 In Herb.: 's Hage, de Br.
  - d. *falcatum* Braun. (Foliis passim falcatis).
 In Herb.: 's Hage, de Br.
  - e. *minimum* Braun. (Humifusum, fol. parvis angustissimis).
 In Herb.: Nunen (N.-Br.), de Br.
- Varietas insignis est:
- β . *latifolium* (γ) Braun. (Elongatum, foliis majoribus lanceolatis floribusque pallidioribus).
 In Herb.: 's Hage, de Br.; Soestdijk, Lac. Boven-dien: Meppel, Heyn.; Nijmegen, Abel. in Herb. pr.
 Varietas *flor. albidis* rarissima est. In Herb.: 's Hage, de Br.

III. AVICULARIA Meissn.

- 896. P. aviculare** L. Op bebouwde en onbebouwde plaatsen.
 ☉ *Jun.—Sept.* Variat:
- α . *triviale* Reichb. (E basi ramosissimum prostratum foliosum, foliis oblongis obtusis).
 In Herb.: Zuid-Beveland, Leyden, Deventer, Kampen, Amsterdam, 's Hage.
  - β . *erectum* L. (Simplex, foliis oblongis latioribus).
 In Herb.: 's Hage, de Br.; Leyden, Oudem.
  - γ . *neglectum* Besser. (E basi filiformi ramosum, ramis procumbentibus, foliis anguste lanceolatis acutis).
 In Herb.: 's Hage, de Br.

δ. polycnemum Reichb. (Ramis duris procumbentibus elongatis subaphyllis; ramulorum foliis bracteantibus).

In Herb. * 's Hage, de Br.

Obs. *Polygonum Bellardi* All. verosimiliter indigenum est. Species saepissime confusa cum formis erectis *P. avicularis*, habitu autem erecto, gracili, ramis tenuibus, fractiflexis, ad genicula subtrifloris, insignis.

IV. HELXINE Dod.

897. P. Convolvulus L. Op bebouwde gronden en in heggen. ☉ *Jul. — Oct.*

In Herb.: Leyden, Dordrecht, Kampen, Zuid-Beveland, Deventer, Meppel, Waasdorp, 's Hage, Haarlem. Variat:

β. triangularis. (Foliis triangularibus).

In Herb.: Hilversum, de Br.

898. P. dumetorum L. In heggen en kreupelbosschen. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Eindhoven, D.; 's Hage, de Br. Bovendien: Beek, Abel.; 's Bosch, Hov. in herb. pr.; (Friesland, M.; Nijmegen, B.; Wassenaar, Mulder, FL. B. S.).

b. *Fagopyrum* Tournef.

899. P. Fagopyrum L. Aangebouwd en hier en daar verwilderd. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Breesaap, Zuid-Beveland, Leyden. Bovendien: 's Bosch, Meppel, Nijmegen.

900. P. Tataricum L. Op akkers onder aardappelen en boekweit. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: de Bildt, Mb.; Eindhoven, D.; Hulst, v. d. B.; Staphorst, Heyn. Bovendien: 's Bosch, Hov.; Geldorp, Blaauwkapel, de Br.; Nijmegen, Abel. in herb. pr.; (Wildenborch, Staring, Maarsbergen bij Doorn, Dubois, FL. B. S.).

Obs. Pleraque loca natalia Floristarum indigenorum de industria omisi; quia in adeo difficili genere vix, nisi in vivo, extricari possunt species earundemque formae.

Ord. Thymeleae Juss.**DAPHNE** L.

- 901. D. Mezereum** L. In boschrijke streken. † Febr. Mart.
(Huis te Eese en Olthuizen, Gort.) n. v. i.

Ord. Elaeagneae R. Br.**HIPPOPHAË** L.

- 902. H. Bhamnoïdes** L. In de duinen. † Apr. *Maj.*
In Herb.: van versch. pl. uit de Hollandsche en Zeeuw-
sche duinen.

Ord. Aristolochieae Juss.**ARISTOLOCHIA** L.

- 903. A. Clematitis** L. Aan heggen, op grazige beschaduwde
plaatsen, enz. † *Maj.* — *Jul.*
In Herb.: Bronsbergen b. Zutphen, Abel.; Platvoet b.
Deventer, Top; Bloemendaal, D., Stekh.; Velzerent, Mb.;
Kruidberg b. Brederode, Wils. Bovendien: (Wijk a. Zee,
Beverwijk, Utrecht, Gort.; Dordrecht, Vogelenzang, enz.
fl. b. s.; Leyden, Leid.).

ASARUM L.

- 904. A. Europaeum** L. In bosschen, bij voorkeur onder
hazelstruiken. † Mart. Apr.
Maastricht, Hov. in Herb. pr.
Obs. Indigenarum signum apposit Boerhaavius (l. c. II. p. 95) et
expressis verbis Hollandiae indigenam dicit Linnaeus (*Hort. Cliff.* p. 178
et *Flor. Belg.* in *Am. Acad.* VI. p. 52).

Ord. Empetreae Nutt.**EMPETRUM** L.

- 905. E. nigrum** L. In veenachtige heidegronden. † Apr. *Maj.*

In Herb.: Leymuiden, Zeist, Driebergen, Nijmegen, Zuidlaren, Smilde. Bovendien: (Ermello, Elspeet, enz., Zeeland, Gort.; Bergum, Snyderhuysum, enz. M.; Hattem, t. de Bild en 't Huis ter Heide, fl. B. s.; Dragten, Friesche Palen, Wateren en Appelscha, Fris.).

Ord. Euphorbiaceae Juss.

BUXUS L.

906. B. sempervirens L. Allerwege aangekweekt en hier en daar verwilderd. † Mart. Apr.

In Herb.: Wassenaarsche duinen, D. Bovendien: (Overveen, Gort.).

EUPHORBIA L.

E. Chamaesyce L. Indigenam notavit Boerhaavius (l. l. I. p. 257. n°. 26.).

907. E. Helioscopia L. In moeshoven en bouwlanden. ☉
Jun. Jul.

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Meppel, Deventer, Nijmegen, Zuid-Beveland, Vught.

908. E. platyphylla L. In bouwlanden, aan wegen, slootkanten, enz. ☉ *Jul. Aug. Sept.*

In Herb.: Zutphen, Mb. Bovendien: Groote Lindt en Zwijndrecht, Herb. Lac.; Jutphaas, Gev. in Herb. pr.

909. E. stricta Sm. Aan heggen, in bouwlanden en op beschaduwde plaatsen. ☉ *Jul. — Sept.* (*E. verrucosa?* de G. p. 32 et fl. B. s. p. 374.).

In Herb.: Nijmegen, Wtt., Abel.; Zutphen, Büse. Bovendien: Huis de Maro b. Zutphen, Bissch. in Herb. VL.; Lent en Olst, Hoffm. in Herb. Dav.

910. E. dulcis Jacq. In bosschen op vochtige plaatsen. †
Jun. Jul. (*E. Epithymoides* Fl. Leid. p. 246).

In Herb.: Oranjestad b. Leyden, Mb., Wils.

Obs. Specimina proprie pertinent ad *E. purpuratam* Thuill. (= *E. dulcis* β . Koch), suntque prorsus identica cum speciminibus Belgicis et cum iis quae ipse pr. Rolandseck ad Rhenum legi. Nihilominus plantam propter unicum locum natalem dubiam adhuc esse indigenam, non est diffitendum.

911. *E. palustris* L. Aan waterkanten, in rietvelden, enz. †
Maj. Jun.

In Herb.: t. Haarlem en Amsterdam, Mb.; Sloten, Amstelveen, Romb., Doorn.; Kampen, Bond.; Meppel, Heyn.; Persingen en Beuningen, Abel.; t. de Pettelaar en Vught, Hov. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Gorkum, Kraamw. in Herb. pr.; (Doesburg, Uilenpas, t. Amsterdam en Muyden, Friesland, Gort.; Baarn, Amersfoort, Ouderkerk, Uithoorn, Waverveen, enz. FL. B. s.).

912. *E. Gerardiana* Jacq. Aan dijken en wegen langs de rivieren. † *Jun. — Aug.*

In Herb.: t. Meppel en Zwartsluis, Heyn.; Zalk, Bond.; St. Jurrien bij Dev., Cop; Brinkgreve b. Dev., Top; Waaldijk, enz. b. Nijm., Abel.; Spoel b. Kuilenburg, Kraep., Lac.; Crévecoeur, Hov. Bovendien: Zutphen, Herb. Bissch.; Bommel, Herb. Lac.; (Hattem, Arnhem, Maarsbergen, enz. FL. B. s.).

913. *E. Cyparissias* L. In bebouwde en opene zandgronden, aan wegen, enz. † *Maj. Jun. Jul.*

In Herb.: Haarlem, Bloemendaal, Zalk, Deventer, Nijmegen, St. Jan Steen. Bovendien: Zutphen, Spoel b. Kuilenburg, (Bommelerwaard, Sevenaar, FL. B. s.). Variat:

β . *Esuloïdes* DC. sec. FL. B. s. p. 374. In Herb.: duinen b. Haarlem, Mb.; Bloemendaal, Büse; 's Bosch, Hov.; (Rheede, v. Hall; FL. B. s.).

914. *E. Esula* L. Aan dijken en in velden langs de rivieren. † *Maj. — Jul.*

In Herb.: Kampen, Bond.; Snippeling en St. Jurrien b. Dev., Cop; Zutphen, Mb.; Nijmegen, Abel.; Vianen, D. Seiff. Bovendien: Bommelerwaard, Gorkum, Herb. Bissch.; 's Bosch, Hov. in Herb. VZ.; Werkendam, Herb.

Lac.; Vreeswijk, Gev.; t. Vianen en Everdingen, v. d. Tr., Kuilemburg, Wenck in Herb. pr.; (Hattem, Rheede, FL. B. s.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

915. E. Paralias L. In de zeeduinen. 2° Jul. Aug.

In Herb.: Scheveningen, de Br.; Zandvoort, Stekh., Mb., Büse; Nieuwe Diep, Hoffm. Bovendien: (Katwijk, Wijk a. Zee, 's Gravesande, FL. B. s.).

E. Pithyusa. Indigenam » in arenosis Belgii » testatur Linnaeus (*Sp. pl.* Ed. 2. p. 656). Num forte cum praecedente confudit vir summus, quippe quam in *Fl. Belg.* (l. 1. p. 58) inter indigenas enumerat?

916. E. Peplus L. Aan heggen, in moeshoven en bouwlanden.

☉ Jul. Aug.

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Deventer, Mepel, Nijmegen, Zuid-Beveland, Hintham.

917. E. exigua L. In bebouwde (klei-)gronden. ☉ Jun. Jul.

In Herb.: Dordt, Leyden, Maarssen, Utrecht, Deventer, Nijmegen, Schouwen, Zuid-Beveland. Bovendien: (Bunnik, Odijk, Zwolle, enz. Gort.; 's Gravesande, Maarsbergen, Oosterhout, enz. FL. B. s.).

918. E. Lathyris L. In tuinen en moeshoven. ♂ Jun. Jul.

In Herb.: Rhijnzaterwoude, Leyden, D.; de Bild, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B.

Planta antea culta in usum medicum, nunc subspontanea.

MERCURIALIS L.

919. M. annua L. Aan heggen en ruigten, in moeshoven; enz. ☉ Jul. — Oct.

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Deventer, Nijmegen; Hees, Neerbosch, enz., Oirschot, Oud-Heusden, Zierikzee; Domburg, Goes. Bovendien: (Harderwijk, Gort.; Friesland, M.; Baarn, Utrecht, Tholen, FL. B. s.).

Ord. *Urticeae* Juss.Trib. *Urticeae genuinae* Koch.

URTICA L.

920. U. Dodartii L. In moeshoven, aan wegen en ruigten. ☉
Jun. — Aug.

In Herb.: Heerjansdam, Lac. Bovendien: (Haagsche bosch, Delft, Verm.; Dronrijp (Friesl.), Andr. in FL. B. S. Indigena suspecta!

921. U. urens L. Aan ruigten, heggen, wegen, enz., in moeshoven. ☉ Jun. Jul. — Sept.

In Herb.: Leyden, Diemermeer, Kampen, Deventer, Meppel, Goes, 's Bosch.

922. U. dioica L. Aan heggen en slootkanten, op beschaduwde plaatsen. ♁ Jul. — Sept.

In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Meppel, Goes, 's Bosch.

PARIETARIA L

923. P. erecta M. et K. Aan puinhoopen en bouwvallen. ♁
Jun. — Aug. (*P. officinalis* FL. B. S. p. 672).

In Herb.: Leyden, Mb., Wils; Warmond, Stekh., D.; Brederode, Velzerent, Oudem. Bovendien: Limburg, Hov. in Herb. pr.; (Muiderberg, Bergsm. in FL. B. S.).

924. P. diffusa M. et K. Aan oude muren (soms aan daarbij staande boomstammen, Abel.) ♁ Jun. — Aug. (*P. Judaica* FL. B. S. p. 672).

In Herb.: Leyden, D., Mb., Oudem.; Nijmegen, Abel.; 's Bosch, Hov.; Goes, v. d. B. Bovendien: (Utrecht, Haarlem, v. H.; Delft, Verm. FL. B. S.).

Trib. *Cannabineæ* Koch.

CANNABIS L.

925. *C. sativa* L. Wordt hier en daar in 't groot verbouwd en komt soms verwilderd voor; b. v. in Herb.: Nijmegen, Abel.

HUMULUS L.

926. *H. Lupulus* L. In bosschen en heggen. † Jul. Aug.

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Bentveld, Bloemendaal; Amsterdam, Kampen, Meppel, Rheede, Nijmegen, Zuid-Beveland, 's Bosch.

Trib. *Ulmaceæ* Mirb.

ULMUS L.

927. *U. minor* Mill. Frutex; ramis flexuoso-tortuosis laxè divergentibus, foliis ovalibus subpollicaribus serratis biserratisque; perianthio 4-5 fido, 4-5 andro, samara obovata. Rchb. *Icon. Fl. Germ.* XII. p. 12. N°. 1330. *U. campestris* β. *minor* L. *Hort. Cliff.* p. 83. sec. Rchb. *U. campestris* E. Bot. 1886.
928. *U. campestris* L. Arbor; ramis alternatim strictè patentibus, foliis basi semicordatis duplicato-serratis, scabris; perianthii pedunculati dentibus bracteisque obovatis fimbriatis, stylis attenuatis, subtus glabris, samara obcordato-subrotunda. Rchb. l. l. p. 13. N°. 1331. *U. campestris* α. L. l. l. sec. Rchb.
929. *U. suberosa* Ehrh. Frutex (arborescens); ramis alternatim strictè patentibus, adultioribus suberoso-angulatis, foliis basi subaequalibus ovali-acuminatis duplicato-serratis in axillis subtus crasse barbatis; floribus 3-4-5 andris, samara obovata, plana, glabra. Rchb. l. l. p. 13. N°. 1333. *Engl. Bot.* t. 2161.

- 930. U. major** Sm. Arbor; ramis alternatim rigide patentibus, biennibus hirsutis, foliis basi semicordatis, serraturis pluriserratis, nervis numerosis axillisque incano-pubescentibus; floribus 4-5-6andris, bracteis obovatis, samara rhombo-ovali-oblonga. Rchb. l. 1. p. 13. N°. 1335. *E. Bot.* 2542.

Obs. Secundum novissimam in opere Rchb. laudato dispositionem species hasce distinxi. Occurrunt cunctae in hac Zeelandiae regione, cujus incolae propriis nominibus singulas indicare solent distinctasque, ad usum, singulis tribuunt proprietates. Sensu autem phytographico an pari jure distinguendae sint *Ulm*i, quam *Salicis* aut *Rubi* species, hoc e speciminum siccatorum examine potius quam e plantarum vivarum observatione, forsitan minus caute negatum esse videtur.

Ord. Juglandaeae DC.

JUGLANS L.

- 931. J. Regia** L. Wordt in sommige streken in 't groot aangeplant, b. v. in Herb.: Zuid-Beveland. † *Maj. Jun.*

Ord. Cupuliferae Rich.

FAGUS L.

- 932. F. sylvatica** L. In oude bosschen; bovendien aangeplant op buitenplaatsen, enz. † *Maj.*
In Herb.: Leyden, Kampen, Beek en Ubbergen, Boxtel.

CASTANEA Tourn.

- 933. C. vulgaris** Lam. Aangeplant en hier en daar verwilderd. † *Jun. Jul.* (*C. vesca* FL. B. s. p. 682).
In Herb.: Beek en Ubbergen. Bovendien: Meppel, Ruernerwolde, t. Maarsbergen en d. Darthuizer berg, Herb. Heyn.; (Klarenbeek, Amerongsche berg, Driebergen, FL. B. s.).

QUERCUS L.

- 934. Q. sessiliflora** Sm. In bosschen, enz. † *Maj.* (*Q. Robur* FL. B. s. p. 680).

(Haagsche bosch, Haarlemmerhout, Utrecht, Gort; Leyden, FL. B. s.) n. v. i.

935. Q. pedunculata Ehrh. In bosschen, aan wegen, enz. h *Apr. Maj.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Beek, Ubbergen, enz.; Walchersche duinen, Rosmalen.

CORYLUS L.

936. C. Avellana L. In bosschen en kreupelbosschen, in heggen enz. veelal aangeplant. h *Mart.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Zalk; Meppel, Beek en Ubbergen, enz., Zuid-Beveland, Boxtel.

CARPINUS L.

937. C. Betulus L. In bosschen en heggen (?) h *Apr. Maj.*

In Herb.: Groesbeek, Mook, Abel.; Boxtel, Hov. Boven- dien: Oorsprong, v. d. B. in Herb. pr.; (Utrecht, FL. B. s.).

Ord. Salicinae Rich.

SALIX L.

938. S. pentandra L. Aan waterkanten en op begroei- de plaats. h *Maj. Jun.* Aangeplant?

(Duijkant b. Haarlem, Gort.; Baarn, FL. B. s.; Finkega, Fris.) n. v. i.

Obs. Specimina Herb.: Leyden, Mb. dubia mihi sunt, quippe foliorum et stipularum forma a *S. pentandra* deflectentia. Forte pertinent ad *S. cuspidatam* Schultz.

939. S. fragilis L. Aan waterkanten, in bosschen, enz. h *Apr. Maj.* ♂ et ♀. Zonder twijfel aangeplant, vooral var. *γ*.

In Herb.: Goes, v. d. B. Bovendien: (Bloemendaal, Tiel, Uilenpas enz., Gort.). Variat:

β. decipiens (S.) Hoffm. In Herb.: Nijmegen, Abel. (fol.); Zuid-Beveland, v. d. B. ♂

γ. Russeliana (S.) Sm. In Herb.: Kampen, Bond. ♀; Leyden, Mb. ♂; Zuid-Beveland, v. d. B. ♂ et ♀.

- 910. S. alba** L. Aan waterkanten, wegen, enz. Allerwege aangeplant. h *Apr. Maj.* ♂ et ♀
 In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland.
 Variat:
  - β . *coerulea* (S.) Sm. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B. (fol.).
  - γ . *vitellina* (S.) L. (*S. vitellina* FL. B. s. p. 694). In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B. (fol.).
- 911. S. Amygdalina** L. Aan waterkanten, op moerassige plaatsen in bosschen. h *Apr. Maj.* ♂ et ♀. Variat:
  - α . *discolor* Koch. (*S. Amygdalina*? FL. B. s. p. 694). In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.
  - β . *concolor* Koch. (*S. triandra*? FL. B. s. p. 694). In Herb.: Leyden, Katwijk, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland.
- 912. S. undulata** Ehrh. Aan de oevers van rivieren, op moerassige plaatsen in bosschen. h *Apr. Maj.* ♀ tantum.
 In Herb.: Ooische Waard? (Nijm.) Abel. (spec. serotina Aug. flor.). Bovendien: aan slooten b. Zeist en Achttienhoven, 1843, Wenck in Herb. pr.
- 913. S. Babylonica** L. Aan waterkanten op buitenplaatsen, enz. aangeplant. h *Apr. Maj.* ♀ tantum.
 In Herb.: Goes, v. d. B.
- 914. S. purpurea** L. Aan waterkanten, enz., in de duinvalleijën. Aangeplant. h *Apr. Maj.* ♀ tantum. (*S. monandra* FL. B. s. p. 696).
 In Herb.: Zalk, Bond.; Nijmegen, Abel.; Werken-dam, Lac.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Vogelen-zang, v. d. Tr., Walchersche duinen, v. d. B. in Herb. pr.
 Variat:
  - β . *Helix* (S.) L. (*S. Helix* Gort. p. 262.). Berken-rode, Velsen, Gort.).
  - γ . *sericea* (ϵ) Koch. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B. (fol.).
- 915. S. viminalis** L. Aan waterkanten en in laag gelegene bosschen. h Mart. — *Maj.* ♂ et ♀. Aangeplant.

In Herb.: Leyden, Voorschoten, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. angustifolia. In Herb.: Kampen, Zuid-Beveland.

916. *S. stipularis* Sm. Op gelijke plaatsen met en onder de vorige. † *Apr. Maj.* ♀ tantum. Aangeplant.

In Herb.: natte bosch b. Zeist, Wenck en Kraep. 1844; Kampen, Bond. (fol.) Nijmegen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B.

917. *S. Smithiana* W. Aan waterkanten en in bosschen. † *Apr. Maj.* ♀ tantum.

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

918. *S. acuminata* Sm. Aan waterkanten en op moerassige plaatsen in bosschen. † *Apr. Maj. Jun.* ♀ tantum. (*S. holosericea* Enum. Zeel. III. p. 17).

• In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

919. *S. Seringeana* Gaud., Lej. et Court. *Comp.* III. p. 272. *Ch. de pl.* N°. 449. Aan waterkanten, in heggen, enz. † *Mart. Apr.* (*S. lanceolata* fl. b. s. p. 858 sec. synonym.).

In Herb.: Grijskerke (Walcheren), v. d. B. (fol.). Bovendien: (de Scharmer en Harkstede (Gron.), v. H. fl. b. s.).

950. *S. incana* Schrank. Aan oevers van rivieren, enz. † *Apr. Maj.*

Scheveningsch kanaal bij 's Hage, Herb. VZ.

951. *S. cinerea* L. Aan waterkanten en op moerassige plaatsen. † *Apr. Maj.* (*S. acuminata* fl. b. s. p. 700). ♂ et ♀.

In Herb.: Leyden, D.; Endegeest, Mb.; Kampen, Bond.; Nijmegen, Abel. (fol.); Zuid-Beveland, v. d. B. Variat:

β. aquatica (S.) Sm. In Herb.: Kampen, Bond.; Zuid-Beveland, v. d. B.

952. *S. caprea* L. In bosschen, enz. † *Apr. Maj.* ♂ et ♀.

In Herb.: Leyden, D.; Nijmegen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B.

953. *S. aurita* L. Aan waterkanten, in moerassige zand- en heidegronden, in de duinvalleijen. † *Apr. Maj.* ♂ et ♀.

In Herb.: Leyden, Mb.; t. Goor en Hengeveld, Cop (fol.); Nijmegen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B.

954. S. repens L. In lage, moerassige zand- en heidegronden, in de duinen. † *Apr. Maj.* ♂ et ♀. Variat:

α. *vulgaris* Koch. In Herb.: Veenen b. Hatert en Wychen, Zuid-Beveland, t. Goor en Hengeveld, b. Deventer.

β. *fusca* (S.) Sm. (*S. fusca* FL. B. s. p. 698). In Herb.: Wassenaar, Kampen, Weurt en Hatert, Walcheren, Zuid-Beveland.

γ. *argentea* (S.) Sm. (*S. repens* β. *arenaria* FL. B. s. p. 698.). In Herb.: Katwijk, Wassenaar, Hatert, Walcheren.

δ. *leiocarpa* Koch. In Herb.: Wassenaar, Katwijk, Zuid-Beveland.

955. S. angustifolia Wulff. In moerassige veengronden. † *Maj.* (*S. incubacca* FL. B. s. p. 698.).

(Oldbroek (Veluwe), Ehrh., v. G. p. 42.; t. Utrecht en Bunnik, v. Hall) n. v. i.

956. S. Rosmarinifolia L. In moerassige zand- en heidegronden. † *Maj.*

(Harderwijk, G.; Friesland, M.; Haarlem? Vianen? FL. B. s.) n. v. i.

Obs. Genus, prae caeteris, a Botanicis nostris neglectum! Quod eo magis dolendum, quo certius et ericeta turfosa, et sylvestres patriae regiones, et inprimis fluviorum variorum ripae pulchram Salicum messem pollicentur. Quibus diligenter et assiduae perscrutatis constabit demum, quaenam species modo cultae, quaenam efferatae vel subspontaneae, quaenam tandem vere indigenae sint habendae. Porro et hoc in locis natalibus erit examinandum, num revera Wimmeri observationes (*Fl. v. Schles.* I. p. 474 seq. *Flora* 1849. p. 35 seq.) de hybridis Salicum formis naturae sint consentanea. Quod superest, cuncta fere Herbarii specimina manca sunt: desunt quippe sive novella folia sive adulta, sive amenta alterius utriusve sexus. Propterea si in determinando non graviter erraverim, erit quod mihi gratulor. Citare auctores, quos consului, a proposito hujus opusculi alienum foret; consului autem inprimis Icones Smithianas (*Engl. Bot.*), Hoffmannianas (*Hist. Salicum*) et egregias Reichenbachianas (*Icon. Fl. Germ.* XI.)

POPULUS L.

957. P. alba L. In boschrijke streken, aan den duinkant; aan wegen, enz. aangeplant. † Mart. Apr. ♀ et ♂.

In Herb.: Wassenaar, Katwijk, Walcheren, Zuid-Beveland, Nijmegen.

958. P. canescens Sm. Met en als de vorige. † Mart. Apr. (Wildenborch, FL. B. S.) n. v. i.

959. P. tremula L. In boschrijke streken; aangeplant? † Mart. Apr. ♀ tantum.

In Herb.: Wassenaar, Zuid-Beveland.

960. P. pyramidalis Roz. Aan wegen en op buitenplaatsen, enz. aangeplant. † Mart. Apr. ♂ tantum.

961. P. nigra L. Aan waterkanten en in bosschen, aan den duinkant. † Apr. ♀ tantum.

In Herb.: Duinkant Walcheren.

962. P. monilifera Ait. Aan wegen en dijken (in Zeeland allerwege) aangeplant. † Apr. Maj. ♂ et ♀.

In Herb.: Zuid-Beveland.

Ord. Betulinæe Rich.

BETULA L.

963. B. alba L. In boschrijke streken, op heidevelden, in de duinen, enz. † Apr. Maj.

In Herb.: Wassenaar, Leyden, Eindhoven, Walcheren, Zuid-Beveland.

964. B. pubescens Ehrh. Met en als de vorige op moerasige plaatsen. † Apr. Maj.

In Herb.: Wassenaar, Zandvoort, Bloemendaal, Velsen, Kampen, Meppel, Walcheren.

Obs. Genus ultimo tempore in Germania multis verbis agitatum (cf. *Bot. Ztg.* IV. p. 289, 737. V. p. 80, 161, 325, etc.). In patria nostra, aequae ac caeterae arbores, parum hucdum curatum est. Notae diagnosticae in Kochii synopsi vix sufficere videntur; tamen in determinando iis uti me coegit incompleta speciminum indigenorum series. Utinam in hoc pariter ac in alia genera difficilia et critica in posterum animum advertant nostrates, quippe quae in summum Florae nostrae detrimentum a praecessoribus nimis neglecta fuerunt.

ALNUS Tour n.

965. A. glutinosa Gaertn. Aan waterkanten, in kreupelbosschen op moerassige plaatsen. † *Febr. Mart.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Rosmalen, Zuid-Beveland.

Variat:

β. *laciniata* (γ.) Koch. (Met de soort v. H. FL. B. s. p. 668.) n. v.

966. A. incana DC. In heggen, tusschen kreupelhout, enz. † *Mart. Apr.*

In Herb.: Haarlem, Hoffm. Bovendien: (Salkerwaard, Gort.; Baarn, Wamel en Leeuwen, FL. B. s.).

Ord. Myricaceae Rich.

MYRICA L.

967. M. Gale L. Aan waterkanten en op moerassige plaatsen, vooral in veenachtige heidestreken. † *Apr. Maj.*

In Herb.: Hazerswoude, Noordwijkerhout, Vinkeveen, Abcoude, Baambrugge, enz., Achttienhoven, Nijkerk, Kamperveen, Zutphen, Coevorden, Eindhoven, Vughtsche heide; St. Jan Steen. Bovendien: Drenthe op vele pl., (Nijmegen, Harderwijk, Utrecht, Zwol, Enschede, Mijdrecht, Onnen, Noordlaeren, enz. Gort.; Friesland (wouden), M.; Elburg, Bergen op Zoom, Lochem, Reuven, enz. FL. B. s.).

Ord. Coniferae Juss.**TAXUS L.**

- 968. T. baccata L.** Bij Ubbergen, Herb. Abel. Planta ef-
ferata?

JUNIPERUS L.

- 969. J. communis L.** In zand- en heidegronden. † Apr. Maj.
In Herb.: Waalsdorp, Bloemendaal, Uddelermeer, Har-
derwijk, t. Goor en Hengeveld, Nijmegen, Oirschot, Vught.

PINUS L.

- 970. P. sylvestris L.** In zand- en heidegronden, oorspronkelijk
aangekweekt. † Maj.
In Herb.: Leyden, Bloemendaal, Nijmegen, Staats-
Vlaanderen.
- 971. P. Pinaster Ait.** FL. B. S. p. 688 (Nijmegen B.) n. v. i.
- 972. P. Larix L.** Aangeplant en hier en daar verwilderd, b. v.
In Herb.: Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Abel.
- 973. P. Abies L.** In zand- en heidegronden, oorspronkelijk
aangekweekt. † Maj.
In Herb.: Ubbergen en Meerwijk (Nijm.), Abel. Boven-
dien: (Breda, FL. B. S.).
- 974. P. Picca L.** Aangeplant en hier en daar verwilderd b. v.
In Herb.: Hatertsche broek (Nijm.), Abel.

**Class. Endogeneae s.
Monocotyledoneae.**

Ord. Hydrocharideae DC.

STRATIOTES L.

- 975. S. Aloides L.** In slooten, grachten, enz. 24 Jun. — Aug.
In Herb.: Haarlem, Nijmegen, Kampen, Heusden.

HYDROCHARIS L.

- 976. H. Morsus ranae L.** In slooten, vaarten, grachten, enz.
24 Jun. — Aug.
In Herb.: Leyden, Haarlem, Abcoude, Vinkeveen, Kampen, Meppel, Nijmegen, Schouwen, Vught.

Ord. Alismaceae Juss.

ALISMA L.

- 977. A. Plantago L.** Aan waterkanten, in slooten, enz. 24
Jul. Aug.
In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Nijmegen, Rosmalen, Zuid-Beveland. Variat:
β. lanceolatum Koch. (*β. angustifolium* FL. B. s. p. 306.)
In Herb.: Leyden, Kampereiland, Nijmegen, Zuid-Beveland, Rosmalen.
γ. graminifolium Koch. (*A. natans* Enum. Zeel. I. p. 41 pr. p.). In Herb.: Dordt, Lac. Bovendien: Zuid-Beveland (sterilis), v. d. B. in Herb. pr.; (Utrecht, G. Br. in FL. B. s.).

978. *A. natans* L. In slooten en poelen in heide- en veen- streken. 2° *Jul. Aug.*

In Herb.: Nijmegen, Abel.; Uddelermeer, Un. 1849; Eindhoven, D.; Vughtsche heide, Hov.; Roozendaal (N.-Br.), Lac.; Zuiddorpe (Staats-Vl.), Wils en v. d. B. Bovendien: Apeldoorn, Wtt. in Herb. pr.; Meppel, Herb. Heyn.; witte huis b. Oosterhout, Herb. Lac.; (Delden, Hengelo, Leuvenum, v. G.; Lochem, Harderwijk, t. Blyham en Wedde (Friesl.), FL. B. s.). Variat:

β. linearifolium (fol. omnibus linearibus, pedunculis longissimis). In Herb.: Roozendaal (N.-Br.), Lac.

979. *A. Ranunculoïdes* L. Op moerassige en overstroomde plaatsen in zandige streken. 2° *Jul. Aug.*

In Herb.: Haarlem, Mb.; Zandvoort, Stekh.; Amsterdam, Amstelveen, Sloten, enz. Ascher; Uddelermeer, Un. 1849; Wychensche veenen, Abel.; Eindhoven, D.; Etten (N.-Brab.), Lac.; Schouwsche duinen, v. d. B. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; Woudenberg, Nijkerk, Wenck, Achttienhoven, Gev., 's Bosch, Hov. in Herb. pr. Variat:

β. Sparganifolium Fries. In Herb.: Hellendijk b. Hulst, Wils en v. d. B.; Sloten, Lac., Romb., Doorn.

Obs. Species haec antea apud nos confusa est cum var. *β. A. Plantaginis*, quod testatur Bat. 283 hujusque iconis in FL. B. s. citatio ad *A. Ranunculoïdem*. — Porro *A. natans Sparganifolium* Fries non exstat; nam, quae memoratur (*Nov. Mant.* III. p. 183), varietas est *A. Ranunculoïdis*, quod apud Koch corrigendum est.

SAGITTARIA L.

980. *S. sagittaeifolia* L. In slooten, vaarten, enz. 2° *Jul. Aug.*

In Herb.: Rotterdam, Leyden, Wassenaar, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Hulst. Variat:

β. breviscapa Miq. (Bat. 610). n. v.

Ord. Butomeae Rich.**BUTOMUS** L.

981. B. umbellatus L. Aan de kanten van slooten, vaarten, enz. 2° Jun. *Jul.*

In Herb.: Rotterdam, Leyden, Haarlem, Diemermeer, Kampen, Deventer, Nijmegen, Schouwen, 's Bosch.

Ord. Juncagineae Rich.**SCHEUCHZERIA** L.

982. S. palustris L. In moerassige veenstreken. 2° Maj. — *Jul.*

In Herb.: t. Wychen en Heumen, Lac.; Kapel van St. Willebrordus b. Hatert, Abel.

TRIGLOCHIN L.

983. T. maritimum L. In zilte grasgronden. 2° Jun. — *Aug.*

In Herb.: Katwijk, Amsterdam, Kampereiland, Schouwen, Walcheren, Zuid-Beveland.

984. T. palustre L. In vochtige (ook zilte) graslanden, aan moerassige waterkanten, enz. 2° Jun. *Jul.*

In Herb.: Dordt, Leyden, Wassenaar, Amsterdam, Amstelveen, Abcoude, Sloten, enz., Kampen, Wychensche veenen, Zuid-Beveland, Nunen.

Ord. Potamcae Juss.**POTAMOGETON** L.

985. P. natans L. In slooten, vaarten, enz. 2° Maj. — *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Stekh., Mb., Oudem.; Nijmegen, Abel.; Kampen, Bond.; 's Bosch, Hov. Bovendien: Maastricht, Hov.; St. Jan Steen, Wils, v. d. B. in Herb. pr.; Werkendam, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn. Variat:

β. ovalifolius Fieb. ap. Rchb. *Icon. Germ.* VII. p. 26
(fol. super. oblongis, infer. oblongo-lanceolatis). In Herb.:
Roomburger polder, Stekh.; Leyden, Oudem.

Occurrit praeterea forma *minor* (gracilis, duplo minor).
Boxtel, Hov. in Herb. pr. et *amphibia* (caule abbreviato,
fol. approximatis, lato-rotundatis; sterilis). In Herb.: Hei-
putten b. Soest, Lac.

986. P. oblongus Viv. In poelen en moerassen in heide- en
veenstreken. 4 *Maj.* — *Aug.* (*P. fluitans* Fl. Traj.; nonne
etiam FL. B. s., quoad loca pr. Bildt et Soestdijk? *P. Hornemanni*
Enum. Zeel. IV. p. 109).

In Herb.: Zoest, Lac.; Uddelermeer, Un. 1849; St. Jan
Steen, Wils en v. d. B. Bovendien: Zeist, Wenck, Pan-
negat b. de Bildt, Kraamw. in Herb. pr.

Occurrit hujus forma *minor* (caule abbreviato, foliis basi
lterioribus brevius petiolatis). In Herb.: Groesbeek, Un. 1847;
de Bildt, Herb. Lac.

987. P. fluitans Roth. In rivieren en stroomend water. 4
Jul. Aug.

(Zalt-Bommel, Verm.; de Bildt? Bergsma, Soestdijk?
v. Hall FL. B. s.) n. v. i.

988. P. rufescens Schrad. In slooten, vijvers en zacht stroo-
mend water. 4 *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Dordt, Lac.; Noordwijkerhout, Stekh.; Zeist,
Un. 1847; Oostbroek, Kraep.; Uddelermeer, Un. 1849;
Heemen en Hatertsche broek (Nijm.), Abel.; Vianen, v. d. Tr.;
Pettelaar, Hov. Bovendien: Utrecht, Broers, Neerlang-
broek en Grebbe, Wtt., Beekhuizen, v. d. B. in Herb. pr.;
Zuylen, Oosterhout, Herb. Lac.; (t. Ubbergen en Tubber-
gen, t. Roswinkel en Weeringe, FL. B. s.).

989. P. Hornemanni Meijer. In stilstaand en stroomend water:
4 *Jun.* — *Aug.* (*P. natans* Enum. Zeel. I. p. 41. *P. oblongus*
ibid. IV. p. 109. *P. coloratus* Verslag 1849. p. 73).

In Herb.: Wassenaar, Stekh., Mb.; Wolfhezen, Un. 1847;
Zuid-Beveland, v. d. B.; St. Jan Steen, Wils en v. d. B.

990. P. gramineus L. In stilstaand en stroomend water (in heidestreken). 24 Jul. Aug. (*P. heterophyllum* FL. B. S. p. 148).

Variat :

α. graminifolius Fries.

β. heterophyllus Fries.

γ. Zizii Koch. Rch b. *Icon.* VII. 66. (*P. Zizii* M. et K.)

In Herb. : *α.* Uddelermeer, Un. 1849; *β.* Achttienhoven, Lac.; Uddelermeer, Un. 1849; Almelo, van Lennep; Vughtsche heide, Hov.; *γ.* Meppel, Heyn. Bovendien : *α.* Meppel, Herb. Heyn.; *β.* Bentveld, Büse in Herb. pr.; Westbroek, Kraamw. in Herb. Heyn.; Werkendam en Sliedrecht, Herb. Lac.

991. P. lucens L. In slooten, grachten, vaarten, enz. 24 Maj. — Aug.

In Herb. : Leyden, Mb., Oudem., Wils; Loosdrecht, M. Doorn.; Kampen, Bond., Top; Meer b. Ubbergen, Hatert, Abel.; Crèvecœur, Hov.; Sas van Gend, Wils, v. d. B. Bovendien : 's Hage, VZ., de Bildt, Wenck in Herb. pr.

Obs. Occurrunt specimina fol. ovatis, ellipticis, oblongo-lanceolatis, lanceolato-elongatis et longe acuminatis : heterophyllum nondum vidi indigenum.

992. P. praelongus Wulf. In vaarten, grachten, enz. 24 Jun. Jul.

In Herb. : Mallegat b. Katwijk, Mb.; Bildsche batterijen b. Utrecht, Kraep. Bovendien : Soeterwoude, Herb. Lac.; Valkenburg, Wtt., Noordwijk, D. in Herb. pr.

993. P. perfoliatus L. In stilstaand en stroomend water. 24 Jun. — Aug.

In Herb. : Leyden, Leyderdorp, Katwijk, Wassenaar, Hilversum, 's Graveland, Muyden, Loosdrecht, Kampen, Deventer, Nijmegen, 's Bosch, Sas van Gend.

Obs. Occurrit fol. distantibus, approximatis et imbricatis, cordato-subrotundis, cordato-oblongis et cordato-lanceolatis.

994. P. crispus L. In slooten, vijvers, grachten, enz. 24 Jun. Jul.

In Herb.: Leyden, Leyderdorp, Muyden, Diemerbrug, Kampen, Nijmegen, Heusden; Zuid-Beveland, Sas van Gend.

Obs. Occurrunt interdum specimina foliis planioribus, margine evidentius serrulatis (*P. serrulatus* Schrad. ex Rehb. *Icon. Germ* VII. 53. *P. seratum?* Meese et FL. B. S. p. 150), quae vero plantam sterilem aut juniorem sistere videntur.

995. *P. compressus* L. In stilstaand en zacht stroomend water. 2 Jun. — Aug. (*P. Zosteraefolium* FL. B. S. p. 152. *P. acutifolius* Fl. 's Bosch, p. 24).

In Herb.: Wassenaar, Stekh., Mb.; Meer b. Ubbergen, Abel.; Pettelaar b. 's Bosch, Hov. Bovendien: Dordrecht, Herb. Lac.; (Utrecht, Eelderwolde, v. Hall; Leeuwarden, Bruinsma FL. B. S.).

996. *P. acutifolius* Link. Als de vorige. 2 Jun. — Aug.

In Herb.: Noordwijkerhout, D. Bovendien: Achttienhoven, Wenck in Herb. pr.; (de Bildt, Utrecht, Groningen, v. Hall.; Leeuwarden, Hinxt FL. B. S.).

997. *P. obtusifolius* M. et K. Als de vorigen. 2 Jul. — Sept.

In Herb.: Pettelaar bij 's Bosch, Hov.; Wychensche vennen, Abel. (forma minor).

998. *P. pusillus* L. In slooten, vijvers, grachten, enz. 2 Jun. — Sept. Variat:

α. major Fries (*P. compressum* auctt. nostr.);

β. vulgaris Fries (*P. pusillum* auctt. nostr.);

γ. tenuissimus Koch.

In Herb.: *α.* Catswating b. Waalsdorp, Stekh.; Leyden, Mb.; Everdinge, v. d. Tr.; Zwijndrecht, Dordrecht, Heusden, Hov.; Oorsprong, Un. 1847; *β.* Leyden, D., Oudem.; Zwijndrecht, Hov.; Utrecht, D. Seiff.; Zeist, Un. 1847; Kampen, enz., Bond.; Uddelermeer, Un. 1849. Bovendien: *α.* Koningslust b. Utrecht, Kipp. in Herb. VZ.; Sneek, Bergsma in Herb. Lac.; 's Hage, VZ., Zeist, Wenck in Herb. pr.; *β.* Naaldwijk, v. d. Tr. in Herb. pr.;

Roomburger - polder b. Leyden, Stekh. in Herb. Lac.; Vollenhove, Herb. Heyn.; γ . Chartroyse b. Utrecht, Herb. Lac.

999. P. pectinatus L. In slooten, grachten, enz. (vooral naar den zeekant). 24 Jul. Aug. Variat:

α . *genuinus*. (Foliis ramulisque remotis, unde plantae habitus subfasciculatus; foliis vulgo tenuibus, siccitate tortilibus, angustis vel latiusculis). *P. marinum* Botan. nostr.;

β . *scoparius* Wallr. Rchb. *Icon.* VII. 32. (Fol. ramulisque sursum approximatis, unde plantae habitus scoparius. *P. pectinatum* Botan. nostr.);

γ . *dichotomus* Wallr. Rchb. l. l. 31. (Ramificatione et habitu intermedius, foliis quam in utroque latioribus).

In Herb.: α . Leyden, Haarlemmermeer, Elburg, Kampen, Zuid-Beveland. Bovendien: Amsterdam, Alkmaar, de Helder, Hornhuizen, Brouwershaven; β . In Herb.: Leyden, Oegstgeest, Zuid-Beveland. Bovendien: Dordt, Enkhuizen, de Helder, Nieuwe Diep; γ . In Herb.: Zuid-Beveland.

1000. P. densus L. In stilsteand en zacht stroomend water. 24 Jun. — Aug. (*P. setaceum?* Gort. FL. B. s. p. 156).

In Herb.: Leyden, Mb., D.; Noordwijkerhout, D.; Katwijk, Stekh.; Haarlem, Oudem.; Zeist, Un. 1847; Elburg, Alph.; Kampen, Bond.; Valburg, Nijmegen, Abel.; Heusden, Hov. Bovendien: Zwijndrecht, Herb. Lac.; Achttienhoven, Wenck, Maastricht, Franq. in Herb. pr.

Obs. Indigenas hujus generis species plenius exposui in *Verlag* 1849, p. 62 seqq. Spero fore ut accuratius et diligentius harum et reliquarum plantarum aquatiliium examen, quale commilitonibus simul commendavi, plenioribus nobis suppeditet cognitionem illorum vegetabilium, quibus Natura tam idonea in patria nostra paravit loca quaeque, digito quasi, nobis, ut observemus et cognoscamus, monstrat.

RUPPIA L.

1001. R. maritima L. In zilte en brakke slooten en moerassen. 2 $\frac{1}{2}$ Jul. — Oct.

In Herb.: Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.

1002. R. rostellata Koch. In zilte en brakke slooten en moerassen. 2 $\frac{1}{2}$ Sept. — Nov. exeunte.

In Herb.: Hornhuizen (Gron.), v. Hall; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Warfum en Harlingen, Herb. Heyn.; Noordpolder (Gron.), v. Hall in Herb. pr.; Zwijndrecht, Herb. Lac.

ZANICHELLIA L.

1003. Z. palustris L. In slooten, vaarten, enz. 2 $\frac{1}{2}$ Jun. Jul. — Sept.

In Herb.: Leyden, Mb., Wils; Zwijndrecht, Hov.; Zuid-Beveland, v. d. B.

1004. Z. pedicellata Fries. In (zilte?) slooten en moerassen. 2 $\frac{1}{2}$ Jul. Aug.

In Herb.: Hoek van Holland, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B.

Ord. Najadeae Link.

POSIDONIA L.

Posidonia Caulini Koen. (*Zostera oceanica* Gort. p. 241; *Caulinia oceanica* Fl. B. s. p. 674), incola marium Europam australem alluentium, sine dubio ex indigenarum stirpium numero est delenda.

NAJAS L.

1005. N. major Roth. In stroomend en stilstaand water. 2 $\frac{1}{2}$ Aug. Sept.

In Herb.: In de Reest b. Meppel, Heyn.; in eene sloot te Osdorp b. Amsterdam, Lac.

1006. N. minor All. Als de vorige. † Aug. Sept.

In Herb.: Oude Maas b. Oud-Heusden en Zuid-Willemsvaart b. 's Bosch, Hov.

ZOSTERA L.

1007. Z. marina L. In kreeken, enz. langs de zeekusten; binnenslands in kanalen, enz. die met de zee in verbinding staan. † Jul. — Oct.

In Herb.: Haven van Goes, v. d. B. Bovendien: (Wieringen, Gort.; Friesland, M.; Texel, haven van Sneek, FL. E. S.). Variat:

β. *angustifolia* Meijer *Chlor. Hanov.* p. 529 ($\frac{1}{2}$ —1 pedalis, fol. angustioribus).

In Herb.: ondiepe kreeken, enz. in de Oosterschelde, v. d. B.

1008. Z. nana Roth. Op de nog niet met slib bedekte zandoevers der zeekust. (*Enum. Zeel.* I. p. 43). † Jul. — Nov.

In Herb.: Oosterschelde, Zandkreek, enz. v. d. B.

Ord. Lemnaceae Link.

LEMNA L.

1009. L. trisulca L. In stilstaande wateren. ☉ Apr. Maj.

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland; 's Bosch.

1010. L. polyrrhiza L. Als de vorige. ☉ Apr. Maj.

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen.

1011. L. minor L. Als de vorige. ☉ Apr. Maj. Jun.

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, Goes.

1012. L. gibba L. Als de vorige. ☉ Apr. Maj.

In Herb.: Leyden, Zuid-Beveland.

1013. L. arrhiza L. Als de vorige. ☉

In Herb.: Gouda, Hoffm.; Leyden, D.; op bloempotten in den Hort. Bot. te Leyden, Mb.

Ord. Typhaceae Juss.

TYPHA L.

1014. T. angustifolia L. Aan de kanten van slooten, grachten, enz. in rietvelden. ♀ Jul. Aug.

In Herb.: Leyden, Haarlem, Waverveen, Oud-Loosdrecht, Zeist, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland, 's Bosch.

1015. T. latifolia L. Als de vorige. ♀ Jul. Aug.

In Herb.: Leyden, Nijmegen, Zuid-Beveland, 's Bosch.

SPARGANIUM L.

1016. S. ramosum Huds. In slooten, moerassen, enz. ♀ Jul. Aug.

In Herb.: Rotterdam, Leyden, Abcoude, Vreeland, enz. Oud-Loosdrecht, Kampen, Deventer, Nijmegen, Zuid-Beveland, Coevorden, Hintham.

1017. S. simplex Huds. Op gelijke plaatsen als de vorige. ♀ Jul. Aug.

In Herb.: Haarlem, Vreeland, Kampen, Zwol, Nijmegen, Rosmalen. Bovendien: Achttienhoven, Meppel, Amby (Limb.), (Culemborg, Gort.; Alphen, d. G.; Neerlangbroek; Schalkwijk, Harderwijk, Dordt, Sneek, Baambrugge, Utrecht, Vianen, enz. fl. b. s.; ondersch. pl. in Friesland, Fris.).

1018. S. affine Schnitzl. In slooten, poelen, enz. ♀ Jul. — Sept.

Differt ab antecedente et sequente specie: Caule firmiusculo, foliis valde elongatis, longe fluitantibus, basi dilatatis et longe vaginantibus; spadicius ♀ 2-4, inferioribus 1-2 pedunculatis, ♂ 2-3; ovario ovato-acuminato, stigmatibus angusto, subrecto, brevi; fructu ovato-oblongo attenuato-acuminato breve stipitato. Spadices quam in *S. natante* haud majores. Cf. Schnitzlein *Die natürl. Fam. der Typhaceen*, etc. 1845 et *Flora* 1845, p. 666. Rchb.

Icon. Germ. IX. p. 2. t. 417. Schultz, *Herb. Fl. Gall. et Germ.* n°. 1149. Species inter vicinas media, ulterius inquirenda; intelligi videtur in *N. Bijdr.* p. 52.

In Herb.: Meppel, Heyn.

1019 *S. natans* L. In moerassen en poelen in heide- en veenstreken. 4 Jun. Jul. Aug.

In Herb.: Soesterveen, Lac.; Maldensche broek, N. Abel; Veenen b. Mook, T. Abel; Peel b. Helmont, Wtt. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; t. Tilburg en Dongen, v. d. Tr., Wychensche veenen, Hoffm. in Herb. pr.; Westbroek, Herb. Lac.; (Onland, Haren, enz., Voorst, FL. B. S.).

Ord. Aroideae Juss.

ARUM L.

1020. *A. maculatum* L. Op digt beschaduwde, vochtige plaatsen in bosschen, enz. 4 Maj. Jun. (*A. vulgare* FL. B. S. p. 684).

In Herb.: Haagsche bosch, de Br.; Voorschoten, D.; Leyden, Mb.; Zeist, Kraep.; Nijmegen (omstr.), Abel. Bovendien: Walcheren, de Marrée, v. d. Feen, St. Pietersberg b. Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Zutphen, Uilenpas, Tiel, Dodeweerd, Ochten, Brederode, Neerlangbroek, Mickelhorst, Gort.; Hartekamp bij Haarlem, FL. B. S.; Franeker, Leeuwarden, Giekerk, Kornjum, enz. Fris.) Variat, ut videtur, rarius:

β. immaculatum (foliis non maculatis). In Herb.: Haagsche bosch, de Br.

1021. *A. italicum* Mill. Aan begroeide slootkanten. 4 Maj.

Absque dubio planta primitus efferata, nunc vero spontanea.

In Herb.: Leyden, Mb.; Goës, v. d. B. Bovendien: Koudekerke (Walcheren), v. d. Cop in Herb. VZ.; 's Hage, VZ. in Herb. pr.

CALLA L.

1022. C. palustris L. In poelen en moerassen in veenachtige streken. † Jul. Aug.

In Herb.: Zeist, Ascher; t. Westbroek en Achttienhoven, v. d. Tr.: Voorst, Wtt. en Stekh.; Neebrosch (Nijm.), Abel.; Coevorden, v. d. Scheer. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; (Oldbroek, t. Rotterdam en Gouda, Gort.; Lochem, Barneveld, Elburg, FL. B. S.).

ACORUS L.

1023. A. Calamus L. Aan de kanten van slooten, vaarten; moerassen, enz. † Jun. Jul.

In Herb.: Leyden, Loosdrecht, Muiden, Vreeland; Kampen, Nijmegen.

Ord. Orchideae Juss.

Trib. Ophrydineae Koch.

ORCHIS L.

1024. O. fusca Jacq. In bosschen in bergstreken (met kalkbodem). † Maj. Jun.

Limburg, Herb. Hov.; (Vieux Fauquemont, Dumoulin in Lej. Rev. p: 185). L.

1025. O. militaris L. Op begroeiide, grazige plaatsen in bergstreken. † Maj. Jun.

St. Pietersberg b. Maastricht, Herb. Hov.; Marres in Herb. VZ.; Lej. Fl. de Spa. II. p. 189. Bovendien: (Koeijmansbosch (ubi?) Gort.).

1026. O. ustulata L. In weilanden. † Maj. Jun.

Roode haan b. Maastricht, Herb. Hov.; (Lej. Fl. de Spa II. p. 188). L.

- 1027. *O. coriophora* L.** In vochtige weilanden. 24 Maj. Jun.
St. Pietersberg t. St. Lavande en Caastre, Herb. Hov.;
(Lej. *Fl. de Spa*, II. p. 187). L.
- 1028. *O. Morio* L.** In vochtige weilanden. 24 Maj. Jun.
In Herb.: Wassenaar, Noordwijk, Katwijk, Zandvoort,
Nijkerk, Elburg, Weurt en Neerbosch, Zuid-Beveland.
Bovendien: Meppel, Walcheren, Maastricht, (Alkmaar
Harderwijk, Sticht v. Utrecht, Haren, Groningen, Gort.;
Friesland, M.; Waverveen, Haarlem, enz. FL. B. S.; Fran-
neker, Ried, enz. Fris.).
- 1029. *O. mascula* L.** In vochtige, grazige streken. 24 Maj. Jun.
(Duinpannen 's Hage, Haarlem, Breesaap, Gort.) n. v. i.
- 1030. *O. palustris* Jacq.** In moerassige weilanden. 24 Maj. Jun.
(*O. laxiflora* β . *palustris* Koch.).
Maastricht, Herb. Hov. L.
- 1031. *O. maculata* L.** In beschaduwde, vochtige grazige
zandgronden. 24 Jun. Jul.
- 1032. *O. latifolia* L.** In vochtige, drasse weilanden. 24
Maj. Jun.
- 1033. *O. incarnata* L.** In vochtige, veenachtige grasgronden.
24 Jun. (*O. latifolia* β . *angustifolia*? FL. B. S.: *O. an-
gustifolia*? N. Bijdr. p. 50; *O. latifolia* β . *pallidi-
flora*? Enum. Zeel. I. p. 44).

Obs. Species hasce difficillimas extricare ex specimenibus siccis frustra tentavi. Propterea, ne erroribus in determinandis formis indigenis novo errores adderem, satius duxi nomina tantum notare, speciesque ipsas novo examini sociis commendare. Monographia Orchidearum Europaearum, jamjam a doct. Reichenbachio fil. edenda, vagis et incertis auctorum diagnosisibus procul dubio meliores magisque fidos characteres substituet.

ANACAMPTIS Rich.

1034. A. pyramidalis Rich. In grazige, begroeide streken (op kalkbodem); in de duinvalleijen. 4 Maj — Jul. (*Orchis pyramidalis* FL. B. s. p. 622).

In Herb.: Breesaap, Mb., Büse. Bovendien: Bentveld, Sneeuvoegt in Herb. pr.; ('s Hage, Linn. *H. Cliff.*; Nijmegen, B., Waalsdorp, VZ. in FL. B. s.).

GYMNADENIA R. Br.

1035. G. conopsea R. Br. In vochtige, grazige streken; in de duinvalleijen. 4 Jun. Jul. (*Orchis conopsea* FL. B. s. p. 626).

In Herb.: Wassenaar, D.; Breesaap, Mb.; Nunen (N.-Brab.), Hov. Bovendien: Duinen b. 's Hage, Herb. VZ.; Bentveld, Herb. Lac.; Maastricht, Marres in Herb. VZ.

1036. G. albida Rich. Op grazige plaatsen in bergachtige heidestreken. 4 Jun. — Aug.

St. Pietersberg b. Maastricht, Herb. Hov.; (berg van Meerssen, Franq.) L.

HIMANTHOGLOSSUM Spr.

H. hircinum Rich. Op grazige plaatsen (kalkbodem) in bergstreken. 4 Maj. Jun.

(St. Pietersberg b. Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*, II. p. 192). n. v. i. L.

Obs. Silent hanc speciem Botanici Mosa-Trajectini, quamobrem loco citato illam evanuisse, aut saltem non amplius observatam esse, suspicari licet. Nobis itaque dubia indigena.

COELOGLOSSUM Hartm.

1037. C. viride Hartm. Op vochtige, hooge grasplaatsen. 4 Maj. Jun. (*Orchis viridis* FL. B. s. p. 626).

Lichtenberg b. Maastricht, Marres in Herb. VZ. (Amby; Franq.; Caastre, Hov.; Staalduin b. 's Hage, Gort.).

PLATANThERA Rich.

1038. P. bifolia Rich. In vochtige, beschaduwde zand- en veengronden. 2 Jun. Jul. (*Orchis bifolia* FL. B. s. p. 622).

In Herb.: van verschill. pl. uit de Hollandsche duinen, Geldersche heidevelden en bosschen, Utrechtsche veenen.

1039. P. chlorantha Cust. In bosschen. 2 Jun. Jul.

Oosterhoutsch bosch b. Nijm., Herb. Abel.; Maastricht; Marres in Herb. VZ.

Obs. *P. bifolia* attentius apud nos observanda est, tum ne amplius; quod factum esse videtur, cum *P. chlorantha* commutetur, tum ut formae *brachyglossae* et *macroglossae*, quae forsitan non mere accidentales sunt, rite dignoscantur.

OPHRYS L.

1040. O. muscifera Huds. Op begroeide plaatsen (kalkbodem) in bergstreken. 2 Jun. (*Ophrys Myodes* FL. B. s. pag. 852).

St. Pietersberg te St. Lavande en Caastre, Herb. Hov.; Marres in Herb. VZ.; Lej. *Fl. de Spa*, II. pag. 192. Bovendien: (Fauquemont, Hov. in *Kruidk. Arch.* I. p. 213.; Walcheren, v. Citters in FL. B. s.)

ACEBAS R. Br.

1041. A. anthropophora R. Br. Op grazige pl. in bergachtige heidestreken. 2 Maj. Jun.

(St. Pietersberg t. de roode haan en Caastre, Franq.; Hov.; Lej. *Comp.* III. p. 187.) n. v. i. L.

HERMINIUM R. Br.

1042. H. Monorchis R. Br. Op grazige pl. in bergstreken; in de duinvalleijen. 2 Maj. — Jul. (*Ophrys Monorchis* FL. B. s. p. 626).

In Herb.: Wassenaar, Mb.; Langeveld b. Noordwijkerhout, Stekh.; Bentveld en Zandvoort, Büse, Ascher;

Overveen, Oudem.; Zomercorg b. Haarlem, Doorn. Bovendien: (Zutphen, R. in FL. B. S.).

Trib. *Limodoreae* Koch.

CEPHALANTHERA Rich.

C. rubra Rich. Indigenam notavit Boerhaavius (l. l. II. p. 153).

EPIPACTIS Rich.

1043. E. latifolia All. Tusschen kreupelhout, op beschaduwde, vochtige plaatsen. 2+ Jul. Aug.

In Herb: Wassenaar, Deventer, Kampen, Middagten, Nijmegen, Zuid-Beveland. Bovendien: Werkendam, Bostel, (Haarlem, Zwol, Gort.; Hemmen, Naarden, de Bildt, Bentveld, 's Gravesande, enz. FL. B. S.).

1044. E. microphylla Ehrh. Op beschaduwde pl. in bergstreken. 2+ Jun. — Aug.

(St. Pietersberg b. Maastricht, Hov. in *Kruidk. Arch.* I. p. 213., Franq., Lej. *Comp.* III. p. 195). n. v. i. L.

1045. E. palustris Crantz. In vochtige, grazige grasgronden. 2+ Jun. Jul.

In Herb.: Wassenaar, Zandvoort, Bloemendaal, Velsen, Schouwen. Bovendien: Maastricht, Walcheren, Zuid-Beveland, (Alkmaar, Zorgvliet).

LISTERA R. Br.

1046. L. ovata R. Br. In vochtige, beschaduwde, grazige zandgronden. 2+ Maj. Jun. (*Epipactis ovata* FL. B. S. pag. 630).

In Herb.: Wassenaar, Deventer, Colmschate, Zuid-Beveland. Bovendien: (Zutphen, Harderwijk, Overveen, Zorgvliet, Alkmaar, Leersum, Francker, enz. Gort.; Leeuwarden, Fris.).

L. cordata R. Br. In bosschen. 24 Maj. — Jul. (*Epipactis cordata* FL. B. s. p. 630).

(Duinvalleijen b. Overveen, Gort.) n. v. i.

Obs. Ex citata Halleri icone Gort erum specimina minora *L. ovatae* foliis latioribus, qualia *locis apertis* saepe occurrunt, voluisse facile credere, quibus figura ista minus bona quodammodo respondet.

NEOTTIA L.

1047. N. Nidus avis L. Op boomwortels woekereud in digtbeschaduwde bosschen. 24 Maj. Jun. (*Neottidium n. a.* Hov. in *Kruidk. Arch.* I. p. 213).

Bosch van Fauquemont, Herb. Hov.; (Gronsfelt, Franq.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*, II. p. 195). L.

SPIRANTHES Rich.

1048. S. autumnalis Rich. Op vochtige pl. in hooge heidestreken. 24 Aug. — Oct. (*Neottia spiralis* FL. B. s. p. 626).

In Herb.: Nijmegen (Hatertsche broek sec. spec. Herb. Abel.), B. Bovendien: Maastricht, Marres in Herb. VZ.; (Hengelo, Ehrh.; d. Wildenborch, Star.; Breda, Col.; Amersfoort, Ham en Koelhorst, K. in FL. B. s.).

Trib. *Malaxidinae* Koch.

STURMIA L.

1049. S. Loeselii Rchb. In de duinvalleijen; in moerassige veenstreken. 24 Jun. Jul. (*Malaxis Loeselii* FL. B. s. p. 632).

In Herb.: t. Wassenaar en 's Hage, Stekh.; Zandvoort, Mb.; Achttienhoven, Kraep. Bovendien: Katwijk, Herb. Lac.; (Breesaap, Gort.).

MALAXIS Sw.

1050. M. paludosa Sw. Op moerassige plaatsen in veen- en heidestreken. 24 Jul. Aug.

In Herb.: Groot Pannegat b. de Bildt, Kraep; Wy-
chensche veenen, Lac. Bovendien: Oosterhoutsche heide
b. Breda, Herb. Lac.

Ord. Irideae Juss.

CROCUS L.

1051. C. vernus L. In zandige streken op zonnige, grazige
plaatsen. 24 Mart. Apr.

In Herb.: Woestduin b. Haarlem, Mb.; Haren (Gron.)
Dassen. Bovendien: Mickelhorst, Herb. Heyn.; Haag-
sche bosch, Herb. Lac.; Oostkapelle (Walcheren) Blaas;
(Princenhage, Fl. B. S.; Cornjum (Leeuw.) *N. Bijdr.* p. 5).

IRIS L.

1052. I. Pseudacorus L. Aan waterkanten en in moeras-
sen. 24 Jun. Jul.

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Zuid-Beveland.

1053. I. Sambucina L. Op rotsen, aan steenachtige plaatsen,
aan muren. 24 Jun.

(Op daken en muren te Berg, Mheer, enz. Franq., Lej.
Fl. de Spa, I. p. 34). n. v. i. L.

I. foetidissima L. Aan waterkanten en in houtrijke,
moerassige streken. 24 Jun. Jul.

(Vaart t. Haarlem en Leyden, Gort.), quo vero loco
Botanicorum nullus postea vidit plantam, a veteribus Flo-
ristis indigenam habitam. Notandum vero, auctores Fl. Leid.
audivisse senem, testantem, se saepenumero vidisse hanc
Iridem pr. Vogelenzang.

Ord. Amaryllideae R. Br.

NARCISSUS L.

1054. N. poeticus L. Op grazige plaatsen, in weilanden,
enz. 24 Apr. Maj.

In Herb.: Duin t. 's Hage en Loosduinen, VZ. Bovendien: (Maastricht (op muren?) Lej. *Fl. de Spa*, I. p. 155 et *Comp.* II. p. 8).

1055. N. Pseudonarcissus L. In weilanden, aan slootkanten en heggen. 24 Apr. Maj.

In Herb.: Leyden, Stekh., Mb.; Ubbergen, Abel.; t. Oostkapelle en de Oranjezon (Walch.), v. d. B. Bovendien: (Velsen, Zwolle, Wassenaar, Sassenheim, Lisse, enz. fl. b. s.; Huis ter Heide, Hardegarijp, enz. Fris.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*, I. p. 155).

Obs. Utraque species facile efferata haberi posset, qualis quoque occurrit *N. odoratus* L. (in Herb.: Brederode, Mb.), at vero *N. Pseudonarcissus* nunc saltem spontanea est habenda in locis ubi quotannis viget.

LEUCOIUM L.

1056. L. aestivum L. In moerassige weilanden. 24 Maj.

In Herb.: Leyden (Maredijk), D.; Valkenburg, Mb.; Nootdorpsche droogmakerij, de Br. Bovendien: (Rotterdam, v. d. Looij in fl. b. s.)

GALANTHUS L.

1057. G. nivalis L. Aan heggen, in kreupelbosschen en aan beschaduwde slootkanten. 24 Febr. Mart.

In Herb.: Leyden, Overveen, Amsterdam, Kampen, Beek, Ubbergen, Zuid-Beveland.

Ord. Asparageae Juss.

ASPARAGUS L.

1058. A. officinalis L. In graslanden langs de rivieren; in de duinen. 24 Jun. Jul.

In Herb.: Katwijk, Bentveld, Overveen, Nijmegen, Walcheren. Variat:

β. maritima v. Hall. (*A. prostratus?* Dum. *Prodr.* p. 138). In Herb.: Katwijk, Mb. Bovendien: Scheveningen, Herb. VZ.; (t. Haarl. en Overveen, fl. b. s.).

γ. stricta Deth. (flor. minoribus, caule ramisque strictis, foliis appressis). In Herb.: Scheveningen, de Br.; Wassenaar, Stekh.

PARIS L.

1059. P. quadrifolia L. In bosschen. 2+ Maj. Jun.

In Herb.: Heerenbeek t. Oirschot en Leempt, de Br.; St. Lawande b. Maastricht, Hov. Bovendien: (Breda C. v. W., Beekbergerwoud, Wtt. FL. B. s. p. 796).

CONVALLARIA L.

1060. C. Polygonatum L. Op beschaduwde plaatsen in houtrijke streken. 2+ Maj. Jun.

In Herb.: van verschill. pl. aan den Holl. duinkant. Bovendien: Meppel, (Nijmegen, Amersfoort, t. Rhenen en de Grebbe, Scherpenzeel, Groningen, FL. B. s.; Oldeberkoop, Wolvega, Fris.). Variat:

β. bracteata. (Pedunculis, summis exceptis, in ramos elongatis et foliis, bracteas mentientibus, floribus longioribus, dense obsitis). In Herb.: 's Hage, VZ.; Scheveningen, Bissch., de Br.

1061. C. multiflora L. Op gelijke plaatsen als de vorige. 2+ Maj. Jun.

In Herb.: Haagsche bosch, t. 's Hage en Scheveningen, Zalk, Deventer, Twello, Uilenpas, Beek, Ubbergen, Wageningsche berg, Vught. Bovendien: Wassenaar, Haarlem, Meppel, (Harderwijk, Heemze, Breda, Groningen, Scherpenzeel, FL. B. s., Haskerhorne, Fris.) Variat:

β. bracteata Koch. In Herb.: Haagsche bosch, Mb.

γ. ovata Lam. (Foliis late ovatis, Lej. Comp. II. 9).

In Herb.: Beek en Ubbergen, Abel.

1062. C. Majalis L. Op gelijke pl. als de beide vorige. 2+ Maj. Jun.

In Herb.: Wassenaar, Noordwijk, Deventer, Beek, Ubbergen. Bovendien: Haagsche bosch, Meppel, (Barneveld,

Arnhem, Haarlemmerhout, Amersfoort, Groningen, enz. Gort.; Kuikhorne, M.; Giekerk, Rijs, t. Slooten en Langweer, enz. Fris.; Rheenen, Breda, Driebergen, enz. FL. B. S.).

MAJANTHEMUM Wigg.

1063. M. bifolium DC. In digtbeschaduwde bosschen. 2
Maj. Jun.

In Herb.: Haagsche bosch, Epe, Diepenveen, Voorstonden, Arnhem, Beek, Ubbergen. Bovendien: Meppel, (Uilenpas, enz. Gort.; Oranjewoud, Donkerbroek, M.; Oldeberkoop, Fris.; Amfensch broek, Warmond, Beekhuizen, EL. B. S.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

Ord. Liliaceae DC.

Trib. Tulipeae Koch.

TULIPA L.

1064. T. sylvestris L. In beschaduwde grasgronden, veelal bij oude kasteelen. 2 *Maj. Jun.*

In Herb.: Slot Hagestein, Wtt., D. Seiff.; Huis ter Haar, Broers; Slot Popkensburg (Walch.), de Marrée. Bovendien: 't Jepma (Utrecht), Herb. Heyn.; Noordwijk, Herb. Lac.; (Ferweradeel, Weidum, FL. B. S.; Leeuwarden, Huizum, Stiens, Jelsum, Kornjum, Fris.; Maas-tricht, Lej. *Fl. de Spa et Comp.* II. p. 13).

FRITILLARIA L.

1065. F. Meleagris L. In vochtige, drasse weilanden. 2
Apr. Maj.

In Herb.: Oegstgeest, Stekh., Mb.; Leyden, Wtt.; Morsebelsche polder, Oudem. Bovendien: Hoogeveen, Herb. Heyn.; Zwijndrecht, Herb. Lac.; Baambrugge; v. d. Tr. in Herb. pr.

Ludit: *f. pallidis* in iisdem locis.

Trib. *Asphodeleae* Koch.

ORNITHOGALUM L.

1066. *O. umbellatum* L. Op grazige plaatsen, aan wegen en dijken; in bouwlanden. 2+ Apr. *Maj.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Twello, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Bovendien: Meppel, Zwolle, Arnhem, Harderwijk, Haarlem, (t. Utrecht en Maarssen, Leeuwarden, enz. Gort.; Muyden, Franeker, Groningen, Utrecht, enz.; fl. b. s.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa.*)

1067. *O. nutans* L. Op grazige, beschaduwde plaatsen, aan begroeide slootkanten, enz. 2+ Apr. *Maj.*

In Herb.: Leyden, Mb.; Walcheren, de Marrée. Bovendien: Amsterdam, Kraam w. in Herb. Heyn.; ('s Hage, Voorburg, Haarlem, Overveen, fl. b. s.; Leeuwarden Goutum, Bergum, Jelum, Fris.)

GAGEA Salisb.

1068. *G. stenopetala* Rchb. In bouw- en koorlanden. 2+ *Mart. Apr.* (*Ornithogalum stenopetalum* fl. b. s. p. 788).

In Herb.: Duifhuis b. Leyden, Stekh., Oudem.; Valkenburg, Mb.; Voorhout, D.; Deventer, Cop, Top; Kampen, Bond.

Obs. Huc citandum videtur *O. luteum* Gort. propterea quod *O. luteum* β. (*Gagea lutea*) est planta sylvestris, nec vero agrestis. *O. minimum* evidenter ad seq. pertinet propter »petala acutiora" ab auctore ei tributa.

1069. *G. arvensis* Schult. In bouw- en koorlanden. 2+ *Mart. Apr.* (Cf. fl. b. s. p. 788. *Ornithogalum minimum* Gort. p. 90.)

In Herb.: Zevenbergen, enz. b. Deventer, Cop, Top; Zwolle, Thorb.; t. Hees en Weurt, Abel.; Bunnik, v. d. Tr.; Overmaas, Knottebelt. Bovendien: Hees, Gev.; (Gronsfelt, Maastricht, Franq., Lej. Rev. *Fl. de Spa.*)

1070. *G. lutea* Schult. Op grazige plaatsen onder kreupelhout, heggen, enz. 2+ Apr. *Maj. Bat. 692.*

In Herb.: Aan heggen bij Beek, Abel.

SCILLA L.

1071. *S. bifolia* L. Op beschaduwde, grazige plaatsen. 4 *Mart. Apr.* (*Enum. Zeel.* 1. p. 45.)

In Herb.: Walcheren (slootkanten b. ter Boede en Moesbosch) v. d. Feen, de Marrée, Blaas; Zorgvliet b. 's Hage, VZ.

ALLIUM L.

1072. *A. ursinum* L. Op beschaduwde, grazige plaatsen, aan begroeiide slootkanten, enz. 4 *Apr. Maj.*

In Herb.: Leyden, Haarlemmerhout, Deventer, Walcheren. Bovendien: Gronsfelt (Limb.), ('s Hage, Bloemen-
daal, Maarssen, Gort.; Balk, Wykel, M.; Franeker, Goutum, Fris.; Groningen, Overveen, FL. B. s.)

1073. *A. vineale* L. Aan dijken en wegen, in weilanden enz. 4 *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, D.; Overveen, Doorn.; Nijmegen, Abel.; Vught, Hov.; Zuid-Beveland? v. d. B. Variat:
β. capsuliferum Koch. In Herb.: Leyden, Mb.; Kampen, Bond. Bovendien: Domburg? v. d. Feen, Duiveland? D. in Herb. pr.

1074. *A. scorodoprasum* L. In (vochtige) weilanden. 4 *Jun. Jul.*

In Herb.: Uiterwaarden b. Kampen, Zalk, Bond.

1075. *A. oleraceum* L. Aan dijken, wegen, akkerkanten, enz. 4 *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, D., v. d. B.; Breesaap, Mb.; Wageningen-berg, Wtt.; Deventer, Halb.; Ubbergen, Abel.; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Beere-
stein (N. Brab.) en t. Axel en Neuzen, v. d. Tr. in Herb. pr.; Vught, Herb. Hov.; wallen v. Bommel, Herb. Lac. Variat:

β. latifolium Koch. (*A. carinatum*? Gort. et FL. B. s.)

In Herb.: Breesaap, Mb.; Zalk, Bond.; Weurt, Gév., Abel.

1076. A. carinatum L. Aan heggen, enz. in bouwlanden. 24 Jun. — *Aug.* (*A. flexum* Leid. p. 292. *N. Bijdr.* p. 22.)
In Herb.: Leyden, Mb. Bovendien: (Wassenaar, Stekh. l. l.)

1077. A. Schoenoprasum L. In vochtige weilanden, meest langs de rivieren. 24 Jun. Jul.

In Herb.: Arnhem, Hoffm.; Nijmegen, Abel.; Wijk b. Duurstede, v. d. Tr. Bovendien: Werkendam, Mb. in Herb. pr. en Herb. Lac., Vianen, v. d. Tr. in Herb. VZ.; (Hagestein, d. G.)

Obs. Est et hoc genus ex iis, quae revidenda sunt. Omnes species, prima et ultima exceptis, dubiis premuntur, quae tollere, at frustra, conatus sum. Plantarum *vivarum* autem observatio fida rem clariorem reddet. Et primo quidem inquirendum erit, existatne, quod suspicor, species inter *A. vineale* et *Scorodoprasum* intermedia, quae perpetuam characterum confusionem efficit. Cl. Reichenbach (*Icon. Fl. Germ.* X.) e. gr. distinguit *A. Scorodoprasum*, *arenarium* et *vineale*; Babington (*Man.* p. 305 seq.) *A. Halleri* nuncupat speciem intermediam, quam *A. arenarium* vocat Rehb. hujusque auctoris *A. vineale*. Pari ratione *A. oleraceum* et *carinatum* haud acute limitantur. Quod nos, Kochium secuti, diximus *A. carinatum*, hoc melius cum icone quam cum descriptione *A. flexi* W. et Kit. (p. 307 t. 278) convenit, prorsus vero idem est ac *A. asperum* Don (Rehb. Ic. 1059. Lej. et Court. *Ch. de Pl.* N. 951) ideoque *A. flexum* Comp. Belg. II. p. 14.

Trib. *Hemerocallideae* R. Br.

ENDYMION Dum.

1078. E. nutans Dum. In bosschen. 24 Apr. Maj. (*Hya-cinthus non scriptus* FL. B. s. p. 282.)

In Herb.: Haagsche bosch, Monster, Leyden, Noordwijk, Walcheren. Bovendien: Kampen, Meppel, Herb. Heyn.; (Haarlem, Gort.; Leeuwarden, Dronrijp, M.; Amersfoort, Hoeflaken, Zutphen, Arnhem, FL. B. s.; Maas-tricht, Lej. *Fl. de Spa.*)

Ludit: *floribus vinoso-rubris, roseis, carneis et albis.*

MUSCARI Tourn.

1079. M. botryoides Mill. Op beschaduwde, grazige plaatsen, in bosschen, enz. 24 Apr. *Maj.* (*Hyacinthus botryoides* FL. B. S. p. 282.)

In Herb.: Leyden, Wtt., Mb., Wils; Soeterwoude, Kronestein b. Leyden, Stekh.; ter Boede (Walcheren), de Marrée. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; versch. pl. in Walcheren, v. d. B. in Herb. pr.; (Haagsche bosch, K.; Hoorn, Bergsma in FL. B. S.)

Trib. *Abameae* Koch.

NARTHECIUM Moehr.

1080. N. ossifragum Hud. s. Op moerassige plaatsen in heide- en veenstreken. 24 Jul. Aug.

In Herb.: Heumen, Hatert, Wychen, Abel. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; Malden, Herb. Lac.; Oud- en Nieuw Leusden b. Amersfoort, Wenck, v. d. Tr. in Herb. pr.; Maastricht, Herb. Hov.; (Harderwijk, Haren, enz. Gort.; Bergummerheide, enz. M.; Lauteren, Staveren, Noordwolde, FL. B. S.; Appelscha, Fris.; Leyden, Leid.)

Ord. Colchicaceae DC.

COLCHICUM L.

1081. C. autumnale L. In vochtige weilanden, meest langs de rivieren. 24 Aug. *Sept.*

In Herb.: t. Olst en Deventer, Top.; Kampen, Bond. Bovendien: Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (t. Megen en Dieden, B. in FL. B. S.)

Ord. Juncaceae Bartl.

JUNCUS L.

1082. J. maritimus Lam. Op vochtige zandgronden naar den zeekant. 2⁺ Jul. — Sept.

In Herb.: Zuid-Beveland (op ondersch. pl. binnendijks langs de Ooster- en Wester-Schelde) v. d. B. Bovendien: Duiveland, v. d. B., 's Gravesande, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Helder, Gort.)

1083. J. conglomeratus L. In vochtige zand- en heidegronden. 2⁺ Jun. Jul. (*J. communis a. conglomeratus* FL. B. s. p. 284.)

In Herb.: Leyden, Waalsdorp, Heumen, Zuid-Beveland, Vughtsche heide.

1084. J. effusus L. Aan waterkanten, in poelen en moerassen. 2⁺ Jun. Jul. (*J. communis β. effusus* FL. B. s. p. 284.)

In Herb.: Endegeest, Rijnsburg, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. conglomeratus (anthelae ramis abbreviatis). In Herb.: Leyden, Waalsdorp, Zuid-Beveland.

1085. J. diffusus Hoppe. In moerassige zandgronden. 2⁺ Jun. Jul. — Sept. (*Enum. Zeel. I. p. 45*).

In Herb.: drinkputten bij de Oranjezon (Walcheren), v. d. B.

1086. J. glaucus Ehrh. Aan dijken en wegen, in vochtige weilanden; *β.* aan slootkanten, enz. 2⁺ Jul. — Sept.

In Herb.: Leyden, Valkenburg, Katwijk, Wassenaar; Kampen, Oud Heusden, Zuid-Beveland. Variat:

β. paniculatus (anthelae ramis valde elongatis, laxa, pallida). (*Enum. Zeel. I. p. 46. excl. syn.*) In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

1087. J. filiformis L. In opene en grazige, vochtige zandgronden. 2⁺ Jun. Jul.

In Herb.: Meppel, Heyn.

1088. J. pygmaeus Thuill. In vochtige (overstroomde) heidegronden. ☉ *Jun.* v. Hoven, *Naaml. enz. in Kruidk. Arch.* I. p. 275.

In Herb.: Vughtsche heide bij 's Bosch (in menigte), Hov.

Obs. Planta nostra, quae etiam, teste Lej. (*Comp.* III. p. 368), in Campina Belgii occurrit, est certissime species, quam Thuillier (*Fl. d. env. de Paris* p. 178), Cosson et Germ. (*Fl. de Paris* II. p. 584), Nolte (*Novit. Holsat.* p. 39), Fries (*Novit. Fl. Suec.* p. 92) descripserunt tamquam *J. pygmaeum*. Secundum Nolteum hujus synonymon certum est *J. triandrus* Gouan (*Herborisat. aux env. de Montpellier*, p. 25); qua de re dubitare liceat. Exstat nimirum alia species ab hac diversa et magis *J. capitato* affinis, cui icon, licet rudis, *Junci foliati minimi* ap. J. Bauhinum (*Hist.* II. p. 523) bene respondet; huic, testante quoque Cl. Koch, *J. triandri* nomen competit. Notanda porro controversia apud Rehb. (*Icon. Germ.* IX), qui nostrum (*J. pygmaeum*) *J. triandri* (fig. 864), eundemque, quem mox dixi a Bauhino delineatum, quemque verum *J. triandrum* Gouan habemus, *J. pygmaei* (f. 863) descripsit nomine. Specimina indigena prorsus conveniunt cum exoticis, v. g. Schultz *Herb. Gall. et Germ.* N. 734, a Jordan pr. Lyon collectis.

1089. J. capitatus Weigel. Op vochtige plaats en heidevelden. ☉ *Jul.* Sept.

In Herb.: de Bildt, Lac.; t. Zeist en Woudenberg, Kraep.; Rijnzenburg, t. Zeist en Driebergen, Mb. Bovendien: Diepenveen, Cop, Schalkhaar, Tyhaar in Herb. Dav.; (Harderwijk, v. G.).

1090. J. obtusiflorus Ehrh. In moerassige zand- en heidegronden. ☞ *Jun.* — *Sept.*

In Herb.: Wassenaar, D., Mb.; Kampen, Bond.; Schouw-sche duinvalleijen, v. d. B. Bovendien: Achttienhoven; Herb. Lac.; Valkenburg, Wils in Herb. pr.; Meppel, Herb. Heyn.; (Aalsmeer, Haarlem, t. Amsterdam en Amstelveen, Fl. B. s.; Franeker, Fris.).

1091. J. sylvaticus Reich. In moerassige zand- en heidegronden. ☞ *Jul.* — *Sept.* (*J. acutiflorus* Fl. B. s. p. 288.)

In Herb.: Bentveld, Mb.; Harderwijk, Bond.; Sypenberg b. Arnhem, Rich.; Groesbeck, Un. 1847.; Helvoirt, Hov. Bovendien: de Bildt, Herb. Lac.; Meppel, Herb.

Heyn.; Texel, Hoffm.; t. Deventer en Olst, Cop, Schalkhaar, Tyhaar in Herb. Dav.; Leyden, Mb., Acht-tienhoven, Gev., Valkenswaard, v. Hall., Maastricht, Hov. in Herb. pr.; (Zeeland, Dum.; de Joure, Bergsm.; Vianen, v. d. Tr. in FL. B. s.).

1092. J. lamprocarpos Ehrh. In opene en grazige gronden op vochtige, moerassige plaatsen, aan waterkanten enz. 4 Jul. — Sept.

In Herb.: Dordt, Wassenaar, Haarlem, Amsterdam, Kampen, Uddelermeer, Heumen, Beek, Vughtsche heide, Zuid-Beveland.

Occurrit *forma radicans* in inundatis arenosis; in Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; et *fluitans* in fossis; in Herb.: Leyden, Hartm. Caeterum valde variat pro loco magis minusve humido.

1093. J. alpinus Vill. In vochtige, moerassige zandgronden. 4 Jul. Aug. (*J. fusco-ater* FL. B. s. p. 720.).

In Herb.: Wassenaar, D., Mb., Stekh.; Zandvoort, Buse; Renesse (Schouwen) v. d. B. Bovendien: Spoel b. Culemborg, Herb. Lac.

1094. J. supinus Moench. Op moerassige plaatsen in heide- en zandgronden. 4 Jun. — Aug. (*J. uliginosus* FL. B. s. p. 288.)

In Herb.: Leyden, D.; Zeisterbosch, Oudem., Mb.; Eindhoven, D.; Vughtsche heide, Hov. Bovendien: Havelte, Herb. Heyn.; Maartensdijk, Herb. Lac.; Maastricht, Hov., Groesbeek, v. d. B. in Herb. pr.; (Nijmegen, Sedam, de Joure, de Bildt, FL. B. s.; ondersch. pl. in Friesland, Fris.).

Occurrit *forma fluitans* in stagnis etc.; in Herb.: Uddeler meer, Wolfhezen, Un. 1847 en 49; de Bildt, Herb. Lac.

1095. J. squarrosus L. In heide- en veengronden. 4 Jun. — Aug.

In Herb.: de Bildt, Zeist, Rijzenburg, Wolfhezen, Hartert, Nijmegen, Harderwijk, Coevorden, Eindhoven, Vughtsche heide, Zuiddorpe (Z. Vlaand.).

- 1096. J. compressus** Jacq. In vochtige weilanden, op lage plaatsen, aan waterkanten, enz. 2+ *Jun. Jul. Aug.* (*J. bulbosus* FL. B. S. p. 292.).

In Herb.: Dordt, Leyden, Katwijk, Kampen, Deventer, Zuid-Beveland, 's Bosch.

- 1097. J. Gerardi** Lois. Aan waterkanten en op zilte, moerassige plaatsen naar den zee kant. 2+ *Jun. — Aug.* (*J. Bottanicus* FL. B. S. p. 790.).

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Texel, Zuid-Beveland. Bovendien: Dijkshoek, Willemstad, (Dokkum, aan de Lek, FL. B. S.).

- 1098. J. tenuis** W. Op vochtige plaatsen in heidevelden. 2+ *Jul. — Oct.*

In Herb.: de Bildt, Blaauwkapel, Gev.; Maartensdijk, Kraep.; Doetichem, Lac.; Vughtsche heide b. Cromvoirt, Hov.; t. Breda en Oosterhout, v. d. B. Bovendien: Twello, Diepenveen, Cop, Schalkhaar, Tyhaar in Herb. Dav.; b. Markelo, Buse in Herb. pr.; (Geestumerveld, Fris.).

- 1099. J. Tenageia** Ehrh. In vochtige heidegronden. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Zutphen, Wtt.; Ede (Veluwe), Lac.; Eindhoven; D.; Vughtsche heide, Hov. Bovendien: t. Breda en Oosterhout, Herb. Lac.; (Delden, Hengelo, Ehrh.; Hulsen (Nijm.), B.; Overijssel, Miq.; Valkenswaard, v. Hall. FL. B. S.).

- 1100. J. bufonius** L. Op beschaduwde en opene vochtige plaatsen. (☉ an 2+) *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Abcoude, Kortenhoef, Harderwijk, Kampen, Deventer, Uddelermeer, Nijmegen, Vughtsche heide, Zuid-Beveland.

Obs. Memoratur a cl. v. Hall. in FL. B. S. p. 290 varietas *radice tuberosa* (Heikop).

LUZULA DC.

1101. *L. pillosa* W. In bosschen (algemeen?) 24 Apr. *Maj.*
(*L. vernalis* FL. B. S. p. 294.).

In Herb.: Haagsche bosch, D.; Voorschoten, Mb.; Beek, Ubbergen, Mook, Abel. Bovendien: Hoogeveen, Herb. Heyn.; (Giekerk, Oudkerk, enz., Fris.).

1102. *L. maxima* DC. In bosschen. 24 Maj. — *Jul.*

In Herb.: Beek en Ubbergen, Lac., Abel. Bovendien: (Amersfoort, Favr. in FL. BAT.).

1103. *L. albida* DC. In bosschen. 24 Jun. Jul.

In Herb.: Beek, v. d. B.; t. Zeist en Driebergen? Kraep. Bovendien: (Nijmegen, Gort.: Puttensche en Spulderbosch (Veluwe), Haagsche bosch, v. G. sec. FL. B. S.).

1104. *L. campestris* DC. In grazige zandgronden, op heidevelden, enz. 24 Apr. — *Jun.* (*L. campestris* FL. B. S. p. 294. excl. varr. β . γ .)

In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Nijmegen, Zuid-Beveland, 's Bosch.

1105. *L. multiflora* Lej. In bosschen, aan begroeide waterkanten, enz. 24 Jun. *Jul.* (*L. campestris* β . FL. B. S. p. 296).

In Herb.: Leyden, D.; Leyderdorp, v. d. B.; Sassenheim, Oudem.; Beek, Abel.; Uddelermeer, Un. 1847; Hulst, Wils en v. d. B. Bovendien: de Bildt, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn.; (Velp, Rheede, Middachten, FL. B. S.).
Variet:

β . *pallescens* (ϵ) Koch. (*L. camp.* γ . FL. B. S. l. l.) In Herb.: de Bildt, de Br.; St. Jan Steen, Wils en v. d. B.; (Nijmegen, Middachten, FL. B. S.).

Ord. Cyperaceae Juss.**Trib. Cyperae** Koch.**CYPERUS** L.

1106. C. flavescens L. In vochtige (overstroomde) zandgronden. ☉ Jul. Aug.

In Herb.: Zeist? Kraep. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; (duinkant?, Harderwijk, Gort., R. in FL. B. S.; Wassenaar en Warmond?, Muld. *El. Leid.*).

1107. C. fuscus L. Op gelijke pl. als de vorige langs de rivieren. ☉ Jul. Aug. Sept.

In Herb.: Werkendam, Lac.; Ooische waard en Weurt (Nijm.), Abel. Bovendien: zandplaat b. Rossum, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Leyden? Muld. l. l.; Gorkum, Lac.; Haarlem, v. d. Tr. in FL. B. S.). Variat:

β. virescens (C.) Hoffm. In Herb.: Werkendam, Lac., Mb.

SCHOENUS L.

1108. S. nigricans L. Op moerassige plaatsen in heide- en zandgronden; in de duinvalleijen. 2⁺ Maj. — Jul. Aug.

In Herb.: Wassenaar, D., Mb.; Katwijk, Oudem.; Walchersche duinen, v. d. B. Bovendien: Texel, Hoffm. in Herb. Dav.; Schouwsche duinen, v. d. B. in Herb. pr.; (Velsen, Gort.; Zandvoort, Wijk aan Zee, Amersfoort, Rockanje, Overveen, enz. FL. B. S.).

Trib. Scirpeae Koch.**CLADIUM** R. Br.

1109. C. Mariscus R. Br. Aan waterkanten en in moerassen in heide- en zandgronden. 2⁺ Jun. Jul. Aug.

In Herb.: Wassenaar, Mb.; Veenakkers b. Uithoorn, Stekh.; Zandvoort, Büse; St. Jan Steen, Wils en v. d. B. Bovendien: Texel, Hoffm. in Herb. Dav.; Paterwolde, Herb. Heyn.; (t. Ginkel en Kudelstaart, Rosendaal, omstr. v. Leyden, FL. B. s.; —? Fris.).

RHYNCHOSPORA Vahl.

- 1110. R. alba** Vahl. Op moerassige plaatsen in heide- en veenstreken. † *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: de Bildt, Leersumsche broek, Uddelermeer, Groesbeek, Malden, Hatert, Eindhoven, Vughtsche heide. Bovendien: Texel, Meppel, (t. Zwol en de Kleine Haar, t. Hardenberg en Venbrug, v. G.; Seddam, Westbroek, enz. FL. B. s.; Bergumerheide, Huis ten Bosch, Fris.).

- 1111. R. fusca** R. S. Op gelijke pl. als de vorige doch zeldzamer. † *Jun.* *Jul.*

In Herb.: Hilversum, Uddelermeer, Eindhoven, Vughtsche heide. Bovendien: de Bildt, Meppel, (Hengelo, Venbrug, Harderwijk, v. G.; t. Staveren en het Prinsenmeer, Verwoldsche broek, Amfensche veld, Nijmegen, Blarikum, Maartensdijk, FL. B. s.; Bergumerheide, Oosterwolde, enz. Fris.).

HELEOCHARIS R. Br.

- 1112. H. palustris** R. Br. Aan waterkanten, in moerassige weilanden, enz. † *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Deventer, Nijmegen, Zuid-Beveland. Var. *β. minor* FL. B. s. sistit, ni fallor, plantam loco sicciori enatan.

- 1113. H. uniglumis** Link. Op moerassige plaatsen, aan den rand van plassen, enz. (meest naar den zeekant?) † *Maj.* *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Overtoom, Lac., Romb., Doorn.; Kampen, Bond.; Zuidzande (Z.-Vlaand.) Wils en v. d. B.;

Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Haagsche bosch, Groningen, Valkeuswaard, Blaauwkapel, FL. B. s.; Leyden, Leid.).

- 1114. H. multicaulis** Sm. Op moerassige plaatsen in heide- en veenstreken. † Jun. — Aug. (*Scirpus multicaulis* FL. B. s. p. 42 en *N. Bijdr.* p. 6).

In Herb.: Hoek v. Holland, Hoffm.; de Bildt, N.-Loosdrecht, Lac.; Driebergen, Wtt.; Eindhoven, D.; Hatert, Abel. Bovendien: (Paterwolde, v. H. *N. Bijdr.*).

- 1115. H. acicularis** R. Br. Aan kanten v. slooten, enz. en op moerassige plaatsen in zandgronden. ☉ Jul. — Sept.

In Herb.: Dorst, Vianen, Zeist, Uddelermeer, Nijmegen, Eindhoven, Vughtsche heide. Bovendien: Texel, Utrecht, Meppel, (Wijk b. Duurstede, Gort.; Vianen, FL. B. s.).

SCIRPUS L.

- 1116. S. caespitosus** L. Op vochtige plaatsen in heide- en veengronden. † Maj. Jun. (*S. pauciflorus* Enum. Zeel. lapsu calami).

In Herb.: de Bildt, de Br., v. d. Tr.; Hatert, Abel.; Zuiddorpe (Z.-Vlaand.), Wils, v. d. B. Bovendien: Vughtsche heide, Herb. Hov.; Meppel, Herb. Heyn., Texel, Hoffm. in Herb. Dav.; Eindhoven, D., Borger, v. d. B. in Herb. pr.; (t. Harderwijk en de Venbrug, Ehrh.; Harderwijk, Zeist, FL. B. s.).

Obs. Gorteri loca natalia omittuntur, quippe quae, propter cit. *Fl. Dan.* t. 167, ad aliam speciem sunt referenda; num ad *Heleocharidem uniglumem*?

- 1117. S. pauciflorus** Lightf. Op moerassige plaatsen in zandgronden, in vochtige heide- en veenstreken. † Jun. — Aug. (*S. Baeothryon* FL. B. s. p. 712 et *S. campestris* p. 40 = *forma minor* sec. omnes auctores recentiores).

In Herb.: Wijk aan Zee, Büse; Katwijk, D. Mb.; t. Overveen en Zandvoort, Mb.; Lunteren, Lac. Bovendien: Texel, Hoffm. in Herb. pr.; Nijmegen, B. in Herb. VZ.

1118. S. fluitans L. In slooten en moerassen in heide- en veenstreken. 2 Jun. — Aug. (*Isolepis fluitans* FL. B. s. p. 38).

In Herb.: Zutphen, Wtt.; Nijmegen, Abel.; Eindhoven, D.; Vughtsche heide, Hov. Bovendien: Maartensdijk, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn.; Westbroek, Wenck in Herb. pr.; (Bergum, M.; t. Delden en Goor, Ehrh.; Lochem, de Bildt, FL. B. s.

1119. S. setaceus L. Op vochtige plaatsen in zand- en heidegronden. ☉ (an 2?) Jun. — Sept. (*Isolepis setacea* FL. B. s. p. 40).

In Herb.: Leyden, Breesaap, Haarlem, Harderwijk, Zutphen, Uddelermeer, Nijmegen, Beek, Eindhoven, Vughtsche heide, Domburg.

1120. S. lacustris L. Aan rivieren en waterkanten, in poelen, enz. 2 Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Kampen, Loosdrecht, 's Graveland.

1121. S. Tabernaemontani Gm. Op gelijke plaatsen als de vorige. 2 Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland.

S. Duvalii Hoppe. Aan de oevers der rivieren. 2 Jun. Jul.

In Herb.: Maasoever bij Dordt, Hov.

Obs. Specimina dubia! Ulterius indaganda species, quam » secus ripas Scaldis et Mosae infer.» indigenam indicaverat Dum. (*Fl. Belg.* p. 144 *S. carinatus* Sm.). Distinguitur optime a *S. Tabernaemontani* et *triquetro*, quibus maxime affinis: culmo (obtusè) trigono, faciebus 2 convexiusculis, tertiam planam, inferne tantum tereti, vaginis evidentius foliiferis, glumis subtilissime punctato-scabris, acute-emarginatis, etc.

1122. S. triquetter L. Aan de oevers van rivieren, meeren, enz. 2 Jun. Jul.

In Herb.: Maas b. Rotterdam, v. Hall; Dordt, Hov.; Bovendien: Biesbosch, Herb. Lac.; (t. Harderwijk en Doornspijk? R. FL. B. s.).

1123. S. Rothii Hoppe. Als en met de vorige. 2 Jun. Jul. (*S. pungens* FL. B. s. p. 712).

In Herb.: Maassluis, v. d. Tr.; t. Harderwijk en Elburg, Wtt.; Kampereiland, Bond. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.

S. Holoschoenus L. Gorterus huc trahit speciem, quam Boerhaavius (l. l. II. p. 164. n°. 1) indigenam notavit: citatum vero J. Bauhini (*Hist. H.* p. 525) dubium suppetit.

1124. S. maritimus L. Aan waterkanten, in moerassen, enz. 2⁺ Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Haarlem, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland. Variat:

β. compactus Koch. In Herb.: Zwijndrecht, Kampen, Zuid-Beveland.

γ. macrostachys Koch. In Herb.: Zuid-Beveland. Bovendien: Amsterdam, Herb. Lac.

1125. S. sylvaticus L. In vochtige, moerassige grasgronden in boschrijke streken. 2⁺ Jun. — Aug.

In Herb.: Beekbergerwoud, Wtt.; Kampereiland, Bond.; Grebbe, v. d. B.; Beek, Beuningen, Abel.; Eindhoven, D.; Vught, Hov. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Wilpe, Cop in Herb. Dav.; Spoelb. Culemborg, Wenck, t. Utrecht en Maarssen, Gev. in Herb. pr.; ('s Hage, Schalkwijk, Velp, fl. b. s.; Leyderdorp, Elench. Leid.).

1126. S. compressus P. In moerassige weilanden. 2⁺ Maj. — Aug. (*Schoenus compressus* fl. b. s. p. 36).

In Herb.: Katwijk (Mallegat), D., Mb.; Breesaap, Büse; Kampereiland, Bond., Top. Bovendien: (Hillegom, Gort.; Zeeland, Overveen, t. d. Krommen Rijn en Kl. Ameliswaard, fl. b. s.; Maastricht, Lej. *Spad.*).

1127. S. rufus Schrad. In zilte graslanden (naar den zee-kant). 2⁺ Jun. Jul.

In Herb.: t. Muyden en Muyderberg (lage weilanden aan den zeedijk), Lac.

ERIOPHORUM L.

1128. E. vaginatum L. In moerassige heide-, vooral veengronden. 24 Apr. *Maj.*

In Herb.: Leymuiden, Stekh., Mb., Büse; Smilde, v. d. B. Bovendien: N.-Loosdrecht, Herb. Lac; Beekbergen, Wtt., Soestdijk, G. J. Broers, de Vuursche, v. d. Tr., Haren, Miq. in Herb. pr.; (Stalduin? Gort.; Varseveldsche en Wychensche veenen, fl. b. s.).

1129. E. latifolium Hoppe. In moerassige weilanden in veenstreken. 24 Apr. — *Jun.*

In Herb.: Hooglandsche veenen b. Amersfoort, D. Seiff. Bovendien: (Harendermolen en Paterwolde, v. H. fl. b. s. p. 752).

1130. E. angustifolium Roth. In moerassige weilanden. 24 Apr. *Maj.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Noordwijkerhout, Zeist, Kampen, Colmschate, Nijmegen, Vughtsche heide, Zuid-Beveland, Koudekerke (Walcheren).

1131. E. gracile Koch. In lage, moerassige veenstreken. 24 *Maj.* *Jun.*

In Herb.: Achttienhoven, Lac. Bovendien: (t. Amsterdam en Amstelveen, de Joure, Sneek, fl. b. s.).

Triib. *Curiceae* Koch.

CAREX L.

A. PSYLLOPHORAE Lois.

1132. C. dióica L. Op vochtige grazige plaatsen in zand- en heidegronden. 24 Apr. — *Jun.*

In Herb.: Texel, Hoffm.; Eelderwolde, (Miq.?) D.; Halle b. Zutphen, Apeldoorn, Wtt. Bovendien: t. Oosterhout en Breda, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn.; Nijkerk (Veluwe), v. d. Tr. in Herb. pr.; Wilpe, Herb.

Tyhaar; (Hulsen, enz., Harderwijk, Gort.; Haarlem, Nijmegen, FL. B. s.).

1133. C. Davalliana Sm: In moerassige veengronden. 2+ *Apr. Maj.*

(Groningen, Rainv. ap. Gort. p. 246. (*C. capitata*) sec. FL. B. s.) n. v. i.

1134. C. pulicaris L. Op moerassige plaatsen in zand- heide- (en veen-)gronden. 2+ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Bentveld, Breesaap, Mb., Büse; Noordwijkerhout, Eindhoven, D.; Texel, Hoffm.; Vinkeveen, Lac.; Achttienhoven, Wils; Apeldoorn, Wtt. Boven- dien: Meppel, Herb. Heyn.; t. Westbroek en N.-Loos- drecht, Herb. Lac.; Nijkerk (Veluwe), Wenck in Herb. pr.; Gorsel, t. Wyhe en Heino, Herb. Tyhaar; (Hulsen, enz. Gort.; Groningen, Rainv.; Waverveen, Lochem, Princenmeer, R. in FL. B. s.; Oosterwolde, Appelscha v. H. in Fris.).

B. VIGNEAE Koch.

a. *Homoiostachyae.*

C. divisa Huds. Op vochtige, moerassige plaatsen. 2+ *Maj. Jun.*

(Bodegraven, Rainv. ap. Gort. p. 247. (*C. marginata*) sec. DC. ex FL. B. s.; Noordwijk, Leid.) n. v. i.

Obs. Invito autopsiae signo in FL. B. s., de synonymia hujus speciei, quam alii pariter auctores (v. g. Kunth, Reichenbach) ex Prodromo Candolleano mutuarunt, dubitare liceat. Obstant non tantum rationes phyto- geographicæ, sed etiam omnino citata a Gortero figura Michellii (*Gen. plant.* p. 67. l. t. 33. f. 3), quæ *C. divisae* valde est dissimilis potiusque *C. disticha* quodammodo refert.

1135. C. disticha Huds. Aan waterkanten en in vochtige moeras- sige graslanden. 2+ *Maj. Jun.* (*C. intermedia* FL. B. s. p. 646).

In Herb.: Leyden, Noordwijk, Kampen, Deventer, Nij- megen; Zuid-Beveland.

1136. C. arenaria L. In de duinen en in zandige streken. 2+ *Maj. Jun.*

In Herb.: van versch. pl. in de Holl. en Zeeuwsche duinen, Kampen, Nijmegen, Vughtsche heide. Bovendien: Zeisterheide, Gorsel, Randen, Hulst, (Rheede, FL. B. s.)

- 1137. C. vulpina** L. Aan waterkanten, op beschaduwde, moerassige plaatsen. 2+ Maj. — Jul.

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Muyden, Kampen, Nijmegen, Heusden, Zuid-Beveland. Variat:

β. *nemorosa* (C.) W. Koch. Slootkanten bij Dordt, Cop in Herb. Dav.

- 1138. C. muricata** L. In moerassige weilanden, aan waterkanten, langs wegen en dijken. 2+ Maj. — Jul.

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Zalk, Zutphen, Zuid-Beveland. Bovendien: 's Hage, Zwijndrecht, Meppel, (Nijmegen, Rotterdam, Gort.; Utrecht, Driebergen, Haarlem, enz. FL. B. s.; Marssum, Beetgum, Finkum, Fris.).

- 1139. C. divulsa** Good. Op moerassige beschaduwde plaatsen. 2+ Maj. Jun.

In Herb.: Leyden, Wtt.

- 1140. C. teretiuscula** Good. In moerassige grasgronden; in veenstreken. 2+ Maj. Jun.

In Herb.: Bentveld, Büse; Achttienhoven, Wils. Bovendien: Westbroek, Herb. Lac.; Beekbergerwoud, Wtt. in Herb. VL.; (Geldorp (N.-Brab.), de Br. FL. B. s.).

- 1141. C. paniculata** L. Aan beschaduwde waterkanten, in moerassige weilanden, enz. 2+ Maj. Jun.

In Herb.: Leyden, IJsselmuiden, Harderwijk, Nijmegen, 's Bosch.

- 1142. C. paradoxa** W. In moerassige veengronden. 2+ Maj. Jun.

In Herb.: Waverveen? Lac.; Achttienhoven? Wils.

Obs. Specimina illa emarcida, haec virginea ideoque ambo ineerta sunt.

- 1143. C. Schreberi** Schrank. In opene zand- en heidegronden. 2+ Maj. Jun.

(Zeist, Petif FL. B. s.; Maastricht, Lej. *Spad.*) n. v. i.

1144. C. Ligerica Gaij. Radice longissime repente; culmo acute triquetro, superne scabro, foliis planis, angustis (facie ad strias asperulis) longiore; spiculis 4-12 sessilibus, cylindraceis, acutiusculis in spicam oblongam densius laxiusve aggregatis, omnibus ♂, basi ♂, infima obscurius bracteata, squamis ovato-lanceolatis, acuminatis; fructibus stipitatis, ellipticis, plano-convexis, nervosis, margine a basi ad apicem alatis et dense serrulato-ciliolatis, in rostrum elongatum, acute et stricte bidentatum attenuatis. *Ann. d. sc. nat.* 1838. p. 360. (*Flora* XXII. p. 604). Schultz *Fl. exsicc.* n°. 742. (specim. minora).

In Herb.: Ooijische Waard en Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Abel. Bovendien: Enck, Hunderen (Dev.)? Cop in Herb. Dav.

Obs. Species ulterius indaganda! Habitu quidem valde recedit ab affinis *C. arenaria*, *Schreberi* (illâ multo gracilior, hac robustior est praesertim quod ad folia), sed observatione confirmandi sunt characteres phytographici, quoad spicularum numerum, formam et dispositionem non minus, quam florum ♂ et ♀ situm valde, ut videtur incerti. Caeterum, in Germ. Rhen. hanc quoque speciem distinxit Cl. Döll (*Flora* XXXII. p. 65) eandemque, ni fallor, nomine *C. pseudo-arenariae* in *Icon. Fl. Germ.* IX. p. 8. t. 208 animadvertit Cl. Reichenbach.

1145. C. Brizoïdes L. In beschaduwde vochtige grasgronden. 2. Maj. Jun.

(Nijmegen, B. in FL. B. s.) n. v. i.

1146. C. remota L. Aan waterkanten, op vochtige grazige plaatsen. 2. Jun. Jul.

In Herb.: de Bildt, Zeist, Uddelermeer, Harderwijk, Voorst, Arnhem, Oorsprong, Nijmegen, Charlois, Burght (Schouwen).

1147. C. stellulata Good. In vochtige, grazige heidegronden. 2. Maj. Jun.

In Herb.: Harderwijk, Bond.; Loenen, Lac.; t. Apeldoorn en Voorst, Wtt.; Beek, Un. 1847; Eindhoven, D.; Zuiddorpe (Z.-Vlaand.), Wils, v. d. B. Bovendien: Mepel, Herb. Heyn.; de Bildt, Herb. Lac.; Achttienhoven,

Gev. in Herb. pr.; Uddelermeer, Wtt. in Herb. Dav.; (Arnhem, Velp, Middachten, FL. B. s.; Bergumerheide, Hardegarijp, Fris.

1148. C. leporina L. In grasgronden aan wegen, waterkanten, enz. 2 Jun. Jul. (*C. ovalis* FL. B. s. p. 648).

In Herb.: Leyden, Lisse, Harderwijk, Rosmalen, Zuid-Beveland. Variat:

β. argyroglochis (C.) Hornem. In Herb.: Meppel, Heyn. Bovendien: Texel, Hoffm. in Herb. Dav.

1149. C. elongata L. Aan waterkanten, in moerassige grasgronden. 2 Maj. Jun.

In Herb.: Jagthuis b. Zutphen, Cop, Top; Maartensdijk, v. d. Tr. Bovendien: Westbroek, Herb. Lac.; Strijp, Eindhoven, D., Achttienhoven, Lac. in Herb. pr.; (Utrecht, FL. B. s.),

1150. C. canescens L. Aan waterkanten en op moerassige plaatsen in veenstreken. 2 Maj. Jun. (*C. curta* FL. B. s. p. 652).

In Herb.: de Bildt, v. d. Tr.; Soesterveen, Lac.; Malden, Abel.; Paterwolde, Miq.; Wildervanck, v. d. B. Bovendien: Meppel, Herb. Heyn.; (Hillegom, Groningen (*C. Loliacea* sec. v. Hall) Gort.; Utrecht, FL. B. s.

b. *Heterostachyae* (*).

I. Culmo basi fasciculis foliorum instructo; foliorum et bractearum margine siccitate sursum convoluto vel plano.

1151. C. vulgaris Fries. In vochtige, grazige zandgronden. 2 Maj. Jun.

Radice caespitosa-stolonifera; culmo acutangulo, scabro, basi foliato; foliis concavis, ecarinatis flaccidis; spicis ♀ 2-4, sessilibus, erectis, subcylindricis, densifloris; bractea

(*) Cf. *Verslag* 1848 p. 123—128 ibique cit. Cl. Fries *Mant.* III. p. 143 seq. *Summ. veg.* p. 226 seq. *Studien* etc. in *Scandin. Archiv*, II. p. 181. *C. elytröidem* dubiam reddidit *Andersonii* Monographia laudata, eamque propterea nunc omitto.

ima foliacea spicam ♂ solitariam aequante; fructibus ellip-
tico-ovatis, nervosis, extus gibbis, squamas obtusas muticas
superantibus. Cf. Fries l. l. Anderson, *Cyperaceae*
Scand. 1849. p. 47. t. V. f. 52. Rchb. *Icon. Germ.*
f. 580 et 581.

In Herb.: Leyden, D.; Noordwijk, Mb.; Kampen,
Bond.; Hintham, Hov.; Zuid-Beveland, v. d. B. Boven-
dien: de Bildt, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn.; Smilde,
v. d. B. in Herb. pr.

1152. C. trinervis Degl. In de duinen; in dorre heide-
streken. 2⁺ Maj. — Jul. (*C. saxatilis* (?) FL. B. S. p. 664.
Cf. *Obs.* p. 856. *C. rigida* Fl. Leid. p. 308; *Enum. Zeel.*
II. p. 19. *C. cerina* Fl. Leid. p. 308. Dum.? *Prodr.*
p. 147. (habet enim praeterea *C. trinervem* Degl.).

Radice stolonifero-repente; culmo obtuse triquetro, laevi;
foliis canaliculatis, rigidis; spicis ♀ 3-4, sessilibus, confertis,
oblongo-cylindricis, densifloris, ♂ 2-3, bracteis elongatis;
fructibus ovatis, dense imbricatis, compressis, obsolete quin-
quenerviis, squamas oblongas, subacutas subaequantibus.
Cf. Loiseleur *Fl. Gall.* II. pag. 294; Fries *Summ.*
Veg. II. p. 561. Kunze *Riedgr.* p. 6, t. I. f. 2. (haud
bona).

In Herb.: Haarlem, v. d. Ende; Overveen, Zandvoort,
Mb.; Wassenaar, D.; Walchersche duinen, Wils; Schouw-
sche duinen, v. d. B. Bøvendien: t. Zeist en Woudenberg,
v. d. Tr. in Herb. Lac.; Texel, Hoffm. in Herb. Dav.;
's Gravesande, v. d. Tr. in Herb. Bond.; (Scheveningen,
Gort.).

C. aquatilis Wahlb. Differt a praecedentibus: culmo
obtusangulo, foliis latis, spicis ♀ remotis, bracteis latissi-
mis, ima subvaginante, fructibus rotundato-ovatis, enerviis,
etc. Cf. Fries l. l. Anders. l. l. p. 46. Rchb. *Icon.*
Germ. IX. f. 587. Indigena summopere dubia!

(Kromme Rijn bij Utrecht, van Hall in FL. B. S.).
n. v. i.

II. Fasciculis foliorum ad basin culmi nullis; foliorum et bractearum margine siccitate deorsum utrinque revoluto.

* Culmis foliisque strictis, illis fere nudis, vaginis fibrillosis.

1153. C. turfosa Fries. In moerassige veengronden. † Maj. Jun.

Stolonifera, culmo rigido, gracili, acutangulo, basi foliato, vaginis omnibus foliiferis; foliis late carinatis, spicis ♀ 2-3 lanceolato-cylindricis, arrectis sessilibus, bracteis culmum subaequantibus; fructibus erecto-patentibus, ovatis, acutis, extus gibbis, enerviis, squamas ovatas subsuperantibus, persistentibus. Cf. Fries l. l. Anders. p. 43. t. VI. f. 58. Rchb. *exsicc.* n°. 2128. (*Vignea pacifica*).

In Herb.: Rosmalen? Hov. Bovendien: Baambrugge, v. d. Tr. in Herb. pr.

1154. C. caespitosa L. In moerassige weilanden, op vochtige beschaduwde plaatsen. † Maj. Jun.

Caespitosa (tumulos pulvinatos laete virides efformans), culmo acutangulo, scaberrimo, vaginis plurimis aphyllis teretibus vestito, foliis supra bicarinatis, flaccidis, bracteis angustissimis, saepe aphyllis, spicis ♀ 2-3 in apicem culmis congestis, subsessilibus, subcylindricis, densifloris; fructibus patentibus, ovato-ellipticis, apiculatis, utrinque convexis, enerviis, deciduis, squamas obtusiusculas subsuperantibus. Cf. Fries l. l. Anders. p. 42. t. VI. f. 59. Rchb. *Icon. Germ.* f. 582; *exsicc.* n°. 2126 et 27?

In Herb.: Kampen? Bond.

1155. C. stricta Good. Aan waterkanten, in moerassen, enz. † Maj. Jun.

Caespitosa, culmo acutangulo, subnudo, vaginis aphyllis, carinatis, trigono-imbricatis vestito; foliis angustis, canaliculatis, spicis ♀ 2-3 subsessilibus, strictis, lanceolato-cylindricis, acutis, densifloris; bractea infima spicas ♂ 2-3 vix attingente; fructibus regulariter imbricatis, ovatis, compressis, nervosis, squamas muticas subsuperantibus. Cf.

Fries l. l. Anders. p. 42. t. VI. f. 60. Good. *Obs. etc.* in Römer *Archiv.* II. p. 185. t. III. f. 9. Rchb. *Icon. Germ.* 583.

Lisse, v. d. B., Spoel b. Culemborg, Wenck in Herb. pr. Bovendien: (Valkenburg, 's Hage, Utrecht, duinen Haarlem? FL. B. S.).

** Culmis florentibus cernuis, illis foliosis, vaginis efibrillosis.

1156. C. tricostata Fries. Aan waterkanten, enz. 24 Maj. Jun.

Stolonifera, culmo acutangulo, stricto, foliis paucis, flaccidis, angustis, spicis ♀ 3-4 subsessilibus, erectis, distantibus, oblongo-cylindricis, obtusis, densifloris, bracteis latis, flaccidis, fructibus imbricatis, ovato-ellipticis, subapiculatis, plano-convexis (siccitate collabentibus), carinato-tricostatis, squamas oblongas, subobtusas superantibus. Cf. Fries l. l. Anders. p. 45. t. V. f. 55.

In Herb.: Leyden, D., Mb.; v. d. B. in Herb. pr. (inter specim. *C. strictae*).

1157. C. prolixa Fries. Aan rivieren, waterkanten, enz. 24 Maj. Jun.

Caespitosa (raro stolones breves emittens), culmo acutangulo, foliis latissimis, plano-carinatis, valde flaccidis, spicis ♀ 3-4 infimis pedunculatis, pendulis, cylindricis, super. apice saepissime ♂, bracteis latis, culmum superantibus; fructibus regulariter imbricatis, primo conicis, dein utrinque compressis, nervosis, squamis (atro-purpureis) cuspidatis brevioribus. Cf. Fries l. l. Anders. p. 44. t. V. f. 57.

In Herb.: Kampen, Bond.; Diepenveen, Cop.

1158. C. acuta L. Als de voorgaande. 24 Maj. Jun.

Stolonifera, culmo acutangulo, scaberrimo, foliis atis, planis, spicis ♀ 3-5, imis pedunculatis nutantibus, super. sessilibus, erectis, oblongo-cylindricis, bracteis culmum subaequantibus, fructibus patentibus, ovato-ellipticis, globoso-convexis, plus minusve apiculatis, tenuiter nervosis,

squamas muticas (acutasve) subaequantibus. Cf. Fries l. l. Anders. p. 44. t. V. f. 56. Rchb. *Icon. Germ.* f. 584, 585.

In Herb.: Kampen, Bond.; Deventer, Cop; Nijmegen, Abel.; Leyden, D. Bovendien: Utrecht, Herb. Lac.

C. GENUINAE.

C. limosa L. (Duinen b. Haarlem, Rainv. Gort. p. 251). n. v. i.

Indigena jam in FL. B. s. p. 660 in dubium vocata. *Icon Fl. Dan.* t. 158, quam Gorterus cum? citat, a plerisque auctoribus refertur ad *C. atratam*.

1159. C. pilulifera L. In grazige en beschaduwde zand- en heidegronden. 2+ *Maj. Jun.*

In Herb.: Noordwijkerhout, D.; Driebergen, Mb.; Harderwijk, Bond.; Borger, v. d. B.; Eindhoven, D.; St. Jan Steen, Wils, v. d. B. Bovendien: de Bildt, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn; (Hulsen, Scheveningen, Gort.; Haarlem, Herb. Rainv. (*C. montana*) sec. v. Hall; Nijmegen, Rheede, enz. FL. B. s.; Bergumerheide, Beetgum, Finkum, Fris.).

1160. C. montana L. In boschrijke heidestreken. 2+ *Apr. Maj.*

In Herb.: Rijzenburg langs de Amersfoortsche straatweg; v. d. Tr.; Zeisterheide? Kraep. Bovendien: Huis ter Heide, v. d. Tr. in Herb. VZ.; (Putten, R. in FL. B. s.).

1161. C. praecox Jacq. In drooge, zonnige, grazige zandgronden, aan wegen, dijken, enz. 2+ *Mart.* — *Maj.*

In Herb.: Katwijk, Noordwijkerhout, D.; Lisse, Mb.; Kampen, Bond.; Diepenveen, Twello, Top; Zutphen, Wtt., Cop. Bovendien: Heemstede, v. d. Tr. in Herb. Lac.; Deventer, Cop in Herb. Dav.; (Harderwijk, FL. B. s.; Giekerk, Rijperkerk, Fris.).

C. globularis L. Indigenam dicit Gorterus (Egmond op den Hoef) p. 250 hanc speciem eximie borealem, imo arcticam.

1162. C. digitata L. In bosschen. 24 Apr. Maj.

In Herb.: Amersfoortsche heide? Kraep. Bovendien: Bakkershagen b. 's Hage, Herb. VZ.; (Putten en Elspeek, Gort.).

1163. C. panicea L. Op vochtige plaatsen in grazige zand- en veengronden. 24 Maj. Jun.

In Herb.: Leyden, Katwijk, Noordwijkerhout, Baambrugge, Zeist, Harderwijk, Kampereiland, Nijmegen, Eindhoven. Bovendien: Achttienhoven, Gorssel, Deventer, enz., Meppel, Wildervank, (Sneek - Groningen, enz. Gort.; Friesland, M.; Waverveen, Doorn, Middachten, FL. B. s.).

1164. C. glauca Scop. Aan waterkanten, in vochtige zand- en heidegronden, weilanden, enz. 24 Apr. — Jun.

In Herb.: Dordt, Leiden, Wassenaar, Kampereiland, Deventer, enz., Nijmegen, Zuid-Beveland.

1165. C. strigosa Hud. s. Aan waterkanten, enz. in bosschen 24 Maj. Jun.

In Herb.: Plantage b. Rotterdam, Lac., de Br.; Beek, Un. 1847, v. d. B.

1166. C. pallescens L. Op vochtige, moerassige plaatsen in weilanden, enz. in boschrijke streken. 24 Maj.

In Herb.: Eindhoven, D.; t. Voorst en Apeldoorn, Wtt. Bovendien: Middachten, v. Hall in Herb. Lac.; Jagthuis b. Zutphen, Cop in Herb. Dav.; Driebergsche bosch, v. d. B., Meerwijk (Nijm.), v. d. Tr. in Herb. pr.; (Hillegom, Herb. Rainv.).

1167. C. flava L. In lage weilanden, op moerassige plaatsen in heide- en zandgronden. 24 Maj. Jun.

In Herb.: Wassenaar, D., Stekh.; Muyderberg, Lac.; Harderwijk, Kamperveen, Bond.; Nijmegen, Abel; Eindhoven, D.; Vughtsche heide, Hov. Bovendien: Achttienhoven, Herb. Lac.

1168. C. Oederi Ehrh. Op moerassige plaatsen, aan waterkanten, enz. 24 Maj. — Jul. (*C. flava* β . *Oederi* FL. B. s. p. 656).

In Herb.: Wassenaar, D.; Vogelenzang, Wils; Slooten, Lac., Romb., Doorn.; Harderwijk, Bond.; Udelermeer, Un. 1849; Zuid-Beveland, Schouwen, v. d. B. Bovendien: Overveen, Herb. Lac.; Haren, v. H., t. Amersfoort en Nijkerk, D. Seiff., Halle (Veluwe), Wtt., Vughtsche heide, Hov., Maastricht, Marres in Herb. VZ.

1169. C. fulva Good. In moerassige weilanden. 2+ Maj. Jun. (Rotterdam, Rain v. Herb. sec. v. H.) n. v. i.

1170. C. Hornschuchiana Hoppe. Op moerassige plaatsen in heide- en veengronden. 2+ Maj. — Jul.

In Herb.: Baambrugge, Mb.; Abcoude, Lac.; Achtienhoven, Wils. Bovendien: Oosterhoutsche heide, v. d. Tr. in Herb. pr.; Ede (Veluwe), Herb. Lac.

1171. C. distans L. In vochtige graslanden (vooral naar den zee kant). 2+ Maj. Jun.

In Herb.: Amsterdam, Muyderberg, Lac.; Kampen, Bond.; Texel, Hoffm.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: de Helder, Wenck in Herb. pr.

1172. C. laevigata Sm. Op gelijke pl. als de beide vorige. 2+ Maj. Jun.

In Herb.: Funen b. Amsterdam, Lac., Romb., Doorn.

1173. C. biligularis Dum. (non DC.) Op zilte grazige plaatsen, aan dijken, wegen, enz. 2+ Jun. Jul. (*C. laevigata* Enum. Zeel. I. p. 48).

Proxime quidem accedit praecedenti, recedit vero: foliis radicalibus valde elongatis *angustis*, spica ♀ infima saepe longe remota pendula, fructibus laxè dispositis, habitu plantae ad *C. sylvaticam* accedente, etc. Utraque ulterius observanda!

In Herb.: Schouwen, Duiveland, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Hoofdplaat, Breskens, enz. Lac. Bovendien: Willemstadt, Lac. in Herb. pr.

1174. C. sylvatica Hud. In bosschen. 2+ Jun.

In Herb.: Ileide b. Amersfoort? Kraep. Bovendien: Doesburg, Hoffm. in Herb. Dav. et pr.; ('s Heerenloo, v. G.; Nijmegen, B. in FL. B. s.).

- 1175. C. Pseudocyperus** L. Aan beschaduwde waterkanten.
 † *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Warmond, Kampen, Twello, Nijmegen, Rosmalen, Zuid-Beveland. Bovendien: Zwijndrecht, Meppel, (langs het Spaarne, den IJssel, enz. Gort.; Maastricht, Lej. *Spad.*).

- 1176. C. ampullacea** Good. Aan waterkanten, op moerasige plaatsen; veel in veenachtige streken. † *Maj. — Jul.*

In Herb.: Zandvoort, Büse; Bentveld, Mb.; Uddelermeer, Un. 1849; Kampen, Bond.; Smilde, v. d. B.; Hengstdal b. Beek, Un. 1847; Utrecht, Lac. Bovendien: de Bildt, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn.; Eindhoven, Hoffm. in Herb. Dav.; Bergen op Zoom, Wtt., Achttienhoven, Gev., Nijkerk, Wenck in Herb. pr.; (Reburg, Rijnsburg, 's Hage, Groningen, FL. B. S.; Maastricht, Lej. *Spad.*).

- 1177. C. vesicaria** L. Aan waterkanten, in moerasige weilanden, enz. † *Jun. Jul.*

In Herb.: Omstreken van 's Bosch, Hov.; Kampen, Zalk, Bond.; Leyden, D.; Doorenweerd, v. d. B. Bovendien: Culemborg, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn.; Beekbergerwoud, Wtt. in Herb. Dav.; Achttienhoven, Wenck, Gev. in Herb. pr.; (Nijmegen, 's Hage, Schalkwijk, Heikop, FL. B. S.).

- 1178. C. paludosa** Good. Aan waterkanten en op moerasige plaatsen. † *Maj. — Jul.*

In Herb.: Leyden, D., Mb.; Amsterdam, Lac., Romb., Doorn.; Kampereiland, Bond.; Beekhuizen, v. d. B. Bovendien: Dubbeldam, Cop in Herb. Dav.; (Utrecht, d. G.; Delft, 's Hage, Schalkwijk, Vleuten, FL. B. S.).
 Variat:

β. (C.) *Kochiana* DC. (Fruct. ovato-oblongis, tandem rostro leviter curvato squarrosis). In Herb.: Wassenaar, D., Mb.

1179. C. riparia Curt. Als de vorige. 24 Maj. Jun.
In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen,
Zuid-Beveland.

1180. C. filiformis L. Op moerassige plaatsen in veengron-
den. 24 Maj. Jun. (*C. lasiocarpa* FL. B. s. p. 654).

In Herb.: Abcoude, de Bildt, Lac. Bovendien: Mep-
pel, Herb. Heyn.; Halle (Veluwe), Wtt., Veenen bij
Uilenpas, Hoffm. in Herb. Dav.; Nijmegen, Hoffm.,
Achttienhoven, Gev., v. d. Tr., Vijver te Wulverhorst,
Wenck in Herb. pr.; (Princenmeer bij Stavoren, R.
FL. B. s.).

1181. C. hirta L. In vochtige zandgronden. 24 Maj. — Jul.

In Herb.: Leyden, Katwijk, Kampen, Nijmegen, 's Bosch,
Zuid-Beveland. Variat:

β. (*C. hirtaeformis* P. sec. FL. B. s. In Herb.: t. Am-
sterdam en Haarlem, Mb.; Goes, v. d. B. Bovendien:
Rotterdam, Herb. Lac.; (Beekhuizen, FL. B. s.).

Ord. Gramineae Juss.

Trib. *Panicaceae* Kunth.

PANICUM L.

1182. P. sanguinale L. In bouwlanden, moeshoven, enz. ☉
Jul. (*Digitaria sanguinalis* FL. B. s. p. 70).

In Herb.: Lisse, Heyn.; Zutphen, Wtt.; Berlikum,
Hov. Bovendien: Valkenswaard, v. H. in Herb. pr.

1183. P. glabrum Gaud. In bebouwde gronden, aan wegen,
enz. in zandige streken. ☉ Jul. Aug. (*Digitaria glabra*
FL. B. s. p. 72).

In Herb.; Noordwijkerhout, Bennebroek, de Bildt, Drie-
bergen, Kampen, Rheenen, Nijmegen, Eindhoven, 's Bosch.
Bovendien: Naarden, Muiderberg, Werkendam.

1184. P. Crus Galli L. In bouwlanden, op vochtige plaatsen
aan wegen, enz. in zandige streken. ☉ Jul. — Sept. (*Echi-
nochloa Crus Galli* FL. B. s. p. 72).

In Herb.: Leyden, Voorburg, Noordwijk, Lisse, IJsselmuiden, Oldenbroek, Arnhem, Nijmegen, Hees, Beek, Vught.

Obs. Specimina *palea longe et breviter aristata* promiscue occurrunt.

SETARIA P. B.

1185. S. verticillata P. B. In moeshoven, op ruige plaatsen aan wegen, enz. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Mb., Oudem.; Leyderdorp, Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

1186. S. viridis P. B. In zandige bouwlanden. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Noordwijk, Overveen, Kampen, Soestdijk, Deventer, Arnhem, Nijmegen, Heusden, Zuid-Beveland.

1187. S. glauca P. B. Als de vorige. ☉ *Aug. Sept.*

In Herb.: Beek, Un. 1847; de Bildt, v. d. Tr. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Utrecht, Wtt., Stryp (N.-Brab.), D. in Herb. pr.; (Grebbe, Darthuizen, Naarden, fl. b. s.; Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*).

S. Italica P. B. (*efferrata*?) lecta est pr. Amersfoort ab orn. v. d. Roemer in Herb. Dav.

Trib. *Phalarideae* Kunth.

PHALARIS L.

1188. P. Canariensis L. In bouwlanden en aan ruige plaatsen. ☉ *Jun. — Aug.* Planta antea efferata, nunc spontanea.

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Doorn, Kampen, Hees; Ubbergen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

1189. P. Arundinacea L. Aan waterkanten en op moerassige plaatsen. 2+ *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Zomerzorg, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Ludit: *fol. albo-striatis*: (de Bildt, v. H.).

HIEROCHLOA Gm.

1190. H. odorata Wahl. Aan waterkanten en op vochtige plaatsen in weilanden. 2. *Apr. Maj.* (*H. borealis* FL. B. S. p. 76).

In Herb.: Leyden, Abcoude, Baambrugge, enz., Utrecht, Kampen, Zwolle, Groningen, Walcheren. Bovendien: Eelderwolde, 's Hage, (Rotterdam, Gouda, Bodegraven, Gort.; Nieuwkoopse en Zevenhovensche droogmakerij, Amsterdam, FL B. S.; Giekerk, Wolvega, enz. *Fl. Fris.*).

ANTHOXANTHUM L.

1191. A. odoratum L. In weilanden, aan dijken, wegen, enz. 2. *Maj. Jun.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Trib. Alopecuroideae Koch.**ALOPECURUS** L.

1192. A. pratensis L. In weilanden, aan dijken en wegen. 2. *Maj. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, 's Bosch, Walcheren.

1193. A. agrestis L. In bouwlanden (vooral in kleigronden). ☉ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Rijnsburg, Amsterdam, Zalk, Kampen, Zuid-Beveland.

1194. A. bulbosus L. Op grazige plaatsen aan dijken, wegen, enz. naar den zeekant. 2. *Maj. — Aug.*

Differt ab *A. geniculato*: spica attenuata, glumis distinctis, acutis, aristis validis divergentibus, radice tuberosa; ab *A. agresti*, cui magis affinis, praeter radicem: culmo glabro, glumis distinctis, villosis.

In Herb.: Leyden, D.; Sloterdijk, Doorn, Romb.; Kampen, Bond.; Eiland Rozenburg, de Br.; Maassluis, v. d. Tr. Bovendien: ondersch. pl. om Amsterdam, Herb. Lac.; (Utrecht, t. Harlingen en Franeker, t. Naarden en Muyderberg, Cadzand, Harderwijk, de Linde (Friesl.), N. Bijdr. p. 9; Huizum, Schoterzijl, Fris.).

1195. A. geniculatus L. Aan waterkanten, op moerassige plaatsen in weilanden, enz. ☉ (2?) *Maj.* — *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Groningen, Heusden, Zuid-Beveland. Variat:

β. *bulbosus* (A.) Hoffm. (*Dld's Flora* I. p. 28). In Herb.: Leyden, Mb. Bovendien: t. Marssen en Menaldum, Br. in Herb. Dav.

γ. *radicans*. (Culmis e nodis radicantibus). In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Zwijndrecht, Herb. Lac.

δ. *spica lobata*. Leymuiden, D. in Herb. pr.

1196. A. fulvus Sm. Op gelijke pl. als de vorige. ☉ *Jul. Aug.*

In Herb.: Dordt, Lac.; Rosmalen, Hov.; Nijmegen, Abel. Bovendien: Schalkhaar, Tyhaar, Enck b. Dev. Cop in Herb. Dav.; (Heikop b. Vianen, Groningen, v. H.; Neerlangbroek, v. d. Tr. FL. B. s.).

PHLEUM L.

1197. P. arenarium L. In de duinen; op dorre heide- en zandgronden. ☉ *Maj. Jun.* (*Chilochloa arenaria* FL. B. s. p. 70).

In Herb.: Hollandsche en Zeeuwsche duinen, Spoel bij Kuilenburg, Vughtsche heide. Bovendien: t. Wyhe en Raalte, Herb. Dav.

P. Boehmeri Wib. (Haarlem, Loosjes *Fl. Harlem.* 1779; Leyden, Mulder *El. Leid.*; (*Chilochloa Boehmeri* FL. B. s. p. 68). n. v. i.

Obs. Vereor, ne commutatum sit cum alio quodam Phleo, quandoquidem in locis indicatis, multum a Botanicis nostris calcatis, serius non est repertum.

1198. P. pratense L. In weilanden, aan dijken en wegen. †
Jun. Jul.

In Herb.: Leyden, Kampen, Deventer, Zuid-Beveland.

Variat:

β. nodosum (P.) L. In Herb.: Leyden, Kampen, 's Bosch,
Zuid-Beveland.

Obs. Radicem incrassato-nodosam vidi saepius in speciminibus, culmo et spica valde elongatis ad typum speciei pertinentibus; at observavi simul in arenosis radice *repenti-stolonifera* et in humidis *culmis radicanibus*, quae varietates diligenter observandae esse videntur.

CHAMAGROSTIS Borkh.

1199. C. minima Borkh. In opene zandgronden. ☉ Mart. Apr.
In Herb.: Duinen b. Zorgvliet, VZ.

Trib. *Chlorideae* Kunth.

CYNODON Rich.

1200. C. Dactylon Pers. In grazige zandgronden, aan dijken en wegen. † *Jul. Aug.*

In Herb.: Waaldijk b. Gameren, Wtt.; Wageningsche berg, Büse; Hervensche dijk, Ortenschans enz. b. 's Bosch, Hov. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Twellosche dijk tegenover de Ziel, Tyhaar in Herb. Dav.; ('s Hage, Col. fl. B. s.).

SPARTINA Schreb.

1201. S. stricta Roth. Aan de zee kust. † *Aug. — Oct.*

In Herb.: Zuid-Beveland (op de slikken der zandkreek en Oosterschelde), v. d. B.

Trib. *Oryzeae* Kunth.

LEERSIA Soland.

1202. L. Oryzoïdes Sw. Aan waterkanten. 24 Aug. Sept.

In Herb.: Utrecht, Wtt.; Klopvaart b. Utrecht (panic. inclusa), Gev. Bovendien: Dorcht, Herb. Lac.; Tongelre, D., Tjepma (Utr.), v. d. Tr. in Herb. pr.; (Rotterdam, Gort.; Dussen (N.-Brab.), Maasdam, St. Anthoniepolder, enz., Lac. FL. B. s.; Rotterdam, Dum.; versch. pl. bij Utrecht, N. Bijdr.).

Trib. *Agrostideae* Kunth.

POLYPOGON Desf.

1203. P. Monspeliensis Desf. Op bebouwde en onbebouwde, ruige plaatsen naar den zee kant. ☉ Maj. — Jul. (*P. Monspel.* var. β . FL. B. s. *N. Bijdr.* p. 8. excl. syn. nonnullis).

In Herb.: Stalen bij Spanjaardsbrug b. Leyden, D.; Mb., Wils. Bovendien: Werkendam en Zwijndrecht, Lac. in Herb. Cop; (Santhorst b. Wassenaar, Six FL. B. s. p. 59.).

Obs. Gorteri synonymon consulto omisi, quum, me judice, *Setariam viridem* significet. Specimina nostra ad amussim cum exoticis eximie congruunt, ita ut de *P. littorali* Sm., licet distributionem huic septentrionalem, quemadmodum australem alteri, tribuant auctores, ne sermo quidem esse possit.

AGROSTIS L.

1204. A. stolonifera L. In bouw- en weilanden, langs dijken en wegen, op beschaduwde plaatsen, aan waterkanten, in vochtige zandgronden, enz. 24 Jun. — Aug. (*A. alba* α . et β . FL. B. s. p. 60. *A. maritima* ibid. p. 714. fid. spec. auct. in Herb. VZ.).

In Herb.: Leyden, Haarlem, Amsterdam, Hilversum, Kampen, 's Bosch, Rosmalen, Zuid-Beveland.

Variat *panicula pallida* et *colorata*, *diffusa*, *contracta* et *sublobata* et praeterea:

β. gigantea Koch. In Herb.: Leyden, 's Bosch, Zuid-Beveland.

γ. diffusa (A.) Host. (*A. diffusa* FL. B. S. p. 60). In Herb.: Dordt, Leyden, Zuid-Beveland.

δ. maritima Koch. In Herb.: Zandvoort, Mb.; Schouw-
sche duinen, v. d. B.

ε. aristata (var. *γ.* FL. B. S.). In Herb.: Zuid-Beveland,
v. d. B. Bovendien: (de Bildt, FL. B. S.).

Occurrit tandem *statu luxuriante* (var. *δ.* FL. B. S.). (de Bildt, FL. B. S.).

1205. A. vulgaris With. In weilanden, langs wegen en dijken, in opene en bebouwde zandgronden, enz. 2+ *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Nijmegen, Zuid-Beveland, Maastricht. Variat:

β. aristata FL. B. S. (*A. hybrida* Dum. fid. spec. cl. Bergsma in Herb. VZ.) In Herb.: Kampen, Bond.; Doorn, v. d. Tr. Bovendien, (Nijmegen, FL. B. S.).

Occurrit praeterea *statu luxuriante* (var. *γ.* FL. B. S.); (Muid-
derberg, de Bild, Helsum, Rheede, v. H. ibid.).

1206. A. canina L. In vochtige, grazige, beschaduwde zandgronden. 2+ *Jun. Jul.* (*Trichodium caninum* FL. B. S. p. 54.)

In Herb.: Sloten, Lac., Romb., Doorn.; Loosdrecht, v. d. Tr.; Vughtsche heide, Hov. Bovendien: Achttienhoven, Herb. Lac.; Heide b. Zeist, Wenck, Uilenpas, Wageningsche berg, Wtt., Wassenaar, Mb. in Herb. pr.; Harderwijk, Zalk; Herb. Heyn.; (t. Naarden en Laren, Nijmegen, Utrecht, Vianen, Heikop, Biljoen, FL. B. S.; Menaldum, Leeuwarden, Appelscha, Fris.). Variat:

β. mutica Lej. et Court. (*floribus muticis*). Hilversum, v. d. Tr. in Herb. Lac.

γ. aurea Lej. et Court. (*panicula lutescente*). Zandig weiland b. Zutphen, Wtt. in Herb. pr.

Occurrit praeterea *statu luxuriante*. In Herb.: de Bild, Mb.

1207. A. setacea Curt. In opene zand- en heidegronden. 24 Jul. (*Trichodium setaceum* FL. B. s. p. 54.).

(Dennenbosch bij de Bild, v. H. in FL. B. s.) n. v. i.

Obs. Eo magis dolendum, speciem hanc in illa regione, a Botanicis Ultrajectinis strenue calcatis, non esse nuperius repertam, quo insignior est et characteribus et distributione geographica; reperitur nimirum in Anglia Gallia littorali et Lusitania estque ideo planta eximie occidentalis. A praecedente specie, cui caeteris magis affinis, multis notis differt, e. g. *habitu stricto, panicula coarctata, glumis externis apice erosis, arista duplo longiore, vaginis scabris*, etc. Habitu *Corynephorum canescentem* quodammodo refert.

1208. A. pusilla Dum. (*Trichodium pusillum* v. Hall. FL. B. s. p. 56.).

(Beschad. zandgronden op Beekhuizen, v. H. *ibid.*) n. v.

Obs. Species mihi prorsus ignota! Ad varietatem *δ. pusillam A. caninae* referunt Lej. et Court. Comp. I. p. 62, cui vero obstant characteres l. l. enumerati, longius diversam stirpem et proxime antecedenti magis affinem, denotantes.

APERA P. B.

1209. A. spica venti P. B. In koorlanden. ☉ Jun. — Aug. (*Agrostis spica venti* FL. B. s. p. 62.).

In Herb.: Leyden, Haarlem, Amsterdam, Kampen, Nijmegen; Eindhoven, Zuid-Beveland.

1210. A. interrupta P. B. In bouwlanden. ☉ Jul. Aug.

(Maastricht, Lej. *Fl. de Spa*, I. p. 43.) n. v. i. L:

Lagurus ovatus L. Boerhaavius (l. l. II. p. 158; n°. 7) indigenarum signum apposuit. Occurrit in Anglia, Gallia occidentali et Belgio meridionali sec. Dum. *Prodr.* p. 151.

CALAMAGROSTIS Roth.

1211. C. lanceolata Roth. Aan waterkanten, in vochtige, beschaduwde grasgronden. 2⁺ Jun. Jul. Aug. (*Arundo Calamagrostis* FL. B. s. p. 64.).

In Herb.: Leyden, D.; Ysselmuiden, Bond.; Rosmalen, Hov.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Bunschoten, Achttienhoven, Wenck. in Herb. pr.; (Delft, Betuwe, Zorgvliet b. 's Hage, Gort.; Nijmegen, Haagsche bosch, Katwijk, Haarlem, FL. B. s.).

1212. C. littorea D.C. Aan waterkanten. 2⁺ Jul. Aug. (*Arundo littorea?* FL. B. s. p. 64 et *A. pseudophragmites* ibid. fide specim.).

Meerenberg aan het Haarlemmermeer, de Haan (spec. Herb. Stekh.) in Herb. pr.; Haarlem, Mb. in Herb. Lac.; (Katwijk aan Zee, Kuhl in FL. B. s.).

1213. C. Epigeios Roth. Aan waterkanten, in opene en beschaduwde, moerassige zandgronden. 2⁺ Jun. — Aug. (*Arundo Epigeios* FL. B. s. p. 62.).

In Herb.: Leyden, Zalk, Nijmegen, Zuid-Beveland.

1214. C. stricta Spr. In moerassige weilanden. 2⁺ Jul. Aug.

In Herb.: Meppel, Heyn.

PSAMMA P. B.

1215. P. arenaria R. S. In de duinen, op zandheuvels in heidestreken. 2⁺ Jul. Aug. (*Arundo arenaria* FL. B. s. p. 64.).

In Herb.: van versch. pl. in de Holl. en Zeeuwsche duinen, Vughtsche heide. Bovendien: Texel, Havelte, Ommen, (Stavoren, Gort.; Amersfoortsche heide, Breda, Rooszendaal, de Bild, Rheede, enz. FL. B. s.).

1216. P. Baltica R. S. In de duinen. 2⁺ Jul. Aug. (*Arundo Baltica* FL. B. s. p. 756. *N. Bijdr.* p. 8.)

(Eiland Rottum, Bley; Schiermonnikoog, Hinxt l. l.)
n. v. i.

Trib. *Stipaceae* Kunth.

MILIUM L.

1217. *M. effusum* L. In bosschen. 4 *Maj.* — Jul.

In Herb.: Haagsche bosch, D., Mb.; Beek en Ubbergen, Abel.; Vught, Nov. Bovendien: Hoogeveen, Herb. Heyn.; Paterwolde, Miq. in Herb. Dav.; (Harderwijk, Haarlemmerhout, Utrecht, Gort.; Friesland, M.; Baarn, enz., Witmarsum, Arum, enz. in Friesland, FL. B. s.).

1218. *M. scabrum* Merlet. In de duinen. ☉ *Maj.*

Differt a praecedente, cujus varietatem, nescio quo jure, habet Cl. Kunth (*Enum. pl. I. p. 55*): culmo $\frac{1}{4}$ — 1 pedali, panícula coarctata, scabritie, duratione, loco natali, etc. Cf. FL. B. s. p. 58.

In Herb.: Katwijk, Stekh., D., Mb., Hartm.; Overveen, Büse; Scheveningen, de Br. Bovendien: Noordwijk, Herb. Lac.

Obs. Cl. hujus speciei indigenae primus inventor in FL. B. s. p. 756 *M. vernalis* M. B. nomen prius recepto praefert. Diagnosi vero hujus auctoris (*Fl. Cauc. I. p. 53.*) brevior est, quam ut exinde certi quid statui possit, nec patet, recentiores auctores vidisse specimina authentica. Propterea retinui nomen nobis magis usitatum *M. scabri*, quod caeterum fere eodem tempore tum est (1809) quo alterum proposuit M. B. (1808).

Trib. *Arundinaceae* Kunth.

PHRAGMITES Trin.

1219. *P. communis* Trin. Aan waterkanten, in moerassen, enz. 4 *Jul. Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Lndit: *foliis flavo-lineatis* (Wildenborch, Star.; t. Berlikum en Ried, Bruinsma FL. B. s. p. 758.).

Trib. *Avenaceae* Kunth.

KOELERIA Pers.

1220. K. cristata Pers. Op drooge, zonnige plaatsen in zandgronden, in de duinen. 4 Maj. — Jul.

In Herb.: Wassenaar, D., Mb., Oudem.; Overveen, Büse. Bovendien: Scheveningen, Spoel b. Culemborg, Herb. Lac.; Twello, Cop in Herb. Dav.; Loosduinen, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Nijmegen, B. in FL. B. s.; Maas-tricht, Lej. *Fl. de Spa.*)

AIRA L.

1221. A. caespitosa L. Aan beschaduwde waterkanten, in moerassige weilanden, enz. 4 Jun. — Aug. (*Deschampsia caespitosa* FL. B. s. p. 102).

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen. Variat: *panicula valde effusa et coarctata, spicularum magnitudine* et:

β. pallida Koch. In Herb.: Leyden, D., Mb.

γ. setifolia Koch. Leyden, D. in Herb. pr.

1222. A. flexuosa L. In drooge zand- en heidegronden. 4 Jun. — Aug. (*A. flexuosa* var. *β.* FL. B. s. p. 100).

In Herb.: de Bild, Driebergen, Zeist, enz. Hatert, Hees, Vughtsche heide, Eindhoven. Bovendien: Texel, Deventer, Meppel. Variat:

β. (A.) montana L. sec. Koch. (Spiculis minoribus saturatius coloratis, panicula magis contracta). (*A. flexuosa* var. *α.* FL. B. s. l. l.) In Herb.: Eindhoven, D.; Vughtsche heide, Hov.

1223. A. uliginosa Whe. In moerassige veengronden. 4 Aug. Sept. (*A. discolor* Dum. sec. Lej. et Court. *Comp.* I. p. 69. FL. B. s. p. 716.)

(Noord-Brabant, Dum. l. l.; Prov. Limburg, Lej. et Court. l. l.) n. v. i.

CORYNEPHORUS P. B.

1221. C. canescens P. B. In dorre zand- en heidegronden, in de duinen. † *Jun. Jul. Aug.*

In Herb.: Holl. en Zeeuwsche duinen, Naarden, Laren, Hilversum, Kampen, Deventer, Nijmegen, Vughtsche heide.

Variat:

β. panicula glauca, antheris sulphureis Favr. FL. B. S. p. 104. (Zandvoort, Favr.) n. v.

HOLCUS L.

1225. H. lanatus L. Aan dijken en wegen, in weilanden, enz. † *Jun. Jul.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Amsterdam, Kampen, Deventer, Nijmegen, Vughtsche heide, Zuid-Beveland.

1226. H. mollis L. In bosschen, tusschen kreupelhout, in heidegronden, enz. † *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Muijderberg, Kampen, Zuid-Beveland. Bovendien: Naarden, Dubbeldam, Twello, Meppel, (Haagsche bosch, Gort.; Nijmegen, Bennebroek, Soestdijk, Laren, enz. FL. B. S.).

ARRHENATHERUM P. B.

1227. A. elatius M. et K. In weilanden, aan wegen, in bosschen en op beschaduwde plaatsen. † *Maj. — Aug.* (*A. avenaceum* FL. B. S. p. 76.)

In Herb.: Dordt, Leyden, Kampen, Nijmegen, 's Bosch. Bovendien: Kampereiland, Deventer, Beekhuizen, Eindhoven. Variat:

β. bulbosum Koch. In Herb.: Zandpoort b. Velsen; Mb., Büse; Zuid-Beveland, Domburg, v. d. B.

AVENA L.

- 1228. A. hybrida** Peterm. In bouwlanden. ☉ *Jul. Aug.*
(*Verslag* 1848, p. 118.)
In Herb.: Goes (onder 't vlas), v. d. B.
- 1229. A. sativa** L. Veel in 't groot verbouwd en zeer dikwijls
verwilderd in bouwlanden, aan ruigtens, enz. ☉ *Jul. Aug.*
In Herb.: Zuid-Beveland.
- 1230. A. orientalis** Schreb. Verbouwd? en verwilderd. ☉
Jul. Aug.
In Herb.: Ooysche waard bij Nijmegen, Abel.
- 1231. A. strigosa** Schreb. In bouwlanden en koornvelden
(zandgronden). ☉ *Jul. Aug.*
In Herb.: Kampen, Bond.; Leyden, D. Bovendien
Eindhoven, D. in Herb. pr.
- 1232. A. fatua** L. In bouwlanden en koornvelden. ☉ *Jun. Jul.*
In Herb.: Leyden, D.; Maarssen, Mb.; Zuid-Beveland,
v. d. B. Bovendien: (Nijmegen, 's Hage, Utrecht, Vianen,
v. H.) FL. B. (s.) Variat:
 β . *Locustis fere omnibus 2-floris, statura 1-1\frac{1}{2} pedali
v. H. in FL. B. s. p. 100. (Waarden b. Vianen, Utrecht,
v. H.) n. v.*
- 1233. A. pubescens** L. In grazige zand- en heidegronden;
in de duinen. ♀ *Maj. Jun. (Trisetum pubescens* FL. B. s.
p. 98.).
In Herb.: Leyden, Wils; Noordwijkerhout, Mb.; Kam-
pen, Bond.; omstreken v. Nijmegen, Abel. Bovendien:
Eindhoven, Hoffm., t. Deventer en Gorsel, Tyh., De-
venter, Cop in Herb. Dav.; Meppel, Herb. Heyn.; (Haar-
lem, Rainv.; 's Hage, d. G.; Harderwijk, Scheveningen,
Heemstede, Overveen, enz. v. H. in FL. B. s.).
- 1234. A. flavescens** L. Op grazige plaatsen aan dijken en
wegen, in weilanden, enz. ♀ *Jun. Jul. (Trisetum fla-
vescens* FL. B. s. p. 98.).
In Herb.: 's Hage, Leyden, Nijmegen, Zuid-Beveland.

Bovendien: Amerongen, Spoel bij Kuilenburg, Werkendam, Eindhoven, (Rotterdam, t. Haarlem en Zandvoort, Utrecht, Vianen, t. Arnhem en Nijmegen, Rheede, Middachten, enz. FL. B. s.). Variat spicularum magnitudine et:

β. variegata (γ) Gaud. Deventer, T. y. h. in Herb. Dav. (Middachten, v. H. in FL. B. s.).

A. subspicata Clairv. A Gortero (p. 22 *Aira subspicata*) fide Rainvillei indigena indicata; quem errorem jam correxit cl. FL. B. s. auctor (p. 716.).

1235. A. Caryophylla Wigg. In dorre zandgronden, in de duinen. ☉ *Jun.* — *Aug.* (*Aira caryophylla* FL. B. s. p. 102.).

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Sassenheim, Kampen, Hulst. Bovendien: Aardenhout, Deventer, Meppel, Eindhoven, (Velsen, 's Hage, Gort.; Nijmegen, Huis ter Heide, de Bild, Rheede, enz. FL. B. s.). Variat:

β. multiculmis Dum. *Prodr.* p. 154. (*Aira multiculmis* FL. B. s. p. 716.) (de Bild, Dum. *ibid.*) n. v.

1236. A. praecox P. B. In dorre zand- en heidegronden, in de duinen. ☉ *Maj.* *Jun.*

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Noordwijk, Nijmegen, Walchersche duinen. Bovendien: Velzen, de Bild, Meppel, (Haagsche bosch, Hillegom, Gort.; Hengelo, Harderwijk, v. G.; Muijderberg, Rheede, enz. FL. B. s.; Wateren, Fris.)

TRIODIA R. Br.

1237. T. decumbens P. B. Op opene plaatsen in boschrijke zand- en heidegronden. ♀ *Jun.* *Jul.*

In Herb.: Haarlem, Baambrugge, Eindhoven, St. Jan Steen. Bovendien: Hilversum, t. Zeist en Amersfoort, Achttienhoven, Texel, Meppel, Beekhuizen, Wolfhezen, (t. Nijmegen en Hulsen, Franeker, Scheveningen, Gort.; Waverveen, Rheede, Middachten, de Bild, enz. FL. B. s.; Oosterwolde, Appelscha, Dragten, Fris.).

MELICA L.

1238. *M. ciliata* L. In weilanden (aan rotsen, muren, op ruige steenachtige plaatsen). 24 Maj. Jun.

In Herb.: Weilanden op 't eiland Schouwen, v. Hertum. Bovendien: (Haarlem, Ouk. Gort. p. 334.).

1239. *M. uniflora* Retz. In bosschen. 24 Jun. — Aug.

In Herb.: Ubbergen, t. Groesbeek en Heumen, Abel.; Mormerdal b. Beek, Un. 1847; Uilenpas, Wtt.; Doornweerd, Büse. Bovendien: Maastricht, Herb. Hov.

1240. *M. nutans* L. In bosschen. 24 Maj. Jun.

Maastricht, Lej. (*Fl. de Spa* I. p. 47.). n. v. i. L.

Trib. *Festucaceae* Kunth.

BRIZA L.

1241. *B. media* L. In weilanden, langs wegen en dijken. 24 Jun. Jul.

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Schalkwijk, Sassenheim, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Variat: *β. serotina* Verm. (*Fl. B. s.* p. 78.) mihi ignota.

POA L.

1242. *P. annua* L. Allerwege op bebouwde en onbebouwde plaatsen. ☉ Mart. — Nov.

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Goes. Variat:

β. villosa (flosc. carina margineque inferne villosis. de Br. *Verslag* 1849. p. 73.). In Herb.: 's Hage, de Br.
γ. nemoralis (spic. 2-4 floris; flaccida, habitum *P. nemoralis* mentiens). In Herb.: Haagsche bosch, D.

1243. P. bulbosa L. Op zonnige pl. in dorre zandgronden. 24 *Maj.* — *Jul.*

In Herb.: Duinen bij Katwijk a. Zee, D.; begraafplaats te Noordwijk, Mb., Stekh. Variat:

β. vivipara. In Herb.: met de soort zelve, Mb.

1244. P. nemoralis L. In bosschen, op vochtige beschaduwde pl. in zandige streken. 24 *Jun.* *Jul.*

In Herb.: Eindhoven, Grebbe, D.; Ubbergen, Abel.; Zalk, Bond. Bovendien: Doorenweerd, Büse, Voorst, Cop in Herb. Dav.; Scherpenzeel, v. d. Tr. in Herb. Lac.; (Wijk b. Duurstede, Nijmegen, Beek, FL. B. s.). Variat:

β. firmula Koch. In Herb.: Spoel b. Culemborg, v. d. Tr.; Bosch te Zalk, Bond. Bovendien: Eindhoven, D., Wijk b. Duurstede, Wtt. in Herb. pr.; (muren te Persingen? Rainv.; Rheede, de Grebbe, FL. B. s.).

1245. P. fertilis Host. In drasse weilanden, aan waterkanten, enz. 24 *Jun.* — *Jul.* (Koch.) — *Sept.* (FL. B. s.) (*P. serotina* FL. B. s. p. 86.).

In Herb.: 's Bosch, Hov. Bovendien: Eindhoven, D., t. Baambrugge en Vinkeveen, v. d. Tr. in Herb. pr.; Noordendijk b. Dordt, Herb. Lac.; (Heikop, Utrecht, Slijkewijk, Rheede, FL. B. s.).

1247. P. trivialis L. In weilanden, aan wegen, dijken, enz. 24 *Jun.* *Jul.* *Aug.*

In Herb.: Leyden, Haarlem, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Variat:

β. coarctata Rehb. (*Icon. Germ.* I. f. 1653.) In Herb.: Zilte kleigronden in Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Deventer, Cop. in Herb. Dav.

1247. P. pratensis L. Allerwege in weilanden, aan wegen, op bebouwde en onbebouwde plaatsen. 24 *Maj.* — *Jul.* Variat:

a. latifolia Weihe (fol. omnibus planis). In Herb.: Nijmegen, Vughtsche heide, Eindhoven, Zuid-Beveland.

a. *anceps* Gaud. (culmo compresso, fol. latis, spic. multifloris). In Herb.: 's Hage, Zuid-Beveland.

b. *humilis* (P.) Ehrh. (vix pedalis, spic. paucifloris) In Herb.: 's Hage, Katwijk, Zuid-Beveland.

c. *dunensis* (caespite densissime stolonifera, culmis digitalibus, fol. convolutis, rigidis) In Herb.: Katwijk, D.

β. diversifolia (fol. culmeis planis, radicalibus complicato-angustatis). In Herb.: Leyden, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien, Deventer, Cop in Herb. Dav.

γ. angustifolia Gaud. (fol. omnibus complicato-angustatis). In Herb.: Leyden, Valkenburg, Kampen, Zuid-Beveland.

a. *variegata* (var. *γ*? FL. B. s.) In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Zandberg b. Kampen, Bond. Bovendien: (Amsterdam? FL. B. s.).

δ. setacea Mb. et Kerb. (fol. omnibus setaceo-complicatis planisve, angustissimis. Leid. p. 331). (Katwijk, Wtt.) n. v.

1248. P. compressa L. Op oude muren, aan wegen en dijken, in drooge grasgronden. ²¹ Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Schalkwijk, Kampen, Ubbergen, Zuid-Beveland. Bovendien: Meppel, Texel, (Brederode, enz., Gort.; Franeker, M.; Leeuwarden, enz., Fris.).

P. spicata L. *Mant.* Species Agrostographis recentioribus dubia aut ignota, quam vero, teste Candolleo, indigenam (in dunis Hollandiae) enumeravit v. Hall. (*Syn. gram.* p. 76, FL. B. s. p. 84). Gorteri *P. spicatam* ad *Glyceriam maritimam* retulit idem cl. auctor fide Herbarii Rainvilleani; nihilominus *P. rigidae* nomine errorem

illum, nescio qua auctoritate, resuscitare non dubitavit auctor Fl. Fris. p. 35.

GLYCERIA R. Br.

- 1249. G. spectabilis** M. et K. In moerassen, aan waterkanten, enz. 24 Jun. Jul. (*Poa aquatica* FL. B. s. p. 86.).
In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, Vught, Zuid-Beveland.
- 1250. G. fluitans** R. Br. In drasse weilanden, op moerasige plaatsen, in slooten, enz. 24 Jun. — Aug.
In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, Vught, Zuid-Beveland.
- 1251. G. distans** Wahlb. Op vochtige, moerasige plaatsen, in weilanden, enz. naar den zee kant. 24 Jun. — Aug. (*Poa distans* FL. B. s. p. 84.).
In Herb.: Leyden, Rijnsburg, Kampen, Schouwen, Zuid-Beveland. Bovendien: Hoek v. Holland, Y bij Amsterdam, Spakenburg, Zwijndrecht, Texel, de Lemmer, (Delfzijl, Franeker, Rain v. sec. cl. v. Hall; Nijkerk, Harderwijk, Elburg, v. G.; Harlingen, Dijkshoek, Fris.)
Variet:
β. coarctata Enum. Zeel. I. p. 51. (panicula coarctata, ramis spiculis subsessilibus totis obsessis). In Herb.: Zeeland, v. d. B.
- 1252. G. maritima** M. et K. Aan de zee kust, aan kanten van slooten, kreeken, enz. 24 Jul. — Sept. (*Poa maritima* FL. B. s. p. 86.).
In Herb.: Duiveland, Zuid-Beveland. Bovendien: Biervliet, (Delfzijl, den Dollart, Franeker, Rain v.; Y bij Amsterdam, FL. B. s.; de Lemmer, enz. Fris.).
- 1253. G. aquatica** Presl. Aan waterkanten, in moerassen, drasse weilanden, enz. 21 Maj. — Jul. (*Catabrosa aquatica* FL. B. s. p. 104.).

In Herb.: Leyden, Kampen, Burgt (Schouwen). Bovendien: (Nijmegen, 's Hage, Haarlem, Middachten, FL. B. s.; Friesland, Fris.)

SCLEROCHLOA P. B. R e h b.

1254. S. Borreri Bab. Op vochtige plaatsen naar den zee-kant. ♀ an ☉? Jun. Jul.

Panicula verticillata coarctata, ramulis (infimis 4-5) demum arrecto-patentibus, hispidis, spiculis linearibus, rhachi terete. Man. of Brit. Bot. p. 370; (*Glyceria Borreri*) Engl. Bot. Suppl. 2797. (*S. procumbens*) Enum. Zeel. II. p. 20. N. Bijdr. p. 10 fid. spec.)

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; Zwijndrecht, Lac.

1255. S. procumbens P. B. Als de voorgaande. ♀ an ☉? Maj. — Aug.

Panicula secunda, disticha, compacta, rigida, spiculis lanceolato-linearibus (3plo quam in praecedente majoribus) rhachi tereti-angulata. (*Poa procumbens* FL. B. s. p. 714; Bat. t. 366; Engl. Bot. 532).

In Herb.: Amsterdam (Plantage, Overtoom, enz.) v. Hall, Lac., Romb., Doorn.; Zwartendijk b. Kampen, Bond.; t. Muijden en Muijderberg, Lac. Bovendien, Spakenburg, Herb. Wenck.

1256. S. rigida Panz. In drooge zandgronden (naar den zee-kant). ☉ Jun. Jul. (*Poa rigida* FL. B. s. p. 88. *Festuca rigida* Koch. p. 936).

In Herb.: Hoek v. Holland (Staalduin), Verm.

MOLINIA Schrank.

1257. M. coerulea Mönch. Op vochtige plaatsen in de duinen en in zand-veen- en heidegronden. ♀ Jun. — Sept. (*Enodium coeruleum* FL. B. s. p. 80).

In Herb.: Wassenaar, Katwijk, Haarlem, Abcoude, Baambrugge, enz., Nijmegen, Eindhoven, Vughtsche heide. Bovendien: Drenthe, (Zutphen, Gort.; Friesland, M.; Groningen, Driebergen, Huis ter Heide, Gorkum, enz. FL. B. s.; Oudkerk, Langweer, Veenwoudsterwal, enz. Fris.).

M. serotina M. et K. Indigenam indicavit Gorterus, (p. 21. Zorgvliet, Rainv.) at vero juxta specimina male determinata. (Cf. v. Hall. *Syn. Gram.* p. 110).

DACTYLIS L.

1258. D. glomerata L. In weilanden, aan wegen, dijken, akkerkanten, enz. 24 Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Variat:

β. *glaucescens* (D.) Willd. (fol. rigidis, glaucescentibus). In Herb.: 's Hage, de Br.

γ. *abbreviata* Drej. (humilior, glaucescens, glomerulis infer. subsessilibus). In Herb.: 's Hage, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B.

CYNOSURUS L.

1259. C. cristatus L. In weilanden, aan wegen, dijken, enz. 24 Jun. Jul.

In Herb.: Leyden, Utrecht, Kampen, Nijmegen, Zuid-Beveland.

Occurrit *spica trifida*, habitum *Dactylis* referens (Leyderdorp) Leid. p. 333.

FESTUCA L.

A. VULPIA Gm.

1260. F. Myurus Ehrh. Op oude muren, op zonnige plaatsen in hooge zandgronden. ♂ (an ☉?) Maj. Jun. Jul.

In Herb.: Muren v. Leyden, D., Mb.; Zeist? Kraep. Bovendien, Kasteel te Wijhe, Tyh. in Herb. Dav.; Maastricht, Herb. Hov.; (Nijmegen, Hillegom, Rainv.; Overveen, v. Marum in FL. B. s.; Hilversum v. d. Tr. *N. Bijdr.* p. 13).

1261. F. Bromoides (L.) Koch. In drooge zand- en heidegronden. ♂ (an ☉?) Maj. Jun. — Aug.

In Herb.: Noordwijkerhout, Eindhoven, D.; de Bild, v. H. Bovendien: t. Velp en Rheede, Mb. in Herb. Dav.; Zeist, t. Rozendaal en Etten, Herb. Lac.; Hilversum, Kraamw. in Herb. Heyn.; Valkenswaard, v. H., Rheede, Büsc, t. Beek en Groesbeek, v. d. B., t. Hilversum en 's Graveland, v. d. Tr. in Herb. pr.; (t. Willemsoord en Paslo (O. Yss.) v. H.; Utrecht, v. d. Tr. FL. B. s. en *N. Bijdr.* p. 13).

B. FESTUCAE GENUINAE.

1262. F. ovina L. In opene en beschaduwde zand- en heidegronden, in de duinen. ♀ Maj. — Jul. Occurrit:

a. vulgaris FL. B. s. n. v. i.

β. tenuifolia (F.) Sibth. In Herb.: Leyden, Wassenaar, Noordwijk, de Bild, Harderwijk, Vughtsche heide.

γ. capillata (F.) Lam. (*F. capillata* FL. B. s. p. 108).

In Herb.: Grebbe, v. d. B. Bovendien: de Bild, Herb. Lac. (Rheede, v. H. l. l.).

1263. F. duriuscula L. In schrale grazige zand- en heide-

gronden. † *Maj. Jun.* (*F. ovina* ε. *duriuscula* Koch. p. 938).

In Herb.: Leyden, Zeist, Grebbe, Kampen. Bovendien: Gorsel, Randen, Wyhe, enz. in Herb. Dav. Variat:

β. *glauca* (F.) Schrad. (*F. glauca?* FL. B. s. p. 110.

F. ovina ζ. *glauca* Koch). In Herb.: Grebbe, v. d. B.

Bovendien: Wychen, Herb. Lac.; (Nijmegen, B. in FL. B. s.).

Obs. Utraque species denuo observanda! Specimina quae vidi non sufficiunt rite determinandis utriusque terminis et variationibus. *F. ovina* Koch. est collectiva et varias sine dubio amplectitur species, quarum vero characteres vix nisi studio biologico erui possunt, quippe in vitae ratione, habitu et distributione geographica magis, quam in differentiis phytographicis quaerendae. » Numquam abire valeo in sententiam eorum, qui *F. duriusculam* » *F. ovinae* censent varietatem" Fries. Mant. III. p. 6.

1264. *F. rubra* L. In weilanden, aan dijken, wegen, akker- en slootkanten, enz., in de duinen (δ.) † *Jun.* — *Aug.*

In Herb.: Leyden, Kampen, Zuid-Beveland. Variat:

β. *umbrosa* (*F. heterophylla* Enum. Zeel. I. p. 51).

In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

γ. *dumetorum* (β.) FL. B. s. p. 760. (β. *villosa* Koch).

In Herb.: Leyden, Wassenaar, Katwijk, Kampen, Vughtsche heide, Zuid-Beveland. Bovendien: (Haren, de Bild, Dijkshoek, Paslo b. Oldemarkt, 's Hage, FL. B. s.).

δ. *arenaria* (F.) Osb. (*F. cinerea* var. β. FL. B. s. p.

110). In Herb.: Katwijk, Noordwijk, Bloemendaal, Schouwen. Bovendien: Texel, Breskens, Walcheren, (t. Zeist en de Bild? Rotterdam? Nijmegen? Scheveningen, FL. B. s.).

C. SCHEDONORUS Koch.

1265. *F. gigantea* Vill. In bosschen en op beschaduwde zandgronden. † *Jul. Aug.* (*Bromus giganteus* FL. B. s., p. 94).

In Herb.: Leyden, D.; Haarlem, Mb. Bovendien: Dordt, Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn.; den Pol b. Zutphen, Cop in Herb. Dav.; Zeist in Herb. pr.; (Haagsche bosch, Overmaas, Rotterdam, Gort.; Hagestein, Zalk, Borkulo, Vriesland, Utrecht, Beck, Vianen, Heikop, Slijkewijk, Rheede, enz. FL. B. s.).

1266. F. Arundinacea Schreb. Aan waterkanten, in drasse weilanden, enz. 24 Jun. Jul. (*Schedonorus elatior* FL. B. s. p. 106).

In Herb.: Leyden, Ysselmuiden, Zuid-Beveland. Bovendien: Naarden, Muijderberg, Monster, 's Graveland, Werkendam, Meppel, (Amsterdam, Gorkum, Velsen, FL. B. s.; Dronrijp, Hardegarijp, Ferwerd, enz. Fris.).

1267. F. elatior L. *Suec.* In vruchtbare grasgronden. 24 Jun. Jul. (*Schedonorus pratensis* FL. B. s. p. 106).

In Herb.: Leyden, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

1268. F. Loliacea Huds. In vruchtbare weilanden, aan slootkanten. 24 Maj. — Jul. (*Schedonorus Loliaceus* FL. B. s. p. 108).

In Herb.: Delft, de Br. Bovendien: Utrecht, v. d. Tr. in Herb. pr.; de Br. in Herb. Lac.; (den Donk b. Rotterdam, Rainv. ap. d. G.; Harderwijk, R.; Vianen, v. H. in FL. B. s.; Leeuwarden, Fris.).

BRACHYPODIUM P. B.

1269. B. sylvaticum R. et. S. In bosschen. 24 Jun. — Aug.

In Herb.: Bentveld b. Haarlem, Mb.; Schouwen, D.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Aardenhout, Herb. Lac.; Serooskerke (Walch.), Wtt. in Herb. Dav.; (Nijmegen, B.; Zwolle, Dassen; 's Hage, VZ. in FL. B. s.).

1270. B. pinnatum P. B. Op zonnige plaatsen, in opene; steenige zandgronden. 24 Jun. Jul.

In Herb.: Mb. sine loco. Bovendien: Baambrugge, v. d. Tr. in Herb. Lac. et pr.; (Haarlemmerhout, enz.? Gort.).

BROMUS L.

I. SERRAFALCUS Parlat.

1271. B. Secalinus L. In koornvelden. ♂ *Jun. Jul.* (*B. secalinus* γ. *vulgaris* Koch. p. 945).

In Herb.: Leyden, Eindhoven, D.; Beuningen, Nijmegen, Abel.; Zierikzee, D. Bovendien: Zwijndrecht, Oosterdoksdiijk? Herb. Lac.; Meppel, Herb. Heyn.; Diepenveen, Tyh. in Herb. Dav.; Hatert, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Arnhem, V. Z. FL. B. s.) Variat *muticus* et *aristatus* et praeterea:

β. *velutinus* (*B. secalinus* δ. *hordeaceus*? Koch) Wasenaar, D. in Herb. pr.

1272. B. grossus DC. In koornvelden. ♂ *Jun. Jul.* (*B. secalinus* β. *velutinus* Koch l. l.)

In Herb.: Beuningen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: (Wijk b. Duurstede, Bergsma in FL. B. s.; Leyden, Leid.). Variat:

β. *glabrescens* *Verslag* 1848. p. 129. (*B. secalinus* α. *grossus* Koch l. l.) In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

Obs. A praecedente optime distinctam esse hanc speciem persuasum mihi habeo, et quidem: spiculis latoribus, floribus magis remotis, axi minus fragili, arista recta (numquam deficiente) longiore versus mediam valvulam inserta, denique indumento, quod in hac specie typicum, in praecedente atypicum esse videtur.

1273. B. commutatus Schrad. In weilanden, aan wegen, dijken en slootkanten, in koornvelden. ♂ *Jun. Jul.* (Enum. Zeel. II. p. 21).

In Herb.: Leyden, D., Mb.; t. Leyden en Voorschoten,

v. d. B.; Kampen, Bond.; Beuningen, Abel.; Dordt, Lac.; Zuid-Beveland, v. d. B. Variat:

β. pubescens. (Spiculis pubescentibus) *Verslag* l. l. p. 133.
In Herb.: Zuid-Beveland.

γ. nitidus. (Racemo amplo, diffuso, spiculis 10—12 floris). *B. nitidus?* Dum. FL. B. S. p. 714. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Dordt, Herb. Lac.; Zeist, Wenck in Herb. pr.

1274. B. racemosus L. In weilanden, aan wegen en dijken. ♂
Maj. Jun. Jul.

In Herb.: Haarlem, Leyden, Mb., Oudem.; Amsterdam, Romb., Doorn.; eiland Roozenburg, de Br.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; (Nijmegen, Rainv. ap. Gort.; Vianen, Loevestein, Utrecht, FL. B. S.).

1275. B. mollis L. In weilanden, aan wegen, dijken, op ruige plaatsen, oude muren, enz. ☉ an ♂? *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, Beuningen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Occurrit *panicula racemosa, contracta, culmo elato spiculis 10—12 floris, culmo humili spiculis paucis* (var. *β. nanus* FL. B. S.) et praeterea:

β. glabrescens. (Spiculis oblongo-lanceolatis glabris).
Verslag l. l. p. 130. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.

1276. B. Hordeaceus L. In opene zandgronden. ♂ *Maj. — Jul.* Enum. Zeel. IV. p. 111. *Verslag* l. l. p. 130.

In Herb.: Walchersche duinen, v. d. B.; 's Hage? de Br.

Obs. Differt a *B. molli*: culmis humilibus $\frac{1}{4}$ —1 pedalis, panicula erecta, congesta, spiculis latioribus, nitidis, aristis divergentibus, habitu *B. conferti* et duratione. Cf. caeterum Fries *Novit. Mant.* III. p. 11.

1277. B. arvensis L. In koornvelden. ☉ *Jun. Jul.*

In Herb.: Delft; de Br.; Zandplaat in de Waal, v. d. Tr.

- 、 Bovendien : Havenmuur te Dordt , Oosterdoksdiik (Amst.) ?
Herb. Lac.

Obs. Negligendi sunt memorati apud auct. nostros *B. racemosi* et *B. arvensis* loci natales, quandoquidem evidens est horum cum *B. commutato* confusio. *B. arvensis* Enum. Zeel. I. p. 52 ad hanc speciem pertinet.

II. BROMI FESTUCACEI Bertol.

- 1278. *B. inermis* Leyss.** In weilanden, aan wegen, enz. (vooral langs de rivieren). ♀ *Jun. Jul.* (*Schedonorus inermis* FL. B. s. p. 106).

In Herb.: Zalk, Bond.; Ooische Waard en Oosterhoutsch bosch (Nijm.), Abel.; Vianen, v. d. Tr. Bovendien: Werkendam, Herb. Lac.; Waaldijk b. Bommel, W t t., t. Utrecht en Ameliswaard, Wenck in Herb. pr.; (Hagestein, d. G.; Rheede, v. H. FL. B. s.; Friesland, Fris.).

III. BROMI GENUINI Koch.

- 1279. *B. sterilis* L.** Aan heggen, wegkanten, enz. op ruige plaatsen. ☉ *Jun. — Aug.* (*B. tectorum* Enum. Zeel. I. p. 52 specim. macra).

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

- 1280. *B. tectorum* L.** In schrale zandgronden, in de duinen, op oude muren en daken. ☉ *Maj. Jun.*

In Herb.: Holl. duinen, Hatert, Lent, Vught, Spoel b. Kuilenburg. Bovendien: Tiel, (Zutphen, Gort.; Friesland, Holwert, Fris.).

***B. rigens* L.** Species simul et indigena dubia! Duinen b. Overveen, v. Marum in FL. B. s. p. 96).

Trib. *Hordeaceae* Kunth.

TRITICUM L.

I. CEREALIA Koch.

1281. T. vulgare Vill. Variat:

α. (*T. aestivum* L. spica aristata) zomertarwe;

β. (*T. hybernum* L. (spica submutica) wintertarwe.

In verschillende streken in 't groot verbouwd en verwilderd.

1282. T. turgidum L. In 't groot verbouwd? en verwilderd (omstr. v. Nijmegen, Gort.).

II. AGROPYRUM P. B. FL. B. S.

1283. T. Junceum L. In de zeeduinen. 2 Jun. *Jul.* Aug.

In Herb.: Katwijk, Mb.; Walcheren, v. d. B. Bovendien: Breskens, Herb. Lac.; Wijk op zee, Mb. in Herb. Dav.; Schouwen in Herb. pr.; (Scheveningen, Gort.; Zandvoort, FL. B. s.; Roodeklif, zeedijken b. Harlingen? Oostmahorn? enz. Fris.).

1284. T. acutum DC. In de zeeduinen. 2 Jun. *Jul.* Aug. (*A. acutum* FL. B. s. p. 116. *N. Bijdr.* p. 12 et var. *affine* ibid. *Enum. Zeel.* I. p. 53).

In Herb.: Katwijk, Mb., Oudem.; Walcheren, v. d. B. Bovendien: 's Hage, VZ., Noordwijk aan Zee, v. d. Tr. in Herb. pr.; (Muiderberg, N. Bijdr. p. 12).

Obs. Laudantur l. l. in var. *affini* spiculae 21—23 florum, quales vix, nisi casu, exstant. Specimina hujus nominis ultimo loco a doct. v. d. Tr. lecta, fide Herb. Lac., pertinent ad *T. repens*.

1285. T. pungens Pers. In de zeeduinen. 2 Jul. Aug.

(Zeedijk b. Harlingen? duinen b. Zandvoort, FL. B. s.)
n. v. i.

1286. T. repens L. In bebouwde en onbebouwde gronden, aan wegen, dijken, enz. (γ.) naar den zeekant. 2 Jun. - Aug.

Occurrit *spica laxa et conferta imo imbricata, valvulis muticis, acuminatis, subulatis et aristatis*, quae variationes in omnibus formis redeunt; variat autem praecipue:

a. vulgare (viride, fol. planis, laxis, piloso-scabriusculis.

A. repens α . β . et γ . FL. B. S. p. 118 et *A. caninum* ibid. (ob addit. loc. nat.). In Herb.: Leyden, Harlem, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Vianen, Zierikzee, Zuid-Beveland. Forma insignis:

a. Leersianum Rchb. Icon. I. f. 1388. (glumis spiculam aequantibus valvulis longe aristatis; *A. caesium* B at. 607 (non Presl.). *A. repens* ζ Enum. Zeel. I. p. 53). In Herb.: Zandvoort, v. d. Ende; Leyden, Mb.; Goes, v. d. B. Bovendien: Dordt, Herb. Lac.; (Rotterdam, Miq. l. l.).

β . *glaucum* (glaucescens, fol. rigidis, apice involutis, scabriusculis. *A. repens* δ . N. Bijdr. p. 12. *A. repens* δ . et ϵ . Enum. Zeel. l. l.). In Herb.: Leyden, Nijmegen, Zuid-Beveland.

γ . (*T. littorale* Host. Rchb. f. 1390. (glaucum, fol. rigidis patentibus convolutis supra scaberrimis. *T. littorale* Enum. Zeel. l. l. *A. obtusiflorum?* FL. B. S. p. 116). In Herb.: Katwijk, D.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Graauw (Z.-Vl.), Wils et v. d. B.

1287. T. caninum Schreb. In bosschen en op beschaduwde plaatsen. $\ddagger$ Jun. Jul.

In Herb.: Dordt, Lac.; Zalk, Bond. Bovendien: Zwijndrecht, v. d. Tr. in Herb. pr.

Obs. Specimina, hoc nomine in FL. B. S. relata, vix dubie ad *T. repens* pertinent: idem valet de synonymo Fl. Fris. (p. 39); *T. caninum* enim, *Festucae giganteae* et *Brachypodii sylvatici* ad instar, est planta umbras sylvarum praediligens nobisque perrara. *T. caninum* Gort., ob synonyma sibi contraria, vix extricari poterit.

SECALE L.

- 1288. S. Cereale L.** Allerwege in 't groot verbouwd en verwilderd.

ELYMUS L.

- 1289. E. arenarius L.** In de zeeduinen, op zandheuveld en heidestreden. † Jul. Aug.

In Herb.: Katwijk, Walcheren, Kampen. Bovendien: strand bij Nijkerk, Zuid-Beveland, (Harderwijk, Gort.; Veluwe, Nijmegen, Muiderberg, fl. B. s.; Roode Klif, Rijs, Fris.).

E. geniculatus Curt. Indigenum indicavit fl. B. s. p. 120. (zeeduinen b. Scheveningen, VZ.); speciem autem in dubium vocavit expert. inventor; cf. *Verslag*, 1846. pag. 29.

- 1290. E. Europaeus L.** In bosschen en op beschaduwde plaatsen. † Jun. Jul.

(Tusschen Bolsward en Franeker, v. d. Kolk in fl. B. s. p. 120). Indigena valde suspecta, facile cum *Hordeo pratensi* confusa!

HORDEUM L.

I. HORDEA SATIVA Koch.

- 1291. H. vulgare L.**

- 1292. H. hexastichon L.**

- 1293. H. distichum L.** Alle in onderscheidene streken in 't groot verbouwd en verwilderd.

II. HORDEA MURINA Koch.

- 1294. H. murinum L.** Aan wegen en ruigten, in de nabijheid van woningen. ☉ Jun. — Aug.

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

- 1295. H. secalinum** Schreb. In weilanden. ♀ *Jun. Jul.* (*H. pratense* FL. B. S. p. 122).

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland. Bovendien: Dordt, Meppel, (Doorenweert, v. G.; Texel, Utrecht, Franeker, Haarlem, Muyderberg, Wageningen, Arnhem, Rheede, FL. B. S.; Harlingen, Fris.).

- 1296. H. maritimum** With. Aan de zeedijken en op grazige plaatsen aan de kust. ☉ *Maj. — Jul.*

In Herb.: Duiveland, D.; Bergen op Zoom, Wtt.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Zwijndrecht, Herb. Lac.; Zandvoort, Mb., Dijkshoek, Herb. Heyn; Nieuwe Diep, Hoffm. in Herb. Dav.; (Katwijk, Gaast, Muld. *El. Leid.*; Harlingen, Amsterdam, FL. B. S.; Roptazijl, Workum, Ferweradeel, enz. Fris.).

LOLIUM L.

- 1297. L. perenne** L. In weilanden, aan wegen, dijken, enz. ♀ *Jun. — Aug.*

In Herb.: Leyden, Amsterdam, Kampen, Nijmegen, 's Bosch, Zuid-Beveland.

Gramen valde polymorphum, cujus praecipui lusos sequentes:

- a. *tenuë* (gracile, spiculis 3—4 floris). In Herb.: Kampen, Beuningen, 's Bosch, Zuid-Beveland (*valvulis subaristatis*);
- b. *ramosum* (spica ramosa). In Herb.: Dordt, Zwijndrecht, Amsterdam, Kampen, 's Bosch, Zuid-Beveland;
- c. *crisatum* (spiculis summis congesto-imbricatis). In Herb.: Leyden, 's Bosch, Zuid-Beveland,

d. *glomeratum* (spiculis 2-4 nato-glomeratis, distantibus).
In Herb.: Leyden.

c. *subsecundum* (spiculis summis, torsione culmi, secundis). In Herb.: Rotterdam, Dordt, Leyden.

f. *viviparum* (status morbosus). In Herb.: Leyden.

1298. L. Linicola Sond. In vlaslanden. ☉ *Jun. Jul.* (*L. arvense* FL. B. S. p. 114 et omn. auct. nostr.).

In Herb.: Leyden, Büse; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Dordt, Herb. Lac.; St. Anna (Nijm.), v. d. Tr. in Herb. pr.; (Arnhem, Wehe, enz. (Gron.), v. H., 'sHage, VZ. in FL. B. S.).

1299. L. temulentum L. In koornvelden. ☉ *Jan. Jul. Aug.*

In Herb.: Zutphen, Mb.; Ooische waard (Nijm.), Abel. Bovendien: Ubbergen, Herb. Lac.; Maastricht, Herb. Hov.; (Betuwe, Arnhem, Rheede, v. H., 'sHage, VZ. in FL. B. S.; Leyden, Leid.).

LEPTURUS R. Br.

1300. L. incurvatus Trin. Op vochtige plaatsen aan de zeekust. ☉ *Jul. Aug.* (*Ophiurus incurvatus* FL. B. S. p. 122).

In Herb.: Texel, Hoffm.; Zierikzee, D.; Middelburg, Wtt.; Zuid-Beveland, v. d. B. Bovendien: Hornhuizen (Gron.), v. H., Breskens in Herb. Lac.; Dijkshoek, Herb. Heyn., (Katwijk aan Zee, FL. B. S.).

Obs. Secundum characterem, a Kochio laudatum, cuncta nostra specimina ad *L. filiformem* Trin. essent referenda; valvulae enim vix sunt gluma breviores. At vero de recta hujus speciei in Synopsi interpretatione dubium me reddit »radix perennis,» quam Kunth. (*Enum. pl.* I. p. 462), »gluma obtusa,» quam Sprengel (*Syst. veg.* I. p. 299) *L. filiformi* tribuunt. Caeterum habitu et gracilitate inprimis specimina indigena ab exoticis mire reeedunt.

Trib. *Nardoideae* Koch.

NARDUS L.

1301. *N. stricta* L. In heide- en zandstreken. 21 Maj. —
Jul.

In Herb.: de Bild, Rheenen, omstrek. van Nijmegen, Eindhoven, Zuiddorpe (Z. Vl.). Bovendien: Diepenveen, Gorssel, Herb. Dav.; Meppel, (Harderwijk, duinen b. Heemstede, Gort.; Vriesland, Groningen, Zutphen, Utrecht, Soestdijk, Naarden, Rheede, enz. FL. B. S.).

**Class. Endogeneae cryptogamae s.
Acotyledoneae vasculares.**

Ord. Equisetaceae DC.

EQUISETUM L.

Sect. I. *Equiseta vernalia.*

1302. E. arvense L. Algemeen op zandgronden, vochtig wei- en bouwland, aan wegen, enz. $\frac{2}{4}$ Apr. — Jun.

In Herb.: Leyden, Kampen, Rotterdam, Zuid-Beveland, Deventer, 's Hertogenbosch, Nijmegen.

1303. E. Telmateja Ehrh. In bosschen, op moerassige plaatsen. $\frac{2}{4}$ Apr. — Jun. (*E. fluviatile* FL. B. s. II. p. 6).

In Herb.: Beek, Abel. Bovendien: (t. Nijmegen en Wieleren, Groesbeek, FL. B. s.).

Sect. II. *Equiseta subvernalìa.*

1304. E. sylvaticum L. In bosschen op beschaduwde, vochtige plaatsen. $\frac{2}{4}$ Apr. Maj.

In Herb.: Beek, Ubbergen, Abel, Mb.; Velserbosch; Büsc. Bovendien: (Amersfoort, Gort.; Ootmarsum, FL. B. s.).

Sect. III. *Equiseta aestivalia.*

1305. E. palustre L. Langs slooten, in drassige weilanden en op moerassige plaatsen. $\frac{2}{4}$ Junio.

In Herb.: Ubbergen, Beek en andere pl. b. Nijmegen, Abel.; Vughtsche heide, Hov.; Kampen, Bond.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Valkenburg, Mb. Bovendien: Leyden, B. Wils in herb. pr. Variat:

β. polystachyum. In Herb.: Zuid-Beveland, v. d. B.; 's Hertogenbosch, Hov.; Valkenburg, Mb. Bovendien: b. 's Gravenpolder, v. d. B. in herb. pr.; (t. Oude-Horne en Oude-Berkoop, Fris.; Utrecht, Vianen, Groningen, FL. B. s.).

1306. E. limosum L. In slooten en op moerassige plaatsen. † *Maj. Jul.*

In Herb.: Nijmegen, Abel.; Zuid-Beveland, v. d. B.; Boxtelsche heide, Hov.; Leyden, Mb. Bovendien: Renesse, Oosterzwake, v. d. B. in Herb. pr.

Sect. IV. *Equiseta hyemalia.*

1307. E. hyemale L. In bosschen en op beschaduwde vochtige plaatsen. † *Jun. — Sept.*

In Herb.: Weurt, de Ooij b. Nijmegen, Abel.; Velsen, B. Wils; Zuid-Beveland, v. d. B.; Zalk, Bond.; Haarlem, Mb. Bovendien: Spoel b. Cuilenborg, Kraamw., Wemeldinge, v. d. B. in Herb. v. d. B.; (ter Wolde, Zutphen, b. de Vegt, den Berg, enz., Gort.; Loosduinen, Alkmaar, Bloemendaal, Assen, Zwolle, FL. B. s.).

1308. E. variegatum Schleich. Op zand- en heidegrond, in duinpannen. † *Maj. — Aug.* (*E. multiforme u. variegatum* FL. B. s.).

In Herb.: Jutphaas, Lac.; Overveen, Mb. Bovendien: Noordwijkerhout, B. Wils in Herb. pr.; (t. Zandvoort en Overveen, FL. B. s.).

Ord. Marsiliaceae R. Brown.

Sect. I. *Marsileae*.

PILULARIA L.

1309. P. globulifera L. Op vochtige en onder water staande heide- en veengronden, in weilanden. 24 Jul. — Sept.

In Herb.: Vughtsche heide, Hov.; Oosterhoutsche heide b. Breda, Lac.; t. Wychen en Nijmegen, Abel.; Son (N.-Brab.), Hov. Bovendien: b. Oisterwijk, v. d. B. in Herb. pr.; Meppel, Heyn. in Herb. B. Wils; (b. Kuikhorne en Bergum, Fris.; Harendermolen b. Groningen, Valkenswaard b. Eindhoven, Fl. B. s.).

Sect. II. *Isoëteae*.

ISOETES L.

1310. I. lacustris L. Op den zandigen bodem van vijvers en meeren. 24 Jul. — Sept.

In Herb.: Uddelermeer, Un. 1849.

Ord. Lycopodiaceae DC.

LYCOPODIUM L.

1311. L. Selago L. Op heidevelden in bergachtige streken. 24 Jul. Aug.

In Herb.: Veluwe t. Nunspeet en Harderwijk, Bond.; Amersfoortsche berg, J. W. Dedel; Diepenveen, Cop. Bovendien: heide b. Helmont, Wttewaall in Herb. Cl. Broers; (heidevelden in de wouden van Friesland, Fris.).

1312. L. inundatum L. O heidevelden en in vochtige veengronden. 24 Jul. — Sept.

In Herb.: Harderwijk, Bond.; Vughtsche heide, Hov.; de Bildt, Büse, Hov.; heide b. Zeist, Mb., B. Wils; Leusdensche heide, J. W. Dedel; Amerongen, D.; Diepenveen, Cop; Colmschate, J. Berghuis; Zutphen, Un. 1850; Groesbeeksche heide, Abel.; Harendermolen, v. Hall. Bovendien: (Bergum, Dragten, enz., Fris.; Nijmegen, Momferland, Valkenswaard, Nieuw-Stadskanaal (Gron.), heiden van Overijssel en Drenthe, fl. B. s.).

- 1313. L. Chamaecyparissus** A. Braun. Op zandigen heidegrond in bergachtige streken. ♀ Jun. — Sept. (*L. alpinum* et *L. complanatum* fl. B. s. p. 28).

In Herb.: Lochemsche berg, Halbertsma; Amersfoortsche berg, J. W. Dedel; heide b. Zeist, B. Wils; heide t. Meerwijk en Malden b. Nijmegen, Abel. Bovendien: (t. Zelhem en Halm, heide te Deelen, b. Lovénich, Gort.; Langerberg b. Lochem, Reinwardt; heide t. Amersfoort en het huis ter Heide, fl. B. s.).

- 1314. L. clavatum** L. Algemeen op vochtige heidevelden. ♀ Jul. — Sept.

In Herb.: Veluwe b. Harderwijk, Bond.; heide b. het Uddelermeer, Un. 1849; Amersfoortsche heide, v. d. Roemer; Colmschate, P. F. Nieuwenhuis; heide b. Zutphen, Un. 1850; Groesbeeksche heide, Abel.; Vughtsche heide, Hov.; heide b. Zeist, B. Wils; b. Baarn, J. W. Dedel. Bovendien: heide b. de Bildt Büse in Herb. B. Wils; Limburg, Hov. in Herb. v. d. B.

Ord. Filices L.

Ophioglosseae.

BOTRYCHIUM Sw.

- 1315. B. Lunaria** Sw. Op boschrijken heidegrond en tegen de helling der duinen. ♀ Maj. Jun.

In Herb.: Overveen, Mb.; de Bildt, Lac. Bovendien: vlakke van Waalsdorp, Stekh. in Herb. v. d. B.; Ubbergen, de Beijer in Herb. Abel.; (Joden kerkhof b. 's Hage, Gort.; t. 's Hage en Leyden, Vogelenzang, FL. B. s.; Walcheren, Blaas *En. Zeel.* II.).

OPHIOGLOSSUM L.

1316. O. vulgatum L. In duinpannen en vochtige weilanden 24 *Jun. Jul.*

In Herb.: Bentveld, Mb., B. Wils, Oudem.; Overveen, Oudem.; Wassenaar, Mb.; Walcheren, v. d. B.; t. Muiden en Muiderberg, Lac. Bovendien: Monster, Hoffman in Herb. Dav.; (duinvalleijen b. 's Hage, huis te Brederode, Zutphen, Zwolle, Gort.; t. Overveen en Zandvoort, Heino (Overijss.), FL. B. s.).

Ludit spica bifida.

Osmundaceae.

OSMUNDA L.

1317. O. regalis L. In bosschen op drassige plaatsen en in rietvelden. 24 *Jun. — Aug.*

In Herb.: Amersfoort, v. d. Roemer; Almelo, de Ruyter; Zeist, Weijers, B. Wils; de Bildt, Mb.; Eemnes, M. Doorn.; Hatertsche bosch b. Nijmegen, Achterberg b. Rhenen, Abel.; Harderwijk, Bond.; St. Jan Steen, v. d. B., B. Wils; Leymuiden, Büse, B. Wils; Boxtel, Hov. Bovendien: Soestdijk, Wenck in Herb. v. d. B.; t. Oirschot en Dieze, Hoffm. in Herb. Dav.; (Hulshorst, Hierden, Tonzel, Naarden, Zwol, de Mickelhorst (Gron.), Gort.; Balk en andere pl. in de wouden van Friesland, Fris.; Ubbergen, Roekebosch b. Steenwijk, Haren, Paterwolde, Heerenveen, Heino, Ootmarsum, Grollo, Rolde, FL. B. s.).

Polypodiaceae.

GRAMMITIS Sw.

- 1318. G. Ceterach** Sw. Op muren. † Jun. Jul. (*Gymnogramme Ceterach* FL. B. s. p. 14).
(Paterwolde b. Groningen, Korth. in FL. B. s.).

POLYPODIUM L.

- 1319. P. vulgare** L. Op boomstronken, aan muren en op zandgronden, in bosschen en op de helling der duinen. † Jun. Jul.

In Herb.: Kampen, Hattem, Amersfoort, Nijmegen, Nuenen (N.-Brab.), Zuid-Beveland, Baarn, Haarlem. Bovendien: Brinkgreve, Twello, Diepenveen, Cop in Herb. Dav.; Domburg, v. d. B. in Herb. pr.; Noordwijk, B. Wils in Herb. pr.; Zeist, Wenck in Herb. v. d. B.; (Triesenberg bij Hattem, FL. B. s.).

Variat pinnis dentatis, serratis, dentato-serratis. In Herbario autem desiderantur specimina cum pinnis omnibus integerrimis, quamobrem non sigillatim hasce varietates memoravimus.

- 1320. P. Phegopteris** L. Op beschaduwden vochtigen grond. † Jun. — Aug.

In Herb.: Paterwolde b. Groningen, v. Hall.

- 1321. P. Robertianum** Hoffm. Op beschaduwden kalkhoudenden grond. † Jun. — Aug.

In Herb.: berg b. Meerssen, Hov. L.

ASPIDIUM R. Brown.

- 1322. A. aculeatum** Döll. Op beschaduwden kalkhoudenden grond. † Jul. Aug.

Bij Maastricht op de St. Pietersberg, Hov. in Herb. v. d. B. L.

POLYSTICHUM Roth.

1323. P. Thelypteris Roth. Aan vochtige beschaduwde slootwallen, in veenachtige drasse weilanden en op rietschorren. *Jul.* — *Sept.* (*Aspidium Oreopteris* FL. B. S. p. 16).

In Herb.: Leimuiden, Mb.; Koog a. d. Zaan, West-Zaan, Kerbert, Mb.; Achttienhoven, B. Wils; Eemnes, Baarn, J. W. Dedel; Eelderwolde b. Groningen, v. Hall. Bovendien: Paterwolde, v. d. B. in Herb. pr.; Westbroek, v. d. Tr., Lac. in Herb. v. d. B.; achter Mook, Abel. in Herb. pr.; (Ubbergen, Rheede, FL. B. S.).

1324. P. Oreopteris DC. Op vochtigen beschaduwden grond. 2 *Jul.* Aug.

In Herb.: bij Baarn, J. W. Dedel.

Haec cum praecedente specie commutata est in Fl. Belg. Sept. II. p. 16.

1325. P. Filix mas Roth. Algemeen in bosschen en aan beschaduwde wallen. 2 *Jul.* — *Sept.* (*Aspidium Filix mas* FL. B. S. p. 18).

In Herb.: Ubbergen b. Nijmegen, Abel.; Zalk, Bond.; Baarn, Dedel; Deventer, v. Gron.; Zandpoort, Mb.; Zuid-Beveland, v. d. B.; St. Michiels-Gestel, Nov. Bovendien: Twello, Cop in Herb. Dav.; Maastricht, Nov., Walcheren, v. d. B. in Herb. v. d. B.; (Arnhem, Haren, Paterwolde, Hoogezand, Oostwolde, Midwolde, Oosterwolde, Eelde, Assen, Vries, Meppel, Hattem, enz. FL. B. S.).

1326. P. cristatum Roth. Op vochtige en moerassige plaatsen, in bosschen, veenen en op rietschorren. 2 *Jul.* — *Sept.* (*Aspidium cristatum* FL. B. S. p. 16).

In Herb.: Koog a. d. Zaan, Westzaan, Kerbert; Warmond, Mb.; Baarn, Dedel; Eeck b. Nijmegen, Abel.; Kudelstaart (N.-Holl.), Lac.; Leynuiden, B. Wils. Bovendien: Waverveen, Stekh. in Herb. v. d. B.

(Oude Berkoop, Fris.; achter Bakkershage bij 's Hage, FL. B. S.).

1327. P. spinulosum DC. Algemeen in bosschen en op beschaduwde plaatsen. 4 Jul. Aug. (*Aspidium dilatatum* β . *spinulosum* FL. B. S. p. 18).

In Herb.: Vught, Amersfoort, Wemeldinge, Domburg, duinkant van Schouwen, Haagsche bosch, Soerensche bosch, Baarn, Noordwijkerhout. Bovendien: Leymuiden, B. Wils in Herb. pr.; Ubbergen, Arnhem, Abel. in Herb. pr.; Zuiddorpe, v. d. B. in Herb. pr.; (t. Loosduinen en Monster, Heiligenberg b. Amersfoort, Nijmegen, de Geer; Utrecht, Haren, Paterwolde, Assen, Raalte, Ootmarsum, FL. B. S.). Variat:

β . *dilatatum* Koch. (*Aspidium dilatatum* FL. B. S. p. 18).

In Herb.: Domburg, Baarn, Wemeldinge, Staats-Vlaanderen, Zandberg b. Kampen, Abtspoel b. Leyden, Zandpoort. Bovendien: Maldensche bosch, Ubbergen, de Grebbe, Veenendaal, Abel. in Herb. pr.; (Rheede en Beekhuizen b. Arnhem, Haagsche bosch, Slochteren, Haren, Sapmeer, Hoogezand, Paterwolde, Eelde, Vries (Drenthe), Assener bosch, Zwolle, Heino, Raalte, Hellendoorn, Dalfsen, Trieseenberg b. Hattem, Ootmarsum, enz. FL. B. S.).

CYSTOPTERIS Bernh.

1328. C. fragilis Bernh. Op rietschorren en op beschaduwde plaatsen aan muren en rotsen. 4 Acstate. (*Aspidium fragile* FL. B. S. p. 18).

In Herb.: St. Pietersberg b. Maastricht, Hov.; Leymuiden, Mb.; Raalte (Overijss.), VZ. Bovendien: Leyden, Mb. in Herb. v. d. B.; (Ubbergen en Groesbeek, FL. B. S.).

ASPLENIUM L.

1329. A. Filix femina Bernh. Algemeen in bosschen en op beschaduwde plaatsen. ♃ *Aestate*. (*A. Filix femina* α . β . γ . et δ . FL. B. s. p. 20).

In Herb.: Baarn, Rijsenburgerbosch, Amersfoort, Nijmegen, Weesp, Leyden, Haarlem, Hulst, Boxtel, Vught. Bovendien: Diepenveen, Cop in Herb. Dav.; Beek, Groesbeek, B. Wils in Herb. pr.; Velp, Ubbergen, Abel, in Herb. pr.; (Zandvoort, op Leeuwenberg (Utrecht), Gort.; Friesland, Fris.; Zeist, Driebergen, Vuursche, Breda, Oosterwolde, Haren, Paterwolde, Sapmeer, Eelde, Assen, Zwolle, t. Heino en Raalte, Hattem, Ootmarsum, Dene-kamp, Zwelo, Coevorden, Grollo, Rolde, Dalen, FL. B. s.) Variat:

β . *trifidum*. (*Athyrium trifidum* Roth.). In Herb.: Nuenen (N.-Brab.), Hov.

1330. A. Trichomanes L. Aan oude vochtige muren. ♃ *Aestate*.

In Herb.: Neerbosch en Ubbergen b. Nijmegen, Abel.; Doornweerd, Büse; Utrecht, Lac.; Zandpoort, Mb.; St. Lavante b. Maastricht, Hov.; Haamstede, v. d. B. Bovendien: stadsmuur van Tiel, Cop in Herb. Dav.; (Harderwijk, huis te Zwaneburg, Zoelen, Boven-Karspel, Barsingerhorn (N.-Holl.), Eppenstein b. Alkmaar, Gort.; Eikenduinen b. 's Hage, FL. B. s.).

1331. A. Ruta muraria L. Aan muren algemeen. ♃ *Aestate*.

In Herb.: Nijmegen, Kampen, 's Hertogenbosch, Goes, Leyden. Bovendien: Deventer, Cop in Herb. Dav.; Maastricht, Hov. in Herb. v. d. B.

1332. A. Adiantum nigrum L. Op rotsen en in bergachtige streken. ♃ *Aestate*.

In Herb.: St. Pietersberg b. St. Lavante, Hov. L.

SCOLOPENDRIUM Sm.

1333. S. officinarum Sw. Op beschaduwde steenachtige plaatsen en aan eude vochtige muren. 4 *Aestate*.

In Herb.: Berkenrode b. Haarlem, Mb., D.; put b. de kerk te Oosterwijk, Hoffm. Bovendien: (put te Doetsburg en Zutphen, oude muren van Utrecht, Zwolle, enz., Gort.).

BLECHNUM L.

1334. B. Spicant Roth. Algemeen in bosschen en op vochtige schaduwrijke plaatsen. 2 *Aestate*. (*Lomaria Spicant* fl. b. s. p. 22).

In Herb.: de Bildt, Driebergen, Baarn, Zeist, Arnhem, Amersfoort, Beek, Nijmegen, Harderwijk, Hulst, St. Jan Steen, Bostel. Bovendien: Hilvarenbeek, Hoffm. in Herb. Dav.; Maastricht, Hov. in Herb. v. d. B.; (Hulzen, bosch van Klarenbeek, Hattem, Mickelhorst, enz., Gort.; Friesland, Fris.; Oudega, Garijp, Oosterwolde, Friesche pallen, Zuidlaren, Sapmeer, ter Wolde, Haren, Paterwolde, fl. b. s.).

PTERIS L.

1335. P. aquilina L. Algemeen in bosschen en beschaduwde zandgronden. 2 *Jul.* — *Sept.*

In Herb.: Zuiddorpe, Bostel, Nijmegen, Bennenbroek, Baarn. Bovendien: Twello, Cop in Herb. Dav.; Lissersduinen, B. Wils in Herb. pr.; Maastricht, Hov. in Herb. v. d. B. (Egmond, Gort.; Friesland, Fris.; Haarlem, Arnhem, Scharmer, Denenkamp, Ootmarsum, Dalen, Zweloo, Koelvorden, Raalte, fl. b. s.). Variat:

β. brevipes. (*Pteris brevipes* Tausch.). Ubbergen,
Abel. in Herb. propr. *sterilis*.

ADIANTHUM L.

1336. A. Capillus Veneris L. Op oude muren. † *Aes-*
tate.

In Herb.: op oude muren te St. Lavante b. Maas-
tricht, H o v. L.

ADDENDA.

- p. 30. al. 12. hoc modo legatur:
Nijmegen, Herb. M. Coenen. Bovendien: (Harderwijk, v. G.)
- p. 78. post *Potentillam vernam* haec addantur:
Variat:
β. crocea Koch. In Herb.: zonnige wallen b. De-
venter. (Apr.) Cop.
- p. 153. pone *Echinospermum Lappula* adde alterum locum na-
talem: jaagpad aan de Weesper zijde b. Amst. Lac.
- p. 207. al. 3 adde:
815*. U. intermedia Hayne. Op gelijke pl. als de
overige soorten. 4 Jul. Aug.
Nijmegen, Herb. M. Coenen.
- p. 267. post al. 6 inseratur:
1042*. C. ensifolia Rich. In bosschen, tusschen
kreupelhout, enz. 4 Maj. Jun.
Fauquemont, Franq. in Herb. pr. L.
- p. 267. pone *Epipactin microphyllam* locus natalis ita legatur:
St. Pietersberg bij Maastricht, Franq. in Herb. pr.
(Hov. in *Kruidk. Arch.* I. p. 213., Lej. *Comp.* III.
p. 195). L.
- p. 281. *Luzulae multiflorae* adde var.:
γ. congesta (L.) Lej. Maastricht, Franq. in Herb. pr.

p. 296. post al. 5. inseratur:

1162* C. ornithopoda Willd. In bosschen. 24
Apr. Maj.

Gronsfelt, Kau, Franq. in Herb. pr. L.

p. 310. al. 8. post *C. canescens* β . *anther. sulph.* lege: Heide b.
Maastricht, Franq. in Herb. pr. Bovendien: (Zand-
voort, Favr.)

p. 324. ante *B. inermem* inserantur hae species:

1277* B. asper Murr. In bosschen in bergachtige
streken. 24 Jun. Jul.

St. Pietersberg bij Maastricht, Franq. in
Herb. pr. L.

1277** B. erectus Huds. Aan wegen en akker-
kanten, in drooge grasgronden. 24 Maj. Jun.

St. Pietersberg, Fort Guillaume b. Maastricht,
Franq. in Herb. pr. L.

INDEX GENERUM SPECIERUM ET SYNONYMORUM.

(*Synonyma litteris cursivis indicantur.*)

Acer.

- campestre *L.* 53.
- Pseudoplatanus *L.* 53.

Aceras.

- anthropophora *R. Br.* 266.

Achillea.

- Millefolium *L.* 120. 179.
- nobilis *L.* 120.
- ptarmica *L.* 120.

Acinos.

- villosa *Lej.* 192.
- vulgaris *Lej.* 193.

Acorus.

- Calamus *L.* 263.

Actaea.

- spicata *L.* 13.

Adiantum.

- Capillus Veneris *L.* 341.

Adonis.

- aestivalis *L.* 4.
- annua *FL. B. S.* 4.
- annua *Dc.* 4.
- autumnalis *L.* 4.
- flammea *Jacq.* 4.
- vernalis *L.* 4.

Adoxa.

- Moschatellina *L.* 106.

Aegopodium.

- Podagraria *L.* 97.

Aesculus.

- Hippocastanum *L.* 53.

Aethusa.

- Cynapium *L.* 100.

Agrimonia.

- Eupatorium *L.* 79.

Agropyrum.

- acutum *FL. B. S.* 325.
- acutum var. affine *FL. B. S.* 325
- caesium *FL. B. S.* 326.
- caninum *FL. B. S.* 326.
- obtusiflorum *FL. B. S.* 326.
- repens *α. β. γ. FL. B. S.* 326.
- δ. *N. Bijdr.* 326.
- δ. ε. *En. Zeel.* 326.
- ζ. *En. Zeel.* 326.

Agrostemma.

- Githago *L.* 41.
- Githago *β.* 41.

Agrostis.

- alba *α. et β. FL. B. S.* 304.

- canina* L. 305.
   β. mutica Lej. et Court. 305.
   γ. aurea Lej. et Court. 305.
   δ. pusilla Lej. et Court. 306.
diffusa FL. B. s. 305.
hybrida Dum. 305.
pusilla Dum. 306.
setacea Curt. 306.
Spica venti FL. B. s. 306.
stolonifera L. 304.
   β. gigantea Koch. 305.
   γ. diffusa Host. 305.
   δ. maritima Koch. 305.
   ε. aristata (*γ*) FL. B. s. 305.
vulgaris With. 305.
   β. aristata FL. B. s. 305.
- Aira.**
caespitosa L. 309.
   β. pallida Koch. 309.
   γ. setifolia Koch. 309.
caryophyllea FL. B. s. 312.
discolor Dum. 309.
flexuosa L. 309.
   β. montana Koch. 309.
multiculmis FL. B. s. 312.
subspicata Gort. 312.
uliginosa Whe. 309.
- Ajuga.**
Chamaepitys Schreb. 205.
Genevensis L. 205.
reptans L. 204.
- Alchemilla.**
Aphanes FL. B. s. 81.
arvensis Scop. 81.
vulgaris L. 80.
- Alisma.**
natans L. 9. 253.
   β. linearifolium 253.
natans En. Zeel. 252.
Plantago L. 252.
   β. lanceolatum Koch. 252.
   253.
   β. angustifolium FL. B. s. 252.
- γ. graminifolium* Koch. 252.
Ranunculoïdes L. 253.
   β. sparganifolium Fr. 253.
- Allium.**
arenarium Rehb. 275.
asperum Don. 275.
carinatum L. 275.
carinatum Gort. 274.
flexum Leid. 275.
Halleri Bab. 275.
oleraceum L. 274. 275.
   β. latifolium Koch. 274.
Schoenoprasum L. 275.
Scorodoprasum L. 274. 275.
ursinum L. 274.
vineale L. 274. 275.
   β. capsuliferum. 274.
- Alnus.**
glutinosa Gaertn. 250.
   β. laciniata (*γ*) Koch. 250.
incana Dc. 250.
- Alopecurus.**
agrestis L. 301.
bulbosus L. 301.
fulvus Sm. 302.
geniculatus L. 301. 302.
   β. bulbosus Hoffm. 302.
   γ. radicans. 302.
   δ. spica lobata. 302.
pratensis L. 301.
- Alsine.**
Laricifolia Wahl. et Koch. 44.
media L. FL. B. s. 45. 46.
striata Gren. 44.
tenuifolia Wahl. 44.
- Althaea.**
hirsuta L. 50.
officinalis L. 50.
- Alyssum.**
calycinum L. 24.
montanum L. 24.
- Amaranthus.**
Blitum L. 217.

- retroflexus *L.* 217.
 sylvestris *Desf.* 217.
- Anacamptis.**
 pyramidalis *Rich.* 265.
- Anagallis.**
 arvensis *L.* 208. 209.
 β. fol. ternis. 208.
 arvensis β. *Gort.* 209.
 coerulea *Schreb.* 209.
 coerulea β. 209.
 phoenicea *FL. B. s.* 208.
 tenella *L.* 209.
 tenuifolia *Monelli Moris.* 209.
- Anchusa.**
 officinalis *L.* 154.
- Andromeda.**
 Polifolia *L.* 145.
- Anemone.**
 apennina *L.* 4.
 nemorosa *L.* 3. 4.
 Pulsatilla *L.* 3.
 Ranunculoïdes *L.* 4.
- Anethum.**
 graveolens *L.* 102.
- Angelica.**
 Carvifolia *FL. B. s.* 101. 102.
 sylvestris *L.* 101.
- Anthemis.**
 arvensis *L.* 121.
 Cotula *L.* 121.
 nobilis *L.* 121.
 tinctoria *L.* 120.
 Valentina *L.* 121.
- Antirrhinum.**
 majus *L.* 169.
 β. latifolium. 169.
 Orontium *L.* 169.
- Anthoxanthum.**
 odoratum *L.* 301.
- Anthriscus.**
 Cerefolium *Hoffm.* 104.
 sylvestris *Hoffm.* 104.
 vulgaris *Pers.* 104.
- Anthyllus.**
 Vulneraria *L.* 59.
 β. maritima *Schweigg.* 59.
 Vulneraria *FL. B. s.* 59.
- Apargia.**
 autumnalis *FL. B. s.* 131.
 hispida *FL. B. s.* 131.
- Apera.**
 interrupta *P. B.* 306.
 Spica venti *P. B.* 306.
- Apium.**
 graveolens *L.* 96.
- Aquilegia.**
 vulgaris *L.* 12.
- Arabis.**
 Alpina *L.* 19.
 arenosa *Scop.* 19.
 Brassicaeformis *Wallr.* 19.
 Gerardi *Bess.* 19.
 hirsuta *Scop.* 19.
 hirsuta *FL. B. s.* 19.
 perfoliata *FL. B. s.* 18.
 planisiliqua *FL. E. s.* 19.
 sagittata *Dc.* 19.
 Thaliana *FL. B. s.* 21.
- Arctium.**
 Lappa *FL. B. s.* 127.
 tomentosum *FL. B. s.* 128.
- Arenaria.**
 marina *FL. B. s.* 44.
 media *FL. B. s.* 44.
 rubra *FL. B. s.* 43.
 salina *FL. B. s.* 44.
 Serpyllifolia *L.* 45.
 β. tenuior (γ) *Koch.* 45.
 striata *L.* 44.
 tenuifolia *FL. B. s.* 44.
 trinervis *FL. B. s.* 45.
- Aristolochia.**
 Clematitis *L.* 238.
- Armeria.**
 maritima *Rehb.* 212.
 vulgaris *FL. B. s.* 212.

Arnica.montana *L.* 123.**Arnoseris.**pusilla *Gärtn.* 130.**Arrhenatherum.**avenaceum *FL. B. S.* 310.elatus *M. et K.* 310.β. bulbosum *Koch.* 310.**Artemisia.**Absinthium *L.* 119.campestris *L.* 119.coerulescens *L.* 119.Crithmifolia *L.* 119.gallica *FL. B. S.* 119.maritima *L.* 119.α. maritima *W.* 119.β. gallica *W.* 119.γ. salina *W.* 119.vulgaris *L.* 119.vulgaris β. *FL. B. S.* 119.**Arum.**Italicum *Mill.* 262.maculatum *L.* 262.

β. immaculatum. 262.

vulgare *FL. B. S.* 262.**Arundo.**arenaria *FL. B. S.* 307.Baltica *FL. B. S.* 307.Calamagrostis *FL. B. S.* 307.Epigeios *FL. B. S.* 307.littorea *FL. B. S.* 307.pseudophragmites *FL. B. S.* 307.**Asarum.**Europaeum *L.* 238.**Asparagus.**officinalis *L.* 270.β. maritima *v. H.* 270.γ. stricta *Deth.* 271.prostratus *Dum.* 270.**Asperugo.**procumbens *L.* 153.**Asperula.**arvensis *L.* 108.Cynanchica *L.* 108.odorata *L.* 108.**Aspidium.**aculeatum *Döll.* 336.cristatum *FL. B. S.* 337.dilatatum *FL. B. S.* 338.β. spinulosum *FL. B. S.* 338.Filix mas *FL. B. S.* 337.fragile *FL. B. S.* 338.Oreopteris *FL. B. S.* 337.**Asplenium.**Adiantum nigrum *L.* 339.Filix femina *Bernh.* 339.

β. trifidum. 339.

Filix fem. α. β. γ. δ. *FL. B. S.*Ruta muraria *L.* 339. (339.)Trichomanes *L.* 339.**Aster.**annuus *FL. B. S.* 114.brumalis *N. ab Es.* 114.Novi Belgii *L.* 114.puniceus *Ait.* 114.salignus *W.* 114.Tripolium *L.* 113.**Astragalus.**glycyphyllos *L.* 64.**Athyrium.**irifidum *Roth.* 339.**Atriplex.**angustifolium *FL. B. S.* 224.crassifolia *C. A. M.* 225.deltoidea *Bab.* 224.hastata *FL. B. S.* 225.hastata *Leid., En. Zeel.* 224.hortensis *L.* 224.laciniata *L.* 225.laciniata *Fl. Bat.* 225.latifolia *Wahlb.* 224. 225.β. microcarpa *Koch.* 224.γ. salina *Koch.* 224.littoralis *L.* 225.marina *En. Zeel.* 225.microspermum *W. et K.* 224.

- patula* L. 224. 225.
patula FL. B. s. 224.
patula β . *microcarpa* Koch. 224.
pedunculata FL. B. s. 223.
Portulacoïdes FL. B. s. 223.
rosea L. 225.
- Atropa.**
Belladonna L. 163.
- Avena.**
Caryophyllea Wigg. 312.
 β . *multiculmis* Dum. 312.
fatua L. 311.
fatua β . *v. H.* 311.
 γ . *flavescens* L. 311.
 β . *variegata* (γ) Gaud. 312.
hybrida Peterm. 311.
orientalis Schreb. 311.
praecox P. B. 312.
pubescens L. 311.
sativa L. 311.
strigosa Schreb. 311.
snbspicata Clairv. 312.
- Ballota.**
alba L. Succ. 202.
foetida Lam. 202.
 β . *alba* Gort. 203.
nigra Fl. Bat. 202.
 α . *foetida* Koch. 202.
ruderalis Sw. 202.
- Barbarea.**
praecox R. Br. 18.
stricta Andr. 18.
vulgaris R. Br. 18.
- Batrachium.**
Baudoti Godr. 7.
caespitosum Versl. 1847. 8.
divaricatum Schrank. 6.
fluitans Lam. 6.
hederaceum L. (Ran.) 5.
heterophyllum Wigg. 8.
 α . *fluitans* Godr. et Gren. 8.
 α . *a. peltatus* Koch. 8.
 α . *b. truncatus* Koch. 8.

- α . *c. quinquelobus* Koch. 8.
 α . *d. tripartitus* Koch. 8.
 β . *submers.* Godr. et Gren. 8.
 γ . *terrestre* Godr. et Gren. 8.
 δ . *succulentus* Koch. 8.
ololeucos Lloyd. 6.
paucistamineum Versl. 1847. 8.
Petiveri Koch. 7.
trichophyllum Chaix. 5.
tripartitum Versl. 1847. 7.
- Bellis.**
perennis L. 114.
- Berberis.**
vulgaris L. 13.
- Berteroa.**
incana FL. B. s. 24.
- Berula.**
angustifolia Koch. 98.
- Beta.**
maritima L. 223.
maritima M. B. 223.
vulgaris γ . *Rapacea* Koch. 223.
var. littoralis. 223.
- Betonica.**
officinalis L. 201.
 α . *hirta* Koch. 201.
 β . *intermedia.* 201.
 γ . *glabrata* Koch. 201.
officinalis Lej. 201.
- Betula.**
alba L. 249.
pubescens Ehrh. 249.
- Bidens.**
cernua L. 117.
 β . *fl. radiatis.* 117.
 γ . *minima.* 117.
tripartita L. 117.
 β . *minima.* 117.
- Blechnum.**
Spicant Roth. 340.
- Blitum.**
Bonus Henricus C. A. M. 222.
capitatum L. 222.

- glaucum *Koch.* 223.
 rubrum *Rehb.* 222.
   β. acuminatum *Koch.* 222.
   γ. paucidentatum *Koch.* 222.
 virgatum *L.* 222.
- Borago.**
officinalis L. 154.
- Botrychium.**
Lunaria Sw. 334.
- Brachypodium.**
pinnatum P. B. 321.
sylvaticum R. et S. 321. 326.
- Brassica.**
Alpina FL. B. s. 19.
asperifolia.
   α. sylvestris FL. B. s. 22.
   β. Rapa FL. B. s. 22.
campestris FL. B. s. 22.
Erucastrum Gort. 23.
Napus L. 22.
   α. annua Koch. 22.
   β. biennis Koch. 22.
Napus Fl. Bat. 22.
nigra Koch. 22.
oleracea L. 22.
Rapa L. 22.
   α. campestris Koch. 22.
   β. oleifera Koch. 22.
   γ. rapifera Koch. 22.
- Braya.**
supina Koch. 21.
- Briza.**
media L. 313.
   β. serotina Verm. 313.
- Bromus.**
arvensis L. 323. 324.
asper Murr. 343.
commutatus Schrad. 322. 324.
   β. pubescens. 323.
   γ. nitidus. 323.
erectus Huds. 343.
giganteus FL. B. s. 320.
grossus Dc. 322.
- β. glabresc. Versl.* 1848. 322.
 Hordeaceus *L.* 323.
inermis Leyss. 324.
mollis L. 323.
   β. glabrescens. 323.
   β. nanus FL. B. s. 323.
nitidus Dum. 323.
racemosus L. 323. 324.
rigens L. 324.
secalinus L. 322.
   α. grossus Koch. 322.
   β. velutinus Koch. 322.
   β. velutinus. 322.
   γ. vulgaris Koch. 322.
   δ. hordeaceus Koch. 322.
sterilis L. 324.
tectorum L. 324.
tectorum En. Zeel. 324.
- Bryonia.**
alba L. 88.
dioica L. 88.
- Bunias.**
paniculata FL. B. s. 30.
- Bupleurum.**
rotundifolium L. 99.
tenuissimum L. 99.
- Butomus.**
umbellatus L. 254.
- Buxus.**
sempervirens L. 239.
- Cachrys.**
maritima FL. B. s. 100.
- Cakile.**
maritima Scop. 30.
   β. sinuatifolia Dc. 30.
perennis FL. B. s. 30.
- Calamagrostis.**
Epigeios Roth. 307.
lanccolata Roth. 307.
littorea Dc. 307.
stricta Spr. 307.
- Calamintha.**
Acinos Clairv. 192.

- Nepeta Clairv.* 193.
officinalis Mönch. 193.
- Calendula.**
arvensis L. 125.
- Calla.**
palustris L. 263.
- Callitriche.**
autumnalis L. 87.
hamulata Kütz. 87.
platycarpa Kütz. 86.
stagnalis Scop. 86.
verna a. fl. B. s. 86.
vernalis Kütz. 86.
- Calluna.**
vulgaris Salisb. 146. 152.
- Caltha.**
palustris L. 12.
β. minor Dc. 12.
- Camelina.**
dentata Pers. 26.
microcarpa Andrz. 26.
sativa Crantz. 26.
a. pilosa Koch. 26.
β. subglabra Koch. 26.
- Campanula.**
barbata L. 144.
glomerata L. 144.
latifolia L. 143.
Linifolia Dum. 143.
patula L. 144.
Persicifolia L. 144.
pusilla fl. B. s. 143.
Rapunculoïdes L. 143.
Rapunculus L. 144.
rotundifolia L. 143.
Trachelium L. 143.
- Cannabis.**
sativa L. 243.
- Capsella.**
bursa pastoris Moench. 29.
- Cardamine.**
amara L. 20.
hirsuta L. 20.
- Impatiens L.* 19.
parviflora L. 19.
pratensis L. 20.
sylvatica Lk. 19.
β. latifolia. 20.
- Carduus.**
Acanthoïdes L. 127.
acaulis Gort. 126.
crispus L. 127.
heterophyllus Gort. 126.
marianus fl. B. s. 126.
multiflorus Koch. 127.
nutans L. 127.
polyacanthos En. Zeel. 127.
tenuiflorus Curt. 126.
- Carex.**
acuta L. 294.
ampullacea Good. 298.
aquatilis Wahlb. 292.
arenaria L. 288. 290.
atrata. 295.
biligularis Dum. 297.
Brizoides L. 290.
caespitosa L. 293.
canescens L. 291.
capitata fl. B. s. 288.
cerina fl. Leid. 292.
curta fl. B. s. 291.
Davalliana Sm. 288.
digitata L. 296.
dioïca L. 287.
distans L. 297.
disticha Huds. 288.
divisa Huds. 288.
divulsa Good. 289.
elongata L. 291.
elytroïdes En. Zeel. 291.
filiformis L. 299.
flava L. 296.
β. Oederi fl. B. s. 296.
fulva Good. 297.
glauca Scop. 296.
globularis L. 295.

- hirta *L.* 299.
 β. (C.) hirtaeformis *P.* 299.
 Hornschuchiana *Hoppe.* 297.
 intermedia *FL. B. s.* 288.
 laevigata *Sm.* 297.
 laevigata *En. Zeel.* 297.
 lasiocarpa *FL. B. s.* 299.
 leporina *L.* 291.
 β. argyroglochin *Horn.* 291.
 Ligerica *Gay.* 290.
 limosa *L.* 295.
 marginata *Dc.* 288.
 montana *L.* 295.
 montana *Rainv.* 295.
 muricata *L.* 289.
 Oederi *Ehrh.* 296.
 ornithopoda *Willd.* 343.
 ovalis *FL. B. s.* 291.
 pallescens *L.* 296.
 paludosa *Good.* 298.
 β. (C.) Kochiana *Dc.* 298.
 panicea *L.* 296.
 paniculata *L.* 289.
 paradoxa *W.* 289.
 pilulifera *L.* 295.
 praecox *Jacq.* 295.
 prolixa *Fr.* 294.
 pseudo-arenaria *Döll.* 290.
 Pseudocyperus *L.* 298.
 pulicaris *L.* 288.
 remota *L.* 290.
 rigida *Fl. Leid.* 290.
 riparia *Curt.* 299.
 saxatilis *FL. B. s.* 292.
 Schreberi *Schrank.* 289, 290.
 stellulata *Good.* 290.
 stricta *Good.* 293.
 strigosa *Huds.* 296.
 sylvatica *Huds.* 297.
 teretiuscula *Good.* 289.
 tricostata *Fr.* 294.
 trinervis *Degl.* 292.
 turfosa *Fr.* 293.
 visicaria *L.* 298.
 vulgaris *Fr.* 291.
 vulpina *L.* 289.
 β. nemorosa (C.) *W.* 289.
- Carlina.**
 vulgaris *L.* 128.
- Carpinus.**
 Betulus *L.* 245.
- Carum.**
 Bulbocastanum *Koch.* 97.
 Carvi *L.* 97, 102.
 verticillatum *Koch.* 98.
- Castanea.**
 vesca *FL. B. s.* 244.
 vulgaris *Lam.* 244.
- Catabrosa.**
 aquatica *FL. B. s.* 316.
- Caulinia.**
 oceanica *FL. B. s.* 259.
- Centaurea.**
 Calcitrapa *L.* 130.
 Cyanus *L.* 129.
 Jacea *L.* 129.
 Jacea *En. Zeel.* 129.
 α. genuina *Koch.* 129.
 β. vulgaris *Koch.* 129.
 γ. lacera *Koch.* 129.
 γ. decipiens *N. Bijdr.* 129.
 δ. commutata (ε) *Koch.* 129.
 ε. pratensis (ζ) *Koch.* 129.
 nigra *L.* 129.
 Scabiosa *L.* 130.
 solstitialis *L.* 130.
- Centunculus.**
 minimus *L.* 209.
- Cephalanthera.**
 ensifolia *Rich.* 342.
 rubra *Rich.* 267.
- Cerastium.**
 aquaticum *FL. B. s.* 47.
 arvense *L.* 48.
 brachypetalum *Desp.* 47.
 glomeratum *Thuill.* 47, 48.

- β. eglandulosum Koch 47.*
γ. apetalum Dum. 47.
glutinosum Fr. 48.
pumilum En. Zeel. 48.
semidecandrum L. 48.
β. glandulosum Koch 48.
γ. glabrescens. 48.
tetrandrum Curt. 48.
triviale Lk. 48.
viscosum FL. B. s. 48.
vulgatum FL. B. s. 47.
- Ceratophyllum.**
demersum L. 87.
submersum L. 87.
- Chacrophyllum.**
bulbosum L. 105.
sativum FL. B. s. 104.
sylvestre FL. B. s. 104.
temulum L. 104.
- Chamagrostis.**
minima Borkh. 303.
- Cheiranthus.**
Cheiri L. 16. 22.
fruticulosus FL. B. s. 16.
- Chelidonium.**
majus L. 15.
β. laciniatum Mill. 15.
- Chenopodium.**
acutifolium FL. B. s. 221.
album L. 220.
album FL. B. s. 221.
α. spicatum Koch 221.
β. cymigerum Koch 221.
γ. viridis FL. B. s. 221.
Ambrosioides L. 221.
bonus Henricus FL. B. s. 222.
Botrys L. 221.
Ficifolium Sm. 221.
fruticosum FL. B. s. 217.
glaucum FL. B. s. 223.
hirsutum FL. B. s. 220.
hybridum L. 220.
maritimum FL. B. s. 217.

- murale L. 220.*
polyspermum FL. B. s. 221.
polyspermum L. 221.
α. cymoso-racem. Koch. 221.
β. spicato-racem. Koch. 221.
rubrum FL. B. s. 222.
rubrum glomerat. Wallr. 222.
urbicum L. 220, 222.
Vulvaria L. 221.
- Chilochloa.**
arenaria FL. B. s. 302.
Boehmeri FL. B. s. 302.
- Chlora.**
perfoliata Gort. 39.
- Chondrilla.**
juncea L. 134.
muralis FL. B. s. 135.
- Chrysanthemum**
inodorum L. 122.
β. salinum. 122.
inodor. β. maritim. Koch. 122.
Leucanthemum L. 121.
maritimum Sm. 122.
Parthenium P. 121.
segetum L. 122.
- Chrysoplenium.**
alternifolium L. 95.
oppositifolium L. 95.
- Cicendia.**
filiformis Richb. 150.
- Cichorium.**
Intybus L. 131.
- Cicuta.**
virosa L. 96.
- Cineraria.**
palustris L. 123.
β. Hollandica Miq. 123.
- Circaea.**
intermedia Ehrh. 85.
Lutetiana L. 85.
- Cirsium.**
acaule All. 126.
Anglicum Lam. 126.

- arvense *Scop.* 126. 178.
 Eriophorum *Scop.* 125.
Helenioides v. *H.* 126.
heterophyllum FL. B. s. 126.
 lanceolatum *Scop.* 125.
 oleraceum *Scop.* 126.
 palustre *Scop.* 125.
- Cistus.**
guttatus *Gort.* 31.
- Cladium.**
 Mariscus *R. Br.* 282.
- Clematis.**
 recta *L.* 1.
 Vitalba *L.* 1.
 Vitalba β . 1.
 Viticella *L.* 1.
- Clethra.**
 Alnifolia *L.* 146.
- Clinopodium.**
 vulgare *L.* 193.
 β . minus FL. B. s. 193.
- Cnicus.**
heterophyllus *Fl. Bat.* 126.
- Cnidium.**
venosum *Koch* 102.
- Cochlearia.**
 Anglica *L.* 25.
 Armoracia *L.* 25.
 Batava *Dum.* 25.
 Danica *L.* 25.
 officinalis *L.* 25.
 officinalis β . FL. B. s. 25.
- Coeloglossum.**
 viride *Hartm.* 265.
- Colechicum.**
 autumnale *L.* 276.
- Colutea.**
 arborescens *L.* 64.
- Comarum.**
 palustre *L.* 77.
- Conium.**
 maculatum *L.* 105.
- Convallaria.**
 Majalis *L.* 271.
 multiflora *L.* 271.
 β . bracteata *Koch* 271.
 γ . ovata *Lam.* 271.
 Polygonatum *L.* 271.
 β . bracteata 271.
- Convolvulus.**
 arvensis *L.* 152.
 δ . obtusifolia v. *H.* 152.
 sepium *L.* 151.
 Soldanella *L.* 152.
- Conyza.**
squarrosa FL. B. s. 116.
- Coreopsis.**
tinctoria 179.
- Coriandrum.**
 sativum *L.* 105.
- Corispermum.**
bracteatum *N. Bijdr.* 219.
hyssofolium FL. B. s. 219.
 Marschallii *Ster.* 219.
- Cornus.**
 mas *L.* 106.
 sanguinea *L.* 106.
- Coronilla.**
 varia *L.* 65.
- Coronopus.**
didymus FL. B. s. 29.
vulgaris FL. B. s. 29.
- Corrigiola.**
 littoralis *L.* 89.
- Corydalis.**
 cava *Schw. et Korte* 15.
 claviculata *P.* 16.
 fabacea *P.* 15.
 lutea *DC.* 16.
 solida *Sm.* 15.
- Corylus.**
 Avellana *L.* 245.
- Corynephorus.**
 canescens *P. B.* 306. 310.

- canescens β . 310. 343.
Cotula.
 Coronopifolia *L.* 120.
Crambe.
 maritima *L.* 30.
Crataegus.
 monogyna *Jacq.* 81. 82. 152.
 Oxyacantha *L.* 81. 82.
 Oxyacantha *FL. B. s.* 81.
 Oxyacanthoides *FL. B. s.* 81. 82.
Crepis.
 biennis *L.* 136.
    α . runcinata *Koch.* 136.
    β . lacera *Koch.* 136.
 diffusa *FL. B. s.* 136.
 Dioscoridis *DC.* 137.
 paludosa *Mönch.* 137.
 tectorum *L.* 136.
 virens *Vill.* 136.
    β . diffusa. 136.
    γ . agrestis *Koch.* 136.
Crithmum.
 maritimum *L.* 100.
Crocus.
 vernus *L.* 269.
Cucubalus.
 bacciferus *L.* 39.
Cuscuta.
 Epilinum *Whe.* 152.
 Epithymum *L.* 152.
 Europaea *L.* 152.
Cynanchum.
 Vincetoxicum *L.* 148.
Cynodon.
 Dactylon *Pers.* 303.
Cynoglossum.
 Cheirifolium *L.* 153.
 officinale *L.* 153.
Cynosurus.
 cristatus *L.* 318.
Cyperus.
 flavescens *L.* 282.
 fuscus *L.* 282.
    β . virescens (*C.*) *Hoffm.* 282.
Cystopteris.
 fragilis *Bernh.* 338.
Dactylus.
 glomerata *L.* 318.
    β . glaucescens *W.* 318.
    γ . abbreviata *Drej.* 318.
Daphne.
 Mezereum *L.* 238.
Datura.
 Stramonium *L.* 163.
Daucus.
 Carota *L.* 103.
 littoralis *Sibth.* 103.
Delphinium.
 Consolida *L.* 13.
Deschampsia.
 caespitosa *FL. B. s.* 309.
Dianthus.
 arenarius *L.* 39.
 Armeria *L.* 38.
 Carthusianorum *L.* 38.
 deltoïdes *L.* 38.
    β . (*D.*) glaucus *L.* 38.
    γ . procerus 38.
 prolifer *L.* 38.
 superbus *L.* 39.
Digitalis.
 purpurea *L.* 168.
Digitaria.
 glabra *FL. B. s.* 299.
 sanguinalis *FL. B. s.* 299.
Diploaxis.
 muralis *DC.* 23.
 tenuifolia *DC.* 23.
    β . integrifolia *Koch.* 23.
Dipsacus.
 pilosus *L.* 111.
 sylvestris *Mill.* 111.
Doronicum.
 Pardalianches *L.* 122.

scorpioides *W.* 122.

Draba.

muralis *L.* 24.

verna *L.* 24.

α. vulgaris 24.

β. macrocarpa 24.

γ. Boerhaavii *v. H.* 25.

δ. microcarpa 25.

Drosera.

intermedia *Hayne* 36.

longifolia *Hayne* 36.

longifolia *FL. B. S.* 36.

rotundifolia *L.* 36.

Echinochloa.

Crus Galli *FL. B. S.* 299.

Echinospermum.

Lappula *Lehm.* 153. 342.

Echium.

vulgare *L.* 155.

Elatine.

hexandra *Dc.* 49.

Hydropiper *L.* 48.

triandra *Schk.* 49.

Elymus.

arenarius *L.* 327.

Europaeus *L.* 327.

geniculatus *Curt.* 327.

Empetrum.

nigrum *L.* 238.

Endymion.

nutans *Dum.* 275.

Enodium.

coeruleum *FL. B. S.* 317.

Epilobium.

alpinum *L.* 84.

angustifolium *L.* 83.

hirsutum *L.* 83.

montanum *L.* 83.

β. verticillatum, 83.

palustre *L.* 83.

β. Schmidtianum *Koch* 84.

parviflorum *Schreb.* 83.

β. verticillatum 83.

pubescens *FL. B. S.* 83.

roseum *Schreb.* 84.

spicatum *FL. B. S.* 83.

tetragonum *L.* 84.

virgatum *Fr.* 84.

Epipactis.

cordata *FL. B. S.* 268.

latifolia *All.* 267.

microphylla *Ehrh.* 267. 342.

ovata *FL. B. S.* 267.

palustris *Crantz* 267.

Equisetum.

arvense *L.* 152. 331.

fluviatile *FL. B. S.* 331.

hyemale *L.* 332.

limosum *L.* 332.

multiforme α. varieg. *FL. B. S.*

palustre *L.* 331. [332.

β. polystachyum, 332.

sylvaticum *L.* 331.

Telmateja *Ehrh.* 331.

variegatum *Schleich.* 332.

Eranthis.

hyemalis *Salisb.* 12.

Erica.

arborea *L.* 146.

cinerea *L.* 146.

mediterranea *L.* 146.

multiflora *L.* 146.

Tetralix *L.* 146.

vagans *L.* 146.

Erigeron.

acris *L.* 115.

acris β. 115.

acris γ. glabrescens. 115.

Canadensis *L.* 115.

Eriophorum.

angustifolium *Roth.* 287.

gracile *Koch* 287.

latifolium *Hoppe* 287.

vaginatum *L.* 287.

Erodium.

Cicutarium *Her.* 55,

- β. glandulosum* 55.
Malacoides *W.* 56.
moschatum *Her.* 56.
- Erucastrum.**
Pollichii *Fl. Frib.* 23.
- Ervum.**
hirsutum *L.* 66.
Lens *L.* 67.
tetraspermum *L.* 67.
- Eryngium.**
campestre *L.* 96. 179.
maritimum *L.* 96.
- Erysimum.**
Alliaria *FL. B. s.* 21.
Barbarea *FL. B. s.* 18.
Cheiranthoides *L.* 21.
Hieracifolium *FL. B. s.* 21.
praecox *N. Bijdr.* 18.
strictum *Fl. Wett.* 21.
strictum *N. Bijdr.* 18.
suffruticosum *Spr.* 22.
virgatum *Roth.* 21.
- Erythraea.**
Centaureum *P.* 151.
β. dunensis *FL. B. s.* 151.
γ. palustris *FL. B. s.* 151.
Linariaefolia *Koch* 151.
Linarifolia *FL. B. s.* 151.
litoralis *Fr.* 151.
pulchella *Fr.* 151.
- Eupatorium.**
Cannabinum *L.* 113.
β. heterophyllum. 113.
- Euphorbia.**
Chamaesyce *L.* 239.
Cyparissias *L.* 240.
β. Esuloïdes *Dc.* 240.
dulcis *Jacq.* 239.
dulcis *β.* *Koch* 240.
Epithymoïdes *Fl. Leid.* 239.
Esula *L.* 240.
exigua *L.* 241.
Gerardiana *Jacq.* 240.
- Helioscopia* *L.* 239.
Lathyrus *L.* 241.
palustris *L.* 240.
Paralias *L.* 241.
Peplus *L.* 241.
Pithyusa *L.* 241.
platyphylla *L.* 239.
purpurata *Thuill.* 240.
stricta *Sm.* 239.
verrucosa *Gort.* 239.
- Euphrasia.**
micrantha *Rehb.* 184.
Odontites *L.* 184.
Odontites *FL. B. s.* 185.
officinalis *L.* 182. 184.
α. pratensis *Koch* 183. 184.
β. neglecta *Koch* 183. 184.
γ. nemorosa *Koch* 183. 184.
β. minima *FL. B. s.* 184.
γ. alpina *FL. B. s.* 183.
δ. alpestris *Koch* 184.
parviflora *Fr.* 184.
verna *FL. B. s.* 185.
- Evax.**
pygmaea *P.* 115.
- Evonymus.**
Europaeus *L.* 57.
- Exacum.**
filiforme *FL. B. s.* 150.
- Fagus.**
sylvatica *L.* 244.
- Farsetia.**
incana *R. Br.* 24.
- Fedia.**
carinata *FL. B. s.* 111.
dentata *FL. B. s.* 111.
olitoria *FL. B. s.* 111.
- Festuca.**
Arundinacea *Schreb.* 321.
Bromoïdes *Koch* 319.
capillata *FL. B. s.* 319.
cinerea *β.* *FL. B. s.* 320.
duriuscula *L.* 319. 320.

- β. glauca* Schrad. 320.
elatior L. *Suec.* 321.
gigantea Vill. 320 326.
glauca FL. B. s. 320.
heterophylla En. Zeel. 320.
 Liliacea Huds. 321.
Myurus Ehrh. 319.
ovina Koch 320.
   ε. duriuscula Koch 320.
   ζ. glauca Koch 320.
- Festuca.**
- ovina* L. 319. 320.
   α. vulgaris v. H. 319.
   β. tenuifolia Sibth. 319.
   γ. capillata Lam. 319.
rigida Koch 317.
rubra L. 320.
   β. umbrosa 320.
   γ. (β.) dumetorum v. H. 320.
   δ. arenaria Osb. 320.
   β. villosa Koch. 320.
- Ficaria.**
- Ranunculoïdes* Mönch. 11.
- Filago.**
- arvensis* L. 117.
Gallica L. 118.
Germanica L. 117.
minima Fr. 117.
- Foeniculum.**
- officinale* All. 100.
- Fragaria.**
- elatior* Ehrh. 77.
vesca L. 77.
- Frankenia.**
- pulverulenta* L. 37.
- Fraxinus.**
- excelsior* L. 148.
- Fritillaria.**
- Meleagris* L. 272.
- Fumaria.**
- officinalis* L. 16.
parviflora Lam. 16.
spicata L. 16.

- Vaillantii* Lois. 16.
Wirtgeni Koch 16.
- Gagea.**
- arvensis* Schult. 273.
lutea Schult. 273.
stenopetala Rchb. 273.
- Galanthus.**
- nivalis* L. 270.
- Galega.**
- officinalis* L. 64.
- Galeobdolon.**
- luteum* Huds. 197.
- Galeopsis.**
- bifida* Bönningh. 198.
canescens FL. B. s. 197.
Ladanum L. 197.
   α. latifolia 197.
   β. angustifolia (*δ.*) Koch 197.
   γ. angustifolia parviflora (*ε.*)
     Koch 197.
ochroleuca Lam. 197.
ochroleuca β. v. H. 198.
Tetrahit L. 198.
Tetrahit δ. Gort. 198.
versicolor Curt. 198.
- Galium.**
- Anglicum* Huds. 109.
Aparine L. 109.
   β. Vaillantii Koch. 109.
   γ. spurium Koch. 109.
Aparine β. Gort. 108.
boreale L. 109.
Cruciata Scop. 108.
cruciatum FL. B. s. 108.
Mollugo L. 110. 152. 178.
Parisiense β. leiocarpum.
palustre L. 109. [Koch 109.
saccharatum All. 108.
saxatile L. 110.
sylvaticum L. 110.
tricornis With. 108.
uliginosum L. 109.
Vaillantii Dc., FL. B. s. 109.

vero Mollugo Schiede 110.
verum L. 109. 152. 178.

β. *ochroleucum* Fr. 109.

γ. *gracile* 110.

Genista.

Anglica L. 59.

Germanica L. 59.

pilosa L. 58. 152.

scoparia FL. B. s. 58.

tinctoria L. 58.

Gentiana.

Amarella L. 150.

campestris L. 150.

cruciata L. 150.

Pneumonanthe L. 150.

uliginosa FL. B. s. 150.

verna L. 150.

Geranium.

columbinum L. 55.

dissectum L. 54.

lucidum L. 55.

molle L. 55.

phaeum L. 54.

pratense L. 54.

pusillum L. 54.

Robertianum L. 55.

rotundifolium L. 55.

sanguineum L. 54.

Geum.

rivale L. 70.

urbanum L. 70.

Glaux.

maritima L. 211.

β. *elongata* 212.

Glechoma.

Hederacea L. 194.

β. *major* 195.

Globularia.

vulgaris L. 212.

Glyceria.

aquatica Presl. 316.

Borreri Engl. Bot. 317.

distans Wahlb. 316.

β. *coarctata* En. Zeel. 316.

fluitans R. Br. 316.

maritima M. et K. 315. 316.

spectabilis M. et K. 316.

Glycyrrhiza.

glabra L. 64.

Gnaphalium.

arenarium FL. B. s. 118.

arvense FL. B. s. 117.

dioicum L. 118.

germanicum FL. B. s. 117.

luteo-album L. 118.

β. *depressum* P 118.

minimum FL. B. s. 117.

montanum FL. B. s. 117.

sylvaticum L. 118.

uliginosum L. 118.

Grammitis.

Ceterach Sw. 336.

Gratiola.

officinalis L. 168.

Gymnadenia.

albida Rich. 265.

conopsea R. Br. 265.

Gymnogramme.

Ceterach FL. B. s. 336.

Gypsophila.

muralis L. 37.

rigida L. 38.

Halianthus.

Peplioides Fr. 44.

Halimus.

pedunculatus Wallr. 223.

Portulacooides Wallr. 223.

Hedera.

Helix L. 105.

Hedypnois.

Taraxaci Sm. 131.

Heleocharis.

acicularis R. Br. 284.

multicaulis Sm. 284.

palustris R. Br. 283.

β. *minor* FL. B. s. 283.

- uniglumis *Lk.* 283. 284.
- Helianthemum.**
guttatum *Mill.* 31.
vulgare *Gärtn.* 31.
- Helichrysum.**
arenarium *Dc.* 118.
- Helleborus.**
viridis *L.* 12.
- Helminthia.**
Echioïdes *Gaertn.* 132.
- Melosciadium.**
inundatum *Koch* 97.
nodiflorum *Koch* 96.
repens *Koch* 97.
- Heracleum.**
Sphondylium *L.* 103. [103.
* β . angustifolium *Lej. et Court.*
- Herminium.**
Monorchis *R. Br.* 266.
- Herniaria.**
ciliata *Bab.* 90.
glabra *L.* 90.
hirsuta 90.
- Hesperis.**
matronalis *L.* 20.
- Hieracium.**
aestivum 142.
amplexicaule *L.* 138.
Auricula *L.* 137.
Auricula *Fl. B. s.* 137.
boreale *Fr.* 141.
caesium *Fr.* 138.
 β . nemorum *Fr.* 139.
dubium *Fl. B. s.* 137.
maculatum *Sm.* 139.
murorum *Fl. Bat.* 139.
murorum *Poll.* 138.
 β . sylvaticum *Fr.* 138.
nemorum *Rehb.* 139.
Pilosella *L.* 137.
 β . robustum *Koch* 137.
pratense *Tausch* 137.
Prenanthoïdes *Engl. Bot.* 140.
- rigidum *Hartm.* 140.
rigidum *Koch* 140.
sabaudum *E. Bot.* 141.
strictum *Fr.* 139.
 β . granulatum *Fr.* 140.
sylvaticum *Sm.* 139.
tridentatum *Fr.* 140.
umbellatum *L.* 141.
virescens *Sond.* 141.
vulgatum *Fr.* 139.
 β . nemorosum *Fr.* 139.
- Hierochloa.**
borealis *Fl. B. s.* 301.
odorata *Wahlb.* 301.
- Himanthoglossum.**
hircinum *Rich.* 265.
- Hippophaë.**
Rhamnoides *L.* 238.
- Hippuris.**
vulgaris *L.* 86.
 β . fluviatilis 86.
- Holcus.**
lanatus *L.* 310.
mollis *L.* 310.
- Holosteum.**
umbellatum *L.* 45.
- Honkenya.**
Peploïdes *Fl. B. s.* 44.
- Hordeum.**
distichum *L.* 327.
hexastichon *L.* 327.
maritimum *With.* 328.
murinum *L.* 327.
pratense *Fl. B. s.* 327. 328.
secalinum *Schreb.* 328.
vulgare *L.* 327.
- Hottonia.**
palustris *L.* 211.
- Humulus.**
Lupulus *L.* 152. 243.
- Hutchinsia.**
petraea *R. Br.* 29.

Hyacinthus.

- botryoides* FL. B. S. 276.
non scriptus FL. B. S. 276.

Hydrocharis.

- Morsus ranae* L. 252.

Hydrocotyle.

- vulgaris* L. 95.

Hyoseyamus.

- niger* L. 163.
 β. *annuus* 163.
 γ. *pallidus* 163.
Vertiensis Lej. 163.

Hypericum.

- dubium* FL. B. S. 51.
Elodes L. 53.
hirsutum L. 52.
humifusum L. 51.
montanum L. 52.
perforatum L. 51.
 β. *microphyllum* Dc. 51.
pulchrum L. 52.
quadrangulare FL. B. S. 52.
quadrangulum L. 51.
tetrapterum Fr. 52.
tomentosum L. 52.

Hypochoeris.

- glabra* L. 133.
maculata L. 133.
radicata L. 133.

Hyssopus.

- officinalis* L. 194.

Iberis.

- amara* L. 27.
nudicaulis FL. B. S. 27.
umbellata L. 27.

Ilex.

- Aquifolium* L. 148.
 β. *fol. inerm.* 148.

Illecebrum.

- verticillatum* L. 90.

Impatiens.

- Noli tangere* L. 56.

Inula.

- Britannica* L. 116.
Conyza Dc. 116.
dysenterica FL. B. S. 116.
Helenium L. 115.
Oculus Christi L. 116.
Pulicaria FL. B. S. 116.

Iris.

- foetidissima* L. 269.
Pseudacorus L. 269.
sambucina L. 269.

Isatis.

- tinctoria* L. 30.

Isnardia.

- palustris* L. 84.

Isoëtes.

- lacustris* L. 333.

Isolepis.

- fluitans* FL. B. S. 285.
setacea FL. B. S. 285.

Jasione.

- montana* L. 142.
perennis L. 142.

Juglans.

- regia* L. 244.

Juncus.

- acutiflorus* FL. B. S. 278.
alpinus Vill. 279.
Bottnicus FL. B. S. 280.
bufonius L. 280.
bulbosus FL. B. S. 280.
capitatus Weig. 278.
communis a. *conglomeratus*
 FL. B. S. 277.
 β. *effusus* FL. B. S. 277.
compressus Jacq. 280.
cong'omeratus L. 277.
diffusus Hoppe 277.
effusus L. 277.
 β. *conglomeratus* 277.
filiformis L. 277.
foliatus minimus J. Bauh. 278.
fusco-ater FL. B. S. 279.

Gerardi *Lois.* 280.
glaucus Ehrh. 277.
     β. paniculatus 277.
lamprocarpos Ehrh. 279.
maritimus Lam. 277.
obtusiflorus Ehrh. 278.
pygmaeus Thuill. 278.
squarrosus L. 279.
supinus Moench 279.
sylvaticus Reich. 278.
Tenageia Ehrh. 280.
tenuis W. 280.
triandrus Gouan 278.
uliginosus FL. B. S. 279.

Juniperus.

communis L. 251.

Knautia.

arvensis Coult. 112.
     β. integrifolia. 112.

Kochia.

hirsuta Nolte 220.
tripteris Dum. 220.

Koeleria.

cristata Pers. 309.

Lactuca.

muralis Fresen. 135.
saligna L. 134.
sativa L. 134.
Scariola L. 134.

Lagurus.

ovatus L. 306.

Lamium.

album L. 196.
album β. Comm. 196.
amplexicaule L. 195.
clandestina Rehb. 195.
incisum Willd. 195.
intermedium Vcrsl. 1849.196.
laevigatum FL. B. S. 196.
maculatum L. 196.
Orvala L. 195.
purpureum L. 196.

Lappa.

major Gaertn. 127.
minor Dc. 128.
tomentosa Lam. 128.

Lapsana.

communis L. 130.
minima FL. B. S. 130.

Lathraea.

squamaria L. 180.

Lathyrus.

Aphaca L. 67.
latifolius L. 68.
Nissolia L. 67.
palustris L. 68.
pratensis L. 67.
sativus L. 67.
sylvestris L. 68.
tuberosus L. 67.

Leersia.

Oryzoides Sw. 304.

Lemna.

arrhiza L. 260.
gibba L. 260.
minor L. 260.
polyrrhiza L. 260.
trisulca L. 260.

Leontodon.

autumnalis L. 131.
     β. pratensis Koch 131.
     γ. uniflora. 131.
hastilis a. vulgaris Koch 131.
hispidus L. 131.
Taraxacum FL. B. S. 134.
     γ. paludosum FL. B. S. 134.

Leonurus.

Cardiaca L. 203.

Lepidium.

campestre R. Br. 28.
graminifolium L. 28.
heterophyllum Benth. 28.
hirtum Dc. 28.
latifolium L. 28.

- petracum* FL. B. S. 29.
 ruderales L. 28.
 sativum L. 27.
     β. latifolium (*γ*) Koch 28.
     Smithii Hook. 28.
- Lepigonum.**
marginatum Koch 44.
medium Fr. 43. 44.
rubrum Wahlb. 43.
     β. littorale 43.
     salinum Fr. 44.
- Lepturus.**
filiformis Trin. 329.
incurvatus Trin. 329.
- Leucodium.**
aestivum L. 270.
- Levisticum.**
officinale Koch 101.
- Ligusticum.**
Levisticum FL. B. S. 101.
- Ligustrum.**
vulgare L. 148.
- Limnanthemum.**
Nymphoides Lk. 149.
- Limonium.**
bellidifolium Dum. 213.
- Limosella.**
aquatica L. 177.
- Linaria.**
arvensis Desf. 170.
Cymbalaria Mill. 169.
Elatine Mill. 169.
minor Desf. 170.
repens Desf. 170.
spuria Mill. 170.
striata Dc. 170.
vulgaris Mill. 170.
     β. glandulosa Lej. 170.
- Linum.**
catarticum L. 49.
usitatissimum L. 49. 152.
- Listera.**
cordata R. Br. 268.
- ovata* R. Br. 267. 268.
- Lithospermum.**
arvense L. 156.
officinale L. 156.
- Littorella.**
lacustris L. 213.
- Lobelia.**
Dortmanna L. 142.
- Lolium.**
arvense FL. B. S. 329.
Linicola Sond. 329.
perenne L. 328.
     a. *tenuis*. 328.
     b. *ramosum*. 328.
     c. *cristatum*. 328.
     d. *glomeratum*. 329.
     e. *subsecundum*. 329.
     f. *viviparum*. 329.
temulentum L. 329.
- Lomaria.**
Spicant FL. B. S. 340.
- Lonicera.**
Periclymenum L. 107.
- Lotus.**
corniculatus L. 63.
     β. crassifolius P. 63.
     β. uliginosus FL. B. S. 63.
siliquosus FL. B. S. 64.
tenuifolius Rchb. 63.
uliginosus Schk. 63.
- Luzula.**
albida Dc. 281.
campestris Dc. 281.
     β. FL. B. S. 281.
     γ FL. B. S. 281.
maxima Dc. 281.
multiflora Lej. 281.
     β. pallescens (*ε*) Koch 281.
     γ. congesta Lej. 342.
pilosa W. 281.
vernalis FL. B. S. 281.
- Lychnis.**
coronaria Lam. 41.

- dioica* FL. B. s. 41.
diurna Sibth. 41.
flos cuculi L. 41.
sylvestris FL. B. s. 41.
vespertina Sibth. 41.
- Lycium.**
barbarum L. 161.
lanceolatum Poir. 161.
- Lycopodium.**
alpinum FL. B. s. 334.
Chamaecyparissus A.Br. 334.
clavatum L. 334.
complanatum FL. B. s. 334.
inundatum L. 333.
Selago L. 333.
- Lycopsis.**
arvensis L. 154.
- Lycopus.**
exaltatus L. fil. 189.
Europaeus L. 189.
- Lysimachia.**
nemorum L. 208.
Nummularia L. 188. 208.
paludosa Baumg. 208.
punctata L. 208.
thyrsiflora L. 207.
vulgaris L. 207.
β. paludosa. 208.
- Lythrum.**
Hyssopifolia L. 88.
Salicaria L. 87.
- Majanthemum.**
bifolium Dc. 272.
- Malachium.**
aquaticum Fr. 47.
- Malaxis.**
Loeselii FL. B. s. 268.
paludosa Sw. 268.
- Malcolmia.**
maritima R. Br. 20.
- Malva.**
Alcaca L. 49.
β. fastigiata (r) Koch 50.
- crispa* L. 50.
fastigiata FL. B. s. 50.
moschata L. 50.
rotundifolia Koch, FL. B. s. 50.
sylvestris L. 50.
vulgaris Fr. 50.
- Marrubium.**
creticum Mill. 202.
peregrinum L. *β. angustifolium*
Koch 202.
vulgare L. 202.
- Matricaria.**
Chamomilla L. 121.
inodora β. salina Fr. 122.
maritima L. 122.
suaveolens L. 121.
- Medicago.**
denticulata W. 61.
falcata L. 60. 178.
Lupulina L. 60.
β. Willdenowii Bönn. 60.
maculata W. 60.
media P. 60.
minima Lam. 60.
muricata Lam. 61.
muricata FL. B. s., Leid. 61.
polymorpha L. 61.
sativa L. 11. 60. 130. 178.
sativa β. versicolor Koch 60.
- Melampyrum.**
arvense L. 180.
pratense L. 180.
vulgatum FL. B. s. 180.
- Melica.**
ciliata L. 313.
nutans L. 313.
uniflora Retz 313.
- Melilotus.**
alba Desr. 61.
arvensis Wallr. 61.
macrorrhiza P. 61.
officinalis Willd. 61.
officinalis Desr., Koch 61.

- vulgaris* FL. B. s. 61.
- Melissa.**
Calamintha Lej. 193.
Nepeta L. 193.
- Mentha.**
aquatica L. 187.
 β. *hirsuta*. 187.
 γ. *elliptica* v. H. 187.
 β. *pedunculata* FL. B. s. 187.
 var. *capitata* Fl. Bat. 187.
arvensis L. 188.
 α. *vulgaris*. 188.
 β. *glabriuscula*. 188.
 γ. FL. B. s. 188.
 δ. FL. B. s. 188.
deflexa Dum. 188.
dulcissima Dum. 186.
gentilis L. 187.
gentilis Ehrhart. Court. 188.
piperita L. 187.
Pulegium FL. B. s. 189.
rotundifolia L. 185.
sativa L. 187.
 α. *vulgaris*. 187.
 β. *hirsuta*. 187.
sylvestris L. 186.
 α. *vulgaris* Koch 186.
 β. *glabra* (δ) Koch 187.
 β. *nemorosa* FL. B. s. 186.
velutina Lej. 186.
viridis L. 187.
latifolia Lej. 187.
hirsuta Lej. 187.
- Menyanthes.**
trifoliata L. 149.
- Mercurialis.**
annua L. 241.
- Mespilus.**
Germanica L. 82.
- Meum.**
inundatum FL. B. s. 97.
- Milium.**
effusum L. 308.
- scabrum* *Merl.* 308.
vernalis M. B. 308.
- Moehringia.**
trinervia *Clairv.* 45.
- Moenchia.**
erecta *Wetter.* 47.
- Molinia.**
coerulea *Schrank* 317.
serotina M. et K. 318.
- Monstropa.**
Hypopitys L. 147.
 α. *glabra*. 147.
 β. *hirsuta*. 147.
hypoxya FL. B. s. 147.
- Montia.**
minor Gm. 89.
rivularis Gm. 89.
- Muscari.**
botryoides *Mill.* 276.
- Myagrum.**
dentatum FL. B. s. 26.
paniculatum v. G. 30.
sativum FL. B. s. 26.
- Myosotis.**
arvensis FL. B. s. 159. 160. 161.
arvensis *Sibth.* 161.
 β. *multicaulis* *Rehb.* 161.
caespitosa *Schltz.* 157.
 β. *gracilis*. 158.
 γ. *laxa*. 158.
 δ. *humilis*. 158.
collina *Ehrlh.* 158.
hispida *Schltz.* 158.
 β. *umbrosa*. 159.
 γ. *procumbens*. 159.
intermedia *Lk.* 159.
 β. *umbrosa*. 159.
 γ. *gracilis*. 159.
 δ. *stricta*. 160.
laxiflora *Rehb.* 157.
laxiflora *Koch* 157.
palustris *With.* 156.
 α. *vulgaris*. 157.

- β. aquatica. 157.
 γ. laxiflora. 157.
scorpioides FL. B. s. 156.
stricta Lk. 161.
   β. basiantha. 161.
stricta FL. B. s. p. p. 168. 160.
strigulosa Rehb. 157.
sylvatica Hoffm. 158.
sylvatica FL. B. s. 159.
versicolor Pers. 160.
   α. gracilis. 160.
   β. multicaulis. 160.
   γ. laxa. 160.
versicolor b. Versl. 1847. 161.
- Myosurus.**
minimus L. 4.
- Myrica.**
Gale L. 250.
- Myriophyllum.**
alterniflorum Dc. 86.
spicatum L. 86.
verticillatum L. 85.
- Myrrhis.**
temula FL. B. s. 104.
- Najas.**
major Roth. 259.
minor All. 260.
- Narcissus.**
odorus L. 270.
poëticus L. 269.
Pseudonarcissus L. 270.
- Nardus.**
stricta L. 330.
- Narthecium.**
ossifragum Huds. 276.
- Nasturtium.**
amphibium R. Br. 17.
   α. indivisum Dc. 17.
   β. variifolium Dc. 17.
anceps Lac. 17.
anceps Rehb. 17.
officinale R. Br. 17.
   β. Siifolium Rehb. 17.
- γ. microphyllum Bönn. 17.
 δ. nanum. 17.
palustre Dc. 18.
sylvestre R. Br. 17.
   α. incisum Koch 17.
   β. dentatum Koch 17.
   γ. brachycarpum. 17.
- Neottia.**
Nidus avis L. 268.
spiralis FL. B. s. 268.
- Neottidium.**
Nidus avis Hov. 268.
- Nepeta.**
Cataria L. 194.
   β. citriodora Dum. 194.
Nepetella L. 194.
- Neslia.**
paniculata Desv. 30. 342.
- Nicandra.**
physaloïdes Gaertn. 163.
- Nicotiana.**
 sp. 163.
- Nigella.**
arvensis L. 12.
- Nuphar.**
luteum Sm. 13.
   β. minus Dum. 14.
- Nymphaea.**
alba L. 13.
   β. minor Dc. 13.
lutea FL. B. s. 13.
- Oenanthe.**
fistulosa L. 99.
   β. Tabernacmontani Gm. 99.
Lachenalii Gm. 99.
Peucedanifolia Poll. 99.
Phellandrium Lam. 100.
Pimpinelloïdes L. 100.
Pimpinelloïdes FL. B. s. 99.
- Oenothera.**
biennis L. 84.
muricata L. 84.
parviflora Dum. 84.

- Omphalodes.**
 verna *Much.* 154.
- Onobrychis.**
 sativa *Lam.* 65.
- Ononis.**
 arvensis FL. B. s. 59.
 repens *L.* 59.
 β. mitis. 59.
 repens FL. B. s. 59.
 spinosa *L.* 59.
- Onopordum.**
 Acanthium *L.* 127.
 Illyricum *L.* 127.
- Ophioglossum.**
 vulgatum *L.* 335.
- Ophiurus.**
 incurvatus FL. B. s. 329.
- Ophrys.**
 Monorchis FL. B. s. 266.
 muscifera *Huds.* 263.
 Myodes FL. B. s. 266.
- Orchis.**
 angustifolia? *N. Bijdr.* 264.
 bifolia FL. B. s. 266.
 conopsea FL. B. s. 265.
 coriophora *L.* 264.
 fusca *Jacq.* 263.
 incarnata *L.* 264.
 latifolia *L.* 264.
 β. angustifolia FL. B. s. 264.
 β. pallidiflora *En.* Z. 264.
 laxiflora β. palustris *Koch* 264.
 maculata *L.* 264.
 mascula *L.* 264.
 militaris *L.* 263.
 Morio *L.* 264.
 palustris *Jacq.* 264.
 pyramidalis FL. B. s. 265.
 ustulata *L.* 263.
 viridis FL. B. s. 265.
- Origanum.**
 vulgare *L.* 191.
- Orlaya.**
 grandiflora *Hoffm.* 103.
- Ornithogalum.**
 luteum *Gort.* 273.
 minimum *Gort.* 273.
 nutans *L.* 273.
 stenopetalum FL. B. s. 273.
 umbellatum *L.* 273.
- Ornithopus.**
 perpusillus *L.* 65.
- Orobanch.**
 amethystea *Thuill.* 179.
 caryophyllacea FL. B. s. 173.
 coerulea *Vill.* 179.
 Galii *Duby* 178.
 major FL. B. s. 178.
 minor *Sutt.* 179.
 minor FL. B. s. 178.
 pallidiflora *Wimm. et Grab.* 178
 Picridis *Schultz* 179.
 ramosa *L.* 179.
 Rapum *Thuill.* 178.
 rubens *Wallr.* 178.
- Orob.**
 niger *L.* 68.
 tuberosus *L.* 68.
 vernus *L.* 68.
- Orcula.**
 Lamioïdes FL. B. s. 195.
- Osmunda.**
 regalis *L.* 335.
- Oxalis.**
 Acetosella *L.* 56.
 corniculata *L.* 57.
 stricta *L.* 57.
- Oxycochos.**
 palustris FL. B. s. 145.
- Panicum.**
 Crus Galli *L.* 299.
 glabrum *Gaud.* 299.
 sanguinale *L.* 299.

Papaver.

- Argemone *L.* 14.
β. uniflorum. 14.
 dubium *L.* 14.
 hybridum *L.* 14.
 maritimum *With.* 14.
 Rhoëas *L.* 14.
α. ovale Dum. 14.
β. globosum Dum. 14.
γ. strigosum Bönn. 14.
δ. commulatum Elkan 14.
 somniferum *L.* 15.
α. nigrum Dc. 15.
β. album Dc. 15.

Parietaria.

- diffusa *M. et K.* 242.
 erecta *M. et K.* 242.
 Judaïca *FL. B. S.* 242.
 officinalis *FL. B. S.* 242.

Paris.

- quadrifolia *L.* 271.

Parnassia.

- palustris *L.* 36.

Pastinaca.

- Anethum FL. B. S.* 102.
 sativa *L.* 102.
β. arvensis FL. B. S. 102.

Pedicularis.

- palustris *L.* 181.
 sylvatica *L.* 181.

Pepiis.

- Portula *L.* 88.

Petasites.

- officinalis *Moench* 113.

Petroselinum.

- sativum *Hoffm.* 96.

Peucedanum.

- Chabraei *Rehb.* 101. 97.
 officinale *L.* 101.

Phalaris.

- Arundinacea *L.* 300.
 Canariensis *L.* 300.

Phaseolus.

- nanus *L.* 69.
 vulgaris *L.* 68.

Phleum.

- arenarium *L.* 302.
 Boehmeri *Wib.* 302.
 pratense *L.* 303.
β. nodosum. 303.

Phragmites.

- communis *Trin.* 308.

Phyteuma.

- nigrum *Schmidt* 143.
 spicatum *L.* 143.
β. Ranunculus FL. B. S. 143.

Picris.

- Hieracioïdes *L.* 132. 179.

Pilularia.

- globulifera *L.* 333.

Pimpinella.

- magna *L.* 98.
β. laciniata Koch (γ.) 98.
γ. dissecta Koch (δ.) 98.
 nigra *W.* 98.
 Saxifraga *L.* 98.
β. dissectifolia Koch 98.
β. nigra FL. B. S. 98.

Pinguicula.

- vulgaris *L.* 206.

Pinus.

- Abies *L.* 251.
 Larix *L.* 251.
 Picea *L.* 251.
 Pinaster *Ait.* 251.
 sylvestris *L.* 251.

Pisum.

- arvense *L.* 67.
 maritimum *L.* 67.
 sativum *L.* 67.

Plantago.

- Cornuti Gouan.* 214.
 Coronopus *L.* 216.
 decumbens *Rehb.* 215.

lanceolata *L.* 215.
   α. vulgaris. 215.
   β. lanuginosa. 215.
   γ. elliptica. 215.
   δ. sylvatica. 215.
   ε. angustifolia. 215.
lanceolata *Rchb.* 215.
lanceolata *β.* *FL. B. s.* 215.
lanceolata *ε.* *FL. B. s.* 215.
lanceolata *δ. v.* *FL. B. s.* 216.
lanceolata var. *capitellata*
major *L.* 214. [Koch 215.
   β. minor. 214.
major et var. *β.* *FL. B. s.* 214.
major *β.* et var. *min.* *FL. B. s.* 214.
major phyllostachya. 214.
major polystachya *Wallr.* 214.
major rosea 214.
marina magna *J. B. Hist.* 214.
maritima *L.* 216.
   α. genuina. 216.
   β. dentata. 216.
     leptophylla. 216.
media *L.* 215.
   β. latifolia hirsuta minor *C.*
     B. P. 215.

Platanthera.
bifolia *Rich.* 266.
chlorantha *Cust.* 266.

Poa.
annua *L.* 313.
   β. villosa de Br. 313.
   γ. nemoralis. 313.
aquatica *FL. B. s.* 316.
bulbosa *L.* 314.
   β. vivipara. 314.
compressa *L.* 315.
distans *FL. B. s.* 316.
fertilis *Host.* 314.
maritima *FL. B. s.* 316.
nemoralis *L.* 314. 313.
   β. firmula Koch 314.
pratensis *L.* 314.

α. latifolia *Whe.* 315.
   β. diversifolia. 315.
   γ. angustifolia *Gaud.* 315.
   δ. setacea *Fl. Leid.* 315.
procumbens *FL. B. s.* 317.
rigida *FL. B. s.* 317.
rigida *Fris.* 315.
serotina *FL. B. s.* 314.
spicata *L.* 315.
trivialis *L.* 314.
   β. coarctata *Rchb.* 314.

Polycnemum.

arvense *L.* 219.

Polygala.

amara *L.* 37.
comosa *Schk.* 37.
depressa *Wender.* 37.
oxyptera *FL. B. s.* 37.
vulgaris *Fl. Bat.* 37.
vulgaris *L.* 36.
   β. oxyptera Koch 37.

Polygonum.

amphibium *L.* 229.
   α. glabratum de Br. 230.
   β. fluitans de Br. 230.
   γ. hirtulum de Br. 230.
   γ. terrestre *Wallr.* 230.
     maritima *Deth.* 231.
aviculare *L.* 236. 237.
   α. triviale *Rchb.* 236.
   β. erectum *L.* 236.
   γ. neglectum *Besser* 236.
   δ. polycnemum *Rchb.* 237.
Bellardi *All.* 237.
Bistorta *L.* 229.
Braunii hybridum *Pet.* 235.
Convolvulus *L.* 237.
   β. triangularis 237.
dubium *Stein* 234.
dumetorum *L.* 237.
Fagopyrum *L.* 237.
Hydropiper *L.* 235.

- β. densiflorum *Braun* 235.
 γ. obtusifolium *Braun* 235.
 δ. angustifolium *Braun* 235.
Lapathifolio-nodosum *Rchb.*
 232.
Lapathifolio - Persicaria
 (*Rchb.* 233.
Lapathifolium γ. *Braun* 231.
laxum *Rchb.* 233.
longifolium *Fr.* 234.
minus *Huds.* 236., a. commune
Braun, b. strictum *Braun*,
 c. longifolium *Braun*, d. fal-
 catum *Braun*, e. minimum
Braun. 236.
 β. latifolium (γ) *Braun.* 236.
mite *Schrank* 234. a. patens
Braun 234., b. rectum *Braun*
 234., c. simplex *Braun* 234.,
 e. ruderales *Braun* 234., f.
 uliginosum *Braun* 234., g.
 angustifolium *Braun* 235.,
 h. effusum *de Br.* 235.
nodosum *Pers.* 231.
 α. speciosissimum *Fr.* 232.
 β. vulgatum *Fr.* 232.
nodosum *Rchb.* 232.
 b. erectum *Fr.* 232.
pallidum *With.* 231. 232.
 α. vulgatum. 231.
 β. somphocarpum. 231.
Persicaria *L.* 233.
 agreste *Fr.* 233.
 biforme *Whlbg.* 233.
 α. glandulosum *de Br.* 233.
 β. hirsutum *de Br.* 234.
 γ. microspermum *de Br.* 234.
dubio-Persicaria *Braun* 234.
minor-Persicaria *Braun* 234.
rivulare *Roth.* 234.
somphocarpum *de Br.* 231.
Tataricum *L.* 237.

Polypodium.

- Phegopteris* *L.* 336.
Robertianum *Hoffm.* 336.
vulgare *L.* 336.

Polypogon.

- littorale* *Sm.* 304.
Monspeliensis *Desf.* 304.

Polystichum.

- cristatum* *Roth* 337.
Filix mas *Roth* 337.
Oreopteris *Dc.* 337.
spinulosum *Dc.* 338.
 β. dilatatum *Koch* 338.
Thelypteris *Roth* 337.

Populus.

- alba* *L.* 249.
canescens *Sm.* 249.
monilifera *Ait.* 249.
nigra *L.* 249.
pyramidalis *Roz.* 249.
tremula *L.* 249.

Portulaca.

- oleracea* *L.* 88.

Posidonia.

- Caulini* *Koen.* 259.

Potamogeton.

- acutifolius* *Lk.* 257.
coloratus *Versl.* 1849. 255.
compressus *L.* 257.
compressum *Auct. nostr.* 257.
crispus *L.* 256.
densus *L.* 258.
fluitans *Roth* 255.
fluitans *Fl. Traj.* 255.
gramineus *L.* 256.
 α. graminifolius *Fr.* 256.
 β. heterophyllus *Fr.* 256.
 γ. *Lizii* *Koch* 256.
heterophyllum *Fl. B. s.* 256.
Hornemanni *Meyer* 255.
Hornemanni *En. Zeel.* 255.
lucens *L.* 256.

- marinum* Bot. nostr. 258.
natans L. 254.
 β. *ovalifolius* Fieb. 255.
natans En. Zeel. 255.
oblongus Viv. 255.
oblongus En. Zeel. 255.
obtusifolius M. et K. 257.
pectinatum Bot. nostr. 258.
pectinatus L. 258.
 α. *genuinus*. 258.
 β. *scoparius* Wallr. 258.
 γ. *dichotomus* Wallr. 258.
perfoliatus L. 256.
praelongus Wulf. 256.
pusillum Auct. nostr. 257.
pusillus L. 257.
 α. *major* Fr. 257.
 β. *vulgaris* Fr. 257.
 γ. *tenuissimus* Koch 257.
rufescens Schrad. 255.
serratum Meese 257.
serrulatus Schrad. 257.
setaceum Gort. 258.
Zizii M. et K. 256.
- Potentilla.**
anserina L. 77.
argentea L. 77.
Fragariastrum Ehrh. 78.
fruticosa L. 78.
procumbens Sibth. 78.
reptans L. 78.
supina L. 77.
Tormentilla Sibth. 78.
 β. *petiolata*. 78.
verna L. 78.
 β. *crocea* Koch 342.
- Poterium.**
Sanguisorba L. 81.
- Primula.**
acaulis Jacq. 210.
elatior Jacq. 210.
officinalis Jacq. 210.
veris FL. B. s. 210.

- Prismafocarpus.**
hybridus N. Bijdr. 144.
Speculum FL. B. s. 144.
- Prunella.**
grandiflora FL. B. s. 204.
laciniata Gort. 204.
vulgaris L. 204.
 β. *pinnatifida*. 204.
grandiflora. 204.
- Prunus.**
avium L. 69.
Cerasus L. 69.
domestica L. 69.
fruticans Weihe 69.
insititia L. 69.
Padus L. 69.
spinosa L. 69.
- Psamma.**
arenaria R. S. 307.
Baltica R. S. 307.
- Pteris.**
aquilina L. 340.
 β. *brevipes*. 341.
brevipes Tausch 341.
- Pulegium.**
vulgare Mill. 189.
- Pulicaria.**
dysenterica Gaertn. 116.
vulgaris Gaertn. 116.
- Pulmonaria.**
officinalis L. 155.
- Pyrethrum.**
inodorum FL. B. s. 122.
maritimum FL. B. s. 122.
Parthenium FL. B. s. 121.
- Pyrola.**
media Sw. 147.
minor L. 147.
rotundifolia L. 147.
uniflora L. 147.
- Pyrus.**
communis L. 82.
Malus L. 82.

Quercus.

- pedunculata *Ehrh.* 245.
Robur FL. B. s. 178, 244.
 sessiliflora *Sm.* 244.

Radiola.

- Linoïdes* *Gm.* 49.

Ranunculus.

- acris *L.* 9.
 β. sylvaticus (R.) *Thuill.* 10.
aquatilis *Koch* 8.
 α. β. γ. FL. B. s. 8.
 δ. tripartitus *En. Zeel.* 7.
 ε. stagnatilis FL. B. s. 6.
 ε. Peucedanifolius FL. B. s. 6.

arvensis *L.* 11.

auricomus *L.* 9.

bulbosus *L.* 10.

Flammula *L.* 9.

β. grandiflora *v. H.* 9.

γ. serrata *Dc.* 9.

δ. reptans *Lej. et Court.* 9.

ε. Alismoides *Prodr.* 9.

hederaceus FL. B. s. 5.

lanuginosus *L.* 10.

Lingua *L.* 8.

muricatus *L.* 11.

parviflorus *L.* 11.

paucistamineus *Tausch* 6.

Philonotis *Retz* 10.

β. intermedius *Poir.* 11.

γ. verrucosus *Rchb.* 11.

δ. parvulus *Lej. et Court.* 11.

polyanthemos *L.* 10.

repens *L.* 10.

β. prostratus *Dc.* 10.

γ. erectus *Lej. et Court.* 10.

δ. glabratus *Lej. et Court.* 10.

sceleratus *L.* 11.

tripartitus β. obtusiflor. *Dc.* 7.

Raphanus.

maritimus *Sm.* 31.

Raphanistrum *L.* 31.

Raphanistrum α. 31.

Raphanistrum β 31.

sativus *L.* 31.

Rapistrum.

perenne *All.* 30.

Reseda.

alba *L.* 36.

lutea *L.* 35.

luteola *L.* 35.

Rhamnus.

catartica *L.* 57.

Frangula *L.* 57.

Rhinanthus.

Alecterolophus *Poll.* 182.

Crista Galli FL. B. s. 182.

β. pubens FL. B. s. 182.

major *Ehrh.* 182, 184.

β. angustifolius. 182.

minor *Ehrh.* 182, 184.

β. fallax. 182.

Rhynchospora.

alba *Vahl.* 283.

fusca *R.S.* 283.

Ribes.

alpinum *L.* 93.

Grossularia *L.* 93.

α. glanduloso-setos. *Koch* 93.

β. pubescens *Koch* 93.

nigrum *L.* 93.

rubrum *L.* 94.

Uva crispa FL. B. s. 93.

Rosa.

canina FL. B. s. 79.

canina *L.* 79.

α. vulgaris *Koch* 79.

β. dumetorum *Koch* 79.

γ. collina *Koch* 80.

δ. sepium *Koch* 80.

cinnamomea *L.* 79.

Gallica *L.* 80.

Pimpinellifolia *Dc.* 79.

pomifera *Herm.* 80.

rubiginosa *L.* 80.

sepium FL. B. s. 80.

spinosissima FL. B. s. 79.

tomentosa Sm. 80.

villosa FL. B. s. 80.

Rubia.

tinctorum L. 108.

Rubus.

affinis Whe et Nees. 72.

caesius L. 75.

α. *umbrosus* Arrh. 76.

β. *agrestis* Whe et Nees. 76.

γ. *vestitus* Arrh. 76.

corylifolius Sm. 74.

discolor Whe et Nees. 73.

fastigiatus Whe et Nees. 72.

fastigiatus Lej. et Court. 71.

fruticosus L. 71.

α. *genuinus*. 72.

β. *fastigiatus*. 72.

γ. *nitidus*. 72.

fruticosus En. Zeel. 72.

fruticosus Whe et Nees 73.

fruticosus Sm. 73.

glandulosus FL. B. s. 76.

hirsutus Wirtg. 74.

Idaeus L. 70.

nemorosus Hayne 75.

nitidus Whe et Nees 72.

plicatus Whe et Nees 71.

Radula Whe et Nees 74.

Sprengelii Whe et Nees 74.

suberectus Anders. 71.

thyrsoideus Wimm. 72.

α. *genuinus*. 73.

β. *cordifolius* Wimm. 73.

γ. *apricus* Wimm. 73.

thyrsoideus et *candicans* En.

Zeel. 73.

umbrosus Arrh. 74.

vulgaris Whe 73.

α. *genuinus*. 74.

β. *mollis* Wimm. 74.

γ. *glandulosus* Wimm. 74.

vulgaris Wirtg. 73.

vulgaris α. En. Zeel. 74.

vulgaris β. γ. En. Zeel. 73.

Rumex.

Acetosa L. 228.

Acetosella L. 228.

α. *vulgaris* Koch 228.

β. *angustifolius* Koch 228.

γ. *multifidus* Koch 229.

aquaticus L. 225.

aquaticus N. Bijdr. 226.

conglomeratus Murr. 227.

α. *pycnocarpus*. 227.

β. *divaricatus*. 227.

conspersus Hartm. 226.

crispus L. 226.

α. *unigranis* Pet. 226.

divaricatus Thuill. 227.

divaricatus L. 227.

domesticus Hartm. 226.

hastifolius M. B. 228.

Hippolapathum Fr. 226.

Hydrolapathum Huds. 225.

maritimus L. 228.

maximus Schreb. 226.

multifidus St. 229.

obtusifolius L. 227.

palustris Sm. 228.

pratensis M. et K. 226.

pycnocarpus Wallr. 227.

sanguineus L. 227.

α. *viridis* (β.) Sm. 227.

β. *genuinus* Koch 227.

scutatus L. α. *hastifolius* Koch

Steinii. 229.

(228.

sylvestris Wallr. 227.

Ruppia.

maritima L. 259.

rostellata Koch 259.

Sagina.

apetala L. 42.

erecta FL. B. s. 47.

maritima Don. 42.

maritima? FL. B. s. 42.

nodosa *E. Meyer* 42.

β. *pubescens* *Koch* 42.

γ. *maritima* *P.* 42.

procumbens *L.* 42.

α. *humilis.* 42.

β. *fontana* *Fr.* 42.

stricta *Fr.* 42.

Sagittaria.

sagittaeifolia *L.* 253.

β. *breviscapa* *Miq.* 253.

Salicornia.

biennis *Afz.* 219.

fruticosa *L.* 219.

herbacea *L.* 218. 219.

procumbens *FL. B. S.* 219.

radicans *Sm.* 219.

Salix.

acuminata *FL. B. S.* 247.

acuminata *Sm.* 247.

alba *L.* 246.

β. *coerulea* *Sm.* 246.

γ. *vitellina* *L.* 246.

Amygdalina *FL. B. S.* 246.

Amygdalina *L.* 246.

α. *discolor* *Koch* 246.

β. *concolor* *Koch* 246.

angustifolia *Wulff* 248.

aurita *L.* 247.

Babylonica *L.* 246.

caprea *L.* 247.

cinerea *L.* 247.

β. *aquatica* (*S.*) *Sm.* 247.

cuspidata *Schultz* 245.

fragilis *L.* 245.

β. *decipiens* *Hoffm.* 245.

γ. *Russeliana* *Sm.* 245.

fusca *FL. B. S.* 248.

Helix *Gort.* 246.

holosericea *En. Zeel.* 247.

incana *Schrank* 247.

incubacea *FL. B. S.* 248.

lanceolata *FL. B. S.* 247.

monandra *FL. B. S.* 246.

pentandra *L.* 245.

purpurea *L.* 246.

β. *Helix* (*S.*) *L.* 246.

γ. *sericea* (*ε*) *Koch* 246.

repens *L.* 248.

α. *vulgaris* *Koch* 248.

β. *fusca* (*S.*) *Sm.* 248.

γ. *argentea* (*S.*) *Sm.* 248.

δ. *leiocarpa* *Koch* 248.

β. *arenaria* *FL. B. S.* 248.

Rosmarinifolia *L.* 248.

Seringcana *Gaud.* 247.

Smithiana *W.* 247.

stipularis *Sm.* 247.

triandra *FL. B. S.* 246.

undulata *Ehrh.* 246.

viminalis *L.* 246.

β. *angustifolia.* 247.

vitellina *FL. B. S.* 246.

Salvia.

clandestina *L.* 190. 191.

officinalis *L.* 189.

pratensis *L.* 189. 190.

sylvestris *L.* 190.

Verbenaca *L.* 190. 191.

verticillata *L.* 191.

Salsola.

fruticosa *Gort.* 217.

Kali *L.* 218.

β. *brevimarginata* *Koch* 218.

Sedoidea *L.* 218.

Soda *L.* 218.

Tragus *FL. B. S.* 218.

turgida *Dum.* 218.

Sambucus.

Ebulus *L.* 107.

nigra *L.* 107.

racemosa *L.* 107.

Samolus.

Valerandi *L.* 211.

Sanguisorba.

officinalis *L.* 81.

- Sanicula.**
Europaea *L.* 95.
- Saponaria.**
officinalis *L.* 39.
Vaccaria *L.* 39.
- Sarothamnus.**
scoparius. 178.
vulgaris *Wimm.* 53. 152.
- Saxifraga.**
granulata *L.* 94.
Hirculus *L.* 94.
Hypnoides *L.* 94.
tridactylites *L.* 94.
- Scabiosa.**
arvensis *FL. B. s.* 112.
Columbaria *L.* 112.
Succisa *FL. B. s.* 112.
- Scandix.**
Pecten Veneris *L.* 104.
- Schedonorus.**
elatior *FL. B. s.* 321.
inermis *FL. B. s.* 324.
Loliaceus *FL. B. s.* 321.
pratensis *FL. B. s.* 321.
- Schoberia.**
filiformis (Suaeda) *Dum.* 218.
fruticosa *C. A. M.* 217.
maritima *C. A. M.* 217.
- Schoenus.**
compressus *FL. B. s.* 286.
nigricans *L.* 282
- Scilla.**
bifolia *L.* 274.
- Scirpus.**
Baeothryon *FL. B. s.* 284.
caespitosus *L.* 284.
campestris *FL. B. s.* 284.
carinatus *Sm.* 285.
compressus *P.* 286.
Duvallii *Hoppe* 285.
fluitans *L.* 285.
Holoschoenus *L.* 286.
- lacustris *L.* 285.
maritimus *L.* 286.
    β. compactus *Koch* 286.
    γ. macrostachys *Koch* 286.
multicaulis *FL. B. s.* 284.
pauciflorus *En. Zeel.* 284.
pauciflorus *Lightf.* 284.
pungens *FL. B. s.* 285.
Rothii *Hoppe* 285.
rufus *Schrad.* 286.
setaceus *L.* 285.
sylvaticus *L.* 286.
Tabernaemontani *Gm.* 285.
triqueter *L.* 285.
- Scleranthus.**
annuus *L.* 90.
perennis *L.* 91.
- Sclerochloa.**
Borreri *Bab.* 317.
procumbens *P. B.* 317.
procumbens *En. Zeel.* 317.
rigida *Panz.* 317.
- Scolopendrium.**
officinarum *Sw.* 340.
- Scrophularia.**
Balbisi *Horn.* 168.
Ehrharti *Stev.* 167.
nodosa *L.* 167.
    β. fol. ternis. 167.
vernalis *L.* 163.
- Scutellaria.**
galericulata *L.* 203.
hastifolia *L.* 203.
minor *L.* 203.
- Secale.**
Cereale *L.* 327!
- Sedum.**
acre *L.* 92.
album *L.* 92.
annuum *L.* 92.
Boloniense *Lois.* 92.
Cepaea *L.* 91.

- dasyphyllum *L.* 92.
 elegans *Lej.* 93.
 purpurascens *Koch* 91.
 reflexum *L.* 93.
 rupestre *Lej.* 93.
 saxatile *FL. B. S.* 92.
 sexangulare *L.* 92.
 sexangulare *FL. B. S.* 92.
Telephium *FL. B. S.* 91.
- Selinum.**
- Carvifolia *L.* 101.
 lineare *Schum.* 102.
 sylvestre *Gort., L.* 102.
- Sempervivum.**
- tectorum *L.* 93.
- Senebiera.**
- Coronopus *Poir.* 29.
 didyma *Pers.* 29.
- Senecio.**
- aquaticus *Huds.* 124.
 erraticus *Bertol.* 124.
 Erucifolius *L.* 124.
 Fuchsii *Koch* 124.
 Jacobaea *L.* 124.
   β. discoideus Koch. 124.
 ovatus *FL. B. S.* 124.
 paludosus *L.* 125.
 Saracenicus *L.* 124.
 sylvaticus *L.* 124.
 tenuifolius *FL. B. S.* 124.
 viscosus *L.* 123.
 vulgaris *L.* 123.
- Serratula.**
- tinctoria *L.* 128.
- Setaria.**
- glauca *P. B.* 300.
 Italica *P. B.* 300.
 verticillata *P. B.* 300.
 viridis *P. B.* 300. 304.
- Sherardia.**
- arvensis *L.* 107.
- Scheuchzeria.**
- palustris *L.* 254.

Sideritis.

hirsuta *L.* 201.

Silaus.

pratensis *Bess.* 100. 101.

Silene.

Anglica *FL. B. S.* 40.

Armeria *L.* 40.

conica *L.* 40.

Gallica *L.* 39.

β. (S.) Anglica L. 40.

inflata *Sm.* 40.

maritima *With.* 40.

noctiflora *L.* 40.

nutans *L.* 40.

Otites *Sm.* 40.

pendula *L.* 40.

Silybum.

Marianum *Gaertn.* 126.

Sinapis.

alba *L.* 23.

arvensis *L.* 22.

β. orientalis Koch 23.

nigra *FL. B. S.* 22.

orientalis *FL. B. S.* 23.

Sisymbrium.

Alliaria *Scop.* 21.

amphibium *FL. B. S.* 17.

amphibium *α. FL. B. S.* 17.

amphibium *β. FL. B. S.* 17.

Irio *L.* 21.

murale *N. Bijdr.* 23.

Nasturtium *FL. B. S.* 17.

β. minor FL. B. S. 17.

obtusangulum *FL. B. S.* 23.

officinale *L.* 20.

palustre *FL. B. S.* 18.

Sophia *L.* 21.

supinum *Lej. et Court.* 21.

sylvestre *FL. B. S.* 17.

β. minor FL. B. S. 17.

tenuifolium *FL. B. S.* 23.

Thalianum *Gaud.* 21.

Sium.

- angustifolium* FL. B. S. 93.
Bulbocastanum FL. B. S. 97.
latifolium L. 99.
nodiflorum FL. B. S. 96.
repens FL. B. S. 97.
verticillatum FL. B. S. 98.

Smyrnum.

- Olusatrum* L. 105.

Solanum.

- Dulcamara* L. 162.
Guineense Lam. 162.
humile Bernh. 162.
miniatum Bernh. 162.
nigrum L. 162.
tuberosum L. 163.
villosum Lam. 161.

Solidago.

- Virga aurea* L. 115.

Senchus.

- arvensis* L. 135.
 β. *angustifolius*. 135.
 γ. *laevipes* Koch 136.
 γ. *glabrescens* FL. B. S. 136.
asper Vill. 135.
 β. *laciniatus*. 135.
maritimus Deth. 135.
oleraceus L. 135.
 α. *integrifolius* Wallr. 135.
 β. *runcinatus* Koch 135.
 γ. *lacerus* Wallr. 135.
palustris L. 136.

Sorbus.

- aucuparia* L. 82.

Sparganium.

- affine* Schnitzl. 261.
natans L. 262.
ramosum Huds. 261.
simplex Huds. 261.

Spartina.

- stricta* Roth. 303.

Specularia.

- hybrida* Dc. 144.
Speculum Dc. 144.

Spergula.

- arvensis* L. 43.
 α. *vulgaris* Bönn. 43.
 β. *sativa* Bönn. 43.
 γ. *maxima* Bönn. 43.
Morisonii Boreau 43.
nodosa FL. B. S. 43.
pentandra L. 43.

Spiraea.

- Filipendula* L. 70.
Salicifolia L. 69.
Ulmaria L. 70.
 β. *denudata* 70.

Spiranthes.

- autumnalis* Rich. 268.

Stachys.

- ambigua* Sm. 199. 200.
annua L. 201.
arvensis L. 200.
Germanica L. 199.
palustris L. 199.
 β. *segetum*. 200.
 γ. *petiolata* 200.
 δ. *multiflora* de Br. 200.
 γ. *ambigua* FL. B. S. 199. 200
palustris var. *ambigua* Lej. 200.
segetum Hagen 200.
sylvatica L. 199.

Statice.

- Armeria* et var. β. Gort. 212.
Bahusiensis Fr. 213.
clongata (Armeria) Hoffm. 212.
 β. *maritima*. 212.
 β. *pubescens* Koch 212.
Limonium L. 213.
 β. *parvum* Bellidis minoris
 folio C. B. P. 213.
maritima Koch 212.

maritima FL. B. s. 212.

Pseudo-Limonium Rchb. 213.

Stellaria.

Alsine FL. B. s. 46.

Dilleniana Mönch 46.

glauca With. 46.

β. *parviflora* Richt. 46.

glauca var. Koch. 46.

graminea L. 46.

β. *brevifolia* Walth. 46.

Holostea L. 46.

media Vill. 46.

nemorum L. 45.

palustris FL. B. s. 46.

uliginosa Murr. 46.

Stenactis.

Bellidiflora A. Braun 114.

Stratiotes.

Aloides L. 252.

Sturmia.

Loeselii Rchb. 268.

Subularia.

aquatica L. 26.

Succisa.

pratensis Moench 112.

Symphytum.

Bohemicum Schm. 155.

officinale L. 155.

patens Sibth. 155.

Tanacetum.

vulgare L. 120. 152.

Taraxacum.

officinale Wigg. 134.

β. *glaucescens* Koch 134.

γ. *lividum* (ε) Koch 134.

palustre En. Zeel. 134.

Taxus.

baccata L. 251.

Teesdalia.

nudicaulis R. Br. 27.

β. *integrifolia* Fl. Leid. 27.

γ. *caulescens*. 27.

Tetragonolobus.

siliquosus Roth 64.

Teucrium.

Botrys L. 205.

Chamaedrys L. 205.

Chamaedrys β. *minor repens*

C. B. 205.

Scordium L. 205.

Scorodonia L. 205.

Thalictrum.

dunense Dum. 2.

elatum Lej. et Court. 2.

flavum L. 2.

flavum Fl. Bat. 3.

flexuosum Bernh. 2.

foetidum, L. 2.

minus L. 2.

α. *virens* Koch 2.

β. *glandulosum* (γ) Koch 2.

γ. *dumosum* Koch 2.

Morisonii Gm. 3.

rufinerve Lej. et Court. 3.

sphaerocarpon Lej. et Court. 3.

Thlaspi.

Alliaceum L. 27.

alpestre L. 27.

arvense L. 26.

bursa pastoris FL. B. s. 29.

campestre FL. B. s. 28.

hirtum Sm. 28.

hirtum FL. B. s. 28.

perfoliatum L. 27.

Thrinacia.

hirta Roth 131. 132.

hispida FL. B. s. 131.

Thymus.

Acinos FL. B. s. 192.

Calamintha FL. B. s. 193.

Chamaedrys Fr. 191. 193.

Pulegioides R. 192.

Serpyllum L. 191. 192.

α. *Chamaedrys* Fr. 191.

β. *angustifolius* Fr. 192.

Thysselium.

palustre Hoffm. 102.

β. sylvestris FL. B. s. 102.**Tilla.***Europaea* FL. B. s. 51.*grandifolia* Ehrh. 51.*microphylla* FL. B. s. 51.*parvifolia* Ehrh. 51.**Tillaea.***muscosa* L. 91.**Torilis.***Anthriscus* Gm. 103.*Helvetica* Gm. 104.*nodosa* Gaertn. 104.**Tormentilla.***erecta* FL. B. s. 78.*reptans* FL. B. s. 78.**Tragopogon.***minor* Fr. 133.*orientalis* L. 133.*Porrifolius* L. 132.*pratensis* L. 133.*β. tortilis* Koch 133.**Trapa.***natans* L. 85.**Trichodium.***caninum* FL. B. s. 305.*pusillum* FL. B. s. 306.*setaceum* FL. B. s. 306.**Trientalis.***Europaea* L. 207.**Trifolium.***agrarium* L. 63.*agrarium* Gort. et FL. B. s. 63.*arvense* L. 62.*campestre* FL. B. s. 63.*filiforme* L. 63.*fragiferum* L. 62.*hybridum* L. 62.*maritimum* Huds. 62.*medium* L. 61.*ochroleucum* FL. B. s. 62.*pratense* L. 61. 179.*β. sativum* Auct. 61. 179.*procumbens* L. 63.*α. majus* Koch 63.*β. minus* Koch 63.*procumbens* FL. B. s. 63.*repens* L. 62.*resupinatum* L. 62.*scabrum* FL. B. s. 62.*striatum* L. 62.**Triglochin.***maritimum* L. 254.*palustre* L. 254.**Triodia;***decumbens* P. B. 312.**Tripleurospermum.***maritimum* Schultz 122.**Trisetum.***flavescens* FL. B. s. 311.*pubescens* FL. B. s. 311.**Triticum.***acutum* Dc. 325.*caninum* Schreb. 326.*caninum* Gort. 326.*Junceum* L. 325.*littorale* En. Zeel. 326.*pungens* Pers. 325.*repens* L. 325. 326.*α. vulgare*. 326.*α. a. Leersianum* Rchb. 326.*β. glaucum*. 326.*γ. littorale* Host 326.*turgidum* L. 325.*vulgare* Vill. 325.*α. aestivum* L. 325.*β. hybernum* L. 325.**Tulipa.***sylvestris* L. 272.**Turritis.***glabra* L. 18.**Tussilago.***Farfara* L. 113.*Petasites* FL. B. s. 113.

Typha.

- angustifolia* L. 261.
latifolia L. 261.

Ulex.

- Europaeus* L. 58.

Ulmus.

- campestris* L. 243.
campestris E. Bot. 243.
campestris α . L. H. Cliff. 243.
campestris β . *minor* L. H. Cliff.
major Sm. 244. (243.)
minor Mill. 243.
suberosa Ehrh. 243.

Urtica.

- dioica* L. 152. 242.
Dodartii L. 242.
urens L. 242.

Utricularia.

- intermedia* Hayne 342.
minor L. 207.
neglecta Lehm. 207.
vulgaris L. 206.

Vaccinium.

- Myrtillus* L. 145.
Oxycoccus L. 145.
uliginosum L. 145.
Vitis idaea L. 145.

Valeriana.

- dioica* L. 110.
officinalis L. 110.
 β . *minor* Koch 110.

Valerianella.

- Auricula* Dc. 111.
carinata Lois. 111.
dentata Poll. 111.
 α . *leiocarpa* Koch 111.
 β . *lasiocarpa* Koch 111.
olitoria Poll. 111.

Verbascum.

- adulterinum* Koch 167.
ambiguum Lej. 167.
australe Schrad. 165.

Blattaria L. 166. 167.

Blattaria β . FL. B. s. 166.

Blattarioides Lam. 166.

condensatum Schrad. 165.

cuspidatum Schrad. 164. 165.

Lychnitis L. 165.

β . *album* Koch 165.

nemorosum Schrad. 165.

nigrum L. 166.

β . *thyrsoideum* Koch 166.

Phlomoïdes L. 165.

β . *nemorosum*. 165.

Schraderi Meyer 164.

Thapsiforme Schrad. 164. 165.

β . *cuspidatum*. 164.

Thapsiformi-nigrum Koch 167.

Thapsoïdes Schrank 164.

Thapsus FL. B. s. 164.

virgatum With. 167.

Verbena.

officinalis L. 206.

Veronica.

agrestis L. 176.

β . *radicans*. 177.

Anagallis L. 171.

β . *aquatica*. 171.

γ . *minor* R S. 171.

δ . *latifolia*. 171.

Anagallis FL. B. s. 171.

aquatica Bernh. 171.

arvensis L. 175. 176.

β . *nana*. 176.

Beccabunga FL. B. s. 171.

Beccabunga L. 172.

β . *limosa*. 172.

γ . *repens*. 172.

δ . *minor* R S. 172.

Buxbaumii Ten. 177.

Chamaedrys L. 173.

β . *Lamiifolia* Walp. 173.

dentata Schrad. 174.

falcata Mart. 174.

glabra Schrad. 175.
Hederaefolia L. 177.
Lamiifolia Hayne 173.
latifolia L. 174.
   α. major 174.
   β. minor Schrad. 174.
limosa Lej. 172.
longifolia Schrad. 174.
longifolia L. 174.
   α. vulgaris. 174.
   β. maritima. 175.
   γ. media. 175.
   δ. glabra. 175.
maritima Schrad. 175.
media Schrad. 175.
montana L. 173.
nana Lam. 176.
officinalis L. 173.
opaca Fr. 177.
peregrina L. 176.
polita Fr. 177.
praecox All. 176.
prostrata L. 174.
scutellata L. 171.
   β. pubescens. 171.
serpyllifolia L. 175.
   β. calycantha. 175.
spicata L. 175.
Teucrium FL. B. s. 174.
triphyllos L. 176.
verna L. 176.
Viburnum.
Opulus L. 107.
Vicia.
angustifolia Roth. 66.
   α. segetalis Koch 66.
   β. Bobartii Koch 66.
cassubica L. 65.
Cracca L. 65.
Faba L. 66.
Lathyroides L. 66.
lutea L. 66.

multiflora Poll. 65.
sativa L. 66.
sepium L. 66.
tenuifolia Roth 66.
villosa Roth 66.

Vignea.

pacifica Rehb. 293.

Villarsia.

Nymphaeoides FL. B. s. 149.

Vinea.

minor L. 149.

Vitis.

vinifera L. 53.

Viola.

canina L. 33.

α. sabulosa. 33.

β. ericetorum. 33.

γ. lucorum. 33.

canina var. *grandifolia* Rehb
34.

canina var. *grandiflora* Rehb.
elatior Fr. 34. (34.

hirta L. 32.

lactea Rehb. 34.

lactea *β.* FL. B. s. 33.

lancifolia Thore 33.

mirabilis L. 34.

montana L., d.G., Dc. 34.

odorata L. 32.

palustris L. 32.

Persicifolia M. et K. 34.

pumila *β. ericetorum* FL. B. s. 33.

Riviniiana Rehb. 33.

stagnina Kit. 34.

sylvatica Fr. 32. 33.

sylvestris FL. B. s. 32.

tricolor L. 34.

α. vulgaris. 34.

β. hortensis. 34.

γ. chrysantha. 34.

δ. arvensis. 34.

ε. sylvatica. 35.

Viscum.album *L.* 106.**Wahlenbergia.**Hederacea *Rchb.* 145.**Xanthium.**strumarium *L.* 142.**Zannichellia.**palustris *L.* 259.pedicellata *Fr.* 259.**Zostera.**marina *L.* 260.*β.* angustifolia *Meyer* 260.nana *Roth* 260.oceanica *Gort.* 259.*(Numerus paginam indicat.)*Pag. 336, post *P. Phegopteris* inseratur:

1320a. P. Dryopteris L. Op rotsen en steenachtigen grond, op oude muren en aan den voet van boomen. † Jun. — Aug.

In Herb.: Beekbergerwoud Wttew. in Herb. Stekh.

**PRODROMUS
FLORAE BATAVAE.**

—
AN SOCIORUM USUM EDENDUM CURAVIT

SOCIETAS

*Promovendo Florae
Batavae studio.*

—
VOLUMEN I
(*Plantae vasculares.*)

1320a. P. Dryopteris L. Op rotse
op oude muren en aan den voet
Aug.

In Herb.: Beekbergerwoud W

QK 297 .P7 v.1

gen

/Prodromus florae Batavae. In sociorum i

3 5185 00105 2370

